Coperta: MIHAI MĂNESCU

RODOLFO MARZANO
GIORGIO CAPUANO

I MAIGRET ITALIANI

© U. Mursia & Co., Milano, 1957

RODOLFO MARZANO ● GIORGIO CAPUANO

cîțiva maigret italieni

În românește de Ion Tameș

• Editura UNIVERS • București, 1973 •

PREFAȚA EDIȚIEI ITALIENE

Cînd a trecut prin Milano — parc-a fost ieri, deși s-au scurs atîția ani — scriitorul Peppino Marotta a venit să mă caute.

— Du-mă la tribunal, mi-a cerut.

Ne-am dus împreună, am coborît treptele de marmură, schimbînd doar cîteva păreri, din cînd în cînd, căci pe scările acelea nesfîrșite, dacă vorbești mult riști să-ți pierzi răsuflarea; am străbătut coridoarele lungi, întotdeauna aglomerate la anumite ore și pustii la altele, și am intrat apoi într-o aulă.

Marotta s-a așezat într-un colț de unde nu lăsa să-i scape nimic din tot ce se petrecea în fața lui, din figurile persoanelor, din discuții. Era atît de mișcat încît ba îi dădeau lacrimile, ba rîdea pe ascuns de-i venea să-și muște mîinile, ba se agita și suferea la auzul acuzărilor, ori tremura emoționat în fața argumentelor apărării și rămase palid și istovit în așteptarea sentinței; la sfîrșit, a plecat pe jumătate distrus.

— Doamne, Doamne, mi-a spus, ce teatru!

Apoi mi-a cerut să-i dau să citească dosarul unei pricini.

— Doamne, Doamne, ce teatru! a repetat.

După aceea a comentat întîmplarea, a vrut să știe ce gîndesc eu, a scos din paginile acelea moarte o mulțime de adnotări, de amănunte, de figuri, de chipuri întunecate, a descoperit dimensiuni noi și mai umane, semnificații neașteptate.

— Peppino, ce avocat mare ai fi putut să fii, i-am mărturisit.

— Nu, nu, mi-a răspuns, eu sufăr numai cît inventez și scriu anumite lucruri, sufăr cînd le văd și le discut, imaginează-ți ce-ar fi însemnat să le și trăiesc. Răul este unul singur, a adăugat apoi, lovindu-se cu palma peste frunte, anume că noi lăsăm fantezia să lucreze aici, înăuntru, construim totul cu creierul, fabricăm în cap și nu vedem nimic cu ochii. Sîntem orbi. Ori materialul este în întregime aici, în jurul nostru. Se înalță, ne sufocă, ne spune „ia-mă și fă din mine ce vrei", iar noi, trufași și pretențioși, ne încăpățînăm să lucrăm numai din imaginație, pentru că realitatea, da, domnule, realitatea așa cum este ea, nu ni se pare satisfăcătoare, o considerăm săracă, redusă, cenușie, monotonă. Apoi, deodată — flutură dosarul — găsești un caz real

care este o mină, o mină de aur curat şi care conţine totul, fără a exclude sau excepta nici un ingredient, şi atunci îţi dai seama că destinul are mai multă fantezie decît toţi autorii antici şi moderni la un loc.

Şi-aşa, recitind acum paginile pe care le prezint cititorilor, amintirea lui Marotta îmi revine în minte. Adevărul este următorul : realitatea e mai puternică decît fantezia oricui ştie să privească în jurul său.

Un Simenon, în cea mai bună formă a lui, nu ar fi fost deajuns ca să inventeze toate aventurile trăite de oamenii poliţiei noastre. Maigret este un personaj al cărui succes inexorabil a fost determinat de un anumit stil, de un mod al său de a înfrunta lumea delictului, de faptul că investighează cu psihologia sănătoasă a omului cinstit, de rînd, stimulîndu-şi imaginaţia cu o cană de bere în faţa unei mese bine garnisite, tandru şi plin de afecţiune faţă de doamna Maigret, om simplu şi familial, om cu ... de funcţionar doar în măsura în care e necesar să justifice titlul profesiei sale.

În această carte, cronică autentică şi zguduitoare a luptei împotriva crimei, protagoniştii sînt extrem de numeroşi. Fiecare este un personaj, un mare şi autentic personaj legat de faptele cele mai incredibile, de situaţiile cele mai absurde, de enigmele cele mai ciudate. Dar totul este adevărat şi totul s-a întîmplat în realitate. Iar de fiecare dată, pentru a descoperi vinovatul, s-au folosit mijloace variate, experienţe diverse şi s-au adoptat metode tehnice diferite.

În cazul fiecărui delict, fondul şi mediul înconjurător au fost altele, fiecare întîmplare avînd cadrul său specific. Se realizează astfel o călătorie neobişnuită în lumea necunoscută a criminalităţii, se revelează caracteristici neaşteptate şi variate de la regiune la regiune, trăsături care-şi au rădăcina în obiceiuri, în tradiţii îndepărtate.

O Italie „neagră" serveşte drept scenariu acestor pagini. Ceea ce seamănă cu capitolele unui roman poliţist, fabricat de cel mai abil şi plin de imaginaţie romancier, constituie de fapt documente autentice ale unor vieţi trăite.

Şi mai presus de toate — este bine să se ştie — în aceste pagini vi se povesteşte despre sacrificiile, abnegaţia şi pasiunea cu care operează poliţia pentru apărarea societăţii şi populaţiei.

Chiar şi astăzi, mulţi ignoră sau, mai rău, preferă uneori să ignore, în interesul unor speculaţii politice mărunte, recunoştinţa pe care o datorăm Maigretilor noştri, asimilaţi eroului din cărţile lui Simenon nu prin retorica obositoare a triumfului infailibil, ci prin satisfacţia onestă de a-şi fi îndeplinit datoria.

GIOVANNI BOVIO

LĂMURIRE

Ideea de a scrie această carte s-a născut în timpul unei reuniuni la redacția revistei *Tribuna ilustrată*. Abia se încheiase procesul în recurs al lui Fenaroli și judecătorii admiseseră în unanimitate existența delictului descoperit în mod abil de lucrătorii poliției, care îi adăugaseră un mozaic întreg de indicii și probe. În același timp, apărea la televiziune Gino Cervi în costumul comisarului Maigret, „creația" franceză a lui Georges Simenon.

— De ce — ne-am întrebat — „genul polițist" a fost întotdeauna și continuă să fie un privilegiu al autorilor străini, în special francezi și anglosaxoni ? Figura blîndă și umană a comisarului Maigret nu s-ar putea oare adapta oricărui comisar de-al nostru din Siguranța Publică ? Ca și metodele sale de a conduce anchetele ? Doar Simenon însuși a recunoscut deschis că interpretul ideal al personajului său a fost, pînă astăzi, Gino Cervi, adică un actor italian.

De aici ideea seriilor de cronici „Cîțiva Maigret italieni", care, comparativ cu literatura polițistă străină, oferă mai mult decît orice o inovație interesantă în informarea publicului asupra modului strălucit în care au fost rezolvate cazuri adevărate și zguduitoare din *„viața subterană"* italiană, al căror protagoniști reînvie sugestiv în mintea oricui a citit cronicile mai recente.

Astfel, în *Tribuna Ilustrată* a început să apară săptămînal cîte un „Maigret italian" ; o povestire *reală* dar și plină de *suspense*, rod al colaborării dintre un ziarist și un scriitor de romane polițiste. Nu a fost simplu să-i convingi pe funcționarii poliției să îmbrace veșminte de erou.

Așadar, este de datoria noastră să mulțumim unui coleg ziarist, Gilberto Regini, care a reușit, în ce privește prima parte a acestor povestiri, să spargă gheața dintre noi și comisarii de la Siguranță, și să se dovedească un colaborator abil și prețios.

R. M. și G.C.

Notă : La sfîrșitul fiecărui episod se specifică numele funcționarului de la Siguranța Publică Italiană care a avut rolul principal în rezolvarea cazului respectiv.

O MĂRTURISIRE REVELATOARE

Un caz cu adevărat zguduitor, nu numai pentru că e vorba de o crimă misterioasă, ci şi pentru repercusiunile imediate pe care le-a avut la Vatican şi în cercurile diplomatice acreditate pe lîngă Sfîntul Scaun. Nu se întîmplă în fiecare zi ca menajera unui cardinal să fie asasinată chiar în locuinţa acestui înalt prelat. Şi, totuşi, Virginia Catini, o femeie măruntă, în vîrstă de şaizeci de ani, în serviciul cardinalului Vincenzo La Puma, domiciliat în Roma, Strada Ugo Bassi, numărul 4, a fost atacată şi strangulată cu o bucată de sîrmă. Cadavrul fusese după aceea vîrît sub o scară şi ascuns pe jumătate.

Mă găseam de puţin timp la locul crimei, împreună cu colaboratorii mei, lucrătorii echipei de criminalistică, fotografi, obişnuita asistenţă ocazională în astfel de situaţii şi, chiar după primele cercetări sumare, mi-am putut da seama că mobilul crimei fusese furtul ; lipseau numeroase obiecte a căror existenţă putea fi ghicită, chiar dacă nu le văzuseşi înainte, şi imediat am avut confirmarea că printre altele, fuseseră furate din apartament zece bancnote de cîte o mie lire (sumă însemnată dacă avem în vedere că ne aflam în 1941), cîteva medalii italiene şi străine şi două sipete ce conţineau relicve. Oricum, prada ar fi fost mai însemnată dacă hoţii nu ar fi fost deranjaţi de sosirea neaşteptată a unei călugăriţe.

Aceasta tocmai se afla în faţa mea şi o interogam. Era încă buimăcită şi, grijuliu să n-o obosesc, i-am propus să întrerupem discuţia şi s-o reluăm mai tîrziu. A refuzat însă ; era o femeie dîrză care dorea să colaboreze cu justiţia.

— Mulţumesc, soră. Vreţi să-mi spuneţi numele dumneavoastră ?

— Sora Claudia Messineo.

— Povestiţi-mi, vă rog, faptele aşa cum le ştiţi.

— Aparţin unui institut vecin, care comunică cu acest apartament ; am fost autorizată să vin aici chiar şi în lipsa Eminenţei-Sale pentru motive ce privesc serviciul

meu. Iată din ce cauză am dat peste hoți. Am nimerit în momentul cînd devastau casa. Omul cu care m-am ciocnit pe coridor nu mi-a dat răgazul necesar să deschid gura. Pentru a mă împiedica să țip, m-a atacat, iar după ce m-a lovit puternic, m-a trîntit și m-a lăsat leșinată pe ciment. Trebuie să fi rămas cîtva timp în stare de inconștiență. Cînd mi-am revenit, nu mai era nici urmă de hoți... Abia atunci mi-am adus aminte de sărmana Virginia Catini, și m-am întrebat ce s-o fi întîmplat cu ea.

— Ați vorbit de „hoți". Erau prin urmare mai mulți ?

— N-aș putea să jur. Înainte de a mă prăbuși însă, am avut impresia că am zărit un alt individ în spatele primului.

— Ați putea să mi-l descrieți pe cel care v-a atacat?

— Nu, abia de l-am zărit. Pot să spun că era tînăr și purta o uniformă de soldat.

Soldat. Afacerea se complica ; aruncîndu-mi privirea spre doctorul Marrocco (colaboratorul meu, pe atunci comisar adjunct) mi-am dat seama că și el gîndea ca și mine. Ne aflam în plin război, în august 1941, iar regiunea era înțesată de militari de toate gradele și proveniențele.

— Clasicul ac în carul cu fîn, șopti Marrocco.

— Din păcate, am confirmat eu, descurajat.

Erau vremuri grele și în oraș avusese loc o impresionantă întețire a violențelor și jafului. Indivizi, care nu se mai sinchiseau nici să-și ascundă fața, pătrundeau în apartamente dîndu-se drept lucrători de întreținere, sau asaltau cetățeni pașnici pe stradă, în plină zi, luîndu-le pînă și ultimul ban. Acum, soldații ne mai lipseau !

Î-am mulțumit sorei Claudia rugînd-o să rămînă la dispoziția mea — era singurul martor pe care îl aveam — și am continuat cercetarea amănunțită a apartamentului. La un moment dat, cînd am mișcat o mobilă din vestibul, un petic alb mi-a atras atenția. M-am aplecat și am văzut că era vorba de o bucățică de hîrtie pe care fuseseră mîzgălite cîteva cuvinte. Fuseseră scrise de cineva mai puțin familiarizat cu condeiul, iar cuvintele erau aproape indescifrabile. Am deslușit ceva, dar am vrut să am și confirmarea lui Marrocco.

— După tine, l-am întrebat întinzîndu-i hîrtia, ce dracu scrie aici ?

Încruntă fruntea şi se cufundă în cercetarea foiţei.

— Păi, nu mi se pare prea greu, observă el. Iată ce spune : „Eminenţă, am venit de departe *(lontano)* şi don Girolamo...". Nimic altceva.

— Eşti sigur că scrie *„lontano"* ?

M-a privit surprins.

— De ce, tu nu ?

— Mă tem că nu. Litera „l" ar putea să fie un „C" mare, „n" un „u" şi „o" un „a".

— Şi ce rezultă în cazul ăsta ?

— Cautano.

— Ce înseamnă asta ?

— O localitate.

— Minunat. Adevărul e că nu sînt prea tare la geografie. Unde se află Cautano ?

— În provincia Benevento. E o localitate de munte.

— Înclin să cred că ai dreptate. Militarii în trecere prin Roma sînt în majoritate meridionali. Ar merita să controlăm.

— Bravo, tocmai la asta mă gîndeam. Ia-ţi cîţiva agenţi şi du-te de caută persoana ce ne interesează.

— De acord...

Am extins cercetările în tot cartierul şi, pe baza declaraţiilor sorei Claudia, am cercetat dacă nu cumva observase cineva un soldat însoţit de o altă persoană, în preajma locuinţei cardinalului La Puma. În zilele acelea casa era goală, deoarece înaltul prelat se găsea în afara Romei, iar fratele Antonio Ametzana, secretarul cardinalului, era de asemenea plecat. Hoţii avuseseră deci un prilej nimerit pentru a-şi îndeplini actul temerar, în urma căruia sărmana Virginia îşi pierduse viaţa. Am găsit-o pe biata femeie cu mîinile şi picioarele legate cu un cablu electric, şi cu un colţ din propriul ei şorţ îndesat în gură ; moartă prin strangulare. Ştiuseră oare cei doi delincvenţi că o vor găsi singură în apartament ? Dar cui îi putea da prin cap să atace casa unui cardinal ? Cineva care cunoştea interiorul locuinţei ? Un furnizor ? Ipotezele se învălmăşeau, însă nu erau susţinute de nici o probă. Într-adevăr, cineva ne-a declarat că văzuse un soldat şi un civil în

apropierea străzii Ugo Bassi, dar ținînd seama de faptul că putuseră foarte bine trece drept două persoane inofensive, n-am reușit să obțin nici măcar o descriere sumară a lor.

Oamenii trimiși la Cautano s-au întors cu o listă lungă de militari din localitate aflați vremelnic la Roma și, cu această listă în mînă, am început o laborioasă și răbdătoare operă de cercetare. După o săptămînă încheiată, am fost nevoiți să constatăm că nu obținusem nici un rezultat în legătură cu suspecții posibili.

Vestea crimei stîrnise mare senzație atît din cauza cruzimii delictului cît și datorită personalității cardinalului La Puma; ziarele publicau dări de seamă zilnice, chiar printre cele mai importante cronici de război, iar eu știam că opinia publică aștepta să se facă dreptate. O sarcină dificilă, vă repet, datorită lipsei de indicii, de amprente digitale, de date privind înfățișarea vinovaților; totuși, trebuia să căutăm neobosit, cu încredere continuă, momentul favorabil, împrejurarea care ne-ar fi putut indica cel mai bun drum de urmat.

Am luat măsura verificării unei liste întregi de persoane care, pentru un motiv sau altul, veniseră în contact cu casa cardinalului și, într-o bună zi, procedînd prin eliminare, am ajuns să examinez situația unui anume Alberto Terribili, șofer la un garaj din strada Monserrato 28, domiciliat în strada Giulia 87. Omul locuise în cartierul Monteverde, Bulevardul Gianicolense, și cunoștea casa cardinalului întrucît îi transportase cărbuni de la societatea Romana Gas.

Investigațiile efectuate au stabilit că șoferul ducea o viață peste nivelul propriilor posibilități, informație care mi-a stîrnit curiozitatea la maximum. Am ordonat să fie supravegheat cu strictețe și, după o serie de filări efectuate cu multă abilitate, am constatat că avea relații de prietenie cu un militar, pe nume Giovanni Stacchini, născut la Castiglione della Pescaia (Grosseto), în vîrstă de 25 de ani, soldat aflat în serviciul Autocentrului 8 Roma, strada Flaminia, în apropierea Cimpului Apollodor.

Am efectuat și asupra sa cercetări discrete, în urma cărora m-am convins că amîndoi prietenii nu aveau cazier. Mi-a atras însă atenția faptul că familia lui Stac-

chini — alcătuită din soție și doi copii, stabiliți la Follonica — ducea o viață îmbelșugată, deși nu dispuneau de mijloace personale, iar surprinderea mea a sporit cînd am aflat că Stacchini era cel care trimitea sume însemnate soției. În ceea ce-l privea, soldatul nu-și refuza nimic, cheltuia cu o ușurință excesivă, deși presta serviciul militar.

De unde luau atîția bani Terribili și Stacchini ? Poate că ei erau cruzii asasini ai sărmanei Virginia ! Între timp, cu ajutorul peticului de hîrtie găsit în vestibul, am încercat să verific în arhivele poliției identitatea celor doi. Dac-aș fi găsit iscăliturile respective, aș fi avut posibilitatea să le controlez caligrafia, comparîndu-le cu scrisul din bilet. Din păcate, această operațiune s-a soldat cu rezultate negative.

Ne aflam în pragul iernii, la patru luni de la săvîrșirea crimei, și nu aveam nici o pistă concretă. Primisem însă dispoziții să continuăm supravegherea lui Terribili și a lui Stacchini, iar în ziua de 2 decembrie 1941 am fost informat că cei doi s-au întîlnit pentru a treia oară într-o săptămînă cu Remo Bonifazi, administratorul barului Augusteo, din Corso Umberto 96, și că au discutat îndelung într-o sală retrasă a localului. Ce aveau cei trei de împărțit ? Oricum, eram convins că aveau multe de ascuns, dar îmi trebuiau probe mai înainte de a trece la o arestare care ar fi putut compromite totul.

I-am arătat sorei Claudia fotografia lui Stacchini dar nu a putut recunoaște în el pe soldatul care o atacase, astfel că m-am dus să discut cu ofițerii Autocentrului. Aveam nevoie de o probă de scris a militarului și voiam cu orice preț s-o procur. Locotenentul de la pichet s-a oferit imediat să mă ajute dar, cu toate strădaniile sale, n-a reușit să găsească ceva scris de Stacchini.

— Nu-i nimic, mi-a spus după ce a răscolit maldăre de fișe. Lăsați pe mine.

Nu știam ce-avea de gînd să facă, dar l-am lăsat să acționeze cum credea el de cuviință. La invitația lui, m-am ascuns într-o încăpere alăturată, iar locotenentul a trimis un planton să-l cheme pe ostaș ; cînd acesta s-a prezentat, i-a pus un chestionar în față, pe masă.

— Ia și semnează aici !

— Ce-i asta? întrebă Stacchini, neîncrezător.

— M-ai întrebat dacă-i posibil să obții un permis excepțional, nu? Ei bine, acesta este formularul. Semnează, pe urmă completez eu restul.

— Oh, mulțumesc, domnule locotenent.

Se așeză și caligrafie cu greutate o semnătură, după care mulțumi încă o dată și ieși din birou. Imediat ce locotenentul m-a chemat, m-am întors în grabă în cealaltă încăpere, am așezat cele două scrisuri unul lîngă altul și am izbucnit într-o exclamație de triumf; grafia corespundea la perfecție.

— Ei, drăcie! exclamă ofițerul. Individul e un răufăcător?

— Răufăcător e puțin zis. Este vorba de o crimă săvîrșită cu sînge rece.

— Nemaipomenit!... Vreți să trimit să-l cheme din nou? Presupun că mă veți scuti de prezența lui neplăcută.

— Un moment, trebuie să mai capturăm încă un individ.

Am telefonat la chestură și am ordonat ca Terribili să fie arestat înainte de a mirosi ceva și a se pregăti s-o șteargă, după care l-am rugat pe locotenent să-l cheme din nou pe Stacchini.

Acesta reveni, oarecum surprins de noua chemare, își plimbă privirea de la mine la ofițer, fără să înțeleagă, iar cînd am arătat cine sînt, invitîndu-l să mă urmeze, nu și-a schimbat expresia; o curtoazie încîntătoare, nu altceva. De data aceasta însă aveam dovezi prețioase la mînă și nu-mi păsa dacă „amicul" va nega totul. Urma să vedem care din noi doi avea o capacitate mai mare de a rezista; dacă dorea să fie interogat ore și zile întregi, ei bine, eram gata să-l satisfac. Pusesem mîna pe doi criminali periculoși și nu aveam de gînd să-i las să-mi scape.

Interogatoriile luate lui Stacchini pe de o parte și lui Terribili pe de altă parte au continuat pînă în ziua următoare, în două camere separate, într-o atmosferă de luptă acerbă, de rezistență și de stăruință; în cele din urmă, criminalii cedară. Natural, asupra lui Stacchini a avut o influență considerabilă existența peticului de hîrtie scris, fără îndoială, de mîna lui, precum și faptul că o călugăriță era gata să-l identifice.

— Ai bruscat-o și ai lovit-o ! i-am spus. Dar ea te-a văzut foarte bine și nu așteaptă decît să vină să depună mărturie !

— Nu este adevărat ! Unde e, chemați-o aici !

— Fii pe pace, am să ți-o aduc ! Acum e plecată din Roma, dar imediat ce vine, ai s-o vezi !

Nu era adevărat că sora Claudia era plecată din Roma și nu era adevărat că putea să identifice agresorul, însă amenințarea a avut efectul scontat. Cu Alberto Terribili, în schimb, a dat rezultate vechiul truc al „complicelui care a mărturisit totul". Convins că Stacchini a „cîrîpit" cu adevărat, s-a lăsat și el antrenat în recunoașterea fățișă și a schițat un tablou al faptelor petrecute.

— Eu am organizat lovitura din casa lui La Puma, ne-a mărturisit. În toată treaba asta, eu am fost creierul, iar Stacchini brațul... El este un tip hotărît, dar ignorant și nu stă prea mult pe gînduri. Ajunge să-i spui ceea ce are de făcut, și e gata...

După ce au perfectat planul, cei doi complici au telefonat acasă la cardinal pentru a se convinge că prelatul și secretarul Ametzana sînt plecați, după care au bătut la ușă prefăcîndu-se că nu știu nimic de plecarea acestora, iar cînd menajera i-a anunțat de absența cardinalului din Roma, s-au arătat foarte decepționați.

— Îmi pare foarte rău, a exclamat Stacchini cu voce plîngăreață, jucînd un rol învățat dinainte. Speram să-i pot vorbi... Nu, nu-l cunosc, adăugă, răspunzînd la o întrebare a femeii, dar parohul meu, don Girolamo, m-a trimis la dînsul pentru un ajutor... Da, am răbdare, am să trec în altă zi. Dacă nu vă deranjez, i-aș lăsa cîteva rînduri...

Femeia a acceptat, îngrijindu-se să-i aducă o bucată de hîrtie și un creion și permițîndu-le celor doi să intre în vestibul. Nu putea să prevadă că prin acel simplu gest își semnase condamnarea la moarte.

Stacchini s-a sprijinit de o mobilă pentru a mîzgăli faimoasa frază : „Eminență, am venit de departe și don Girolamo..." iar Terribili, profitînd de faptul că menajera urmărea mișcările soldatului, i-a sărit în spate, bruscîndu-o, imobilizînd-o și legînd-o cu cablul electric. Stac-

chini s-a grăbit să intervină, înfundînd gura sărmanei cu propriul ei șorț, după care, văzînd că femeia opunea o rezistență disperată, i-a încolăcit gîtul cu o sîrmă și a strîns... Virginia Catini, slabă și în vîrstă, a murit pe loc iar cei doi asasini au ascuns cadavrul sub o scară, ferindu-l de ochii indiscreți. Pe dată a început o căutare febrilă de bani și obiecte prețioase, însă înainte de a-și duce acțiunea la bun sfîrșit, au fost deranjați de sosirea neașteptată a călugăriței Claudia Messineo. Scos din minți de furie, Stacchini i-a sărit în spate, poate cu intenția de a o ucide, însă Terribili l-a oprit la timp, nu dintr-un sentiment de omenie, ci pentru că zgomotul ar fi putut trezi bănuielile vreunuia din imobil.

— Cum ați părăsit locuința cardinalului ? l-am întrebat pe Terribili.

— Fără greutate. Nimeni nu ne-a dat nici o atenție. Am urcat în camioneta pe care o parcasem în apropiere și am plecat foarte liniștiți.

Erau „liniștiți", firește, cu un cadavru pe conștiință !! Dar nu era misiunea mea să cercetez ce se petrece în mintea lor ; aceasta era sarcina psihiatrului care poate că nu ar fi putut, nici el, să înțeleagă...

— Unde sînt lucrurile furate ? am întrebat.

— Nu erau prea grele. Adusesem camioneta în speranța să cărăm obiecte grele de mare valoare, care poate că se aflau în casă, însă sosirea călugăriței...

— Vorbește-mi despre Remo Bonifazi.

Terribili holbă ochii :

— Drace, știți și de ăsta ?

— Da. Știm și de el.

— Unde este ?

— La închisoare.

Era adevărat. Bonifazi fusese arestat de Echipa operativă, cu cîteva zile în urmă, în cursul unei operațiuni desfășurată într-un alt caz. Participarea sa la lovitura lui Stacchini și Terribili avea să contribuie la prelungirea detenției în pușcărie.

— Ce doriți să aflați ? întrebă Terribili pe un ton de admirație.

— Totul.

Remo Bonifazi era tăinuitor ; el primea obiectele furate de cei doi, pentru a le ascunde și a le vinde mai tîrziu.

În realitate, cei trei indivizi, cu ajutorul intermitent al unor răufăcători ocazionali, constituiseră o adevărată bandă care s-a făcut răspunzătoare de o serie întreagă de atacuri.

Bonifazi și nu Terribili era adevăratul creier al organizației, iar poziția sa de administrator al barului îi permitea să rămînă în afara oricărei bănuieli, chiar în condițiile tăinuirii bunurilor furate și în calitatea sa de șef al bandei. De data aceasta însă, prin uciderea sărmanei Virginia, merseseră prea departe și au plătit greu datoria față de societate. Cînd dosarul a fost închis, agresiunile și furturile efectuate în plină zi au scăzut ca prin minune, ceea ce m-a determinat să presupun că și ceilalți hoți aparțineau bandei lui Bonifazi și că acum simțeau pămîntul fugindu-le de sub picioare. Eram fericit că am curățat orașul de răufăcători, iar dovezile de stimă și de respect pe care le-am primit de pretutindeni mi-au produs o legitimă satisfacție. De asemenea, vreau să adaug că în urma acestei operațiuni mi s-a conferit diploma pentru merite speciale.

O săptămînă mai tîrziu, mă aflam la masa mea, răsucind distrat între degete biletul care a însemnat cheia întregului caz. Ce imprudență fatală din partea banditilor să uite peticul de hîrtie înainte de a fugi ! Mi-am aruncat pentru a nu știu cîta oară privirea pe el și am suspinat : scria de fapt *lontano* (departe) și nu „Cautano" ; cîtă energie și cît timp pierdut inutil ! Am ridicat din umeri și mi-am repetat în sinea mea că o investigație este alcătuită și din astfel de inconveniente. Factori pozitivi și factori negativi. Totul constă în a nu te lăsa furat pe un drum greșit și în a nu privi faptele dintr-un unghi greșit ; ceea ce contează sînt rezultatele, cel puțin așa am învățat eu la școala vieții.

(Mario de Simone)

Dacă subofițerul Amadei nu mi-ar fi făcut în ziua aceea destăinuiri, probabil că afacerea ar fi rămas învăluită în mister, iar vinovații de cele două delicte ar fi scăpat de pedeapsa pe care o meritau. Abia ieșisem împreună de la comisariatul din San Lorenzo și ne îndreptam pe jos către strada Tiburtina cînd, deodată, mi-am dat seama că prietenul și colaboratul meu era întunecat la față ; l-am întrebat ce-l frămîntă.

— Mi-am pus speranța într-o anumită recompensă, mi-a răspuns, și cînd colo am rămas cu buza umflată.

— Despre ce vorbești, omule ? Explică-te mai bine.

— Am reușit să dau de urma hoțului care a furat cele cinci milioane în bonuri de tezaur, să recuperez banii și să-i restitui proprietarului legitim, cînd acesta din urmă a murit subit, lăsîndu-mă cu gura căscată. Promisiunea unei recompense a fost verbală... cui s-o cer acum ?

— Cine era acest domn ?

— Un om foarte bogat, pe nume Aldo Plazzi, reprezentantul firmei de mașini agricole „Caterpillar", pentru Italia.

— Cînd a murit ?

— La 19 decembrie 1944. Îmi amintesc bine, data mi-a rămas întipărită în minte. A căzut într-un puț.

— Cum așa ?

— Da, în puțul unei proprietăți pe care o avea în strada Aurelia, din localitatea Parrocchietta și care purta numele „Vignaccia". Tocmai repara motorașul unei pompe de apă cînd și-a pierdut echilibrul și a căzut în puț de la o înălțime de șaptezeci de metri. A murit pe loc... Amadei dădu din cap, amărît. O întîmplare ciudată dacă ne gîndim că Plazzi avea o frică teribilă de puț și că avea grijă întotdeauna să stea departe de el.

— Îmi pare rău pentru tine. O recompensă e totuși o recompensă.

— Mai ales în vremurile astea !

— Apropo, cine era hoțul bonurilor de tezaur ?

de la Mos. Nicolae - 1973
(mesteri cum se dreama
in italieneste)
prima Lou.
pentru Dore.
Şi mai încolo ştiu cine italiene!

enigma

RODOLFO MARZANO • GIORGIO CAPUANO

cîţiva maigret italieni

— Fiul lui Plazzi, Mario.

M-am oprit dintr-o dată.

— Fiul lui ? am repetat. Eram cu adevărat surprins, mi se părea că povestea avea o notă discordantă, ceva care nu mă convingea. Unicul său fiu ? am întrebat.

Amadei zîmbi disprețuitor și plin de amărăciune.

— Ehei ! Plazzi era un tip foarte exuberant... Trebuie să se fi născut în vreo țară din Orient. Părea un pașă cu nenumărate soții și nu știu cîți copii. Nu țin bine minte situația lui matrimonială, însă știu că era mai mult decît încurcată ; soția lui se află la a doua căsătorie, și avea copii din prima ; mai sînt niște copii născuți dintr-o legătură cu o secretară... treabă încurcată, ce mai ! Ar trebui să lămurim afacerea la arhivă, acolo scrie totul.

— Bravo, asta-i o idee. Vrei să te ocupi tu ?

— Desigur, am să vă aduc dosarul la birou. Cazul a fost închis cu circa patru luni în urmă...

Povestirea lui Amadei îmi stîrnise curiozitatea, astfel că în momentul cînd am avut documentele în fața ochilor, m-am apucat imediat să le studiez cu cea mai mare atenție. Lucrurile se petrecuseră așa cum mi-a relatat Amadei : în dimineața zilei de 19 decembrie 1944, Aldo Plazzi împreună cu fiul său natural Eugenio Ciancotti, s-au dus la Vignaccia ; după ce a zăbovit un scurt timp lîngă puț pentru o reparație a motorului, cel dintîi și-a pierdut echilibrul — poate din cauza unei ameteli — căzînd și zdrobindu-se în fundul puțului. „Un accident nefericit", au fost concluziile anchetei și cu această formulă autoritățile au încheiat cercetările.

Aldo Plazzi, care avusese șaizeci de ani cînd a murit, venise la Roma din orașul natal Russi, provincia Romagna, la vîrsta de 15 ani, fără un ban în buzunar, și începuse să lucreze ca ucenic mecanic. Voința de a munci și ambiția nu i-au lipsit, iar la terminarea serviciului militar a reușit să deschidă un mic atelier pe cont propriu. Contractul prin care reprezenta firma „Caterpillar" i-a deschis drumul spre îmbogățire iar norocul l-a urmărit tot mai mult. Se pare însă că bătrînul „patriarh" nu avea cîtuși de puțin intenția să-și distribuie banii între toți membrii familiei sale ; gurile rele afirmau că Plazzi era pe punctul de a

vinde tot ce avea, pentru a realiza o sumă apreciabilă pe care s-o ia în America, unde avea de gînd să plece împreună cu domnişoara Bonfili — secretara lui, care-i dăruise întîi doi gemeni şi apoi un al treilea băiat.

Viaţa particulară a lui Aldo Plazzi mă interesa şi consideram că merită o examinare mai atentă, iar pe măsură ce avansam în cercetările mele, ideea unei morţi întîmplătoare îmi apărea tot mai îndoielnică.

Am continuat să investighez pe cont propriu, culegînd informaţii de oriunde mi se oferea posibilitatea. şi, în urma cercetărilor, am făcut o importantă descoperire asupra rudelor lui Plazzi. În martie 1945, o femeie de naţionalitate greacă, doamna Karikilia Iconomupulos, în vîrstă de 23 ani, născută la Patras şi căsătorită în noiembrie 1943, fusese internată în spital în urma loviturilor primite de la Eugenio Ciancotti, fiul nelegitim al lui Plazzi ; sărmana era însărcinată în luna a treia, iar internarea a durat zece zile. Ciancotti era soţul ei şi, din cîte se pare, o bătuse pentru a-i provoca un avort.

În acest stadiu am considerat utilă o primă întîlnire cu cineva din familie şi ardeam de nerăbdare să văd cum arată Ciancotti. Pentru moment n-am avut noroc, întrucît mi s-a spus că e plecat la mare, dar la întoarcerea lui, cîteva zile mai tîrziu, am reuşit să-l întîlnesc şi să am o discuţie cu el. De la bun început nu mi-a plăcut felul său de a fi, deoarece încurca lucrurile şi evita răspunsurile directe ; în cele din urmă însă, rugat să se explice mai bine, s-a schimbat şi a părut dispus să mă ajute.

— Nu cred că am să vă pot fi de prea mare folos, spuse el. Şi eu aş dori să aflu unde a dispărut soţia mea dar, din păcate, nu ştiu nimic.

— Cînd aţi văzut-o ultima dată ?

— În casa mamei mele, piaţa Prenestino, 79. Ne-am întîlnit acolo.

— Ce înseamnă „ne-am întîlnit" ? Doamna nu locuieşte cu dumneavoastră ?

— Nu, stă în strada Rocco Priora 6. Locuieşte separat, cu fiica noastră Apollonia, în vîrstă de 18 luni.

Treaba mi se părea încurcată, însă n-am făcut observaţii ci m-am limitat la întrebări :

— Cum se numeşte mama dumneavoastră ?

— Apollonia Zanzi. Fetiței i-am pus numele bunicii.

— Drăguț din partea dumneavoastră, am comentat eu. Continuați, vorbiți-mi de întîlnirea aceea,

— Karikilia a luat masa de prînz în casa mamei mele, după care eu și sora mea Filomena am condus-o o bucată de drum. Ne-am despărțit la Porta Maggiore, unde i-am dat patruzeci de mii de lire pentru cheltuieli. De atunci n-am mai văzut-o.

— Și n-ați căutat-o ?

— Nu...

Ciancotti ezită, se prefăcu a face eforturi pentru a se hotărî să răspundă și continuă cu voce joasă, în semn de părere de rău :

— Karikilia este o femeie rea, a făcut din viața noastră un infern.

— De ce nu v-ați despărțit ?

— Păi, practic ne-am despărțit, chiar dacă nu în mod legal... Spunea mereu că vrea să se întoarcă în Grecia, dar nu era adevărat. Sînt convins că și-a găsit vreunul. Da, în mod cert avea un amant.

— Oricum, am răspuns sec, nici dumneata nu te-ai comportat bine. Ai bătut-o de-ai băgat-o în spital, dacă nu mă înșel.

— Oh ! a fost un incident blestemat... Urmarea unei crize de nervi datorate sicîielilor ei... Mi-a părut însă nespus de rău și m-am dus de i-am cerut iertare...

— La spital ?

N-a răspuns imediat, ferindu-se de o capcană, apoi spuse cu precauție :

— Nu, acasă, pe la sfîrșitul lui mai. I-am cerut să se întoarcă și să locuim împreună, însă m-a refuzat.

Am reflectat un moment după care l-am întrebat :

— Deci, în momentul de față, soția dumitale a dispărut și n-ai făcut nimic pentru a o găsi. Știai că aveai obligația să anunți dispariția la poliție ?

Era mai șmecher decît îl crezusem. Schiță un ușor zîmbet virtuos și dădu din cap în semn de adînc regret.

— Este primul lucru pe care l-am făcut ! exclamă. Puteți să vă informați, am trimis o scrisoare lungă la secția centrală cu toate amănuntele pe care le cunosc.

Nu mai aveam întrebări de pus şi l-am lăsat. Ca nu spunea adevărul reieşea din faptul că toate cunoştinţele familiei, interogate de mine, declaraseră că grecoaica era de-a dreptul îndrăgostită de soţul ei şi că, departe de a avea un amant, accepta docilă o serie întreagă de umilinţe şi privaţiuni numai pentru a asigura fericirea micuţei Apollonia.

În 1945, pe cînd se întîmplau toate acestea, munca noastră se desfăşura în condiţii extrem de grele ; războiul abia se terminase, ţara era sfîşiată de fel de fel de suferinţe, iar sarcina noastră de a investiga întîmpina uneori obstacole foarte greu de depăşit ; cu toate acestea, eram ferm hotărît să lămuresc pînă la capăt misterioasa dispariţie a Karikiliei şi, în acest scop, am trimis tuturor secţiilor de poliţie fotograme cu cele mai recente fotografii ale femeii, în timp ce ţineam sub supraveghere cîteva sectoare ce-mi erau la îndemînă, de la lagărele de refugiaţi — numeroase pe atunci — pînă la trotuarele bătute de „plimbăreţe" ; nu voiam să scap nici o posibilitate, nici măcar pe cea mai absurdă ; însă, cu toate eforturile depuse, n-am reuşit să găsesc nimic, nici măcar o urmă cît de mică. Grecoaica parcă se evaporase. Chiar în momentul cînd eram pe punctul de a renunţa la inutila căutare, am fost anunţat de găsirea cadavrului unei femei. La început nu bănuiam că nenorocita pescuită de cîţiva pescari din Ladispoli ar putea fi Karikilia, însă cînd am aflat că de gleznele moartei fusese agăţată o bară de fier şi că ceafa prezenta o contuzie puternică, m-am hotărît să fac imediat lumină. Hotărîre firească, pentru a avea conştiinţa împăcată, cu atît mai mult cu cît îmi aminteam de excursiile frecvente la mare ale lui Eugenio Ciancotti.

Concluziile medicilor legişti nu erau încurajatoare. Numai vîrsta corespundea : „aproximativ douăzeci şi cinci de ani", însă în ceea ce priveşte restul, aveam prea puţine temeiuri să tragem o concluzie. Datorită stării de putrefacţie înaintată a cadavrului, medicii legişti, în urma cercetărilor de laborator, au ajuns la concluzia că moartea necunoscutei avusese loc în urmă cu cîteva luni, ceea ce îmi clătina serios castelul meu de ipoteze, întrucît exista certitudinea că doamna Karikilia fusese în viaţă cu cincisprezece zile înainte de găsirea acestui cadavru ; prin ur-

mare, nu-mi rămînea decît să supun unui minuțios examen puținele obiecte găsite asupra victimei ; o mică brățară, un ceas de mînă oprit la 12,10, un lanț cu o cruciuliță, două inele și îmbrăcămintea — o rochie de mătase al cărei desen caracteristic mi-a rămas întipărit în minte.

Și totuși, instinctul îmi spunea să stărui pe această urmă și, cu prețioasa colaborare a oamenilor mei, m-am lansat cu forțe sporite în cercetări. De astă dată eforturile mi-au fost încununate de un succes deplin. Subofițerul Amadei, brigadierul Campagnoni, agentul Licato, brigadierul Tramontano și cu mine, am vizitat de mai multe ori casa în care locuise Karikilia Iconomupulos, dar n-am găsit nimic interesant, aceasta și din cauză că Filomena Plazzi, cumnata Karikiliei, cu o hotărîre cel puțin ciudată, încărcase și luase într-un camion tot ce a rămînea grecoaicei, explicînd vecinilor mai bănuitori că va restitui cumnatei ei toate lucrurile cînd aceasta va binevoi să se reîntoarcă. Am decis să mai pătrundem încă o dată în micul apartament, pentru a efectua o percheziție mai atentă și, deplasînd fiecare mobilă în parte, am găsit un petic de mătase rămasă în dulapul în care Karikilia își păstrase hainele. Bucățica de mătase avea un desen perfect identic cu acela al rochiei înecatei. În același moment, a sosit și brigadierul Tramontano, transpirat și aprins la față :

— Au recunoscut-o, mă anunță cu sufletul la gură, arătîndu-mi lănțișorul cu cruciulița. Portăreasa și o vecină nu au avut îndoieli. Au recunoscut că acest obiect aparținea grecoaicei.

Puțin mai tîrziu, cînd am discutat cu alți chiriași din imobil, o doamnă mi-a mărturisit că grecoaica îi făcuse confidențe.

— Vă amintiți exact ceea ce v-a spus ?

— Îi era frică, era tristă, amărîtă, trăia o perioadă de extreme frămîntări sufletești. M-a rugat să anunț poliția dacă n-o s-o mai văd timp de cîteva zile.

— De ce n-ați făcut-o ? Karikilia Iconomupulos a dispărut de cîtva timp.

— N-am știut, eu am fost într-o excursie și abia m-am întors.

— Cînd ați avut această discuție cu ea ?

— În ultimele zile ale lunii mai...

Eram în posesia tuturor datelor necesare, identificasem cadavrul şi nu-mi rămînea decît să-l determin pe asasin să mărturisească. Mai întîi trebuia să-l întîlnesc pe medicul legist pentru a clarifica situaţia ; la sfîrşitul lunii mai, Karikilia era în viaţă, iar cadavrul a fost găsit la 17 iunie. Cum se împăcau aceste două fapte cu buletinul medical ?

Şi această dificultate s-a rezolvat mult mai uşor decît aş fi crezut : medicul legist a admis că, de fapt, cadavrul în cauză putea aparţine unei femei decedate „de 15 zile pînă la două luni".

În acest stadiu, am început acţiunea de căutare a lui Eugenio Ciancotti, care — după afirmaţiile mamei sale — era plecat din Roma. M-am deplasat atunci la Ladispoli şi, după o răbdătoare verificare a tuturor hotelurilor şi pensiunilor, am reuşit să dau de nişte urme.

Patroana hotelului „Margherita" îşi amintea foarte bine că la 2 iunie o pereche tînără i-a cerut găzduire ; tinerii erau însoţiţi de un alt individ ; patroana adăugă că în ziua de 3 iunie soţul s-a întors la hotel fără soţie, arătînd că aceasta a trebuit să plece pe neaşteptate la Roma. Din păcate, hoteliera a omis să-l treacă în registru pe cei trei clienţi, aşa că n-am putut avea o confirmare a identităţii lor ; însă, ca să fiu sincer, chestiunea nu mă mai preocupa atîta deoarece aveam convingerea că era vorba de Ciancotti şi de biata fată din Grecia. Era evident că Ciancotti se folosise de un complice la săvîrşirea crimei.

Ziua aceea a fost copleşitoare ; începuse să se înserezе şi eu nu ştiam unde să-l caut pe presupusul criminal. M-am întors la Roma în cea mai mare viteză posibilă, oferită de mijloacele sărăcăcioase de locomoţie de atunci, şi m-am prezentat din nou în Piaţa Prenestino, la doamna Apollonia Zanzi. Femeia era zgîrcită în mărturisiri, mi-a spus însă că fiul ei trebuie să se afle în mod sigur la Ladispoli, la o cunoştinţă, într-o casă a cărei adresă mi-a dat-o. M-am gîndit că era neapărată nevoie să-l iau pe Ciancotti prin surprindere, mai înainte de a fugi sau de a-şi ticlui vreun plan de apărare şi, urcîndu-mă într-un vechi camion ce aparţinea unui comerciant din San Lorenzo, m-am întors la Ladispoli. Am plecat din Roma la zece seara şi

a fost nevoie de două ore pentru a parcurge cei patruzeci de kilometri distanță. Am reluat cercetările, însă fără rezultat. Dacă Ciancotti se găsea cu adevărat la Ladispoli, însemna că se ascunsese foarte bine... sau că maică-sa ne îndreptase pe o pistă falsă. La două noaptea m-am urcat iar în camion și în zori intram în Roma ; m-am îndreptat direct spre Piața Prenestino, unde norocul mi-a surîs. Eugenio Ciancotti se afla în casa mamei lui. L-am invitat să mă urmeze la comisariat pentru informații cu privire la soția sa și a trebuit să se supună, deși cu multă neîncredere și cu evidentă teamă.

— Soția nu ți-a dat încă nici un semn de viață ? l-am întrebat pe un ton de totală indiferență, în timp ce ne aflam pe stradă. Noi ne-am dat toată silința...

— N-ar fi trebuit să vă osteniți... a replicat el. Sînt sigur că Karikilia o să apară dintr-un moment într-altul. Într-una din zile, o să vedeți, o s-o găsesc acasă, la mama.

Ajunsesem la comisariat. Am intrat în birou, i-am oferit lui Ciancotti un scaun lîngă masă, în fața mea, și i-am pus înainte fotografia cadavrului înecatei și peticul de stofă. Văzîndu-le, a îngălbenit, însă a știut să se stăpînească foarte bine și m-a privit cu o mină interogativă.

— Ce sînt astea ?

— Am toate motivele să cred că femeia moartă este soția dumitale și că bucata de stofă e din îmbrăcămintea ei.

— Vă înșelați, Karikilia n-a avut niciodată o rochie asemănătoare și cît privește pe sărmana aceasta... este de nerecunoscut.

Mă așteptasem să adopte tactica refuzului încăpățînat, însă eram gata să-l combat cu toată forța. I-am comunicat treptat descoperirile mele, pentru a-l face să înțeleagă că nu avea nici o șansă de scăpare și am continuat interogatoriul timp de mai multe ore. Cînd am ajuns amîndoi la epuizare, l-am închis în camera de siguranță, în speranța că noaptea este un bun sfătuitor, însă Ciancotti, evident cuprins de spaimă, a scos o bară de fier de la masă și a încercat să scobească în dușumea în căutarea unei imposibile căi de evadare. Mișcare greșită și imprudentă, deoarece mi-a furnizat o ultimă probă a vinovăției sale ; și în

zilele următoare s-a menținut pe o poziție de apărare, negînd totul, cu energia disperatului. Dar rezistența umană are o limită, așa încît, în cele din urmă, a cedat și el ; l-am interogat cu rîndul, eu și colaboratorii mei, ore și ore întregi pînă cînd omul a fost cuprins de un fel de criză nervoasă ; a început să plîngă, să sughită și a recunoscut asasinatul tinerei grecoaice.

Karikilia Iconomupulos, fiica reprezentantului grec al unei firme care făcea comerț cu lichioruri, născută la Patras cu 23 de ani în urmă, căsătorită cu Ciancotti în noiembrie 1943, în timpul ocupației germane, fusese ucisă la un kilometru în largul lacului Ladispoli, în cursul unei plimbări cu barca, de către propriul ei soț și de cumnatul ei, Mario Plazzi. Acesta din urmă a fost arestat imediat, și l-am notificat acuzația de complicitate la crimă ; l-am informat în plus că fratele său Eugenio îi pusese în sarcină nu numai ideea acestei crime ci și furtul celor cinci milioane în bonuri de tezaur, lăsîndu-l să înțeleagă că de la un astfel de om te poți aștepta la orice.

În fața acestor acuzații, tînărul s-a înfuriat ca o fiară :

— Scumpa noastră familie de nevinovați ! strigă. Cele cinci milioane le-am luat eu, și poliția o știe, dar au fost cu toții de acord ! Cînd a fost de îndeplinit vreo acțiune murdară, nici unul nu s-a dat înapoi, niciodată !

Văzînd că nu era nevoie să-i mai pun întrebări, întrucît se dezlănțuise, l-am lăsat să continue. A mărturisit că moartea Karikiliei a fost hotărîtă din mai multe motive :

— Eugenio nu voia un al doilea copil și ea era însărcinată... A bătut-o și a internat-o la spital, după care și-a exprimat regretele și a condus-o la Ladispoli... Dar femeia aceea trăncănea mult și reprezenta un permanent pericol...

În cîteva cuvinte, sărmana a fost redusă la inconștiență printr-o lovitură la baza craniului, aplicată de către Plazzi, în barcă, iar Ciancotti s-a grăbit să-i lege bara metalică de glezne și s-o arunce în apă.

— Prin urmare, ați aruncat-o în apă cînd era încă în viață !

N-a răspuns imediat. A lăsat capul în jos și a murmurat morocănos :

— Nu știu... e posibil. Poate că da...

Acum aveam destule dovezi pentru a-l deferi pe cei doi criminali autorităților judiciare, însă mai înainte am ținut să vorbesc cu Apollonia Zanzi, sfătuind-o să mărturisească, dacă are ceva de spus. Evident că o subapreciasem, întrucît îmi răspunse rece că n-avea absolut nimic să-mi declare, iar cînd i-am comunicat ceea ce am aflat de la Ciancotti și de la Plazzi a exprimat doar o surprindere dezolată :

— Nu-i credeam în stare de așa ceva, a comentat ea. Oricum, dacă s-au făcut vinovați de crimă, aveți datoria să-i pedepsiți...

Istoria Apolloniei Zanzi merită să fie relatată pe scurt. Femeia, care în tinerețe pozase ca model pentru pictorii din strada Margutta, se căsătorise cu Pietro Ciancotti de la care a avut doi copii, Ida și Osvaldo. Soțul, proprietarul unui magazin de mașini agricole, a părăsit Italia în 1919 cu destinația America și s-a întors în 1921 pentru a-și găsi nevasta însărcinată. Au urmat certuri înspăimîntătoare, iar femeia îl acuză — nu pe nedrept — de a o fi părăsit singură cu copiii, fără mijloace de întreținere, din care cauză a trebuit să găsească un ajutor ; astfel s-a adresat bogatul Aldo Plazzi, cu care a stabilit o legătură. Într-o seară, în prăvălia lui Pietro Ciancotti a avut loc o discuție mai violentă ca de obicei, la care a participat și Plazzi ; cei doi bărbați s-au încăierat, iar Ciancotti a fost înfrînt... După un timp, femeia a adus pe lume pe cel de-al treilea copil, rezultat al legăturii ei cu Plazzi, pe care l-a declarat la oficiul stării civile sub numele de Eugenio Ciancotti. S-a mutat definitiv sub același acoperiș cu Aldo Plazzi și a mai avut cu el încă trei copii : Mario, Vallis, și Filomena. Anii au trecut, Plazzi a făcut închisoare pentru un trafic ilegal de valută, lăsînd rezolvarea tuturor treburilor sale pe seama secretarei, o anume domnișoară Bonfili, care îi era și amantă și care îi dăruise o pereche de gemeni, iar mai tîrziu un al treilea copil. Oricum — amănunt foarte important — se pare că avea intenția să renunțe la toți și să plece în America împreună cu secretara ; și, în fața unei asemenea situații, întrebarea cea mai logică

ce-mi răsărise în minte era : „Ceilalți i-ar fi permis ?" Faptul că Plazzi murise dădea un răspuns definitiv îndoielilor mele.

Trecutul Apolloniei Zanzi era tulbure ; ca să nu spunem mai mult, fiii ei, Eugenio și Mario, tocmai îmi mărturisiseră o crimă... Cum să nu cred că se înțeleseseră cu toții să-l elimine pe Plazzi și apoi pe Karikilia ? În situația în care mă aflam, nu puteam accepta ideea că dispariția lui Plazzi fusese pricinuită de o „întîmplare nefericită". Omul acela a fost asasinat pentru că voise să emigreze, luînd cu el toți banii. Cît privește pe Karikilia, sărmana nu fusese ucisă pentru că era însărcinată, ci pentru că știa prea multe ; iată explicația frazei lui Mario Plazzi : „... trăncănea mult, reprezenta un permanent pericol"...

Cine ordonase asasinarea lui Aldo Plazzi ? Apollonia Zanzi ? Sau familia adunată în complet, reunită pentru a-și exprima propria părere, cel puțin prin vot ?... Și cine a fost executorul material ? Fiul preferat al Apolloniei, acel Eugenio pe care îl concepuse cînd era încă soția lui Pietro Ciancotti ? Cine era judecătorul nemilos care dădea sentințele de moarte ? Voiam s-o aflu cu orice preț ! Mă aflam într-o poziție avantajoasă în urma mărturisirilor celor doi frați și trebuia s-o exploatez. Singura soluție era aceea de a-i face pe toți să coboare în scenă, de a-i înarma pe unul împotriva celuilalt, lăsîndu-i să înțeleagă că adevărul îmi era cunoscut și că singurul meu scop de acum încolo era de a nu face să sufere nevinovații — dacă existau.

I-am convocat la comisariat pe Filomena și pe Vallis Plazzi, le-am spus că situația este foarte gravă și că numai o sinceritate deplină îi poate salva ; i-am lăsat să înțeleagă că cei doi arestați lansau acuzații în dreapta și-n stînga pentru a se dezvinovăți ; am introdus-o apoi pe Apollonia Zanzi, urmată după puțin timp de Eugenio Ciancotti și de Mario Plazzi, și i-am confruntat pe toți.

Ideea a fost bună. N-a trebuit să aștept mult ; au început să se certe violent între ei, își aruncau acuzații reciproce cu scopul de a se dezvinovăți și, încet, încet, adevărul a ieșit la iveală. Singura străină de aceste fapte s-a dovedit a fi Filomena Plazzi ; ceilalți erau cu toții impli-

cați, iar mobilul întregii afaceri — cum îmi imaginasem — au fost banii lui Plazzi și teama de a fi înlăturați de la moștenire.

— Voia să mă părăsească și să plece în America cu tîrfa aceea ! striga Apollonia. Eu care i-am dat toată tinerețea mea.

— Taci ! a întrerupt-o Mario Plazzi. Adevărul este că se săturase de tine ! Dacă tu nu ți-ai fi găsit un amant, probabil că te-ar mai fi suportat.

Am aflat ceva mai tîrziu că, efectiv, Apollonia Zanzi avea un nou prieten, un feroviar ; surprinderea mea a ajuns la culme ; mi se părea imposibil ca femeia aceasta să fie atît de inconștientă. Iată cum stăteau lucrurile : Aldo Plazzi nu ascunsese față de nimeni intenția lui de a pleca împreună cu Bonfili, după ce va fi realizat o anumită sumă de bani, și declarase că Apollonia și Eugenio n-or să primească nici o centimă de moștenire ; cu aceste cuvinte și-a semnat propria condamnare la moarte. Tot așa pățise și sărmana Karikilia cînd, într-o seară, chinuită de samavolnicia și răutatea Apollonici și a lui Eugenio, disperată și înlăcrimată, strigase : „Dacă aș vorbi, v-aș băga pe toți în pușcărie !“... Nici ea nu mai putea rămîne în viață, și astfel familia a hotărît și eliminarea ei. În dimineața zilei de 19 decembrie 1944, a fost executată sentința dată lui Aldo Plazzi. În timp ce bătrînul se afla lîngă puț, Eugenio Ciancotti i-a sărit în spinare și, dintr-o îmbrîncitură, l-a făcut să-și piardă echilibrul ; Plazzi a căzut în abisul negru, fără ca măcar să știe ce i s-a întîmplat. Karikilia a fost ucisă după aproximativ șase luni, atunci cînd familia, întărită de faptul că reușise să scape de primul delict, își crease o bizară mentalitate care o determina să creadă într-o perpetuă lipsă de pedeapsă, chiar și în cazul unor crime succesive. Și trebuie să admit că, poate, fără necazul subofițerului Amadei, cele două crime ar fi rămas pentru totdeauna învăluite în mister.

Justiția i-a pedepsit pe vinovați, sentința fiind dată la 11 ianuarie 1951. Eugenio Ciancotti a fost condamnat la 29 ani și 6 luni închisoare, reduși apoi, în recurs, la 28 ani și 2 luni ; Apolloniei Zanzi i s-au dat 20 ani, iar lui Vallis

Plazzi 24, ambii fiind condamnați pentru complicitate la omor premeditat.

Mario Plazzi a luat 20 ani, pentru complicitate la uciderea premeditată a soției fratelui. Toți și-au plătit datoriile către societate și este bine că s-a procedat astfel ; cinismul cu care au acționat, impulsul criminal care i-a împins la suprimarea a două vieți umane se cereau a fi aspru pedepsite.

(Aldo Morlacchi)

N-am s-o uit niciodată pe bătrînica aceea cu fața uscată, cu spinarea ușor încovoiată, cu capul înfășurat într-o basma neagră și mîinile încrucișate în chip de rugăciune. Venise să-și reverse lacrimile de mamă pe mormîntul Rosei. Pomii respirau în adierea călduță, păsările de noapte, neliniștite zburdau prin frunziș, părînd niște pete mai întunecate proiectate pe cerul lucios, iar aleile acoperite de prundiș șerpuiau în întuneric.

M-am apropiat de ea și i-am pus o mînă pe spate, în semn de prietenie. N-a tresărit la zgomotul pașilor mei, ci s-a mulțumit să ridice capul pentru a mă privi cu ochii plini de durere, adevărată imagine a disperării.

— Era fiica dumneavoastră, adevărat ? am întrebat-o cu voce joasă, arătînd mormîntul.

Îmi confirmă fără să vorbească și, după un moment de ezitare, am continuat :

— Cum vă numiți, doamnă ?

— Teresa Vaccaro.

— Eu sînt de la poliție.

— Da, mi-am dat seama.

— Aș dori să vă pun cîteva întrebări. Cînd veți termina rugăciunea, am să vă rog să mă urmați.

— De ce ?

— Nu vreți să mă ajutați să descopăr pe cel care a ucis-o pe Rosa dumneavoastră ?

— Asta n-o să mi-o poată da înapoi pe fată.

— Din păcate e adevărat, însă eu am o datorie de îndeplinit...

Aveam o datorie de îndeplinit, acesta era adevărul.

Erau anii grei de imediat după război — 1946 mai exact — iar țara părea cuprinsă de un suflu de nebunie. Încetarea bombardamentelor, libertatea recîștigată, sfîrșitul groazei, mizeria înspăimîntătoare stîrniseră în suflete cele mai neprevăzute reacții, iar nouă, celor de la poliție, ne fusese încredințată sarcina de a face puțină ordine în mințile confuze ; misiune uriașă și aproape imposibilă,

avînd în vedere că vremurile erau foarte grele pentru toți și că sărăcia mijloacelor aflate la dispoziția noastră era deplină. Aveam oameni, e adevărat; tineri care își considerau propria muncă drept o misiune, înarmați cu o voință fără seamăn și cu un dispreț total față de pericol, oameni pe care aș dori să-i prezint unul cîte unul pentru a-i impune admirației generale, oameni față de care societatea era în mod sigur mult îndatorată... Însă aceasta nu era suficient pentru a înfrunta valul de criminalitate care îneca regiuni întregi ale țării. Apoi, în Sicilia, se părea că plaga delincvenței nu putea fi smulsă din rădăcini cu nici un chip. Abia lichidată o mișcare periculoasă și imediat înflorea o nouă organizație, în altă parte, iar forțele de ordine erau practic tot timpul în alarmă, lucrînd cîte douăzeci și patru de ore încontinuu.

Mi se încredințase comanda trupelor operative din provinciile Agrigento, Caltanisseta și Enna, iar după ce mi-am repartizat oamenii în punctele strategice și am ascuns cîțiva prin casele țărănești și conacele răspîndite pe cîmpie, mi-am stabilit baza operativă lîngă comuna Canicatti (Agrigento). Situația pe care trebuia s-o înfrunt ar fi făcut să bată cu putere și inima unora mai hotăriți decît mine și, pentru început, vă mărturisesc, mi s-a părut că aveam în față un război civil al cărui sfîrșit mi se prezenta incert. Explozia banditismului a avut loc la sfîrșitul războiului mondial și s-a dezlănțuit cu toată violența. Faptele sîngeroase, jafurile, șantajele și asasinatele erau la ordinea zilei. Victimele omorurilor erau în cea mai mare parte cetățeni înstăriți, răpiți, ale căror familii nu reușiseră să strîngă sumele cerute pentru răscumpărare. Însă cîmpul de acțiune al criminalilor era foarte vast, începînd cu atacuri asupra autobuselor pentru cursele interne și pînă la pătrunderi neașteptate în gospodăriile izolate; oricum, ticăloșia bandiților nu dădea înapoi în fața nimănui, mergînd pînă acolo încît nici morții nu erau scutiți de atacurile lor; cadavrele celor ce aparținuseră unor familii înstărite erau dezgropate din cimitire în timpul nopții — cum se întîmplase la Palma Montechiaro, Favara, Campobello di Licata — și oferite apoi rudelor în schimbul unor sume însemnate.

Inutil să mai adaug că investigatorii noştri erau asaltaţi de o mare de rugăminţi şi de blesteme şi că era foarte greu să faci dreptate tuturor. Ştiam că cetăţenii trebuie să fie protejaţi, însă una era să ştim şi alta să realizăm bunele noastre intenţii. A fost nevoie să discutăm cu indivizi de toate soiurile, fanatici, visători cinstiţi, şi mi-am dat seama că pe aceştia din urmă era cel mai dificil să-i lămureşti; tocmai pentru că erau cinstiţi, nu-şi dădeau osteneala să acorde înţelegere problemelor noastre poliţieneşti, ci pretindeau doar rezultate pozitive şi imediate.

Uneori, eu şi colaboratorii mei valoroşi şi de încredere ne reuneam în biroul meu la Canicatti, unde avea loc un schimb de păreri şi de impresii. Socoteam de datoria mea să le ridic moralul întrucîtva scăzut şi mă străduiam să par vesel şi încrezător, însă vedeam că problemele permanente le agitau gîndurile şi lăsau urme adînci în sufletele lor deprimate.

— Se prea poate să mă fi simţit vreodată şi mai rău, a răspuns plutonierul Salerno o dată cînd l-am întrebat ce are. Dar dacă mă gîndesc bine, nu-mi aduc aminte cînd.

Lucrurile exprimate în asemenea cuvinte, de un om ca plutonierul, erau grave.

— Curaj, nu lua lucrurile în tragic! l-am îmbărbătat eu. Dacă dumneata vorbeşti astfel, la ce mă pot aştepta de la băieţandrii aceia cruzi pe care ni-i trimit din Nord?

— Aveţi dreptate. Voiam să spun că Sicilia este ea frumoasă, însă, avînd în vedere situaţia, aş dărui-o cu plăcere primului venit.

Salerno avea un fel de umor spontan, care întotdeauna m-a amuzat; nu încetam să mă minunez de abilitatea lui de a se concentra asupra unor fapte mai deosebite, pînă cînd scotea la iveală tot adevărul, şi chiar şi acum faţa lui căpătase o expresie de om absorbit. Nu era tipul de om care să se văicărească, dimpotrivă, dar problemele pe care trebuia să le înfrunte depăşeau puterea lui de înţelegere. Cu toate acestea, cînd a trebuit să rezolvăm cazul bandei Lo Vetro, el a fost factorul determinant în identificarea şi arestarea delincvenţilor.

Erau aproximativ o sută de banditi şi acţionau conduşi de Gerlando Lo Vetro, zis Tarará. Şi-au făcut apariţia pe neaşteptate, după o lungă perioadă de pregătire efectuată

în tăcere, hotăriți la orice, și au început să jefuiască și să terorizeze, semănînd jale și nenorocire prin sate. De fapt nu era vorba de o bandă complet nouă, dat fiind că mulți dintre ei acționaseră în comun în 1944, la Palma Montechiaro, iar în 1945 la Naro ; însă, după aceea, fuseseră risipiți de predecesorii mei, după sîngeroase schimburi de focuri, supraviețuitorii rămînînd în așteptarea unei regrupări și căutînd în același timp un om dur și nemilos care să știe să-i conducă. Acesta a fost găsit în persoana lui Gerlando Lo Vetro, născut la Palma Montechiaro în 1906, fost țăran, înzestrat cu o energie fără seamăn.

El acceptase însărcinarea, se lăsase înscăunat în funcția de șef printr-o ceremonie solemnă în timpul căreia consimțise să i se cresteze urechea stîngă și, în virtutea acestui „sacrificiu de sînge", a pretins tuturor ascultare și a promis pedeapsa cu moartea eventualilor trădători.

Și-a numit sublocotenenți pe Onolfo Croce, Rosario Scopelliti și Rosario Mancuso, cu care a discutat planurile de acțiune ale bandei. Cu aceasta, soarta a sute de persoane nevinovate fusese pecetluită.

În dimineața zilei de 13 ianuarie 1946, banditii au deschis seria operațiilor în stil mare asaltînd cursa Licata-Agrigento. Mașina a fost oprită cu focuri de pușcă și grenade, pasagerii răniți și jefuiți, încărcătura capturată în întregime ; faptul a stîrnit mare vîlvă, mai ales cînd s-a aflat că vinovații au reușit să scape nepedepsiți, chiar și după asaltul trenului Naro-Canicatti. De fapt, banditii au avut posibilitatea să săvîrșească o serie întreagă de samavolnicii, fără ca noi, cei din poliție, să fim în măsură să le facem față și să organizăm contraatacul. Acționau într-un ritm drăcesc, picînd în locuri la care nu te aștepți, ziua și noaptea, în cîmp deschis sau pe ulițele satelor ; jefuiau trecătorii, opreau autovehicolele, furau cadavrele din cimitire și le restituiau rudelor în schimbul a 5—10 milioane de lire, și apoi dispăreau de parcă îi înghițea pămîntul, protejați de Tarará și de tăcerea vinovată a acelora care știau dar nu îndrăzneau să vorbească.

Mai tîrziu, în sfîrșit, păru că norocul și-a amintit de noi și la sfîrșitul unei răbdătoare acțiuni de căutări și investigații, forțele grupei mele operative au reușit să cap-

tureze doi oameni ai lui Tarará, tăindu-le orice cale de scăpare şi făcîndu-i să ne cadă în plasă ; era vorba de numiţii Zarbo Salvatore şi Lo Nobile Stefano, tineri care nu izbutiseră să se salveze o dată cu restul bandei.

Ar fi trebuit să fiu bucuros de reuşita fericită a operaţiei, dar ceva lăuntric mă împiedica să mă bucur din plin. Instinctul îmi spunea că aceste reţineri vor avea consecinţe neplăcute şi faptele ce-au urmat mi-au dat din păcate dreptate.

Cum a aflat de prinderea celor doi oameni ai săi, Lo Vetro a hotărît să intervină, iar cînd a ştiut că arestaţii vor fi transportaţi sub o escortă puternică de la Palma la Canicatti, a jurat să-i elibereze. Cele două localităţi sînt legate între ele printr-o linie de cale ferată cu ecartament redus, pe care se deplasau în pas de om cîteva vagonete ridicole, trase de o zgomotoasă locomotivă cu aburi, traversînd zone inaccesibile şi singuratice, ideale pentru un loc de pîndă. Tarará şi oamenii săi s-au plasat în deschizătura unei trecători, într-un punct pe care ei, evident, îl cunoşteau la perfecţie. Cînd locomotiva a apărut gîfîind, banditii au şi ieşit din ascunzişurile lor, trăgînd nebuneşte şi creînd un haos de nedescris.

Cele şase vagoane care formau garnitura erau înţesate de lume, agăţată pe scări sau cocoţată pe acoperiş, iar asaltul s-a soldat cu o grămadă de răniţi şi de oameni călcaţi în picioare. Agenţii care escortau banditii s-au apărat cît le-a stat în puteri, pentru a evita ulterioare vărsări de sînge dar, în cele din urmă, au trebuit să se dea bătuţi şi să îngăduie banditilor să-i elibereze pe arestaţi. Firesţe, înainte de a fugi, răufăcătorii au prădat călătorii pînă la ultimul ban, după care s-au pierdut printre stînci fără ca nimeni să opună cea mai mică rezistenţă.

În acel moment mă aflam în recunoaştere pe un plai din împrejurimile localităţii Naro şi a ţinutului Zaccaria, în fruntea echipei mele formată din douăzeci şi doi agenţi, reprezentînd tot ce era mai bun din forţele de care dispuneam. Era o zi sufocantă, soarele arzător făcea şi mai greu peregrinajul nostru prin regiunea aceea aridă şi inaccesibilă. Ne aflam în posesia unei informaţii primită confidenţial cu o seară înainte ; nedescoperind însă nimic în neregulă pînă atunci, eram tentat să cred că am fost dezin-

formați, cînd un răpăit de împușcături a ajuns clar la urechile noastre. Am ordonat coloanei să se oprească și am încercat să stabilesc de unde porneau împușcăturile; foarte repede am ajuns la concluzia că trebuie să fi avut loc un schimb de focuri de-a lungul liniei Palma—Canicatti. Gîndindu-mă la transportul celor doi arestați, am simțit cum mă trec fiorii. Ce se întîmpla? Lo Vetro luase drumul războiului pentru a-și elibera tovarășii? În această situație, nu ne rămînea altceva decît să coborîm în mare grabă pe stîncile colțuroase și să sperăm în ajutorul Providenței. Aproximativ pe la jumătatea drumului, în apropierea căii ferate, am luat cunoștință de ceea ce se petrecuse. Două țărănci zăceau la pămînt grav rănite, iar de la femeile care le acordau primul ajutor am aflat că fuseseră împușcate din întîmplare, în timp ce lucrau pe cîmp în apropierea liniei ferate.

— Trenul a fost atacat, mi-au spus ele.

— De cine?

— De bandiți.

— Cîți erau?

— Cine știe? Mulți, poate cincizeci, poate o sută.

— N-ați recunoscut pe nici unul? Trebuie să fie de prin partea locului.

Întrebarea era de-a dreptul formală, însă eu trebuia s-o pun deși nu mă așteptam să obțin un răspuns.

— Recunoscut? spuseră în cor. Cum puteam să-i recunoaștem dacă toți aveau fața acoperită cu o basma? Și apoi... nu se poate să fie oameni din localitate; pe aici prin împrejurimi sînt numai oameni cumsecade. Aștia cine știe de unde au venit...

— Din străinătate, am murmurat eu. Sînt sublocotenenții lui Al Capone.

Trenuțul deraiase și vagoanele se sprijineau într-o rînă, de peretele colinei. Peste tot se auzeau plînsete, gemete, implorări, blesteme, iar cînd am ajuns la linie am văzut că tragedia depășise și cea mai pesimistă previziune a noastră. Pretutindeni erau oameni întinși pe pămînt, cu cîte cineva alături încercînd să le dea o mînă de ajutor, dar și aceștia cu ochi rătăciți de groază; alții se tîrau împleticindu-se în căutarea cuiva sau a vreunui obiect pierdut, cîțiva copii sughițau de plîns fără ca nimeni să le

dea vreo atenție, iar un preot se ruga îngenuncheat pe traverse, cuprins de fiori care îi cutremurau tot corpul: cînd am încercat să-l interoghez, s-a uitat la mine de parcă îl văzuse pe Necuratul, și-a făcut semnul crucii și a rostit cîteva fraze de neînțeles. N-am obținut nimic nici de la alții, se părea că nimeni nu văzuse ceva care să intereseze, apoi am urcat în fiecare vagon pentru a face un bilanț al dezastrului. Un băiat de vreo șaptesprezece ani zăcea pe platformă, mort, și, puțin mai departe de el, întinsă pe o canapea, era o femeie tînără căreia niște mîini miloase îi așezaseră, în imobilitatea morții, o valiză sub cap, un șal negru pe corp și-i lăsaseră pleoapele în jos.

Am coborît din tren întrebîndu-mă cine o fi avut timp să se ocupe de această femeie și am văzut venindu-mi în întîmpinare un agent însoțit de un domn bine îmbrăcat, cu un aer distins și fața răvășită.

— Sînteți de la poliție, adevărat? mă întrebă, uitîndu-se la haina mea civilă. Am ceva de spus cu privire la cele întîmplate.

— Vă ascult cu cea mai mare atenție. Vorbiți, vă rog.

— Mă numesc Pietro X, spuse, sînt profesor... Reflectă un moment și adăugă mecanic, ca și cum lucrul ar fi avut importanță: profesor de matematică.

— Îmi face plăcere, am răspuns, adăugînd în sinea mea: „De astă dată ai greșit rău socotelile, profesore, altfel n-ai fi luat acest tren...“ Presupun că ați văzut totul, am continuat cu voce tare.

— Da, dar să nu sperați să vă furnizez indicații asupra bandiților... Așteptați, nu mă judecați greșit! se grăbi să explice, văzîndu-mi fața dezgustată. Dacă aș ști pe vreunul dintre ei n-aș ezita un minut să vorbesc! Complicitatea și frica sînt treburi care nu mă privesc!... Din păcate bandiții aveau fața acoperită cu basmale și n-am reușit să recunosc pe nici unul...

Prin urmare era adevărat. Mai degrabă dezolant din punctul meu de vedere.

— Atunci? am întrebat tot mai curios. Ați spus că...

— Am remarcat că ați inspectat trenul, mă întrerupse, vorbind repede. Desigur, nu v-a scăpat spectacolul oferit de fata aceea tînără, moartă, de pe banchetă.

— Da, așa e.

— Vreți să știți cine s-a îngrijit s-o așeze pe bancă și s-o acopere cu șalul?

— Cine?

— Unul dintre banditi.

Zău, informația era importantă!

— Spuneți mai departe, l-am rugat. Povestiți totul de la început.

Profesorul încruntă fruntea.

— Trenul mergea încet, cu zdruncinături, cînd deodată a sărit de pe șină și s-a prăbușit într-o parte. În același timp, un foc infernal s-a abătut din toate părțile asupra noastră și o grămadă de banditi au apărut ca din pămînt ca să ne jefuiască.

Se exprima cu eleganță și își însoțea cuvintele cu gesturi foarte expresive.

— Furtul a fost numai o consecință, îi spusei, considerînd că merită o explicație. Adevăratul scop al banditilor a fost eliberarea a doi oameni ai bandei care erau transportați la Canicatti.

— Oh, mi-am dat seama! Oamenii din escortă trăgeau înnebuniți, însă... ce puteau face împotriva unei hoarde dezlănțuite? Prin urmare, banditii, după ce i-au eliberat pe răufăcători, au început să alerge încolo și încoace prin tren ca să fure valize, bani, obiecte. Unul din ei, trecînd prin compartimentele acestui vagon — eu eram alături — a văzut fata moartă, întinsă pe jos printre bănci și a scos un urlet ca de fiară rănită. A îngenuncheat, a scos din raniță pe care o purta în bandulieră un ciorchine de struguri și i-a pus o boabă între dinți, i-a șters sîngele de pe piept cu o batistă și cînd, în sfîrșit, a înțeles că nu mai era nimic de făcut, cu ochii plini de lacrimi a ridicat-o de jos și a așezat-o pe bancă. În acel moment un fluierat strident a sfîșiat văzduhul — trebuie să fi fost semnalul de retragere — și omul, după o ultimă privire aruncată sărmanei fete, i-a trimis un sărut din vîrful degetelor și a fugit hohotind de plîns...

Profesorul tăcu și un moment am rămas față-n față privindu-ne fără să vorbim.

— N-a spus nimic? am întrebat.

— Nu l-am auzit rostind nici un cuvînt. Plîngea și gemea ca o fiară.

— E-n regulă, domnule profesor, vă mulțumesc.

— Presupun că vreți să identificați moarta pentru a da de urma banditului.

— Da, am încuviințat eu. Într-un fel, aceasta este intenția mea.

— Se vede că erau rude apropiate...

— La fel gîndesc și eu.

— Însă nu soț și soție.

Am surîs pe sub mustață; avea stofă de detectiv, bunul profesor.

— Ce vă face să credeți? l-am întrebat, ca să văd dacă amîndoi am observat unul și același lucru.

— Femeia nu avea verighetă la mînă.

— Just. Sînteți un bun observator.

— Prin urmare este logodnica... adică era, scuzați-mă.

— Poate sora.

Amănuntul era foarte important și trebuia lămurit în cel mai scurt timp. Care erau raporturile de rudenie dintre cei doi? Cum se numea fata? În orele imediat următoare, vestea atacului asupra trenului s-a răspîndit cu viteza fulgerului în toată regiunea cuprinsă între Palma Montechiaro, Camastra, Naro și alte localități mai mărunte, iar eu am transportat cadavrul fetei la spitalul din Palma unde urma să fie identificat. Sute de persoane au defilat într-o adevărată procesiune, cîteva lăsînd buchete de flori lîngă defunctă, însă nici una n-a deschis gura pentru a da cea mai mică informație; complicitatea și frica de represiune dominau orice alt sentiment de dreptate și omenie.

Zile întregi am interogat indivizi de toate categoriile și vîrstele, am încercat să le deschid sufletele, le-am studiat fețele în speranța să descopăr ceva semnificativ, am apelat la sensibilitatea femeilor, însă n-am obținut nimic; nici unul nu s-a trădat cu ceva.

Atunci le-am adus la cunoștință că vremea foarte caldă nu-mi permitea să țin la nesfîrșit cadavrul în spital și am declarat în mod public cînd și unde voi organiza înmormîntarea. Am ordonat oamenilor mei să se posteze în vecinătatea cimitirului, cu mare precauție, pentru a

nu trezi bănuieli, iar pe înserate m-am ascuns și eu într-un boschet. Era ultima noastră speranță.

Trecuse toată noaptea fără să se întîmple nimic și eram pe punctul de a mă resemna cu destinul nedrept, cînd apariția cuiva în fundul aleii m-a făcut să-mi țin respirația și să rămîn în continuare în ascunzișul meu. Era cu un ceas înainte de răsăritul soarelui și o ușoară dîră luminoasă se zărea la orizont. A trebuit să aștept ca persoana să înainteze pînă la groapă pentru ca să-mi dau seama că era vorba de o bătrînică puțin cocoșată, cu trupul aproape ascuns sub un văl negru de doliu ; am văzut-o cum a îngenuncheat și a început să se roage...

N-a opus rezistență cînd am rugat-o să mă urmeze la biroul meu și mi-a răspuns la întrebări cu o voce tremurîndă și emoționată, plîngînd liniștit.

Se numea Teresa Vaccaro și confirmă că fata ucisă în tren era fiica sa, Rosa. Nu știa, sau nu voia să spună ce legături avusese fata cu banditul și adăugă că cei din familia ei erau oameni cinstiți și muncitori și că în momentul atacului toți se aflau în casă sau prin sat. Spre nenorocirea ei, percheziția efectuată la locuință a dus la descoperirea unei raniță care conținea o batistă murdară de sînge și un ciorchine de struguri cu boabe posmogite și zdrobite. Obiectul aparținea fiului Teresei și fratelui Rosei — Benedetto Vaccaro — iar cînd am vrut să-i vorbim n-am reușit să dăm nicăieri de el. Am organizat imediat posturi de control pentru a verifica toate căruțele și mașinile, trimițînd oameni prin sate, în cătune, pe coline, și am dat ordin să fie controlate cu maximum de atenție toate grotele cunoscute de noi. Cercetările au durat cîteva zile, fără să dea însă vreun rezultat și, în cele din urmă, m-am hotărît să mă întorc la Canicatti și să las oamenilor mei un răgaz pentru a studia un nou plan de acțiune. N-am apucat să intru bine în biroul meu că telefonul a și început să sune.

— Cine sînteți, întrebai, auzind o voce de bărbat groasă și obosită, cu totul necunoscută.

— Sînt omul pe care-l căutați, răspunse pe un ton de indiferență care m-a convins mai mult decît orice jurămînt.

— Benedetto Vaccaro ?

— Da.

— Ce dorești, Benedetto ?

— Nu mai rezist.

— Știu ce s-a întîmplat cu sora dumitale. Îmi pare rău.

— Pentru asta v-am... Nu mai pot să mănînc, să dorm !

— Îți înțeleg durerea. Și dumneata ai participat la acel schimb de focuri. Nu este exclus ca unul dintre gloanțele trase de dumneata s-o fi ucis.

Un sughiț înăbușit îmi ajunse de la celălalt capăt al firului.

— Nu-mi mai spuneți și dumneavoastră ! Nu fac altceva decît să-mi repet acest lucru... O văd mereu în fața ochilor, sărmana Rosa !

— Crimele se plătesc, Benedetto. Nu-ți rămîne decît s-o ispășești pe a ta, poate vei găsi o mîngîiere în acest lucru. Acum spune-mi ce dorești.

— Vreau să mă predau.

— Foarte bine. Unde ești ?

— Unde credeți că aș putea fi ? La mormîntul Rosei, de mai bine de o oră... Veniți să mă arestați, nu mai pot îndura !

M-am dus imediat la cimitir și l-am văzut, îngenuncheat, cu un buchet mare de flori în mînă. Mi-a cerut să-i mai îngădui să se roage, după care m-a lăsat, fără nici o împotrivire, să-i pun cătușele la mînă și m-a urmat cu capul plecat, zdrobit de durere și de remușcări.

Arestarea lui a constituit primul pas în capturarea întregii bande. Benedetto Vaccaro mi-a făcut unele declarații și plasa din jurul bandiților a început să se strîngă, încet dar sigur. Hăituiți ca lupii, fără nici o clipă de răgaz, oamenii au căzut pradă unei sfîrșiri fizice și morale care i-a determinat pe Lo Nobile și pe Zarbo să urmeze exemplul lui Vaccaro și să se predea. Un alt răufăcător, anume Giovanni Lupo (predestinarea numelor) a fost găsit pe o plajă pustie, ciuruit de douăsprezece gloanțe în abdomen și în cap și cu fața desfigurată ; numai după un anumit timp am reușit să aflu că nenorocitul încercase să intre în legătură cu mine pentru a trata în secret predarea,

însă, descoperit de Tarará, fusese declarat trădător şi osîndit ca atare.

Încheierea socotelilor a avut loc după o extenuantă vînătoare de oameni şi un schimb de focuri în timpul căruia Lo Vetro a fost rănit mortal ; pierderea şefului a însemnat sfîrşitul bandei şi răufăcătorii, în lipsa unui conducător energic care să-l înlocuiască pe Tarará, s-au împrăştiat şi s-au predat ; Angelo Scopelliti şi Domenico Castellini, stîlpii bandei, au fost printre primii care s-au predat, în timp ce Onolfo Croce, sublocotenentul lui Lo Vetro a fugit şi a fost practic singurul care a reuşit să scape de arestare. Nu trebuie să credem că lichidarea totală a bandei s-a desfăşurat fără greutăţi, dimpotrivă ! Ultima noastră acţiune de amploare, care a însemnat sfîrşitul banditismului în acea regiune a Siciliei, a avut loc cînd un răufăcător, capturat de noi în timp ce încasa un milion pentru răscumpărarea unui bogătaş din Naro, ne-a dus la adăpostul din munţi în care se ascundeau în acel moment numeroşi membri ai bandei.

Omul, instruit de mine, a înaintat singur către intrarea în peşteră cerînd, în numele meu, predarea complicilor, însă aceştia, drept răspuns, au deschis un foc infernal.

Bătălia s-a prelungit, fără încetarea focului, de la primele ore ale dimineţii pînă la unu după-amiaza şi numai atunci am comandat încetarea pentru a-l trimite pe bandit să negocieze.

— N-am reuşit să-i conving ! mormăi el temîndu-se că vreunul ar putea să-l omoare pentru trădare.

L-am apucat de guler şi l-am scuturat puternic, vorbindu-i drept în obraz :

— Ascultă-mă bine ! am strigat, revărsîndu-mi întreaga oboseală şi nervii acumulaţi în tot acest timp. Du-te la ei şi fă-i să înţeleagă că n-au nici o şansă de scăpare. Spune-le că m-am săturat să văd cum îmi mor oamenii şi că am hotărît să pun capăt acestui măcel !

— Mă duc... bîlbîi el. Dar, cred...

— Spune-le, continuai cu voce groasă şi încordată, că le acord zece minute pentru a ieşi din blestemata aia de peşteră. Dacă nu mă ascultă, minez toată stînca şi, pe Dumnezeul meu, îi arunc pe toţi în aer. E clar ?

Mă aprobă tremurînd, mă privi cu ochii holbați, întoarse spatele și se îndreptă în fugă spre panta abruptă. De data aceasta le-a fost frică și n-a fost nevoie să aștept nici măcar zece minute. I-am văzut ieșind aproape imediat, unul după altul, cu mîinile ridicate, clipind des din cauza soarelui puternic, murdari, nebărbieriți, plini de groază. Oamenii mei i-au încercuit și le-au pus cătușele, rînduindu-i într-un lanț lung care începu să coboare către cîmpie, iar eu am pornit în spatele coloanei, neputînd să cred că scopul pentru care ne luptasem de atîtea luni de zile fusese atins.

Coșmarul se sfîrșise, banda fusese lichidată, mulți muriseră, mulți erau arestați, alții se predaseră... aproape doi ani de crime, de teroare, de asuprire se încheiaseră, în sfîrșit.

Multă apă s-a scurs pe gîrlă de atunci, însă cînd, din întîmplare, mă duc să văd un film din vestul american, studiez atent personajele și mi se pare că mă întorc înapoi în timp. Văd cu o claritate extraordinară reapărînd din negurile trecutului făptura dezlănțuită a lui Gerlando Lo Vetro, expresia chinuită a lui Benedetto și ochii plini de durere ai Teresei Vaccaro, protagoniștii adevărați ai unei întîmplări adevărate.

(Giulio Setta)

CHITARA „A CÎNTAT"

Frigul te pătrundea pînă la oase. Erau orele cinci dimineața din ziua de 22 februarie 1946, iar cartierul uzinelor metalurgice ILVA era învăluit în întunericul dens dinaintea zorilor.

Înfățișarea casierului din fața mea exprima disperare, omul arăta palid în lumina lămpii de pe masă.

— Încercați să vă stăpîniți, l-am sfătuit. Și, în primul rînd, nu uitați nimic. Cel mai mic amănunt își are importanța lui.

Eram furios pe mine însumi și pe lume în general. De îndată ce am fost informat telefonic despre furt, am plecat imediat de la Genova la Bolzaneto în speranța că voi putea organiza o acțiune rapidă, însă în timpul cursei mașina mea neputincioasă și aceea a oamenilor mei au avut cîte o pană aproape în același timp, așa că am ajuns cu mare întîrziere la locul cu pricina și bandiții avuseseră tot timpul s-o șteargă din oraș. Nu era vina nimănui, se înțelege, însă faptul era fapt.

Războiul încetase de puțin timp să mai sîngereze Europa, iar vremurile erau de-a dreptul vitrege pentru cei care, asemenea nouă, investigatorii, trebuiau să acționeze fără mijloacele și fără confortul pe care e necesar să le ofere o organizație eficientă. Existau încă prea multe arme în circulație, a ucide reprezenta un fapt extrem de banal și fiecare colț de stradă putea să adăpostească o uneltire.

Legăturile radio erau inexistente, carburanții puțini, automobilele se tîrau ca prin minune pe cauciucurile tocite și, prin urmare, cercetările se desfășurau cu încetineală, iar rezolvarea miilor de probleme care ne îngrămădeau era cît se poate de anevoioasă. Singurul lucru bun consta în aceea că și răufăcătorii erau nevoiți să se miște cu aceeași încetineală.

— Cîți erau ? am insistat eu. Gîndiți-vă bine.

— Nu-mi aduc aminte. Patru, poate cinci. Eram atît de înspăimîntat, încît...

— Înțeleg. La ce oră s-a întîmplat?

— Acum cîteva ore, pe la trei. Tocmai pregăteam plicurile cu salarii, cînd deodată bandiții au năvălit în birou și au luat totul. Erau înarmați pînă-n dinți, aveau automate și pistoale.

— La cît se ridică paguba?

Casierul își prinse disperat capul în mîini.

— La cinci milioane, o cifră enormă!

În 1946 cinci milioane reprezentau într-adevăr o sumă fantastică.

— Continuați, i-am spus. Descrieți-mi pe cei ce v-au rămas mai bine întipăriți în minte.

Casierul nu s-a lăsat rugat. Și-l aducea bine aminte pe cel ce i-a părut a fi șeful grupului și mi l-a descris cu lux de amănunte.

— Era de fapt un tip căruia îi plăcea să vorbească despre sine. Un fanfaron, ca să zic așa, un fel de erou, în felul lui. Nu i-a ajuns că m-a prădat, a vrut să mă și convingă că era nevoit s-o facă, deoarece condițiile de viață ale celor desconcentrați sînt insuportabile. Imaginați-vă că mi-a arătat pînă și o rană la picior, datorată, spunea el, războiului.

Aceste ultime cuvinte au făcut să sară un resort în creierul meu. Eram sigur că-l cunosc pe individul în cauză, trebuia doar să-i dau un nume. Imaginea răufăcătorului s-a întregit în fața ochilor mei ca la un identi-kit[1], bucată cu bucată, și acum era rîndul memoriei să mă ajute.

— Era cu ei și un băiat cu o chitară, reluă casierul. Un tînăr de vreo paisprezece ani...

Am holbat ochii.

— Cu chitara, la un furt?

Casierul surîse în nenorocirea sa.

— N-avea nimic comun cu furtul. Trecea întîmplător prin fața fabricii, se întorcea de la o petrecere și a observat zarva neobișnuită. Atunci bandiții l-au tîrît înăuntru

[1] Sistem elaborat în Statele Unite pentru a reconstitui figura delincvenților, suprapunînd diapozitive conținînd date somatice furnizate de martori sau de victimă.

şi i-au dat cinci sute de lire pentru a-l determina să tacă... Între timp şeful...

O rază de lumină mi-a limpezit mintea. În sfîrşit, ştiam despre cine era vorba. Îmi amintisem numele banditului : Marcello Muzio, un ins care mai avusese de-a face cu justiţia. Îi vorbisem în mai multe rînduri şi îl avertizasem să-şi bage mînţile în cap. Un tip zurliu şi, trebuie s-o spun, curajos şi de loc antipatic. Îmi părea rău că intrase în afacerea asta şi îmi reveneau în minte cuvintele pe care le rostise în prezenţa unor prieteni, cu mai mult timp în urmă, şi care îmi fuseseră adresate mie : „Mi-e silă de tot — spusese. Aşa nu se mai poate merge înainte. Într-o bună zi o să auziţi vorbindu-se cu adevărat de mine !...“

Şi-a respectat promisiunea sau dacă preferaţi, ameninţarea. Mi se părea însă că Muzio se mutase la Milano, astfel că am ordonat oamenilor mei să efectueze cercetări minuţioase. El însuşi a fost acela care m-a scos din încurcătură, într-o seară la Genova, în timp ce coboram pe strada Assaratti către Piaţa Corvetto. Străzile erau aproape cufundate în beznă, şi n-aveau decît acea pălire de lumină care îţi permitea să nu dai cu nasul de ziduri ; deodată, un ins, trecînd pe lîngă mine, mă salută spunîndu-mi pe nume, fără să am posibilitatea să-l recunosc. Cîteva minute mai tîrziu, prea tîrziu însă ca să-l mai ajung din urmă, mi-am dat seama că vocea era a lui Marcello Muzio. Deci se găsea la Genova ! Sau poate că venise de la Milano, pentru a împărţi prada. Instinctul îmi spunea că nu va rămîne mult la Genova, aşa că m-am gîndit să-l caut mai bine la Milano şi să-l supun unui interogatoriu sever.

Am plecat cu o echipă din centrul oraşului lombard, toţi îmbrăcaţi în haine civile, înarmaţi, la bordul unui vechi Fiat 521, iar cînd am ajuns la destinaţie, în plină noapte, am nimerit în mijlocul unui schimb de focuri, capcane şi razii ce făceau parte din operaţiile poliţiei locale pentru prinderea faimoşilor banditi Bezzi şi Barbieri.

Colegii noştri milanezi ne-au permis să ne continuăm misiunea după ce ne-au interogat îndelung, fiind neîncrezători faţă de oricine, iar în zori am reuşit să pătrundem în casa lui Muzio cu arma în mînă şi pregătiţi pentru orice. Tînărul nostru n-a opus rezistenţă ; s-a limitat să

ne facă propunerea de a-l lăsa să fugă în străinătate, iar el, în schimb, n-o să ne mai facă necazuri ; nu puteam să accept, firește. Și-a îndreptat spatele și m-a avertizat că ceilalți membri ai bandei îmi vor da de furcă. Din acel moment n-a mai făcut declarații, însă n-a încercat să împiedice cursul investigărilor, astfel că, după cîteva zile, în urma unor cercetări și posturi fixe, echipa mea a reușit să identifice adăpostul a doi dintre membrii bandei. Casa dădea în bulevardul Campania, și era împărțită în două stabilimente diferite, locuite de „fetele" lui Gianni Avarino și ale lui Armando „romanul". Avarino era deosebit de periculos ; medicul îi spusese că mai are de trăit doar șase luni din cauza unei forme de tuberculoză foarte avansată, iar el literalmente își făcea de cap, fura în dreapta și-n stînga pentru a-și asigura un minimum de existență și trăgea fără ezitare în oricine i-ar fi amenințat libertatea, poate în speranța că un glonț al adversarului l-ar fi nimerit în plin și i-ar fi pus capăt suferințelor. De fapt așa a și sfîrșit-o, puțin mai tîrziu...

Am reușit să-i capturăm prin surprindere pe cei doi oameni și pe prietenele lor, iar în camerele lor am găsit bani și mai multe plicuri cu antetul uzinelor ILVA. Cînd le-am înfățișat acuzațiile, n-au negat, date fiind probele evidente și m-au pus pe urmele altor complici : un fost ofițer de aviație, pe nume Bruno Morace, și un prieten al lui, Guerino Perni. L-am arestat ușor pe Morace la întoarcerea din călătoria de nuntă — trebuie să spun că mi-a venit greu s-o fac în această situație deosebită — în timp ce Perni se ascundea și încă destul de bine, reușind astfel să evite arestarea pentru cîtva timp. I-am pus cătușele la mîini mai tîrziu, în timp ce încerca un furt împreună cu Gianni Avarino care, între timp, reușise să evadeze din sanatoriul genovez unde fusese internat după arestare ; în acea împrejurare a fost lovit de un glonț în frunte, și trimis pe lumea cealaltă.

Cazul însă nu se putea considera închis fiindcă, după un calcul, am constatat că lipsea o bună parte din banii fu-

rați la Bolzaneto. În felul acesta am reușit să stabilesc că adevăratul șef al bandei nu fusese Marcello Muzio, ci un al șaselea individ, care rămăsese în afara evenimentelor și care încasase o dublă parte din pradă, tocmai pentru că fusese „creierul" acțiunii. Ne-a trebuit mult pînă să-l identificăm, însă pînă la urmă a căzut și el în plasă. Era vorba de un oarecare Bianchi pe care l-am descoperit cu ajutorul unei anume Giulia, pensionara unei case deocheate și prietena omului nostru. Cînd am auzit care-i era numele, cît pe aci să pierd orice speranță la gîndul miilor de „Bianchi" care locuiau la Milano, pe urmă însă, printr-o muncă intensă, efectuată cu cea mai mare răbdare, am ajuns, prin eliminare, să-mi îndrept atenția asupra acestui anume Bianchi, care se deplasa foarte frecvent la Genova. Am urmărit-o pe Giulia și, cînd am aflat că și-a luat un „concediu" pentru a-l petrece la Milano, am supravegheat-o cu atenție și am avut plăcerea s-o vedem întîlnindu-se cu prietenul ei într-un restaurant din centrul orașului. Am acționat cu deosebită grijă de teama unor reacții neprevăzute, și ne-am prefăcut a fi clienți ai restaurantului ; numai cînd perechea a cerut nota de plată am acționat. M-am ridicat de la masă, am trecut prin spatele individului ca și cînd m-aș fi dus să-mi iau impermeabilul din cuier și l-am răsturnat în mod voit scaunul, pentru a avea motiv să-mi cer scuze, și să încep o discuție.

— Oh, iertați-mă, l-am spus pe un ton prietenos și, în timp ce el răspundea „Mă rog, nu face nimic", am continuat : O, dar vă cunosc ! Nu sînteți doctorul Bianchi ?

Trecu imediat în defensivă și replică :

— Sînt contabilul Bianchi și nu cred că am avut vreodată plăcerea...

— Minunat ! am exclamat. Ești chiar contabilul Bianchi pe care îl caut !

Și, mai înainte ca el să-și dea seama de ceea ce i se întîmplă, l-am prins cătușele la mîini.

Oamenii mei au înconjurat imediat masa pentru a împiedica femeia să fugă, cum se părea că avea de gînd să facă, iar restul operației s-a desfășurat cu eficiență și în liniște. Bianchi n-a încercat să opună rezistență, și-a re-

cunoscut vina şi ne-a indicat ascunzătoarea banilor. Firește nu toată suma a fost recuperată, însă o bună parte din ea a fost restituită casierului de la ILVA, iar cazul a fost clasat definitiv la arhivă. Un caz greu, poate cel mai zgomotos de după război, care a fost însă rezolvat relativ repede, dacă se iau în considerație condițiile extrem de dificile în care lucra poliția italiană în acea perioadă.

(Angelo Costa)

DOI MORȚI PENTRU OPT CAUCIUCURI

Cine a trăit anii grei de după război, își va aduce aminte, desigur, în ce condiții de înspăimîntătoare privațiuni încerca țara să-și vindece propriile răni. Noi, cei din poliție, eram lipsiți de mijloacele care astăzi par — și sînt — indispensabile și ne țineam pe picioare prin ajutorare reciprocă și printr-o voință disperată.

În 1946, banditismul începuse să înflorească precum pomii, și făcea ravagii în toate regiunile peninsulei, întîrziind procesul de refacere morală și materială a cetățenilor atît de martirizați de consecințele unui conflict armat nemilos și de ocupația armatelor străine. Ne-am angajat într-o luptă necruțătoare cu răufăcătorii, luptă în care uneori cedam, dar de cele mai multe ori triumfam și în care mulți dintre noi se jertfeau ca niște eroi anonimi, necunoscuți majorității populației, evocați și plînși numai de familie și de puținii prieteni.

S-ar putea scrie o „Istorie a banditismului" pentru perioada cuprinsă între 1943—1950, însă acum mă voi limita să reamintesc un episod care mi-a rămas în mod deosebit întipărit în minte.

Era în octombrie 1946, mai exact în ultima decadă a lunii, cînd rudele fraților Renato și Franco Ruggeri, camionagii, au anunțat dispariția acestora.

Cei doi oameni dispuneau de două camionete, pe care le foloseau în tovărășie — cîrpite, rezultat al îmbinării migăloase a diverse piese din mașinile rămase din război — și cu care o scoteau la capăt transportînd marfă și pasageri. În vremea aceea, Roma era aproape în întregime lipsită de mijloace de legătură, iar publicul era deservit de o rețea de camionete deșelate și nesigure, în care pasagerii, stînd în picioare și îndesați ca sardelele, îți aminteau de aristocrații francezi duși la ghilotină.

Am efectuat imediat cercetări în cercurile pe care le frecventau frații Ruggeri, am interogat prietenii și cunoscuții și am stabilit că cei doi obișnuiau să facă servicii de transport și în afara Romei.

Aceasta complica lucrurile pentru că nimeni nu a ştiut să-mi spună în ce direcţie o luaseră ultima dată cînd au fost văzuţi, iar eu nu dispuneam de mijloace motorizate pentru a mă deplasa urgent pe teritoriul provinciei. Am stăruit în cercetări fără să-mi pierd firea, în limita posibilităţilor mele, însă cu toate măsurile luate de mine şi de colaboratorii mei, n-am fost în stare să descoperim nici cea mai mică urmă cu privire la cei dispăruţi. Părea pur şi simplu că s-au evaporat.

Trecuseră aproape două săptămîni de la data dispariţiei cînd, într-o dimineaţă, intrînd în biroul meu din chestura centrală, am fost înştiinţat de brigadierul Durante că mă aşteptau noutăţi.

— A sosit o fotogramă, îmi spuse. Am impresia că este vorba chiar de fraţii Ruggeri.

— Adevărat ?

— Da. O patrulă a găsit o camionetă abandonată şi fără cauciucuri.

— Unde ?

— În păduricea din Passerano.

— Bine, hai să vedem cu ochii noştri.

Am plecat repede într-acolo cu brigadierii Giuseppe Durante, Giuseppe Calavita şi cu gardianul Pasquale Ferulli, iar după o serie de investigaţii am reuşit să stabilesc că acea camionetă aparţinea celui mai tînăr dintre fraţi, Renato. Lipsa cauciucurilor m-a făcut să mă cutremur, fiindcă n-ar fi fost pentru prima oară cînd un şofer era omorît în mod brutal pentru nişte cauciucuri, şi am dat dispoziţii ca zona înconjurătoare să fie cercetată cu grijă.

Am început să scotocim, luînd pădurea metru cu metru, fiind nevoiţi să cercetăm cu mare precauţie întrucît terenul era plin de materiale de război, şi fiecare pas prin iarba înaltă prezenta un pericol. Mi-ar fi plăcut să găsesc un indiciu care să justifice abandonarea camionetei din motive de nefuncţionare, însă nu trăgeam mari speranţe în privinţa aceasta.

În schimb, la un kilometru şi jumătate de drum, ne aştepta un spectacol macabru : cadavrul unui om trîntit între boschete, într-o stare de descompunere avansată. Eu însumi l-am descoperit, fiind gata să mă împiedic de el.

M-am aplecat asupra lui și, cu toată starea de descompunere, am reușit să observ urmele unor răni de armă de foc în ceafă. Era vorba de unul dintre cei doi Ruggeri ? N-am reușit să-l identific imediat, dată fiind lipsa actelor, însă cînd l-am transportat la Roma și l-am supus examinării rudelor, am obținut o confirmare definitivă : omul asasinat era chiar Renato Ruggeri. Experții Institutului de Medicină Legală au efectuat autopsia în urma căreia m-au informat că Ruggeri fusese ucis cu cinci focuri trase dintr-o armă de calibrul 9.

În fața acestei situații nu ne rămînea altceva de făcut decît să ne întoarcem la locul crimei și să ne reluăm cercetările în pădure și pe tot teritoriul înconjurător, în speranța că vom găsi indicii noi. Acțiunea nu ni se părea ușoară datorită particularităților locului și sărăciei mijloacelor adecvate de investigare — nu aveam nici măcar cîini polițiști — însă ne-am apucat de treabă cu o răbdare nemărginită. După cercetări minuțioase, am reușit să găsim două tuburi de cartuș, puțin mai departe de camionetă, pe care le-am trimis spre examinare organelor competente ; astfel, am aflat că au fost trase cu un pistol de calibrul 9, probabil un Beretta, rămas din război, și corespundeau gloanțelor găsite în ceafa lui Renato Ruggeri.

Examenul atent al ierbii și al boschetelor mi-a permis să stabilesc că victima, după ucidere, fusese tîrîtă mai bine de un kilometru distanță de camionetă, cu scopul de a se întîrzia descoperirea cadavrului și a se amîna cercetările cît mai mult posibil. Sărmanul zăcuse foarte bine ascuns între cîțiva arbuști, iar eu îl descoperisem în ultimul moment, numai cînd era să mă împiedic de el. Cine puteau fi indivizii care s-au murdărit cu o crimă atît de oribilă ? Modul în care se săvîrșise crima era neobișnuit și în zadar îmi storceam creierii pentru a-mi aduce aminte de un criminal ale cărui metode specifice să corespundă acestui asasinat. Între timp, nu puteam să-mi desprind gîndul de la celălalt frate dispărut, Franco, iar speranțele mele de a-l regăsi în viață slăbeau din minut în minut.

Am mărit raza de acțiune și, răscolind mereu zona, am ajuns pînă la Castelul din Passerano, în triunghiul Zagarolo, Passo Campannelle, Passerano. Aici, într-o pră-

pastie acoperită de o vegetație foarte deasă, am găsit cea de a doua camionetă cărela îi lipseau, de asemenea, cauciucurile și bateria. Descoperirea, deși prevăzută, m-a zguduit. Știam că era numai o chestiune de timp pînă ce cadavrul lui Franco Ruggeri va fi scos la iveală, și această perspectivă mă îngrozea.

Fără îndoială, Franco avusese aceeași soartă ca și fratele său și, cu oarecare probabilitate, fusese răpus de aceeași mînă criminală.

Am ordonat intensificarea cercetărilor și, în fruntea unui mic grup de colaboratori devotați, am controlat amănunțit regiunea fără a trece peste nici un amănunt, verificînd chiar și scorburile copacilor. Eram aproape de adevăr însă mi-a mai trebuit un timp pînă să-l descopăr. În împrejurimile castelului Passerano se găsea un torent care, în decursul anilor, își săpase albia creînd în teren o crăpătură de șapte-opt metri adîncime, înconjurată și acoperită aproape în întregime de arbuști și de vegetație înaltă. Urmărind cu răbdare, prin apropiere, cîteva urme care mi-au stîrnit curiozitatea, am ajuns pînă la marginea văgăunii, unde am descoperit niște iarbă murdară și tăvălită și cîteva urme de picioare. M-am aplecat cît am putut încercînd să observ ceva în adîncime, însă nereușind să văd nimic, am cerut oamenilor mei să aducă o frînghie.

Am citit pe fețele lor semne de preocupare și neîncredere.

— Ce vreți să faceți ? m-au întrebat.

— Să cobor aici.

— Dar...

— Curaj, băieți. Dați-mi frînghia.

— Dacă-i așa, declară credincîosul meu brigadier Durante, avansînd un pas, cobor eu.

Am surîs, clătinînd din cap.

— De ce vrei să-mi furi ideea ? Dacă e ceva de descoperit înăuntru, vreau să fiu eu acela care să descopere.

Mi-am legat strîns frînghia în jurul mijlocului și mi-am dat drumul încet, pe lîngă peretele văgăunii, în timp ce oamenii mei mă țineau zdravăn ; mi-am julit genunchii, mi-am zgîriat mîinile de rugurile de mure care creșteau pretutindeni dar, în cele din urmă, am pus picioarele pe pămînt și am început să luminez fundul văgăunii. Nu mi-a

trebuit mult ca să observ o formă întunecată în apele reci ale torentului şi, înaintînd cu grijă în apă, am dat de un cadavru destul de bine conservat. Ştiam că mă aflu în faţa persoanei pe care o căutam. Am ridicat capul, mi-am făcut mîinile pîlnie şi am strigat :

— Ridicaţi-mă, băieţi, l-am găsit pe Ruggeri !

Şi cel de al doilea cadavru fusese lăsat fără nici un act de identitate aşa că pentru a-l identifica a trebuit să aşteptăm pînă l-am transportat la Roma. Nu mă înşelasem : era vorba de Franco Ruggeri ; rudele sale îl plînseră cu disperare, cum îl plînseseră şi pe Renato. Fusese împuşcat cu patru focuri de pistol trase în ceafă. Acelaşi procedeu, aceeaşi mînă. Dar cine ?...

În afară de cele două camionete fără cauciucuri şi de tuburile găsite în păduricea Passerano, nu aveam alt indiciu pe care să-mi bazez cercetările, nici măcar un modest punct de plecare menit să-mi permită să întrezăreso o licărire de adevăr.

Nu-mi rămînea decît să mă întorc în cercurile pe care cei doi Ruggeri le frecventaseră înainte de a muri şi să am încredere în perseverenţă şi noroc. N-am trecut cu vederea pe nimeni, am luat contact cu toţi cei care îi cunoscuseră, am interogat un număr imens de persoane şi am încercat să stabilesc dacă nu cumva cei doi fraţi avuseseră o viaţă dublă, numai în aparenţă cinstită. Nu puteam să înlătur apriorio ipoteza că cele două crime ar putea fi consecinţa unor „răfuieli" între bande rivale, aşa că a trebuit să cercetez trecutul şi viaţa personală a victimelor.

În zadar ; oriunde mă adresam, primeam acelaşi răspuns : fraţii Ruggeri au fost doi muncitori modeşti, plini de bun simţ, incapabili să-şi facă duşmani. Am reconstituit întreaga lor carieră de camionagii încă din ziua cînd au apărut pentru prima dată în piaţă cu camionetele, am controlat cu ajutorul registrelor şi chitanţelor toate transporturile pe care le efectuaseră în cursul ultimelor luni, am inspectat toate atelierele pe care le vizitaseră cei doi fraţi pentru a-şi repara maşinile ; am interogat mecanici, electricieni auto, depanatori, constructori de caroserii, am făcut investigaţii printre clienţii obişnuiţi ai unor baruri pe care le frecventaseră şi fraţii Ruggeri... nimic ; n-am

depistat nici cea mai mică urmă. Începeam să mă tem că asasinii realizaseră o crimă perfectă și am constatat cu amărăciune că nici secția științifică a poliției nu-mi era de vreun ajutor ; amprentele revelate pe camionete, din păcate, erau așa de confuze și incomplete încît erau de-a dreptul inutile...

Într-o zi, însă, norocul mi-a surîs. Mă aflam într-un bar din strada Tritone, la „Papagalul", cu scopul de a descoperi eventuale piste demne de urmat, cînd l-am auzit pe barman vorbind cu cîțiva clienți despre un individ care, după cîte se părea, nu mai apăruse de cîtva timp.

— Un om ca ăsta, hotărî omul de la bar, ștergînd niște pahare, mai bine să-l ocolești decît să ai de-a face cu el.

— Ai dreptate. De fiecare dată cînd a fost aici a făcut cîte-o boroboață.

— E un tip violent, gata oricînd să-și măsoare forțele cu oricine. Nu m-ar mira dac-aș auzi că-i în pușcărie.

— Oh, cît despre asta... fii sigur că mai devreme sau mai tîrziu, tot acolo ajunge...

Discuția mă interesa. M-am alăturat grupului și am cerut lămuriri. Din nefericire nimeni nu cunoștea numele individului și nici nu știa unde locuiește.

— Știu că își face veacul în casa de toleranță din strada Avignonesi, spuse unul dintre clienți. Se lăuda mereu că nu are nevoie să caute loc la hotel, fiindcă fetele „pensiunii" sînt fericite să-i ofere ospitalitate. Prostii, firește. Lăudăroșenie.

— Pînă la un anumit punct, interveni barmanul. Individul ăla nu este un lăudăros. Cînd amenință că-mi răstoarnă prăvălia, mi se zbîrlea pielea pe mine fiindcă îl știam capabil de așa ceva.

Aveam o altă întrebare, cea mai importantă, și am formulat-o cu sufletul la gură :

— Credeți că el și frații Ruggeri se cunoșteau ?

Interlocutorii mei se priviră încurcați.

— N-aș putea da un răspuns precis, declară barmanul. Aș spune însă că se cunoșteau. La urma urmelor, frații Ruggeri veneau deseori să bea cafea aici...

Nu-mi trebuia altceva. Mi-am adunat oamenii și, la o oră convenabilă, m-am prezentat la „pensiunea" din strada Avignonesi. Mi-am îndreptat atenția asupra fetei

care, prin farmecele sale, ar fi putut mai bine decît oricare alta să suscite poftele vanitoase ale unui individ ca acela ce mi-a fost descris de barman. O verificare rapidă mi-a permis s-o descopăr în persoana unei anumite Marina, supranumită Berta. Am interogat-o folosind metoda psihologică menită să dea rezultatele cele mai bune cînd este vorba de persoane de acest gen şi am reuşit să obţin informaţii de o importanţă excepţională. Berta mi-a făcut şi o confidenţă ; în camera ei ţinea ascuns şi un pistol, rămăşiţă din război.

Am confiscat arma, un Beretta calibrul 9, şi am trimis-o secţiei ştiinţifice pentru expertiză. Apoi am aşteptat cu o nerăbdare nestăpînită rezultatul. Într-o anumită măsură, mă aşteptam la răspunsul pe care mi l-au dat, însă, odată obţinută confirmarea oficială a presupunerilor mele, mi s-a umplut sufletul de bucurie.

„Franco şi Renato Ruggeri au fost ucişi cu gloanţe trase cu acest pistol" — spunea raportul de expertiză. „Probele balistice au confirmat-o cu toată certitudinea. Din păcate lipsesc cu desăvîrşire amprentele digitale, deoarece arma a fost curăţată şi unsă cu grijă."

Am fugit în strada Avignonesi pentru a o interoga din nou pe Berta, dar la început n-am obţinut cine ştie ce.

— Cunosc atîta lume ! motivă ea pe un ton plîngăreţ. Cum aş putea să-mi amintesc de persoana care m-a rugat să-i păstrez acel pistol ! Probabil că este unul din oamenii dumneavoastră...

— Oamenii mei ?... am ripostat, tulburat.

— De ce nu ? Poliţiştii sînt înarmaţi, nu ?

— Vrei să faci pe spirituala, micuţo ? Bine, ţi-ai şi găsit cu cine. Am să-ţi povestesc o istorioară atît de distractivă încît, la sfîrşit, vom muri amîndoi de rîs ! Vrei să ştii la ce a folosit arma aceea ? Ghiceşte !

Se încruntă :

— La ce ? bolborosi ea.

— La uciderea a doi nenorociţi. Gîndeşte-te puţin la ceea ce va spune tribunalul cînd se va discuta situaţia ta şi se va afla că ai ascuns în mod deliberat arma crimei ?

N-a trebuit să mă obosesc prea mult. Strînsă cu uşa, femeia a mărturisit că pistolul aparţinea unui tînăr înalt, blond, frumos, cu ochii albaştri, reci şi duri ca oţelul.

Descrierea corespundea exact cu aceea pe care mi-o făcuse barmanul din strada Tritone ; şi el vorbise de un „bărbat frumos, înalt şi blond"...

Unde să dau de el ? A putut oare tînărul acela să răpună singur doi oameni destul de zdraveni ca fraţii Ruggeri ? Se ascundea vreo bandă în spatele lui ? Nu eram încă în măsură să dau vreo explicaţie însă speram s-o pot face cît mai repede. Este de prisos să mai spun că toate semnalmentele „blondului" au fost date agenţilor şi că fiecare îşi dorea să pună mîna pe ferocele asasin.

Soarta a hotărît ca această „onoare" să-mi fie rezervată ; din momentul cînd norocul, sau întîmplarea dacă doriţi, trece de partea cuiva, apoi îl părăseşte foarte greu ; în schimb, cînd a hotărît să vă ocolească, este inutil să mai speraţi în intervenţia ei. În cazul respectiv, după ce la început m-a determinat să-mi frămînt mintea mai mult timp, părea că vrea să-mi uşureze sarcina.

Mă aflam în apropierea gării Termini, cînd am văzut apărînd pe trotuar un tînăr înalt şi blond care venea înspre mine, liniştit, fără nici un gînd anume. Apariţia a fost cu totul neaşteptată, încît, pentru un moment, m-am aflat într-o situaţie de incertitudine, neştiind cum să procedez. A fost o chestiune de moment, firește, fiindcă mi-am regăsit imediat calmul şi, convins că aveam în faţă omul care mă interesa, n-am ezitat să-l opresc.

— Comisarul Luglie, am anunţat pe un ton binevoitor. Vreţi să mă urmaţi ?

A făcut un efort evident pentru a se stăpîni.

— Pentru ce ? mă întrebă.

— Cîteva întrebări.

— Vă ascult, sînt numai urechi.

M-am arătat revoltat.

— În mijlocul străzii ? Ce vor spune şefii mei ? Mi-au pus special la dispoziţie un birou, ştiţi ?

L-am luat de braţ şi l-am împins în faţa mea.

— Curaj, nu face scandal.

Îşi dădu imediat arama pe faţă. Încercă să se revolte adresîndu-mi injurii mie şi întregii chesturi.

— Dintr-un anumit punct de vedere îmi face plăcere că te comporţi astfel, am observat eu. Îmi spulberi şi ulti-

mele îndoieli. Eşti exact acel tip violent pe care barmanul din strada Tritone îşi doreşte să nu-l mai revadă.

Interogatoriul a continuat fără întrerupere treisprezece ore.

Blondul, anume Alberto Rinaldi, neagă cu cea mai mare încăpăţînare toate acuzaţiile şi se înmuie numai cînd i-am pus pe masă pistolul Beretta calibrul 9. M-a privit înmărmurit, ca şi cînd ar fi avut în faţă un magician şi a deschis gura pentru a spune :

— Cum...

— Cum am reuşit să-l găsesc ? am completat. O să-ţi povestesc într-o zi. Oricum, nu uita că martora este gata să golească sacul şi că fraţii Ruggeri au fost omoriţi cu această armă. Nu mai punem la socoteală şi amprentele pe care le vom controla.

— Ce amprente ?! a mormăit, după care a schimbat tonul. Nu cunosc nici un Ruggeri, n-am văzut în viaţa mea acest pistol...

— Nu mă cunoşteai nici pe mine, l-am întrerupt, în schimb acum mă cunoşti. Am să te fac să blestemi clipa în care m-ai forţat să mă aşez de-a curmezişul drumului dumitale !

În timpul interogatoriului, Rinaldi a scăpat numele unui oarecare Ugo Piselli care trebuia să-i asigure un alibi pentru ziua crimei ; s-a căit însă, pentru că prietenul său, arestat imediat, s-a arătat destul de maleabil şi ne-a mărturisit tot adevărul. Gîndindu-se că Rinaldi „a ciripit" sau că noi sîntem în posesia unor probe zdrobitoare, şi-a mărturisit participarea la asasinarea fraţilor Ruggeri.

— Eu şi cu Rinaldi am constituit o bandă, spuse. Cinci oameni şi cîteva femei, toate prostituate, folosite în caz de nevoie pentru „casele" lor. Ne-au fost foarte utile pentru ascunderea şi păstrarea pradei.

— Vorbiţi-mi despre fraţii Ruggeri.

— Păi, Rinaldi îi cunoştea din vedere şi ştia că aveau două camionete. A luat contact cu ei motivînd transporturi importante şi i-a convins să meargă la Passerano, la o mică distanţă unul de celălalt. L-a omorît pe primul...

— Renato...

— Nu știu cum se numea. Apoi a așteptat să sosească al doilea, căruia îi dăduse întîlnire la pădurícea Passerano, și l-a omorît și pe el.

— V-ați gîndit să le furați camionetele ?

— Nu, numai cauciucurile care se vînd bine și banii... dacă aveau.

— Și au avut ?

— Cîteva mii de lire...

Cînd i-am spus lui Rinaldi că complicele său a mărturisit totul, cu lux de amănunte, a avut o răbufnire de nervi și de dispreț.

— Păduchiosul ! Știam că așa se va sfîrși ! Ar trebui să fac totul de unul singur, ca să fiu sigur de reușită...

— Cu condiția ca o persoană nedorită să nu te prindă cu mîța-n sac, adăugai.

Mă privi, pradă unor sentimente contradictorii, și mă aprobă, încrețindu-și fruntea.

— Da, dumneavoastră... Ați fost foarte abil.

M-am gîndit la săptămînile de muncă încordată și, surizînd, i-am răspuns :

— Abilitatea de a nu-mi fi pierdut răbdarea. Oricum, mulțumesc pentru compliment.

(Luigi Luglie)

Am văzut în acelaşi timp pisica şi picătura de sînge ; strălucea în lumina torţei, însă labele micului patruped au împrăştiat-o, călcînd pe ea.

— Pisica neagră ! murmură alături de mine plutonierul Schioppa. Poartă ghinion.

M-am aplecat peste pavaj şi am zărit alte picături de sînge.

— Cuiva i-a purtat cu siguranţă ghinion, am răspuns, înaintînd aplecat pe urma acelor macabre pete roşii.

— Poate că totuşi am ajuns la timp, răspunse Schioppa pe un ton prea puţin convingător.

— Mă tem că nu, deşi mă lasă cu totul rece soarta acestor pungaşi. Oricum, datoria ne obligă să împiedicăm ca unul din cei doi să moară.

Am înaintat pe bîjbîite. Nu era uşor să pătrunzi pe întuneric în zona cu pricina şi să te orientezi în acel labirint de străduţe şi scări şubrede care formau cartierul „Treptelor chinezeşti". Mai cu seamă că era noapte. Noaptea de 2 martie 1947, în oraşul Neapole, pe lîngă a cărui chestură lucram voluntar în calitate de vicecomisar adjunct.

Un tîrşîit de paşi grăbiţi în spatele meu m-a determinat să ridic lanterna de buzunar, pentru a-l lumina pe noul venit. Era vorba de agentul Pasquale Calvo care sosise cu sufletul la gură, agitînd o mînă pentru a-mi reţine atenţia.

— Ai telefonat la birou ? l-am întrebat imediat ce a ajuns lîngă mine.

— Desigur, domnule comisar, răspînse gîfîind, şi am primit o confirmare deplină a informaţiilor pe care le aveam dinainte. Femeia se numeşte Rosa, zisă şi „pantera feroviară", pentru că întotdeauna se află în preajma gării, iar indivizii care s-au certat din cauza ei sînt Nicola Lombardi, recidivist, 22 ani, domiciliat în... — Calvo consultă o foiţă cu notiţe — suburbia Nilo, la numărul 10... iar ce-

lălalt, Antonio Pisaniello, 19 ani, recidivist și el... ambii protectori ai prostituatei.

— Unde locuiește Pisaniello ?

— Strada Santa Maria Antesecola 76, însă practic locuiește cu amanta sa, Rosa Cosentino, 22 ani, în intrarea Cavaniglia 45, adică la cîțiva pași de aici. Fata se pare că este foarte atrăgătoare, brunetă, bine făcută, cu părul lung....

Cu o oră mai înainte, către miezul nopții, în timp ce traversam piața gării cu jeepul de serviciu, fusesem informați că cei doi „exploatatori" se încăieraseră și că, odată despărțiți cu greutate de către trecători, au plecat în direcții opuse, aruncîndu-și amenințări teribile : „Faceți ceva, ne-au recomandat trecătorii, altminteri cei doi se omoară" și ne-au indicat locul unde poate fi găsită femeia. Era de presupus că Pisaniello s-a reîntors la Rosa, însă, din păcate, ne gîndeam că și Lombardi s-o fi ascuns pentru a-l aștepta și că încerca să-și încheie socotelile rămase în suspensie.

Iată de ce, după o cursă rapidă în jeep, ne-am afundat în raionul Stella, o învălmășeală de „catacombe", de străduțe neluminate, propice pentru orice ticăloșie. Se părea că am ajuns prea tîrziu. Picătura de sînge pe care o zărisem mai înainte, de îndată ce-am pătruns în intrarea Cavaniglia, îmi spulberase orice îndoială. Cadavrul pe care mă așteptam să-l găsesc nu se ivise încă, dar cu siguranță că în acel loc avusese loc ciocnirea dintre cei doi tineri criminali, iar unul dintre ei, din cît ne puteam da seama, își pierduse probabil viața.

Zărind niște siluete care se foiau în capătul intrării, l-am trimis pe plutonier să caute eventuali martori oculari. Eu și agentul Calvo ne-am deplasat în grabă la nr. 45, unde Rosa Cosentino părea să ne aștepte ; apariția noastră n-a surprins-o și s-a mulțumit să ne spună doar atît :

— Ați sosit repede...

Apoi ne-a vorbit despre ura care le întuneca mintea celor doi, și a confirmat că protectorul ei mai vechi, Lombardi, așteptase să se întoarcă Pisaniello cu care se încleștase într-o luptă pe viață și pe moarte.

— Da, a învins, răspunse ea la o întrebare precisă pe care i-am pus-o. Nu știu dacă l-a omorît. Cert este că

tăietura de cuțit era foarte serioasă... Cînd Pisaniello a căzut la pămînt, Lombardi a rupt-o la fugă, iar cîțiva oameni din apropiere n-au putut face altceva decît să transporte rănitul la spital.

Nu mai aveam ce căuta în cartierul Stella. Am plecat în fugă, cu toată viteza jeepului, spre spitalul „Pellegrini". Am ajuns însă prea tîrziu ; Antonio Pisaniello, lovit cu cuțitul în inimă, murise. Privind cadavrul tînărului aceluia, pe care pacea morții îl făcea să semene cu un copil, am fost cuprins de o mînie fără margini ; nu reușisem să previn asasinatul, însă, cel puțin, voi pune mîna pe vinovat.

Toți membrii echipei au trecut la acțiune și pe dată au început să curgă primele informații. Un oarecare individ ce asistase la încăierare, fără a îndrăzni să intervină, a declarat că Lombardi se refugia în împrejurimile Cimitirului Nou, ori de cîte ori nu voia să fie găsit, și i se părea că auzise de la cineva cum că individul ar fi fost căsătorit. O investigare imediată a împrejurimilor cimitirului a rămas, din păcate, fără rezultate, însă, numai cît m-am întors la birou, am trecut la un interogatoriu sever al rudelor lui Lombardi, pe care plutonierul Giuseppe Schioppa le ridicase între timp din pat și le adusese la chestură.

Păreau a nu fi dispuși să-mi dea vreun ajutor, dată fiind gravitatea cazului, însă cunoșteau, după cît se vedea treaba, unele amănunte utile. La un moment dat, una dintre femei a declarat că Lombardi s-ar putea să fi plecat în localitatea Agro, pe lîngă Salerno, la niște rude. L-am invitat pe soțul femeii să-mi servească de ghid și, instalat în jeep în compania colaboratorilor mei, m-am aruncat pe această nouă pistă. Trebuia să bat fierul cît e cald și de altminteri nu dispuneam de alte indicii. Era trecut de orele trei noaptea ; trei ore de la cearta din preajma gării, două de la omor ; nu voiam să-i dau asasinului un avans prea mare.

Călătoria n-a fost prea simplă. Cînd am lăsat șoseaua națională pentru a intra pe drumul de țară, ne-am trezit în fața unui podeț foarte îngust, fără parapete, și ne-a trebuit destul de mult ca să trecem jeepul în partea cealaltă. În sfîrșit, ne-am văzut în fața fermei pe care o cău-

tam şi ne-am grăbit să stingem farurile pentru a nu alarma locuitorii.

Am înconjurat casa şi m-am dus să bat la uşă. Faptul că mi s-a deschis imediat mi-a trezit bănuieli, iar speranţa că Lombardi venise de foarte curînd aici pentru a se adăposti, a crescut şi mai mult. Firește, au negat că şi-ar fi adăpostit ruda criminală, însă l-am văzut îngălbenindu-se şi schimbînd între ei priviri îngrozite cînd le-am vorbit de crima săvîrşită de Lombardi. Se vedea clar că nu erau la curent cu evenimentele şi că ideea amestecului într-o crimă nu putea să surîdă nici unuia dintre ei. Nu s-au opus percheziţiei, cu toate că eu nu eram înarmat cu un mandat legal şi, într-o jumătate de oră, casa, grajdurile, fînăria şi depozitul de unelte fuseseră cercetate cu de-amănuntul. De Lombardi nici urmă.

Am început să mă enervez, cu atît mai mult cu cît acţiunea era ilegală, însă norocul mi-a venit pe neaşteptate în ajutor. Unul din paturi era cald încă, dar nu asta conta ci faptul că am găsit o pereche de pantaloni şi una de pantofi. Prin urmare, unul din locatarii casei trebuia să fie desculţ şi fără pantaloni ; în caz contrar, cui aparţineau aceste obiecte ? Am coborît în curte, unde se adunase toată familia, şi am arătat obiectele găsite.

— Ale cui sînt ? am întrebat.

— Ale mele, răspunse cel mai tînăr dintre fii cu o voce nesigură.

I-am aruncat pantofii.

— Încalţă-i !

Avea picioarele mici, mi-am dat seama imediat, încît îi jucau în pantofii aceia, mai mari cu cel puţin trei numere.

— Atunci ? am insistat, dar nici unul dintre ei nu mi-a răspuns. Am strîns pumnii de necaz, convins că Lombardi se ascundea pe undeva pe acolo, cînd deodată, la vreo treizeci de metri distanţă, am observat o mică construcţie: un cuptor de ţară.

M-am îndreptat în direcţia aceea, urmat de plutonierul Schioppa şi am deschis uşa ; cuptorul era plin de surcele, mînaţi însă de o nerăbdare febrilă am început să le scoatem şi să le aruncăm deoparte, pînă cînd mîna mea a

aplicat un picior gol. L-am strins cu toată forța și l-am tras către mine.

Ingeniozitatea rudelor și promptitudinea de care au dat dovadă nu l-au scăpat pe Lombardi de arestare. L-am scos afară în chiloți și tricoul de marinar, tremurînd de frig, dar fără să opună vreo rezistență.

Se luminase de ziuă cînd ne-am întors la Neapole ; cu toate acestea, chestorul Coglitore încă mă aștepta în biroul său pentru a-mi asculta raportul.

La gîndul ilegalității comise, am simțit că mă ia cu frig, am făcut însă o expunere clară a faptelor și am încheiat :

— Am plecat fără aprobare la Neapole, este adevărat, și am percheziționat fără autorizație o casă, însă... m-am gîndit că fiecare minut pierdut era în favoarea asasinului și am uitat să mai raționez cum ar fi trebuit...

Chestorul contempla prin fereastră soarele care răsărea și răspunse zîmbind :

— Cunoști zicala „scopul scuză mijloacele" ? mă întrebă cu voce joasă. Se aplică și în cazul nostru, ba chiar nu mi s-a părut niciodată atît de potrivită. Du-te și te culcă, Grappone, ți-o fi somn după o noapte atît de agitată.

(Giovanni Grappone)

Sicilia. August 1948. Soarele dogorea puternic, iar lumina reflectată de albul caselor mă orbea în timp ce traversam piața principală din Enna. Mă prefăceam că nu-mi dau seama de interesul pe care prezența mea îl stîrnea în rîndurile localnicilor și mă îndreptam cu pas întins spre închisoarea corecțională.

Pe stradă circulau cîteva femei și, în cea mai mare parte, bărbați, îmbrăcați în negru, cu fular la gît și pălării pe cap, gravi, liniștiți, cu o expresie impenetrabilă. Știau precis unde mă duc, însă nu-mi puneau întrebări și nu-mi arătau nici ură, dar nici prietenie. Mă tratau pur și simplu ca pe unul ce se află de cealaltă parte a baricadei, însă mă respectau pentru că eram un adversar care lupta cu armele adevărului. Cîțiva dintre ei, cei mai chibzuiți, probabil că își dădeau seama că nu eu purtam vina pentru tot ce se întîmpla. Problema depășea modestele mele posibilități, afecta desigur alte interese și era veche de cînd lumea. Era problema foamei și a dreptului la supraviețuire care transformă omul în lup și-l face să se întoarcă cu secole îndărăt pe drumul civilizației.

La cîțiva pași de la intrarea închisorii, un om mărunt și încovoiat, chel, lac de sudoare, mă salută respectuos, iar eu i-am răspuns cu un gest mecanic, întrebîndu-mă în sinea mea dacă omul voia să-mi arate solidaritate sau era o rudă a arestatului, care spera să poată apela la generozitatea mea. Cum poți să ajuți un individ vinovat, care și-a mărturisit crima ?

Ajuns înăuntru, m-am lăsat condus pe coridorul dintre celule unde răcoarea era binevenită și, mai înainte de a cere să mi se deschidă ușa celulei căutate, am aruncat o privire pe ferăstruică. Un tînăr zăcea într-un colț, nemișcat, cu privirea pironită pe gratiile ferestrei, iar pieptul îi se ridica și i se lăsa într-o răsuflare abia perceptibilă. Trecuseră cîteva luni de la arestare și iată că-mi aduceam încă aminte de el. Se schimbase mult în închisoare ; era poate mai slab și mai puțin bronzat ca înainte, însă pier-

duse parcă expresia aceea de animal hăituit, aflat la pîndă ; trăsăturile îi erau clare, gura pierduse strîmbătura amară care-l devenise caracteristică, şi întreaga lui înfăţişare vădea o stare de seninătate pe care numai pacea interioară, dobîndită cu timpul, putea să i-o ofere.

Sări în picioare cînd mă zări intrînd, mă salută cu respect şi păru bucuros că mă vede. După vînătoarea nemiloasă care mi-a permis să-l arestez, din momentul cînd am pus mîna pe el, nu am mai fost în stare să-l judec, atît de mare era durerea pe care mi-o pricinuise tînărul ăsta cu ochii dilataţi şi obrajii supţi ; şi el păstrase o amintire frumoasă despre mine.

— Sărut mîna, domnule comisar, spuse cu timiditate, după obiceiul din Sud.

— Bună. Ce mai faci ?

— Mai bine ; mulţumesc.

— Ai avut timp să meditezi, nu-i aşa ?

— Da... şi m-am căit atît de mult.

Am zîmbit.

— Cineva a spus : „Conştiinţa răului este primul pas adevărat spre mîntuire".

M-am aşezat în faţa lui şi l-am privit cu atenţie. Era la fel ca toţi ceilalţi tineri de vîrsta lui, nehrănit, mereu speriat, iar emoţiile şi lipsurile îl slăbiseră cumplit. Tipul omului care ar fi vrut să-şi cheltuiască energia strîngînd în mînă o sapă, dar n-a găsit pe nimeni dispus să-i dea una. 1948, mirosul războiului plutea încă în aer ; Sicilia fusese călcată de tot felul de armate, nu se găsea de lucru, posibilitatea întreţinerii unei familii părea un vis îndepărtat.

Cu puţin timp înainte, colegii care mă precedaseră lichidaseră o bandă de răufăcători ce semănase teroare şi moarte. Locuitorii din oraşe şi sate îşi găseau cu greu o sursă de existenţă. În ceea ce-i privea pe tineri, se bucurau să trăiască, să mănînce o dată pe zi şi să poată rîde oricînd, chiar fără motiv. Convins cum eram că aş putea să mă fac înţeles, m-am străduit să le vin acestora în întîmpinare, încercînd să-i ajut moraliceşte încă din primele zile ale misiunii mele aici, dar foarte repede am fost nevoit să-mi dau seama că atitudinea mea va intra în contradicţie cu datoria şi astfel am adoptat o linie de conduită

mai rezervată... „Noi nu sîntem judecători, repetam continuu în sinea mea. Noi ne limităm la strîngerea mărturiilor a sute de persoane, la stabilirea împrejurărilor care au determinat un individ să acționeze împotriva legii, însă nu trebuie să ne întrebăm dacă sentimentele care l-au împins să comită anumite acțiuni sînt justificabile sau nu..." Nenorocirea este însă că și eu sînt un om ca toți oamenii și nu ezit să-mi formez o părere personală asupra diferitelor cazuri ; cînd mă gîndeam mai bine însă, îmi dădeam seama că era vorba de o opinie foarte subiectivă care nu ar fi avut nici o valoare în instanță.

— Dumneavoastră sînteți bun, spuse pe neașteptate tînărul.

Vocea lui mă trezi din reflecții.

— De ce spui asta ? l-am întrebat surprins.

— Pînă acum nimeni nu m-a întrebat cum o duc cu sănătatea. Dumneavoastră, însă, da. Numai maică-mea, cînd eram copil...

— Lasă astea, l-am întrerupt. E un fel de a discuta. Să vorbim de altceva ; știi pentru ce am venit aici ?

— Nu, domnule.

— Trebuie să-ți completez fișa. Au nevoie de ea la Roma.

Holbă ochii.

— La Roma ? Cui îi trebuie ? Eu nu cunosc pe nimeni la Roma.

— O cere Școala Superioară de Poliție.

Consimți grav, deși nu înțelesese nimic, iar eu am scos din dosar un formular ce trebuia completat, avînd astfel posibilitatea să reconstitui toată povestea din timpul interogatoriului.

Cunoșteam aproape toate răspunsurile, totuși am pus întrebările, pentru a mă conforma regulamentului. Aici aș vrea să adaug un lucru... Un fapt poate fi povestit în feluri diferite, conform unui punct de vedere obiectiv sau denaturat pe baza unui amestec de sentimente contradictorii ; în cazul lui Salvatore însă, prefer ca figura tînărului să se închege și să se zugrăvească din propriile sale declarații. Cele ce urmează sînt cuvintele lui, eu limitîndu-mă doar să le dau o formă mai comprehensibilă.

— Ești gata ?

— Desigur, domnule.

— Unde te-ai născut ?

— Pe şoseaua naţională care duce de la Enna în piaţa Armerina şi în provincie.

— Cînd ?

— Acum douăzeci de ani.

— Nu cunoşti data ?

— Nu, domnule.

— Cu ce se ocupă părinţii tăi ? Vorbeşte-mi despre ei.

— Sînt ţărani. De cînd mă ştiu i-am văzut mereu trudind.

— Ai fraţi ?

— Da, domnule. Şapte.

— Cum reuşea tatăl tău să vă hrănească pe toţi ?

— N-a reuşit niciodată. De multe ori, de foarte multe ori ne-am culcat flămînzi. Ceea ce obţineam de pe ogor sau de la capre nu ne ajungea. Era sărbătoare mare cînd maică-mea punea pe masă pîine şi supă de verdeaţă.

— N-ai căutat de lucru ?

— Ba da, domnule, însă n-am găsit. Pămîntu-i ars pe aici şi bani nu se găsesc.

— Nici fraţii tăi nu lucrează ?

— Nu, domnule.

— Cînd erai mic ai fost la şcoală ?

— Da. Am făcut clasa întîi elementară, apoi m-am retras.

— De ce ?

— Şcoala era foarte departe, iar maică-mea mă însoţea şi pe arşiţă, şi pe ploaie. Într-o bună zi m-am îmbolnăvit, şi părinţii m-au retras de la şcoală. Eu am fost întotdeauna foarte slab. Eram plăpînd şi mi-era mereu foame.

— Vorbeşte-mi despre copilăria ta.

— Păi... cînd eram copil îl ajutam pe tata ducîndu-mă cu caprele la păscut, pe urmă, după ce am crescut, m-am făcut cioban.

— Lucrai pentru alţii ?

— Da. Stăpînul îmi dădea pîine şi brînză, iar eu mă duceam cu oile. Dormeam pe cîmp, şi mă bucuram cînd timpul era frumos. Am lucrat şi ca muncitor agricol, însă foarte rar, fiindcă cererea de mînă de lucru era scăzută... Încercam să fac orice muncă pentru ca să contribui şi eu

cu ceva la venitul familiei, ca s-o putem hrăni pe mama şi pe ceilalţi fraţi.

— Tu eşti fiul cel mai mare ?

— Da, domnule, fraţii mei sînt mai mici şi plăpînzi din fire. N-au mîncat niciodată destul şi cred că sînt şi puţin bolnavi.

— Este posibil ca în această regiune să nu se găsească nimic de lucru ?

— Păstoritul, dar numai cîteva luni pe an. Lipsa de apă şi puţinătatea păşunilor fac şi mai nesigură această treabă. Apoi mai e şi seceta care îmbolnăveşte animalele, iar pentru un păstor asta e o pacoste.

Am încetat să mai scriu, mi-am aprins o ţigară şi i-am oferit una şi băiatului. A refuzat-o politicos.

— Fumatul e o plăcere pentru domni, spuse. E mai bine să nu mă obişnuiesc.

Razele soarelui, strecurîndu-se printre gratii, cădeau pe mine, alunecînd de-a lungul peretelui, şi mi-am mutat scaunul. Am tras cîteva fumuri din ţigară, gînditor, apoi am întrebat :

— Ai furat vreodată ?

— Da.

Am ridicat din sprîncene în semn de mirare.

— Nu ştiam. Unde ? Cînd ?

— Ici şi colo, la ţară. După ce terminam plinca cu brînză, mi-era încă foame, aşa că mă apropiam de pomi şi luam orice fructe îmi veneau la îndemînă. Portocale, mandarine, mere, struguri, după anotimp. Uneori dădeam peste smochini, le culegeam fructele şi le duceam acasă, fiindcă le plăceau mult alor mei.

— Nu te-au prins niciodată proprietarii asupra faptului ?

— M-au prins, domnule, şi m-au bătut cu picioarele şi cu pumnii. Dar eu mîncasem şi mă simţeam mai tare. Pe urmă îmi dădeau drumul. Toţi erau oameni de treabă, nu m-a denunţat nici unul.

— Înţeleg... Acum vorbeşte-mi despre caracterul tău. Cum crezi că este ? Liniştit, certăreţ, bun, violent ?

— Nu mi-a plăcut niciodată să mă cert, vă jur.

— Ţi s-a întîmplat totuşi vreodată ?

— Nu, domnule. Chiar şi atunci cînd eu am dreptate, nu încerc să profit. Încerc să-l fac pe celălalt să înţeleagă şi mă străduiesc să-l lămuresc că nu are dreptate.

— Şi familia ? M-a privit fără să înţeleagă, iar eu i-am explicat : îţi respectai tatăl ? Acceptai disciplina paternă cu uşurinţă ?

Se uită la mine ca şi cum s-ar fi scandalizat.

— Tata este totul pentru noi ! exclamă împreunîndu-şi mîinile. Ceea ce spune el este lege. Noi nu sîntem în măsură să ştim cum să ne purtăm în situaţii grele şi aşteptăm s-o aflăm de la el ! Avem nevoie de sfatul lui şi în lucruri mai mărunte... cum trebuie îngrijite animalele, unde să le ducem la păscut...

— Îl iubeşti, deci.

— Tatăl meu este legat de pămînt şi de familie, şi nu există altul ca el. Mai înainte de l-am ajutat eu el era acela care hrănea zece persoane, cu puţinul pe care îl lua de pe ogor şi de la cele zece oi pe care le aveam.

— Cei de vîrsta ta te îndrăgeau ? Ai prieteni mulţi ?

— Da, şi toţi sînt buni şi cumsecade.

— Şi ţăranii ?

— Cei care locuiesc în vecinătatea casei noastre, vreţi să spuneţi ? Sînt oameni foarte de treabă, care în clipele cele mai grele şi-au împărţit pîinea cu noi.

— Tatăl tău nu ţi-a vorbit niciodată despre legi şi despre obligaţia fiecărui cetăţean de a le respecta ?

— Mi-a vorbit, şi nu numai mie, ci şi fraţilor mei, încă de cînd eram mici. Tata spune că e nevoie de legi pentru a face ordine într-o ţară şi pentru a înfrîna sufletele înrăite de lipsa de lucru şi de neajunsuri.

— Prin urmare, el n-a avut de-a face cu justiţia.

— Nu, domnule. Tatăl meu i-a respectat întotdeauna pe poliţişti. Plutonierul îl iubea pe tata.

— Cu toate acestea, tu...

Se înroşi, lăsă privirea în jos şi pe faţa lui se zugrăvi o profundă nefericire. Ajunsesem la punctul crucial, acela care distrusese viaţa unui tînăr şi a familiei sale, aruncînd o altă viaţă în pămînt şi o altă familie în disperare.

— Seceta a fost de vină, bîlbîi tînărul, acoperindu-şi faţa cu mîinile.

Desigur, se putea numi şi „secetă" acea formă a fatalităţii care se abătuse asupra atîtor oameni nevinovaţi, aruncînd asupra lor blestemul atavic al foamei, al fricii, al sîngelui.

Într-adevăr, totul se întîmplase ca urmare a unei secete puternice, în timpul căreia cea mai mare parte a animalelor muriseră de sete. Chiar şi oile lui Salvatore — aşa se numea tînărul — muriseră şi odată cu ele şi ultimul dram de speranţă pentru întreaga familie. Sacrificii şi speranţe năruite în cîteva zile. Ce era de făcut ? De lucru nu exista, numărul şomerilor era uriaş, locuitorii ţinutului arătau ca nişte fantome pe care hainele jucau în voie. Salvatore aproape că nu mai avea curajul să calce pragul casei, pentru a nu mai vedea expresia chipurilor schimonosite de foame ale fraţilor şi faţa îndurerată a mamei ; din această cauză, îşi petrecea zilele cu prietenii săi tineri, subnutriţi ca şi el, discutînd, gîndind şi ţesînd planuri irealizabile pentru a ieşi din situaţia aceea tragică.

Ar fi greu să stabilim a cui a fost ideea, cine a propus-o mai întîi, fapt este că la un moment dat Salvatore şi trei tovarăşi de-ai săi ajunseseră la concluzia că singura cale de a supravieţui era aceea de a-şi reface turma de oi pe spezele altora. În ţinutul acela era un om înstărit care avea o turmă bogată, aşa că s-au dus să prindă cîte o oaie şi s-o ia cu ei.

Astfel, într-o dimineaţă, cei patru prieteni se înarmară pe ascuns cu puştile părinţilor, se îndreptară spre o regiune deluroasă şi, după ce-şi acoperiră feţele cu batiste, asemenea hoţilor de stradă, ajunseră în locul unde urma să treacă turma bogătaşului, aşteptînd momentul de a porni la acţiune. Trebuiau să găsească un adăpost, şi cei patru se înşirară într-o grotă care părea a fi un refugiu ideal, fiindcă le permitea să domine cu privirea o bună parte a dealului şi a satelor din vale. Probabil că nici unul din ei nu-şi dădea seama de ceea ce urmau să facă. Nu aveau nici cea mai mică intenţie de a trage cu arma, s-au tîrît cu puştile doar pentru a-şi face curaj, dar erau ferm hotărîţi să facă rost de oi. Fiecare se gîndea la familia pe care o lăsase şi ştia că trebuie să se îngrijească de ea în orice chip şi prin orice mijloace.

În ceea ce-l privea pe Salvatore, se afla într-o stare sufletească deosebită, fiindcă avea impresia că tatăl său îl socotea răspunzător de moartea oilor, din pricina uşurinţei sau a lipsei sale de experienţă şi voia să găsească un remediu. Nu se considera vinovat — căci nu el dorise seceta — dar rămăsese foarte îndurerat în urma mustrărilor pe care i le adresase taică-său : „Eşti un bleg şi nimic mai mult, îi spusese bătrînul, incapabil să dai vreun ajutor familiei ! Uită-te la maică-ta în ce hal a ajuns...!“ şi ţinea să le demonstreze tuturor că nu este un om de nimic.

Primele ore ale dimineţii s-au scurs încet, în cea mai desăvîrşită linişte, fără să se întîmple nimic ; calmul celor patru se spulberase însă ; emoţia, aşteptarea, foamea îi enervaseră la culme, aşa încît, cînd auziră un fîşiit şi un mic animal sărind în grotă, se ridicară în picioare cu armele în mînă. Văzînd că era vorba de un simplu dihor, un animal graţios folosit în Sicilia la vînătoarea de iepuri, riseră prosteşte, ruşinîndu-se. Şi-au reluat locurile de la început, însă imediat după aceea o voce îndepărtată îi făcu să se cutremure.

— Nu vă deranjaţi ! spuse cineva. Am văzut unde a intrat, mă duc după el !

Cei patru se priviră în ochi înfricoşaţi şi lac de sudoare. Cine era intrusul acela ? Ce căuta pe meleagurile acestea îndepărtate ? Să fi fost vorba de locuitori obişnuiţi sau de poliţişti ?

— Ne-au descoperit !

— Cine ne-a spionat ?

— Nu putem să ne predăm !

— Nu, cu preţul deschiderii focului.

— Eu nu vreau...

— Să tragem repede la sorţi !

La sorţi ieşi Salvatore. Tînărul consimţi maşinal, cu un semn lent şi grav din cap, apoi se trînti şi se tîrî repede către deschizătura grotei. N-a trebuit să aştepte mult. Silueta intrusului se contură destul de repede, netă. Se afla la vreo patruzeci de metri distanţă şi nu trebuia să greşească ţinta. Luă cu hotărîre puşca, convins că aceasta şi nu alta era datoria lui, încleştă buzele, pufni puternic pe nări şi trase.

Împușcătura aproape că-l asurzi, iar brațul îi fu zdruncinat puternic de reculul armei, iar cînd fumul se împrăștie, scrută zarea neliniștit și scoase un strigăt de triumf. Dușmanul fusese doborît și se zbătea în ultimele spasme ale agoniei ; la un moment dat, păru că vrea să înainteze, agățîndu-se de smocurile de iarbă, însă nu reuși și rămase nemișcat la pămînt. Numai atunci Salvatore văzu că era vorba de un băiat ; putea să aibă zece ani, era aproape un copil.

Broboane de sudoare îi acoperiră fruntea și un tremur convulsiv îi cuprinse trupul, în timp ce dinții îi clănțăneau în gură. Slăbit de orele îndelungate de pîndă petrecute în grotă, nemîncat, sfîrșit de emoție, începu să sughită disperat, apoi își privi mîinile, văzu pușca și blestemă printre lacrimi. Blestemă totul și pe toți, pe el însuși și pe prieteni ; cu o înjurătură, izbi cu pușca de peretele stîncos.

— Ce-am făcut, Dumnezeule ! Era un copil !...

— Hai să fugim ! Vrei să te prindă ?

Cei trei prieteni luară pușca, îl ajutară pe Salvatore să se ridice, sprijinindu-l apoi pe rînd și-l scoaseră la aer liber. Înconjurară grota și, în timp ce din vale se auzeau strigăte îndepărtate, se afundă în vegetația înaltă și coborîră pe versantul opus al dealului. Ajunși în cîmpie, se despărțiră și fiecare fugi acasă fără să fie observat, însă Salvatore, mai înainte de a intra în casă, se debarasă de pușcă, aruncînd-o într-o colibă părăsită în plin cîmp.

Aici am găsit-o în cursul cercetărilor mele și nu mi-a trebuit mult pentru a-l identifica pe proprietar. Uciderea micuțului Giuseppe Viotto, fiul unei persoane foarte cunoscute prin împrejurimi, făcuse mare vîlvă, iar eu, împins și de mila pe care mi-o inspira victima, am pornit cercetările cu cea mai mare repeziciune și hotărîre, fără să precupețesc nici o clipă de odihnă.

Cînd m-am dus să-l ridic pe Salvatore Calano, el n-a opus nici cea mai mică rezistență și nici măcar n-a încercat să nege. Ar fi fost inutil, de altfel, pentru că pe pușcă existau amprentele lui digitale foarte clare și expertiza balistică stabilise că glonțul găsit în corpul copilului fusese tras cu acea armă...

Activitatea mea birocratică la închisoarea judiciară se încheiase o dată cu completarea ultimei fişe. Am îndreptat foile, le-am introdus în servieta de piele şi m-am ridicat.

— Ai fi făcut mult mai bine dacă te-ai fi predat, am observat eu.

— Mi-era frică, domnule comisar.

— Copilul acela se ducea să vîneze iepuri. Puteai să-l laşi să intre în grotă, să-şi ia dihorul... Păcat !

— Ştiu şi nu vreau să mă mai gîndesc. Trebuie să uit dacă vreau să reîncep o altă viaţă...

— Ce vrei să faci, Salvatore ?

— Am să încep să învăţ carte. Am înţeles că neştiinţa este tovărăşia cea mai proastă pentru un tînăr. O să am timp destul în închisoare, am să citesc tot ce-o să-mi cadă în mînă şi am să mă străduiesc să scriu bine.

I-am arătat o carte care se afla pe patul de campanie.

— Ai şi început ?

— Oh, asta... Mi-a lăsat-o parohul care a venit ieri să mă vadă şi mi-a citit puţin din ea...

Ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Mi-au pus numele Salvatore, murmură din vîrful buzelor. Cine ştie dacă şi ăsta nu are vreun rost. Cu mult timp în urmă un alt Salvatore şi-a dat viaţa pentru a ne ajuta. Cine ştie dacă nu mă va ajuta şi pe mine să încep totul de la capăt... Poate o s-o facă. Credeţi că o să mă ajute, domnule comisar ?

M-am îndreptat spre uşă şi l-am chemat pe gardian să-mi deschidă.

— Poate că da — am răspuns, fără să mă întorc. Cel puţin o sper. La urma urmelor, şi păcătoşii sînt fiii săi.

(Federico Pratico)

Cînd trebuie să vorbesc de un caz mai vechi la care am participat, reuşesc întotdeauna să redau cu precizie amănuntele. Aceasta nu fiindcă memoria mea este foarte sigură ci, foarte simplu, pentru că obişnuiesc să aştern pe hîrtie toate evenimentele care mă privesc direct. De prisos să mai spun că de-a lungul anilor am umplut nenumărate caiete şi că peste puţin voi avea nevoie de un arhivar particular.

Acum că am promis să-mi destăinui impresiile despre „banda de pretutindeni", văd în faţa ochilor fotografii, nume, date, decupaje din ziare îngălbenite şi mă simt cuprins de o senzaţie ciudată de melancolie. Încerc să analizez acest sentiment neobişnuit, şi-mi dau seama că este vorba de o simplă nostalgie după vremurile trecute şi după tinereţea care nu se va mai întoarce niciodată.

„Banda de pretutindeni" ! Numele este bizar, însă niciodată n-a existat vreo denumire mai potrivită. Numeroşii delincvenţi care o alcătuiau păreau să aibă darul ubicuităţii. Se aflau pretutindeni în acelaşi timp : furau într-un loc şi după cîteva ore apăreau într-o localitate foarte îndepărtată de prima, pentru a da o altă lovitură, uneori chiar mai substanţială.

În realitate, banda a avut o viaţă lungă şi scurtă în acelaşi timp : lungă, prin numărul mare de lovituri pe care le-a realizat ; scurtă, pentru durata efectivă a existenţei sale. S-a făcut simţită pentru prima dată la 30 martie 1949, şi am desfiinţat-o la 10 octombrie în acelaşi an. Era vorba de oameni duri, hotărîţi, abili şi vicleni şi n-a fost uşor să-i obligăm să-şi recunoască responsabilitatea.

Au debutat, dacă-mi este permis să folosesc un termen teatral, într-o „piaţă" italiană destul de importantă. Victima predestinată : Spoggi, giuvaergiu, cu magazin în strada Bigli. Data : 30 martie 1949. Lovitură reuşită. Captură însemnată. Începînd din ziua aceea, bandiţii au desfăşurat o activitate foarte intensă şi au împinzit diferite

orașe ale peninsulei, ducînd la bun sfîrșit „operațiuni" răsunătoare, care le-au conferit o tristă notorietate.

După jefuirea magazinului Spoggi, cei șase indivizi care formau banda au atacat doi funcționari de la un institut bancar din Bologna, au jefuit un tutungiu din Roma, au furat numeroase automobile din Roma, Milano, Neapole (printre care și mașina lui Eduardo de Filippo), au sustras o sumă importantă de la doi bancheri din Imola, au încercat, din fericire fără rezultat, un furt la administrația unui sanatoriu tot din Imola și, în sfîrșit, au devastat atelierul giuvaergiei Invernizzi din Milano. Această ultimă acțiune a fost efectuată cu o siguranță și o îndemînare de neîncrezut, dar însăși siguranța excesivă i-a trădat pe bandiți, care în urma acestei lovituri au fost identificați.

Punerea în scenă a acțiunii criminale a fost atît de convingătoare și execuția atît de perfectă, încît toți s-au lăsat trași pe sfoară fără cea mai mică suspiciune. La 1 septembrie 1949 s-a prezentat în atelierul Invernizzi un individ oarecare, de o eleganță căutată, însoțit de doi carabinieri, avînd între ei un tînăr cu cătușele la mînă. Invernizzi s-a uitat năuc la acești vizitatori neașteptați ; văzînd însă că era vorba de o operație a poliției, s-a declarat imediat la dispoziția lor, limitîndu-se să ceară unele lămuriri.

— Sînt comisarul Zanotti, spuse politicos domnul care intrase întîi, iar dînsul, adăugă indicînd o altă persoană care abia venise, este plutonierul Seno. În ceea ce privește pe acest pungaș, urmă aruncînd o privire de gheață în direcția omului cu cătușele la mîini, l-am reținut azinoapte, în timpul unei operațiuni de amploare menită să captureze o organizație de contrabandiști de aur și pietre prețioase. Iată pentru ce am venit aici.

Giuvaergiul încruntă fruntea, măgulit de tonul confidențial al „comisarului", dar surprins în același timp.

— Înțeleg, replică el pe un ton slab, însă nu văd...

— Veți vedea imediat, lămuri „comisarul". Hoțul jură că v-a vîndut chiar dumneavoastră cea mai mare parte a aurului cu pricina.

Invernizzi se înroși, scoase pieptul înainte și ripostă energic :

— Aveți chef de glume, domnule comisar ? Întrebați de mine și toți vă vor spune...

— Am și întrebat, îl asigură Zanotti cu o ușoară ironie. Mai mult, pot să afirm că știu totul despre dumneavoastră. Prin urmare trebuie să înțelegeți situația mea : datoria mă obligă să nu trec cu vederea nimic, nici măcar depoziția acestui nemernic. Vă cer deci permisiunea de a vă controla casa de fier, în prezența dumneavoastră și a agenților mei, firește. Consimțiți ?

— N-am nimic de ascuns. Veniți.

Și îndată ce Invernizzi și ajutoarele sale au deschis ușa casei de fier, bandiții au și scos pistoalele, dezvăluindu-și adevăratele intenții. Rezultatul : au fost furate bijuterii și lingouri de aur în valoare de șaisprezece milioane de lire. Am aflat apoi că, pentru o astfel de lovitură, bandiții plătiseră un milion cinci sute nouăzeci și două de mii de lire : o adevărată mizerie ! De data aceasta depășiseră măsura, însă făcuseră eroarea de a-și juca rolurile cu numele adevărate. Pentru noi era vorba acum de onoare și nu numai de o operațiune oarecare. Era în joc orgoliul nostru : oamenii aceia folosiseră uniforma de polițiști, ascunzîndu-se la adăpostul unei profesii onorabile și ne-au sfidat în mod fățiș. Ne-am sporit eforturile. Prin cercetări secrete, culegînd zeci de mărturii, am reușit în sfîrșit să-l identificăm, însă nu puteam da de ei sau să-i surprindem în timpul loviturilor.

„Șeful" se numea Joe Zanotti : „comisarul" ; locotenentul său era Giovanni Seno, zis Louis ; Bogni „imberbul-numărul unu" și Ciappina „imberbul-numărul doi".

Într-o seară cînd stăteam în biroul meu și meditam asupra isprăvilor bandei, am primit un telefon misterios :

— Domnule comisar, rosti o voce necunoscută, știu că vă folosește... *Cherchez la femme !*... Care femeie ? Prietena lui Louis Seno. Locuiește în fața unui garaj situat pe la Porta Magenta.

După aceasta, interlocutorul necunoscut, rizînd prostește, închise telefonul. I-am chemat pe brigadierii Oscuri și Cerbasi, cu care am răscolit cartierul Porta Magenta în căutarea prietenei lui Seno. Informatorul nu minți se. Într-adevăr, femeia ocupa un apartament situat la etajul doi într-un bloc din strada Rubens, chiar în fața unui garaj.

Din acel moment, mişcările femeii au fost supravegheate zi şi noapte, însă nici urmă de Seno. Mai tîrziu am aflat că banditul era în turneu prin Italia pentru a da alte lovituri în stil mare şi că, în mod cert, la sfîrşitul călătoriei se va întoarce la Milano să-şi îmbrăţişeze femeia. Trecuseră multe zile şi de acum încolo vizita lui Seno nu putea să mai întîrzie ; drept care ne-am prezentat în casa prietenei sale, i-am comunicat că eram şi noi nerăbdători să ne îmbrăţişăm „omul nostru", aşa că vom rămîne ascunşi mai multe zile, cu rîndul, în apartament, în aşteptarea vizitei lui.

După cîtva timp, în liniştea nopţii auzirăm paşi pe scări. Eu m-am ascuns într-un dulap, în timp ce brigadierul Oscuri s-a pitit în alt loc din casă, ţinînd sub observaţie femeia. După puţin se auzi zgomotul unei chei care se învîrtea în broasca uşii de la intrare : era Louis. L-am lăsat să intre, am aşteptat să-şi dezbrace pardesiul şi am sărit din dulap, prinzîndu-l pe la spate, mai înainte ca să poată pune mîna pe pistol. În acelaşi timp, brigadierul sări afară din ascunzişul său şi mă ajută să-l imobilizez. Louis a încercat să riposteze, însă, după ce a aruncat o privire furioasă şi disperată, de animal prins în cursă, s-a lăsat arestat fără împotrivire.

Banda avea, oricum, ceasurile numărate.

În după-amiaza zilei următoare, Edoardo Greco, pe atunci şeful Echipei Operative, ajutat de colegii Zamparelli Nartone şi D'Onofrio, au trecut la arestarea lui Joe Zanotti şi a lui Alfredo Torta, pe strada Pavia, în timp ce aceştia încercau să fugă cu o maşină, şi numai după cîteva ore am avut satisfacţia să anunţ presei şi arestarea lui Ettore Bogni, alt membru al bandei. Graţie mărturisirilor în lanţ, peştii căreau unul după altul în plasă.

Colegul Zamparelli a plecat la Neapole să-l aresteze pe Mario Guarneri, iar mie, lui Oscuri şi lui Cerbasi ne-a revenit sarcina să-i punem cătuşele la mîini lui Ciappina.

Pentru a-l împiedica să ne recunoască şi să fugă, a fost nevoie să recurgem la o stratagemă. Aflasem că Ciappina trebuia să treacă încă de dimineaţă prin localitatea Cinci Străzi. Eu m-am aranjat într-un chioşc de ziare care domina strada. L-am rugat pe vînzător să se ducă la un bar şi am început să vînd marfa în locul lui. La un mo-

ment dat, în capătul străzii apăru Ciappina, cu privirea neîncrezătoare și pasul prevăzător al aceluia care așteaptă să i se întîmple ceva. La un semn, oamenii mei, situați în poziții strategice, îl înconjurară și zadarnică a fost reacția lui și încercarea de a fugi. Sincer să fiu, m-am distrat grozav vînzînd o sumedenie de ziare, și mi-a părut rău cînd i-am cedat proprietarului locul.

Puteam considera în sfîrșit afacerea încheiată.

Peștii mai mărunți au mușcat momeala într-o a doua etapă, unul cîte unul, fără greutăți mari și cazul „banda de pretutindeni" a devenit un material de arhivă.

Cît privește pe Ciappina, doresc să adaug că, după zece ani, a fost din nou arestat de oamenii mei, Oscuri și Cerbasi, pentru furtul din strada Osoppo ; ieșit din închisoare după ispășirea pedepsei, s-a alăturat gangsterului Cesaroni specializat în spargerea băncilor. Am rămas surprins văzîndu-l în fața mea :

— Credeam că ai învățat minte, i-am spus, și că te-ai săturat de furturi și jafuri. Mi-ai promis că ai să apuci pe un drum nou. Se vede că ai o rotiță care nu merge în creierul tău afurisit.

— Nu cred să fie așa, replică lăsînd capul în jos. Nu sînt un fanatic. Să ne ferească Dumnezeu de fanatici. Însă... sînt un hoț. Și cînd te naști hoț, poate că trebuie să mori tot hoț.

(Ludovico Reale)

Am primit, firește, comunicarea direct de la șeful Echipei Operative, în primele ore ale după-amiezii. Spun „firește", pentru că telefoanele mai importante le primeam întotdeauna în clipa în care mă amăgeam cu ideea unui pui de somn. Am luat receptorul și după glasul șefului meu, Maugeri, am dedus că era vorba de un caz dificil.

— Îmi pare rău că te scol din pat, spuse șeful, care-mi cunoștea obiceiurile. Ieri a fost găsită o femeie asasinată și e un întreg balamuc. Chestorul dorește să ne ocupăm noi în primul rînd de lămurirea misterului pentru a reda liniștea locuitorilor din partea locului.

— Unde s-a întîmplat ? La Torino ?

— Nu, într-un sat la cincizeci de kilometri depărtare de aici, la Bussoleno. Mai exact, într-o localitate numită Calusetto din Bussoleno. Ascultă-mă cu atenție, am să-ți relatez puținul pe care-l cunosc... Ieri, la opt dimineața, doi salahori s-au dus la o carieră neexploatată pentru a lua niște piatră. În timp ce cărau materialul și îl încărcau într-un căruț, au observat la un moment dat niște pietre pătate de sînge. La început au crezut că vreun animal sălbatic rănit o fi venit să moară în peștera aceea și au continuat să scoată piatră. Dar tocmai cînd se liniștiseră, au făcut o descoperire sinistră. De sub grămada de pietriș a ieșit la iveală un picior de om, încălțat cu o gheată pentru munte, după care apăru la lumină o gambă de femeie.

— Au dezgropat tot cadavrul ?

— Nu, nu. Erau prea înspăimîntați ca s-o facă. Au venit în cea mai mare fugă în sat... cariera este la vreo șapte kilometri... și au dat alarma. Colegii noștri de acolo s-au dus imediat la fața locului și au îndepărtat pietrele care ascundeau cadavrul.

— Deci e o femeie ?

— Da, și unde mai pui că bătrînă și îmbrăcată țipător. Purta o rochie prea stridentă pentru vîrsta ei.

— Nici un indiciu de identificare ?

Maugeri oftă profund.

— De unde. Nimic şi iar nimic. Capul spart cu lovituri de piatră, iar faţa redusă la o mască însîngerată, de nerecunoscut.

— Unde e acum ?

— Organele judiciare au transportat cadavrul la Institutul de Medicină Legală „Valentino".

— Oh, atunci e aici, la Torino !

— Da, şi aş vrea chiar să te sfătuiesc ca mai înainte de a pleca la Bussoleno să arunci o privire asupra cadavrului.

— Mă duc negreşit. Apropo, ce-i cu povestea aceea cu liniştitul populaţiei ? De ce le e frică ?

— Păi, se pare că au fost profund impresionaţi. Nimeni n-a recunoscut cadavrul după îmbrăcăminte, spun că prin partea locului nu s-a întîmplat niciodată aşa ceva... Se tem de eventuale represalii.

Eram cu adevărat surprins.

— Represalii ? Din partea cui ? Pentru ce ?

— Nu vor să meargă prea departe cu declaraţiile. Spun că ucigaşul femeii ar putea să se răzbune pe cei ce trăncănesc prea mult.

— Grozav ! am exclamat cu o uşoară ironie. Munca noastră va fi simplificată la maximum. Nu cunosc satisfacţie mai mare ca aceea de a investiga, izbindu-te de o grămadă de muţi.

— Nu te descuraja de la început, mă îndemnă Maugeri binevoitor.

— Cine se descurajează ? am ripostat cu o grimasă pe care interlocutorul meu nu putea s-o vadă. Cînd îmi pică un caz indescifrabil, un asasin şi un cadavru fără nume, un delict fără urme, nu-mi mai încap în piele de bucurie !

— Ciao, Fiumanò şi mult succes. Ţine-mă la curent şi nu uita că sînt gata să-ţi dau tot sprijinul.

O jumătate de oră mai tîrziu reuşisem să-mi adun oamenii din echipă — plutonierul Ciotti şi brigadierii Trovato şi Senfet şi, împreună cu agenţii de criminalistică, am plecat repede la „Valentino". Pe masa de autopsie zăcea cadavrul unei femei în vîrstă şi, aruncînd o privire la faţa ei, mi-am dat seama că Maugeri nu exagerase : asasinul lovise cu o forţă sălbatică, făcînd imposibilă orice

identificare. Nu ne rămînea altceva decît să relevăm puținele date corporale pe care le aveam la dispoziție, amprentele digitale și să sperăm că femeia va fi avut de-a face în trecut cu poliția, căci numai așa, poate, am fi reușit să-i descoperim numele.

— Aici am terminat. Să ne urcăm în mașină și să mergem la Bussoleno.

Pe drum i-am pus la curent pe oamenii mei cu ceea ce cunoșteam despre acest caz și le-am recomandat tact și grijă în desfășurarea cercetărilor.

— Vom fi diplomați desăvîrșiți, mă asigură Ciotti. Mai întîi, unde se află cariera ?

— Din cîte am putut să înțeleg, la șapte kilometri de Bussoleno. La poalele masivului Frejus, presupun, și acest amănunt mă face să mă tem că terenul cercetărilor va fi foarte vast.

— De ce ?

— Femeia avea încălțăminte de munte. S-ar putea să fi încălțat ghetele pentru a merge mai bine, însă, dacă treburile stau așa cum gîndesc eu, sărmana poate să fie implicată într-o activitate de contrabandă.

— Just, aprobă plutonierul, gînditor. Asta ar explica teama țăranilor. Dacă-i vorba de un asasinat de răfuială între contrabandiști, oamenilor le este frică și nu vorbesc.

— Îi înțeleg. Vinovatul poate că se află încă la Bussoleno sau poate a venit din Franța, trecînd clandestin frontiera.

Cînd am sosit la locul în cauză, ne-am dat seama că ipotezele noastre erau împărtășite de cea mai mare parte a locuitorilor. Nu s-au antrenat în discuții cu noi, însă cîte unul, prevăzător, și-a permis să facă diferite presupuneri. Erau într-adevăr pradă panicii. Au exclus posibilitatea ca moarta să fie din Bussoleno, avînd în vedere îmbrăcămintea excentrică, și mi-au sugerat ideea că ar putea aparține categoriei de vînzătoare ambulante care veneau periodic să facă comerț.

În cursul cercetărilor atente pe care le-am făcut ore în șir, fără să ne pierdem speranța, am încercat să stabilim dacă după găsirea cadavrului a plecat cineva din sat sau din împrejurimi și astfel dădurăm de o urmă care o zi întreagă ne-a umplut sufletul de speranță : un meridi-

onal — calabrez, spunea lumea — a plecat pe neașteptate din Bussoleno, părăsind ferma la care lucra.

Treaba era prea suspectă pentru ca s-o trecem cu vederea și un număr apreciabil de agenți s-au aruncat pe această pistă. Din păcate totul s-a spulberat ca un balon de săpun : calabrezul a fost găsit, dar avea un alibi perfect, astfel că a trebuit să-l abandonăm, revenind la punctul de plecare : un cadavru necunoscut și fără nici un indiciu care să ne pună pe urmele vinovatului.

M-am întors la Torino cu moralul oarecum scăzut, lăsînd la Bussoleno un număr de oameni care să cerceteze regiunea metru cu metru, sarcină extrem de ingrată, dată fiind întinderea terenului de inspectat, kilometri întregi de cîmpie, din Valea Avigliana pînă la poalele Alpilor și fără nici un indiciu concret la dispoziție. Imediat ce am ajuns la chestura centrală, am pornit la arhivă obișnuitele verificări a persoanelor dispărute, bazîndu-mă pe datele deținute : etatea aparentă a victimei, fizionomia, înălțimea, culoarea părului.

Între timp, un curier plecase la Roma, ducînd fișele dactiloscopice cu amprentele digitale și eram nerăbdător să-l văd întorcîndu-se. Poate că în arhiva centrală pentru identitate a Școlii Superioare de Poliție existau amprentele femeii și aceasta ar fi rezolvat prima problemă, aceea a identificării.

La 30 martie 1950, trei zile după găsirea cadavrului, eram cufundați încă în cea mai densă obscuritate : nici un indiciu, nici un fir conducător, fie el cît de mic, care să-mi permită să iau vreo măsură. În după-amiaza celei de a patra zi, un telefon din Roma m-a scos din apatia în care căzusem împotriva voinței mele. A fost o adevărată reînviorare a energiei.

— Amprentele, rosti vocea curierului, corespund acelora ale numitei Libera Danese, fostă Marco, născută la 3 decembrie 1890 la Montecchio di Crosara, Verona.

— Minunat ! m-am entuziasmat eu. Spune-mi totul : cine era, ce făcea ? Cum de-i figurau amprentele în evidență ?

— Trebuie să ne întoarcem într-un trecut nu prea apropiat... Danese a fost arestată din motive de moralitate, chiar la Torino...

— Cînd ? l-am întrerupt, gîndindu-mă că îmbrăcămintea extravagantă a femeii mă îndemnase încă din prima zi să-mi îndrept cercetările în mediul „plimbătoarelor", cu toată etatea victimei, şi că, deci, bănuielile mele primeau o confirmare. În ce an a fost arestată ?

— În 1911.

A trebuit să-mi potolesc respiraţia.

— Am înţeles bine ? am întrebat. Ai spus 1911 ?

— Exact.

— Ce spui, acum treizeci şi nouă de ani !

Era necesar să scoatem din arhiva noastră toate fişele învechite din anii 1910—1911 şi să sperăm în providenţă. Cine ştie, am fi putut găsi o fotografie a femeii, adresa ei, sau alte amănunte la fel de folositoare. Ne-am mobilizat cu toţii la această acţiune, cu o răbdare exemplară şi pe sub ochii noştri au defilat istorioare moarte şi îngropate, populate de hoaţe, prostituate, hoţi de buzunare, pînă cînd norocul ne-a pus în mînă dosarul Liberei Danese. Conţinea un proces verbal de reţinere cu date generale despre femeie şi adresa ei, strada Po 36.

Trebuie să precizez că la descoperirea adresei nu mi-am făcut iluzii prea mari, din pricina timpului îndelungat care se scursese, iar cînd m-am dus să verific locuinţa respectivă împreună cu plutonierul Ciotti şi cu agentul Saputo, n-am încercat nici o surpriză auzind că blocul suferise avarii grave în timpul războiului şi chiriaşii se mutaseră, iar numele Danese era complet necunoscut.

— Era de aşteptat, murmură Ciotti, în timp ce ne îndepărtam. Totuşi... o speranţă mai aveam.

— Trebuie să ne întoarcem la arhivă.

Plutonierul holbă ochii ; perspectiva nu-l entuziasma de loc.

— Încă n-am reuşit să elimin tot praful pe care l-am înghiţit, mă informă el cu politeţe.

— Nici eu, l-am aprobat. Însă, dacă ne gîndim bine, această explorare în trecut are un aspect pasionant. Trecutul pare să ne vină în întîmpinare prin ceaţă...

— Prin praf... mă corectă Ciotti cu voce joasă. Oricum, ce trebuie să facem ?

— Nu pot să spun cu precizie.

— Atunci ?

— Aş sugera să examinăm, unul cîte unul, toate dosarele privind femei reţinute pentru imoralitate în perioada 1909—1912...

— O muncă de ocnaş.

— ...şi să ne încredinţăm, am continuat, dacă numele Danese apare şi în altă parte.

La capătul unei jumătăţi de zi, verificarea sistematică îşi dădu roadele. Din fişa întocmită numitei Iolanda L. am aflat că aceasta şi Libera Danese fuseseră reţinute împreună în raza Porta Palazzo.

— Poate erau prietene ! am observat, mai întăritat ca oricînd. În cazul acesta, Iolanda va putea să ne spună ceva... Am trimis unul din băieţi la oficiul stării civile şi după puţin eram în posesia adresei : strada Madama Cristina. Presimţeam confuz că norocul înclină pentru a nu compromite totul.

Prima măsură, am spus colaboratorilor mei, va fi reţinerea Iolandei şi interogarea ei. Însă... dumneavoastră cunoaşteţi acest tip de oameni ; femeile de teapa lor mint întotdeauna poliţia din principiu, din obişnuinţă, din neîncredere. Mai puteţi presupune că Iolanda este poate implicată în moartea Liberei Danese, sau că îl cunoaşte pe vinovat... o să-şi închidă gura şi n-o s-o mai deschidă niciodată !

— De acord, observă plutonierul Ciotti, însă, şi într-un caz şi-n altul, va trebui s-o reţinem şi s-o interogăm.

— Desigur, însă avem timp s-o facem şi altădată. Deocamdată, aş vrea să încercăm o manevră pentru a ne apropia de ea fără să-i trezim suspiciuni.

Planul pus în aplicare era destul de simplu şi poate că a reuşit tocmai pentru simplitatea lui. Am ales dintre oamenii mei un băiat din regiunea Veneţiei, i-am spus să se îmbrace modest, recomandîndu-i să-şi ia un aer nevinovat şi inofensiv, iar după ce i-am dat un pachet cu fructe, brînzeturi şi copturi, l-am trimis la Iolanda.

M-am instalat într-un bar la colţul străzii, aşteptînd ca pe jăratic să se întoarcă. Va reuşi să păcălească o femeie înrăită şi neîncrezătoare ?... Greşeam însă făcîndu-mi griji, nu trebuia să subapreciez un veneţian.

— Totu-i în ordine, mă anunţă omul meu o oră mai tîrziu, cînd sosi, roşu la faţă şi foarte satisfăcut. Aproape

că nu i-am dat răgaz să vorbească, am „flecărit" numai eu !

— Am înţeles, ai îmbătat-o cu palavre. Şi ea a înghiţit minciunile ?

— Sigur ! Ce motive avea să mă suspecteze ? I-am spus că Libera Danese era mătuşa mea, că n-o văzusem dinaintea războiului şi că la vechea adresă în strada Po nu reuşisem s-o găsesc... însă, din fericire, mi-am amintit că mătuşa îmi dăduse cîndva adresa unei prietene intime, chiar Iolanda, şi iată pentru ce am deranjat-o...

— Treci la fond ! i-am cerut nerăbdător. Ai obţinut ceva date concrete ?

— Nu prea multe, dar mai mult decît nimic. Iolanda mi-a spus că a întîlnit-o pe Danese acum cîteva luni în faţa primăriei, în piaţa Palazzo di Cittä. Nu se mai vizitau de cîtva timp, dar erau prietene bune şi cînd Iolanda a întrebat-o unde locuieşte, Danese a făcut un gest vag, ca şi cînd ar fi vrut să indice că prin vecinătate : „O duc deştul de bine", se pare că a afirmat ea. „Am un prieten zidar şi locuiesc cu el aici, în apropiere."

— Altceva, nimic ?

— Nimic... în afară de faptul că, înainte de a pleca, i-am dăruit Iolandei pachetul.

— Bravo ! bine ai făcut.

Nu ne rămînea altceva de făcut decît să împărţim în sectoare zona pieţei Palazzo di Cittä şi să scotocim clădirile una cîte una. O muncă de loc uşoară, dacă aveam în vedere că trebuia să controlăm toate străzile vechiului Torino cuprinse între piaţa Castello, piaţa Republicii, strada Garibaldi, strada Po şi altele. De comun acord cu colegii Maugeri şi Sgarra, am selecţionat cîţiva oameni care vorbeau dialectul piemontez, pentru a nu semăna neîncredere printre oameni şi i-am răspîndit de jur împrejur să culeagă informaţii despre Libera Danese. Verificările pe o rază întinsă au început la nouă dimineaţa, iar rezultatele ne-au depăşit orice speranţă ; la zece şi jumătate, plutonierul Ciotti şi gardianul Arnaldi mi-au comunicat că portăreasa imobilului din strada Basilica nr. 4 recunoscuse că Libera Danese ocupa o cameră la ultimul etaj al blocului.

— În sfîrşit ! am exclamat. Am dat victimei un nume şi o adresă... acum trebuie să descoperim cine este concubinul ei, zidarul necunoscut. Curaj, băieţi ! Să ne întoarcem, să stăm de vorbă cu portăreasa !

Femeia se arătă gata să ne sprijine şi nu aşteptă să-i scoatem vorbele cu cleştele din gură.

— A' plecat acum cîteva zile, îmi spuse, referindu-se la Danese. Nu, nu mi-a destăinuit scopul călătoriei, nici destinaţia. Mi-a recomandat numai să dau de mîncare pisicii şi să-i deschid... omului ei.

— Înţeleg. Nu cunoaşteţi cumva numele lui ?

— Nu, îmi pare rău.

— Bine, noi urcăm în cameră să aruncăm o privire. Nu pomeniţi, vă rog, nimănui de discuţia noastră.

— Fiţi liniştit, n-am să scot o vorbă.

Era un imobil vechi, caracteristic, cu balcoane lungi către curte, iar locuinţa Liberei Danese, compusă dintr-o singură cameră, era situată la ultimul etaj. În cameră plutea un miros puternic de închis şi de murdărie, ceea ce se explica însă prin absenţa îndelungată a chiriaşei. Am percheziţionat totul cu grijă, de la dulap la masă, de la pat la comodă şi am făcut descoperiri interesante. În dulap erau agăţate cîteva haine de femeie şi o haină bărbătească în buzunarul căreia am găsit suma de şaizeci de mii de lire şi două bilete de tren pentru Bussoleno, emise cu două zile înainte de descoperirea cadavrului. Într-un sertar al mesei am găsit un plic chenzinal, cu antetul unei renumite întreprinderi de construcţii din Torino, adresat muncitorului Vincenzo. Lipsea numele de familie deoarece plicul fusese în parte distrus.

Firma avea două şantiere, trebuia să stabilim repede în care din cele două lucra zidarul care ne interesa. Trecuse cu puţin de orele unsprezece şi momentul mi s-a părut potrivit pentru a ajunge la faţa locului chiar în timpul pauzei de prînz. Ne-am împărţit sarcinile şi am stabilit şi de astă dată să nu ne prezentăm ca lucrători de poliţie ci, mintind, ca inspectori ai Camerei Muncii, însărcinaţi cu controlul registrelor. Înainte de amiază, la şantierul principal, descoperisem, printre cererile de angajare, prenumele pe care îl căutam : Vincenzo... era singurul Vincenzo printre salariaţi !... şi numele Nebulon. Nu putea

să fie decît el, avînd în vedere că firma nu mai făcuse concedieri de mult timp. Cînd au bătut orele douăsprezece, muncitorii au început să coboare de pe schele ca să-şi găsească un loc pentru a mînca, în timp ce eu mă ţineam mai la o parte, pentru ca supraveghetorul, căruia i-am dezvăluit adevărata mea identitate, să mi-l indice pe Nebulon. Zidarul corespundea întru totul descrierii pe care mi-o făcuse portăreasa.

Sgarra şi cu mine ne-am apropiat de el, l-am încadrat între noi fără să bată la ochi şi l-am invitat, cu voce joasă, să ne urmeze imediat, pentru a nu da naştere unui scandal.

Ne-a privit cu ochii holbaţi, a îngălbenit, apoi a săltat din umeri şi s-a supus. Am urcat în maşină şi pe traseu l-am întrebat dacă, din întîmplare, locuieşte în strada Basilica. A răspuns negativ şi, spre marea mea surprindere, a declarat că domiciliază în Bussoleno, strada Traforo 35.

Mi-a făcut impresia unui tip mai degrabă hotărît, care ştia să-şi ascundă bine emoţiile şi am înţeles că va fi un os greu de ros... Oricum, nu era primul care-mi cădea în mînă şi, dacă era vinovat, îl făceam eu să mărturisească.

Interogatoriile au început la sediul chesturii, imediat după ce am sosit, şi au continuat ore întregi, fără vreun rezultat. Zidarul declară cîteva generalităţi privind propria-i persoană : „Vincenzo Nebulon, născut la San Damiano d'Asti în 1906, domiciliat în Bussoleno, strada Traforo 35". A recunoscut că o cunoaşte pe Libera Danese, n-a negat că a frecventat-o şi cînd i-am pus în faţă fotografia cadavrului desfigurat şi-a arătat regretul şi a emis o ipoteză destul de verosimilă : „Poate că a venit să mă caute în sat, spuse el. Nu m-a găsit şi o fi făcut cunoştinţă cu vreunul... un alt bărbat, care apoi a ucis-o..."

Firește, nu mă puteam mulţumi cu palavrele lui, mai ales că instinctul îmi spunea că l-am capturat pe adevăratul vinovat, însă nu aveam probe suficiente pentru a-l acuza şi ştiam că aveam de parcurs un drum presărat cu greutăţi. Pentru a-l face pe Nebulon să mărturisească, trebuia să-l încolţesc şi speram să am succes. Omul mai avusese de-a face cu poliţia, fiind suspectat pentru furt, şi acest lucru nu pleda în favoarea lui ; fusese căsătorit de două ori, prima soţie murise, iar de a doua se despăr-

ţise. Îi smulsesem aceste informaţii cu multă răbdare, prefăcîndu-mă că trăncănesc amical cu el, însă vedeam că se ţine în gardă şi se controlează cu o extremă stăpînire de sine. Mă privea uneori cu neîncredere, cu un fel de curiozitate disperată, întrebîndu-se evident care or fi intenţiile mele, şi se temea să nu cadă într-o cursă. În ce mă priveşte, ştiam că timpul se scurge în favoarea mea şi-l lăsam pe Nebulon să se scalde în apele lui, făcîndu-l să creadă că am cărţi hotărîtoare pe care încă nu le jucasem. Şi, într-un anumit sens, aşa stăteau lucrurile, deoarece, continuînd interogatoriul, aşteptam întoarcerea plutonierului Ciotti de la Bussoleno, unde se dusese pentru a percheziţiona casa din strada Traforo.

Era 4 aprilie, de şase zile căutam fără încetare pe asasinul Liberei Danese şi eram ferm hotărît să nu las să treacă săptămîna. În timpul zilei următoare vinovatul trebuia să mărturisească.

Noutăţile se strînseseră pe biroul meu în timpul serii şi erau senzaţionale. De data aceasta cercul începea să se strîngă în jurul lui Vincenzo Nebulon, fără să-i lase vreo portiţă de scăpare. Cîţiva agenţi care continuaseră să cerceteze acest caz mă informară că, în urmă cu cîteva luni, Libera Danese vînduse cu patru sute de mii de lire o cameră, proprietate personală, sperînd să-şi deschidă o prăvălie de vinuri. Iată o afacere bună pentru un modest zidar : cele patru sute de mii de lire se vede că stîrniseră lăcomia lui Nebulon... Plutonierul Ciotti mi-a furnizat şi ceea ce-mi lipsea, prezentîndu-mi rezultatul percheziţiei în casa acuzatului : o valiză conţinînd lucruri de damă, ale Liberei Danese, şi o pereche de pantaloni pătaţi de sînge, precum şi o brichetă cu iniţialele L. D.

Am reluat interogatoriul, cu mai mult curaj de data aceasta, şi am continuat şi o bună parte din noapte. Presupun că Nebulon intuise ceva după expresia feţei mele, fiindcă se arăta acum şi mai reticent, negînd cu încăpăţînare ; de acum încolo însă, soarta îi era pecetluită, iar eu îi aşteptam dintr-un moment într-altul căderea. I-am vorbit încet şi treptat despre probele pe care le culesesem împotriva lui, cu scopul de a-l doborî complet, însă el rezista cu disperare. I-am reamintit despre legăturile cu Libera Danese, i-am reproşat că îşi părăsise cea de a

doua soție și copiii care aveau nevoie de un tată, i-am vorbit dur, aruncîndu-i acuzații nemiloase, i-am vorbit omenește apelînd la sufletul lui și întrebîndu-l pentru ce luase viața unei biete femei ; dar el continua să nege, zbătîndu-se pe scaun ca o fiară în cușcă. Cînd se iviră zorile, amîndoi eram la capătul puterilor.

Am aruncat pe masă pantalonii pătați de sînge, arătîndu-i, fără să-i cer măcar vreo explicație și, în cele din urmă am spus :

— Nu vrei să mărturisești ? Prea bine, am să chem martorii.

— Ce martori ? strigă. Nu sînt martori, nu pot fi martori... fiindcă eu n-am făcut nimic !

— Te-nșeli ! Cîțiva locuitori din Bussoleno te-au văzut în ziua aceea în tovărășia Liberei și sînt gata să depună mărturie !

— Nu-i adevărat ! De ce n-au făcut-o pînă acum, mă rog ?!

Pericolul iminent îi dezvolta la maximum facultățile mintale, iar instinctul de conservare îl determina să nege cu încăpățînare. Am zîmbit și am replicat, ca și cînd întrebarea m-ar fi surprins :

— Le-a fost frică la început ! Se temeau că dacă te denunțau te-ai fi putut răzbuna. Acuma că știu că ești în mîinile noastre, frica a dispărut...

Reflectă cu repeziciune asupra liniei de conduită pe care trebuia s-o adopte și hotărî să n-o modifice :

— Aduceți-i, spuse mohorît. Îi aștept ! Nu pot fi decît niște pungași !

Am suspinat. Minciuna mea nevinovată nu-și ajunsese scopul. Am luat o țigară și am împins pachetul în direcția lui Nebulon.

— Vrei să fumezi ?

M-a privit bănuitor, apoi a luat o țigară pe care a vîrît-o între buze, căutînd cu privirea chibriturile.

— Ține, aprinde !

Am scos din buzunar un obiect aurit și i l-am aruncat peste masă. L-a prins din zbor și a încercat să-l folosească, însă de îndată ce și-a dat seama despre ce e vorba, a scos un strigăt și l-a lăsat să cadă la pămînt ca și cînd l-ar fi ars :

— Bricheta asta... gemu el, indicînd-o cu mîna tremurîndă. Nu, nu pot s-o folosesc... !

— De ce ? am întrebat cu jumătate de glas, deşi cunoşteam răspunsul.

Şi-a strîns capul în mîini şi a izbucnit într-un plîns cu sughiţuri :

— Era a ei... a Liberei, spuse sufocat. O foloseam mereu...

— De ce-ai omorît-o ? am întrebat liniştit, ca şi cînd aş fi vorbit de un fapt verificat.

A lăsat să treacă un timp pînă să răspundă, iar eu aşteptam cu sufletul la gură :

— N-am vrut... murmură în sfîrşit. Ne-am certat pentru nişte nimicuri şi mi-am pierdut capul...

M-am lăsat pe spătarul scaunului şi am respirat profund. Reuşisem, dar cu cîtă greutate ! Era dimineaţa de 5 aprilie, cele şapte zile de cercetări nu trecuseră încă. M-aş fi tîrît pe un pat de campanie, însă trebuia să ascult mărturisirea lui Nebulon...

— Am plecat să ne plimbăm pe la carieră, povesti zidarul. Ea venise să mă caute la Bussoleno... Am început să ne certăm, şi eu am lovit-o cu o piatră... Nu voiam s-o omor, jur !

— Tu ai luat cele patru sute de mii de lire ?

— Nu, în casă la ea am găsit numai şaizeci de mii de lire şi le-am băgat în buzunarul hainei mele, în dulap... nu ştiu nici eu pentru ce !... Da, după ce am ascuns cadavrul m-am întors la Torino şi am reluat lucrul.

Discursul lui nu prea mă convingea, era evident că Nebulon încerca să excludă premeditarea, însă în acel moment ceea ce mă interesa era să-l fac să semneze declaraţia, apoi, la adăpostul ei, să restabilesc cu mai mult calm adevărul. Dacă într-adevăr nu premeditase crima, pentru ce o dusese pe femeie în afara satului Bussoleno, într-o carieră veche şi părăsită ? De ce făcuse să dispară orice element de identificare a victimei, desfigurîndu-i faţa şi luîndu-i poşeta cu actele ?...

Adevărul a ieşit la iveală, iar zidarul a fost acuzat pentru omor premeditat, cu mobilul furtului.

Vincenzo Nebulon, leneş şi violent, obişnuit să-şi speculeze cu duritate cea de a doua soţie se gîndise să pro-

fite de relațiile sale cu Libera Danese. Aceasta, în pragul bătrîneții, căuta un bărbat cu care să se căpătuiască și o investiție sigură a celor patru sute de mii de lire de care dispunea.

Nebulon, la curent cu intențiile femeii, a invitat-o la Bussoleno ca să-i arate o cîrciumă de vînzare și a sfătuit-o să aducă și banii cu ea, fiindcă afacerea s-ar fi putut încheia imediat. Libera Danese, ignorantă și naivă, a acceptat și, procedînd astfel, și-a semnat propria-i condamnare la moarte. Nebulon a condus-o în afara localității, într-un loc singuratic, a omorît-o și a ascuns cadavrul sub pietrele din carieră ; a făcut să dispară orice urmă a crimei, apoi, pentru a nu trezi bănuieli portăresei din strada Basilica, a continuat să se ducă din cînd în cînd în acel imobil. În concluzie, s-a comportat cum nu se putea mai bine. Ticluise un plan și îl executase în mod exemplar, însă a fost prea sigur pe sine. Nu s-a descotorosit de pantalonii pătați cu sînge, nici de brichetă, nu s-a îngrijit să ascundă banii și astfel a căzut. Pe de altă parte, cum ar fi putut să-și imagineze că o veche fișă din 1911 avea să pună poliția pe urmele lui... Vincenzo Nebulon nu știa că nu există crimă perfectă.

(Antonio Fiumano)

Era o noapte caldă. Ferestrele erau larg deschise. Gabriele își ștergea într-una sudoarea care-i năpădea fruntea și, din cînd în cînd, pîndea pe furiș femeia. Avea în mînă un pahar plin cu vin rece, în timp ce țigara aprinsă ardea într-o scrumieră masivă, pe colțul mesei.

Vanda, așezată pe un mic divan, lîngă fereastră, îi întorcea pe jumătate spatele privind afară, spre cîmpie. Era palidă și culorile vii ale rochiei contrastau cu expresia mohorîtă a feței. Avea trăsăturile încordate, gura-i subțire părea o linie, iar părul negru îi era pieptănat neglijent.

Nici unul din cei doi nu scosese o vorbă după ce Romano Zeppelli le anunțase sosirea lui Manzini și a lui Piccioli. Amîndoi păreau cufundați în propriile lor gînduri. Gabriele Neviani avea senzația că Manzini ar fi tocmai omul potrivit pentru acțiunea pe care o plănuise, însă, în loc să fie bucuros, simțea niște crampe curioase în stomac.

Odată depășită faza entuziasmului inițial, acum destul de îndepărtat, începuse să se întrebe dacă nu subapreciase greutățile acțiunii. Vanda era extraordinară prin calmul și precizia ei, și uneori pentru modul cum își amintea la perfecție de orice amănunt, însă, admițînd că lucrurile stăteau chiar așa cum spunea ea, cine îi garanta că nu-l aștepta o soartă jalnică în compania acelor complici improvizați despre care știa atît de puțin? În ce-l privea, continua să se îndoiască de reușita planului, oricum, se afla în minoritate, întrucît Vanda reușise să-i convingă pe toți ceilalți și nu-i rămînea decît să urmeze destinul comun.

Pe neașteptate, cineva bătu la ușă și Vanda se ridică încet, traversă camera și deschise ușa. Erau Ormes Manzini și Angelo Piccioli.

„Iată, sîntem în complet", gîndi Neviani și își trecu mașinal o mînă peste creștetul cu părul rărit în pofida celor numai douăzeci și nouă de ani.

— Să ascultăm noutățile...

Ormes Manzini avea tot douăzeci și nouă de ani, însă era un tip destul de deosebit față de Gabriele Neviani. Dur, hotărît, arogant, își asumase cu de la sine putere rolul de șef al bandei și nici unul nu i se opusese. „Îmi trebuie oameni curajoși, spusese încă de la început. Dacă vrem să facem bani, trebuie să fim gata de orice, chiar și de a ucide... Și, observînd teama celorlalți, adăugase : Să nu mă înțelegeți greșit. Dezaprob ca și voi violența, însă găsesc necesar să vă înfățișez lucrurile așa cum sînt. Nici o acțiune nu va fi ușoară."

Romano Zeppelli și Angelo Piccioli erau doi tineri cu înfățișare plăcută, cu părul ondulat și ochii negri și aveau respectiv douăzeci și trei și douăzeci și patru de ani. Neviani nu voise să investigheze prea mult, însă avea impresia că amîndoi se aflau la prima lor experiență de acest gen.

Ormes Manzini, însă, era un veteran ; ispășise o pedeapsă de patru ani în preventoriul judiciar din Pianosa (Livorno) pentru furt cu arma în mînă și ieșise de puține luni, fiind amnistiat.

Se așezară toți în jurul mesei, și Vanda Leoni, amanta lui Gabriele, turnă în pahare vin dintr-o sticlă. Manzini întinse mîna să ia o țigară din pachetul lui Neviani, o aprinse, aruncă chibritul pe jos și începu să vorbească cu voce joasă, în grabă, ca și cînd s-ar fi temut că nu are timp să spună totul. Era încruntat și din cînd în cînd făcea cu mîna un gest de nerăbdare pentru a preveni și a respinge eventualele obiecțiuni.

Ascultîndu-l totuși cu atenție, Gabriele aruncă în dreapta și-n stînga o privire distrată și, văzînd ambianța în care se afla, se simți mai deprimat ca oricînd. Camera era cam mică, posomorită, cu mobila veche ; și un strat de murdărie acoperea oglinda șifonierului, fapt care nu inspira gînduri plăcute.

Oricum, lucrul n-ar fi fost prea greu. Cu ce i-ar fi ieșit din furturile în pregătire ar fi putut s-o ducă pe Vanda departe, în locuri mai primitoare.

Femeia se ridică, înconjură masa și aruncă o privire peste umerii lui Manzini, uitîndu-se la planul pe care acesta îl avea întins în față.

— Da, spuse apoi, dînd din cap, chiar așa. Aceasta este ușa din spate, fereastra joasă se poate deschide cu ușurință, aici e coridorul și... biroul...

— Am reconstituit vila exact pe baza spuselor tale, o întrerupse scurt Manzini. Sper să nu te fi înșelat.

— Fii liniștit, interveni Neviani, Vanda a lucrat în vila aceea un anumit timp. O cunoaște la perfecție.

— Așa sper și eu. Pentru noi... și pentru ea.

Tonul nu-i plăcu lui Gabriele, care se grăbi să schimbe vorba.

— Atunci, pe cînd ? M-am săturat să tot lîncezesc aici.

— Vom pătrunde în vila lui Emilio Cattabriga în noaptea de unsprezece mai. Mai precis, între zece și unsprezece. În ziua de unsprezece vom împărți prada și vom rămîne ascunși, apoi seara vom pleca și în dimineața zilei de doisprezece mai vom ataca locuința lui Giobatta Rosa. Vom da întîi o lovitură la Finale Emilia, și în timp ce poliția va scotoci zona, noi ne vom deplasa în La Spezia pentru cea de a doua treabă, într-un loc unde nimănui nu-i va da prin gînd să ne caute. Și acesta va fi numai începutul...

Neviani privi atent fața lui Manzini și expresia lui excitată și hotărîtă îl făcu să simtă un fior rece prin șira spinării.

„Te înșeli, gîndi. După a doua lovitură, Vanda și cu mine vom tăia frînghia și vom fugi cît mai departe posibil !"

— Vila acestui Rosa se află chiar în La Spezia ? întrebă Piccioli, care pînă în clipa aceea nu deschisese gura.

— Nu, e în localitatea Ruffino.

— Și tu o cunoști bine ?

— N-am văzut-o niciodată, dacă asta voiai să știi. Însă o cunosc așa cum îmi cunosc buzunarele, fiindcă un amic de-al meu din pușcărie mi-a vorbit atîta de ea, încît mi se acrise.

Tînărul Zeppelli dădu din cap în semn de aprobare.

— Da, ne-ai mai spus-o, însă nu ne-ai spus numele tovarășului tău.

Ormes Manzini zîmbi disprețuitor :

— E vorba de Primo Cerri din Pisa. N-ai auzit niciodată de el ?

Zeppelli şi Piccioli schimbară priviri nedumerite, în timp ce Vanda se uita atent la Manzini aşteptînd explicaţii, iar Gabriele Neviani îşi trecu limba peste buze, înghiţind în sec.

— Primo Cerri, repetă. Ăla cu taxiurile ?

Manzini rise cu poftă.

— Bravo, văd că citeşti ziarele ! Chiar acela.

— Ce înseamnă asta ? întrebă Vanda, plictisită. Vreţi să ne lămuriţi şi pe noi ?

— Între 1945 şi 1946, adică acum cinci ani, explică binevoitor Manzini, prietenul Cerri a furat şapte taxiuri diferite, folosind mereu aceeaşi tactică. Cerea să fie condus pînă în strada Aurelia şi mereu, în acelaşi loc, omora şoferii. Le fura tot, îi arunca în cîmpul din vecinătate, lua maşinile şi o întindea cu ele. S-a lăsat prins într-un mod stupid după al şaptelea asasinat.

Vanda îngălbeni.

— Drace, ce prieteni ai !...

Manzini o privi cu ironie.

— Ce, te crezi mai brează ca el ?

— Haideţi, nu vă certaţi ! interveni imediat Neviani. Zi-mi mai bine, cum a cunoscut Cerri vila lui Rosa ?

— A fost evacuat acolo în timpul războiului. Cunoaşte prin urmare planul casei, obiceiurile proprietarului şi situaţia lui financiară care, printre altele, este grozavă. Acest La Giobatta Rosa e vicepreşedinte al Camerei de Comerţ din La Spezia.

— Are familie ?

— Soţie şi trei copii. O femeie de serviciu.

— O mulţime de lume...

— Ţi-e frică ?

Neviani dădu din umeri.

— Nu, însă îmi place să prevăd dificultăţile.

— Şi mie, replică dur Manzini. Dar aici nu sînt dificultăţi. Un tată bătrîn, două fete şi un singur băiat de douăzeci de ani. Noi sîntem patru, tineri, puternici şi înarmaţi. Fiţi calmi şi nu vă pierdeţi capul ; totul va merge ca pe roate. Înainte de a mă elibera din puşcărie, Cerri mi-a furnizat elementele necesare pentru a efectua lovitura, fără cel mai mic inconvenient.

— De acord, de acord.

— Întrebări ? obiecţiuni ?

— Nici una.

— Foarte bine. Atunci ascultaţi, vă voi pune la curent cu amănuntele. Fiecare va trebui să înveţe exact ceea ce îi voi spune să facă şi luaţi aminte că timpul ne presează...

Cei cinci complici se mai întîlniră de cîteva ori mai înainte de a trece la acţiune şi, către miezul nopţii de zece mai 1951, îşi părăsiră locuinţele din Modena şi ajunseră fără impedimente la Finale Emilia, unde era locuinţa primei victime. Forţară uşa din spate, despre care vorbise Vanda Leoni, intrară în vilă şi, fără ca soţii Cattabriga şi servitoarea Merope Ferrari să-i simtă, scotociră pretutindeni şi reuşiră să ia haine, lenjerie, băuturi, o maşină de scris, o maşină de calculat, o motoretă şi ceva bani. În plus, avură nesperatul noroc de a pune mîna pe cheile garajului şi să ia în stăpînire o Lancia Aprilia înmatriculată MO 20254, pe numele Cattabriga.

Încărcară lucrurile în automobil, părăsiră în liniştе Finale Emilia şi se întoarseră la locuinţele lor ; patru dintre ei îşi aveau domiciliul în Modena, în timp ce Ormes Manzini locuia la Casinalbo di Formigine, un sătuleţ în apropiere. Acelaşi Manzini se gîndi să ascundă Lancia, şi în ziua de unsprezece plecă la Modena pe motocicleta sa masivă Zundapp, pentru a petrece ziua mai plăcut. Văzu două filme, luă o cină îmbelşugată la restaurantul doamnei Francesca Boni, în strada Coccapani, un local în care era cunoscut şi pe care îl frecventa cînd putea să-şi permită, apoi se întîlni cu complicii săi, seara tîrziu, la marginea oraşului.

— Aţi văzut ce uşor a fost ? spuse imediat ce-i văzu. Totul constă în a fi calm, şi n-o să obosesc să v-o repet !

Ceilalţi aprobară, uimiţi încă de uşurinţa acţiunii şi de succesul încîntător, apoi porniră cu Manzini spre ascunzişul automobilului. Chiar şi Gabriele Neviani simţea o ciudată mulţumire şi se gîndea că a doua zi va lua primul tren către Sud, în tovărăşia Vandei Leoni ; femeia aceea nu era frumoasă, nu avea nimic deosebit, era avidă şi ordinară ; totuşi, în ochii săi reprezenta idealul. Nouă bărbaţi din zece puteau trece pe lîngă ea fără s-o onoreze măcar cu o privire, însă Neviani trebuia

să fi fost evident al zecelea ; avea în ea ceva care-l făcea să se aprindă.

— Unde-s lucrurile ? întrebă, mergînd repede pentru a ţine pasul cu Manzini.

— Am lăsat totul în maşină, în primul rînd pentru că ar fi fost imprudent să încerc să transfer lucrurile în altă parte, apoi pentru că am considerat mai oportun să le avem la îndemînă mîine, la terminarea celei de-a doua afaceri. Cînd vom isprăvi, ne ascundem într-un loc oarecare şi împărţim tot ce-am luat.

— Bună idee, aprobară Piccioli şi Zeppelli, care abia aşteptau clipa în care vor putea să-şi vire în buzunare partea lor şi să se apuce de petrecut.

— Crezi că într-adevăr va fi o afacere bună ? întrebă din nou Neviani.

— Ce-am luat la Finale Emilia nu-i nimic în comparaţie cu ce vom găsi în La Spezia.

Gabriele întrebă cu voce joasă :

— Ai citit ziarele ?

Manzini rînji uşor :

— Frica ta obişnuită iese iar la iveală. Sigur că le-am citit !

— Toate vorbesc de furtul din casa lui Cattabriga.

— Ai fi vrut să nu scrie ? E o bombă pentru rubrica de noutăţi, e logic s-o publice. Ştiu ce gîndeşti şi te sfătuiesc să nu-ţi faci griji. Lancia este bine ascunsă, imediat ce ne urcăm în ea trecem în Liguria şi îndată după lovitură o abandonăm pe undeva. Fii liniştit, poliţia n-o să ne caute în La Spezia...

Avea dreptate. Noi, cei de la chestura din Modena, nu aveam motive să extindem cercetările noastre în afara razei normale de acţiune, cel puţin pentru moment. Era vorba de un furt banal şi credeam că făptaşii sînt din partea locului, şi că mai devreme sau mai tîrziu se vor trăda.

Ormes Manzini se aşeză la volan, Neviani alături de el, iar ceilalţi se aranjară la întîmplare peste lucrurile furate în noaptea precedentă. Manzini porni şi conduse încet, cu prudenţă excesivă, pentru a nu atrage atenţia, în timp ce Gabriele, cu capul tulbure de gînduri contradictorii, privea absent prin parbriz. Aşteptase cu nerăb-

dare clipa plecării, însă acum se simţea invadat de acele presentimente triste care îi măcinaseră viaţa.

— În ritmul ăsta, se lamentă el, n-o s-ajungem niciodată.

— Nu ne grăbim, răspunse imediat Manzini cu glasul lui tăios. Ora sosirii nu are importanţă. Dacă va fi ziuă cu atît mai bine, nu vom fi nevoiţi să bîjbîim prin întuneric...

Neviani holba ochii.

— Vrei să asaltăm vila în plină zi ?

— Nu în plină zi, ci dimineaţa, devreme... ceea ce nu-i totuna. Imediat ce vom ajunge la Ruffino, trecem la acţiune. Nu ne putem permite luxul să circulăm cu această maşină ; ne-a folosit pentru a călători şi ne va servi să fugim, nimic mai mult. Şi acum să terminăm cu trăncăneala inutilă... Rise zgomotos şi adăugă : Trageţi un pui de somn, în timp ce şoferul vostru vă duce la destinaţie !

Zeppelli şi Piccioli acceptară sfatul cu plăcere, iar Neviani continuă să privească cu încăpăţînare afară prin parbriz. Începuse să plouă, stropii ropoteau pe capota maşinii, iar farurile scoteau în relief picăturile şi refugiile aflate pe uliţele satelor prin care treceau. În sfîrşit, monotonia peisajului reuşi să-i închidă şi lui Gabriele ochii şi numai Ormes rămase treaz şi proaspăt, atent la volan, încordat şi cu privirile aţintite drept înainte.

Ajunseră la Ruffino la şapte dimineaţa. Manzini opri maşina lîngă gardul vilei lui Rosa, sări jos şi făcu semn celorlalţi să-l urmeze.

— Tu, nu, îi spuse lui Piccioli. Aşază-te la volan şi stai cu motorul ambalat. Trebuie să fii gata de plecare în caz de retragere sau dacă vom avea „bagaje". Clar ? Iar voi, băieţi, ţineţi minte şi păstraţi-vă calmul. Totul va decurge bine.

Dintr-un salt trecură gardul scund şi, în timp ce traversau grădina, îşi acoperiră faţa cu batiste mari colorate. Uşa de la intrare se găsea larg deschisă, ceea ce arăta că femeia de serviciu era în picioare şi aerisea la parter, iar cei trei se strecurară înăuntru. Cu mişcări precise şi controlate, Manzini deschise uşa unei cămăruţe situată în dreapta holului şi smulse cablul telefonic ;

această mică încăpere era de fapt cabina telefonică a familiei.

Neviani și Zeppelli înaintară pe coridor, cu precauție, în vîrful picioarelor, privind către scara ce ducea la primul etaj, cînd deodată se întîmplă ceva care îi luă prin surprindere. O ușă în fund, poate cea de la bucătărie, se deschise pe neașteptate și în prag apăru o femeie cam de vreo patruzeci de ani ; mătura pe care o ținea în mînă indica limpede că era vorba de servitoarea Elda Biso — în vîrstă de 38 de ani, pentru a fi mai exacți... Cei trei rămaseră o clipă nemișcați privindu-se ca paralizați, apoi femeia deschise gura să strige. Nu avu însă timp fiindcă Manzini, singurul care nu se pierduse cu firea, țîșni din spatele complicilor săi și, cu un salt de pisică, se aruncă asupra ei. Îi astupă gura cu mîna și făcu un semn către Neviani. Acesta se dezmetici, luă o frînghie pe care o avea în buzunar și-i legă femeii mîinile, în timp ce Zeppelli îi făcu căluș din batistă.

— S-o închidem aici înăuntru ! porunci în șoaptă Manzini, indicînd cu degetul o ușă în dreapta.

Zeppelli se supuse, fugi să deschidă ușa, iar tovarășii săi îl văzură tresărind și dînd buzna înăuntru. Avu loc și de astă dată o luptă fără țipete, iar cînd Manzini și Neviani o împinseră pe servitoare în cameră, văzură că Zeppelli ținea imobilizată pe un pat o fată tînără, speriată, răvășită.

— E una dintre fiice, anunță Manzini și, apropiindu-se de sărmana fată, o avertiză :

— Să nu-ți treacă prin cap să țipi după ajutor, dacă nu vrei să ți se întîmple ceva rău. Înțeles ?

Fata consimți cu disperare printr-un semn al capului, iar banditul continuă :

— Unde sînt ceilalți ? Răspunde repede !

— Sora mea Gabriella este în baie, murmură fata cu voce tremurîndă. Camera din fața acesteia...

— Tu cine ești ?

— Mă numesc Bianca...

Manzini încruntă fruntea.

— Da, corespunde : Bianca și Gabriella. Mai este și fratele care se numește Enzo. Unde e ?

— La etajul de sus. Are o cameră vecină cu cea a părinților noștri.

— N-a coborît încă nici unul dintre ei ?

— Nu, nici unul.

Manzini se întoarse către Zeppelli care o ținea pe Bianca de braț, privind-o amenințător.

— Las-o, ne ocupăm noi de ea ! Du-te și ai grijă de Gabriella. Făcu cu ochiul și rînji. E în baie, deci e drept să te trimit pe tine care ești cel mai tînăr. Nu pierde timpul. Adu-mi-o aici, întreagă și nevătămată...

Zeppelli ieși fără să fie rugat, iar Neviani își șterse cu dosul mîinii sudoarea de pe frunte.

— Blestemăție ! mormăi. Toți sînt în mișcare ! Cum putem prăda casa în aceste condiții ?

— Ți-e frică ? întrebă Manzini cu răceală.

— Da ! exclamă celălalt. Mi-e teamă că va ieși prost pentru toți ! Altfel imaginasem această lovitură ! Ascultă-mă pe mine, Ormes, să fugim cît mai e timp !

— Nu plec înainte de a termina și tu nu-mi mai face pe mironosița ! Oricum, am intrat în horă și am fi niște idioți să ne retragem fără să încercăm o lovitură.

În clipa aceea se întoarse Zeppelli îmbrîncind o fată foarte tînără — 16 ani, nu mai mult — în halat de baie, cu părul ud lipit pe frunte și cu buzele tremurînde, asemenea unui copil pe punctul de a izbucni în plîns.

— Legați-o și astupați-i gura ! ordonă Manzini, scoțîndu-și pistolul din buzunarul de la piept. Așteptă ca însoțitorii să termine, apoi i se adresă lui Neviani : Rămîi aici și păzește fetele, îi spuse. Eu și Zeppelli urcăm la etajul de sus. Ți-am lăsat treaba cea mai ușoară, sper să-ți mențîi calmul.

— De acord, bombăni Neviani. Duceți-vă și grăbiți-vă !

Cei doi bandiți se îndreptară către scară, în timp ce Neviani închise ușa și se așeză în umbra coridorului, dar din momentul acela situația se precipită, scăpînd de sub controlul celor interesați. Evenimentele se succedară într-un ritm atît de rapid, încît nici unul nu avu timp să gîndească și semănară teroare în casa aceea liniștită, locuită de oameni liniștiți, care niciodată n-ar fi putut să prevadă un asemenea început de zi.

Cei doi oameni abia începuseră să urce, cînd doamna Emanuela Rosa, soţia stăpînului casei, ieşi din camera ei şi se îndreptă spre scară cu intenţia de a coborî la parterul casei.

Văzu banditii urcînd şi, speriată de moarte de feţele mascate, scoase un urlet de fiară. Auzind strigătul, Giobatta Rosa, se înarmă cu o Beretta calîbru 7,65 şi ieşi în fugă din cameră. La vederea intruşilor, apăsă pe trăgaci, fără să ezite nici o clipă, iar detunătura răsună asurzitor, urmată de un zgomot de geamuri sparte ; glonţul lovise o oglindă din vestibul, Manzini se aruncă pe burtă, strigînd tovarăşului său :

— La pămînt, repede ! apoi se tîrî sub scară şi, cu iuţeala fulgerului ajunse în camera unde erau prizoniere cele trei femei.

Pistolul lui Rosa se descărcă din nou şi de data aceasta nimeri.

Romano Zeppelli, rănit la picior, scoase un răget de furie şi durere şi, mai înainte ca celălalt să tragă pentru a treia oară, coborî împleticindu-se cele cîteva trepte, reuşind să se adăpostească după colţul unui perete. Şiroaie de sudoare îi brăzdau faţa şi ţipetele doamnei Rosa îi îngheţau sîngele în vine.

Tremurînd de frică, începu să străbată coridorul întunecat în direcţia bucătăriei şi i se păru că obscuritatea îl învăluise într-o mantie neagră ca smoala. Era ca şi orb, durerea îi întuneca vederea. Se opri un moment, cu sufletul la gură, încercînd să se lămurească încotro merge şi ce se întîmplase şi, în cele din urmă, deschise o uşă nimerind în bucătărie ; fereastra era larg deschisă şi sări prin ea, gîndindu-se că dacă ar fi avut forţa necesară să facă înconjurul vilei, ar fi putut ajunge la maşina Lancia Aprilia ca să se salveze împreună cu Angelo Piccioli... dacă acesta nu fugise la auzul împuşcăturilor.

Între timp, în casă situaţia devenea tot mai dramatică. Ormes Manzini o forţase pe Bianca să iasă cu el şi, la adăpostul ei, se întorcea către scară. Imediat ce se ivi într-un colţ al coridorului, Rosa trase un foc, apoi, zărindu-şi fiica, aruncă un potop de blesteme asupra banditului şi nu mai folosi pistolul, temîndu-se să nu-şi omoare fata. Manzini profită imediat de situaţia favorabilă,

ridică mîna înarmată şi apăsă pe trăgaci de patru ori, dar nu reuşi nici măcar să-şi sperie adversarul. Rosa, care se aruncase pe podeaua palierului, se rostogoli pentru a ocupa o poziţie în dreapta banditului şi pentru a avea o vizibilitate mai bună, apoi, după o ultimă secundă de ezitare, trase o altă serie de împuşcături.

Din nefericire, primele două gloanţe o loviră pe Bianca în abdomen, iar fata, fără putere, căzu în nesimţire în braţele lui Manzini care nu reuşi s-o îndrepte şi o lăsă să alunece la pămînt. Celelalte două gloanţe, în schimb, îl loviră în plin, în frunte şi în inimă, pe banditul rămas acum descoperit şi lipsit de protecţie.

Manzini aruncă o privire neîncrezătoare lui Giobatta Rosa — nu, nu, era imposibil ca aşa ceva să i se întîmple tocmai lui — avu încă forţa să tragă un ultim glonte, nimerind şi de data asta în gol, apoi scăpă pistolul din mînă şi, după ce mai făcu cîţiva paşi prin vestibul, se prăbuşi. Mort. Ormes Manzini îşi încheiase cariera sa de spărgător, în vila pe care sperase s-o devasteze.

Acum se punea problema de a da de urma complicilor, însă mai înainte de orice trebuiau identificaţi. În acest moment am pus forţele poliţiei în mişcare. În timp ce Bianca era transportată la spital şi supusă unor intervenţii medicale urgente, tatăl, disperat şi aproape nebun de durere, era interogat cu meticulozitate de către funcţionarii poliţiei. Bătrînul şi fiul său, Enzo, care nu participase la lupta armată şi se aflase în spatele tatălui său, făcură o descriere destul de precisă a răufăcătorilor şi declarară că, dacă unul dintre ei a murit, unul din ceilalţi doi scăpaţi fusese rănit la un picior (Zeppelli), iar cel de al treilea a rupt-o la fugă (Neviani) imediat ce Manzini începuse să folosească pistolul.

La percheziţia cadavrului lui Manzini investigatorii i-au găsit în buzunare nişte însemnări şi cîteva acte, aşa că o dată ce am aflat că era vorba de un ins din Modena, am anunţat telefonic chestura din această localitate. În primele ore ale dimineţii de duminică, 13 mai 1951, cazul mi-a fost încredinţat mie. Eram pe atunci şeful Echipei Operative din Modena şi imediat ce am aflat de ciocnirea armată şi de moartea cunoscutului bandit Manzini, am organizat un plan cu oamenii mei şi am trecut la acţiune.

Mă convinsesem că membrii bandei erau locuitori din provincie, însă nu eram prea sigur că voi reuşi să-i identific înainte de a părăsi regiunea respectivă.

În acest timp, un ciclist, care pe la patru şi jumătate dimineaţa trecuse pe Via Grande, în drum spre San Donnino Nizzola, observase în apropierea cimitirului un automobil în flăcări.

Informaţi la timp, ne-am deplasat imediat la locul cu pricina şi cînd paznicii stinseră focul, au constatat că era vorba de Lancia Aprilia, al cărei furt fusese anunţat de domnul Cattabriga cu douăzeci şi patru de ore în urmă la Finale Emilia. Nu ne-a trebuit prea mult timp ca să ne dăm seama că banditii se folosiseră de maşina aceea pentru lovitura de la Spezia, cu atît mai mult cu cît Enzo Rosa afirmase că o dată cu încetarea împuşcăturilor a auzit o maşină plecînd în grabă; la întoarcere, am trecut prin Casinalbo di Formigine pentru a perchezitiona locuinţa lui Ormes Manzini. Vizita n-a fost lipsită de interes, pentru că mi-a permis să descopăr scrisori, diferite documente, bonuri vechi de restaurant, copii de planuri pentru lovituri în localităţi neidentificate şi, mai înainte de a pleca, am descoperit cîteva foi scrise cu creionul, de către bandit, în care era vorba de un proiect criminal pentru răpirea marchizului Rangoni di Modena. Manzini scria astfel:

„Să mă ierţi, Doamne, dacă pentru a îndeplini ceea ce mă încumet să fac, va fi nevoie să folosesc arma ca să mă apăr; nu este vorba nici de ură, nici de politică, ci de bani, pentru a-mi face o situaţie pe care o visez dintotdeauna..." Urma descrierea planului conceput, după care banditul încheia: „...voi pleca în Elveţia, voi sta aproximativ o lună, apoi mă voi întoarce aici în satul meu, am să-mi clădesc o căsuţă şi astfel am să încep o viaţă nouă. Mă voi afla, desigur, sub imperiul unui coşmar teribil, însă încrederea mea fermă mă va ajuta să mă stăpînesc. Voi reuşi oare în această încercare?"

Imediat ce-am ajuns la Modena, am început să controlez cu răbdare barurile şi localurile publice, în compania plutonierului Cesare Bendanti, şi am însărcinat pe agenţii mei Pepe şi Sinigallia să facă la fel în cartierele mărginaşe. Am fost norocos cu adevărat, fiindcă imediat

am ajuns în strada Coccapane unde am interogat-o pe proprietara unei bodegi, Francesca Boni, care îl cunoştea bine pe Ormes Manzini ; la început, femeia, din dorinţa de a nu face neplăceri unui client bun — sau poate de frica unei răzbunări — nu voia să recunoască că îl cunoaşte pe bandit. Purtarea ei m-a făcut să-mi pierd răbdarea, aşa că am invitat-o pe ea şi pe fiica ei să mă urmeze la birou, unde am continuat interogatoriul.

Aveam la dispoziţie un cadavru, acela al lui Manzini, şi trebuia să ştiu să-l folosesc : numai prin el aş fi putut ajunge la complici.

I-am spus lui Boni că am găsit în casa lui Manzini cîteva note de plată cu antetul bodegii sale, am înştiinţat-o că răufăcătorul fusese ucis într-un schimb de focuri de armă şi că era deci inutil să-l mai acopere, astfel că pînă la urmă ea se hotărî să-mi spună ceea ce ştia. Ormes Manzini luase deseori prînzul în localul ei, însoţit de prieteni — mereu aceeaşi — şi chiar îi prezentase pe cîţiva. Da, era şi o femeie printre ei, o anume Vanda Leoni, care părea că era în mare dragoste cu un oarecare Neviani, şi mai era un tînăr frumos, Zeppelli, care se pare că locuieşte prin împrejurimile străzii Cerca ; nu-şi amintea numele celui de al patrulea, însă era foarte tînăr şi el.

Diferitele bucăţi ale mozaicului se reconstituiau încet, încet. În seara zilei de duminică treisprezece mai am pătruns în locuinţele pe care reuşisem să le identific, fără să dau, firește, de banditi, însă am găsit cîteva fotografii pe care le-am dat imediat presei pentru a fi publicate în primele ediţii de luni. A fost o idee bună fiindcă şoferul Sergio Porta recunoscu un grup de clienţi şi, prezentîndu-se la mine, a făcut declaraţii interesante.

— Azi noapte, spuse, referindu-se la noaptea de duminică 13 spre luni 14, la Castelfranco Emilia, un bărbat şi o femeie mi-au cerut să-i duc la Bologna. Pe drum, într-un anumit punct pe strada Emilia, mi-au cerut să opresc pentru a lua alţi doi bărbaţi care apăruseră de nu ştiu unde.

— Despre ce au vorbit în timpul călătoriei ?

— Despre trenuri şi despre mersul trenurilor. N-am înţeles prea bine cuvintele lor, fiindcă discutau cu voce joasă. I-am lăsat pe lîngă gara Bologna şi m-am întors

apoi la Castelfranco, însă azi dimineață, imediat ce-am desfăcut ziarul, am recunoscut perechea aceea în fotografiile răufăcătorilor pe care-i căutați.

Urmele se pierdeau în acest punct. M-am întrebat dacă acea călătorie la Bologna nu era numai un truc pentru a deruta urmărirea, astfel că am ordonat ca sate și comune să fie cercetate fără întrerupere. A trebuit să aștept pînă sîmbătă 19 ca să am în sfîrșit cîteva vești. O telegramă de la Florența mă informă că, pe neașteptate, Gabriele Neviani și Vanda Leoni plecaseră cu un tren în direcția nord și că în curînd vor ajunge la Modena.

Incapabil să cred într-un astfel de noroc, am dat fuga la gară împreună cu chestorul Musco, care ținea să asiste la arestare și, imediat ce trenul s-a oprit, i-am înconjurat pe cei doi. Neviani și Leoni nu se opuseră ba, mai mult, pe drumul de la gară la chestură, el a declarat că s-a întors de bună voie cu prietena sa pentru a se preda, întrucît aflase din ziare că sînt căutați, însă, adăugă Neviani, nu știa pentru ce. Firește, nici băiatul, nici fata nu știau nimic despre jaful de la Finale Emilia și despre schimbul de focuri de la Ruffino.

— Interesant, spusei cu ironie. Pot să vă întreb de unde veniți ?

— Desigur. De la Neapole !

— Eram într-o călătorie de plăcere. Pot s-o dovedesc. Am păstrat bonurile de la restaurante, de la pensiuni...

— Și despre Zeppelli și Piccioli ce mai știți ?

— Oh, ultima dată cînd i-am văzut erau la Bologna.

— Noaptea în care călătoreați împreună la Castelfranco ?

Neviani începu să-și piardă frumoasa lui siguranță și se încurcă și mai rău cînd află că Zeppelli, mai înainte de a fugi, mărturisise în familie că luase parte la lovitura din La Spezia.

Era foarte adevărat, tînărul se refugiase timp de cîteva ore la mama și sora lui, pentru a-și îngriji rana ; a recunoscut propria-i faptă și apoi a dispărut repede, însă rudele sale mi-au declarat că sînt gata să depună mărturie împotriva lui.

— Trebuie să-şi ia pedeapsa pe care o merită, afirmase sora lui cu hotărîre.

— Ai căzut în cursă, Neviani. Totul e pierdut. Pe Lancia Aprilia cu care aţi mers pînă la Ruffino există zeci de amprente digitale, printre care şi ale dumitale.

Simţeam că banditul era pe punctul de a ceda şi încercam să nu-i dau nici o clipă de răgaz.

— Amanta dumitale a fost menajeră în casa Cattabriga.

— Asta nu spune nimic!

— Persoana pe care aţi vrut s-o jefuiţi v-a recunoscut.

— De cine dracu vorbiţi?

— Despre Giobatta Rosa, care era cît pe-aci să-şi ucidă fiica din cauza voastră. V-a recunoscut după fotografii, fără cea mai mică ezitare. Peste cîteva ore am să vă confrunt cu el şi totul se va termina pentru dumneata.

Eram atît de sigur că sfîrşitul singerosului caz era aproape, încît nu mă mai interesa dacă banditul continua să nege; mi-am invitat oamenii să nu slăbească ritmul cercetărilor asupra celor doi bandiţi, care fugiseră pentru a scăpa de pedeapsă. Însă Piccioli şi Zeppelli erau departe de Modena. Au fost prinşi la Neapole, miercuri 22 mai, orele douăsprezece, în timp ce contemplau absorbiţi, o vitrină cu bijuterii, fără nici o para în buzunare, gata să dea o nouă lovitură.

Despre arestarea lor am fost informat telefonic de chestura din Neapole şi am aflat că mărturisiseră tot ce aveau de mărturisit. Cazul era închis, nu rămînea decît să ne ducem să-i luăm şi să-i aducem la Modena sub escortă.

— Vi-i păstrăm calzi, domnule şef, îmi spuseră colegii din Neapole la telefon. Veniţi repede!

Am zîmbit:

— Repede? am întrebat nedumerit. De ce, mă rog! Oare n-au încăput pe mîini bune?

(Guglielmo Carlucci)

Întîmplarea a început la 30 august 1953, la orele douăzeci și două și treizeci.

Ziua fusese extrem de obositoare, iar eu mă retrăsesem mai devreme ca de obicei în apartamentul pe care îl ocupam la Anzio.

În cursul după-amiezii avuseseră loc niște ceremonii grandioase în cinstea sfintei Maria Goretti, iar lumea coborîse la sărbătoare; veniseră din Lavinio, Terracina, Frosinone, Latina, unii îmbrăcați în costume regionale, alții cu stindarde și steaguri, iar noi, cei din poliție, văzînd cît de numeroși sînt, am continuat să ne menținem într-o stare de prealarmă. Totul a decurs normal, însă cînd festivitatea își pierdu puțin din caracterul religios și se transformă într-o petrecere cu caracter folcloric, n-am mai avut chef să patrulez în continuare pe străzi, așa că m-am dus acasă.

A fost neplăcut însă că la cîteva minute după ce mă trîntisem în pat, a zbîrnîit soneria de la intrare. M-am ridicat mormăind nemulțumit și, după ce am întredeschis ușa, l-am văzut pe brigadierul Ernesto Mancini care mă privea cu ochii holbați și încerca să-mi spună ceva, în pofida respirației gîfîite.

— Vino înăuntru și trage-ți sufletul, l-am sfătuit binevoitor. Ai urcat scările în fugă... Ce s-a întîmplat?

— Două crime! izbucni el. Un smintit a început să tragă cu pistolul în piața din fața gării Nettuno!

Oboseala mi-a dispărut ca prin minune. Am luat repede hainele pe care le pusesem pe un scaun și l-am rugat scurt:

— Pînă mă îmbrac, povestește-mi ce s-a întîmplat.

— Victimele sînt preoții Filippo della Misericordia și Placido di san Giuseppe, spuse brigadierul consultînd un carnet. Flecăreau liniștiți în piață cu alți preoți, cînd un necunoscut a ieșit din întuneric și a început să tragă

nebunește, nimerindu-i pe cei doi și cît pe-aci să lovească și pe alții.

— L-au prins ?

— De-ar fi dat Dumnezeu !... Profitînd de confuzia creată, de gălăgie și de întuneric, amicul a șters-o !

— E cineva care ar putea să-l identifice ?

— Nu... Mancini suspină adăugînd : Navigăm fără busolă.

Îi plăceau frazele colorate, însă uneori cam abuza de ele.

— Din cît ai putut să-ți dai seama, crezi că a tras la întîmplare, sau a țintit înadins asupra grupului de preoți ?

— Păi... a îndreptat arma asupra lor, în această privință martorii susțin cu toții același lucru.

— Părintele Filippo și părintele Placido au murit ?

— Nu, dar sînt în stare foarte gravă. I-au internat la Spitalul Civil din Nettuno.

— Sărmanii, murmurai dînd din cap. Sper că vor putea să le extragă gloanțele...

Și o doream cu adevărat. Nu puteam concepe, în momentul acela, că părintele Filippo avea să se stingă pînă la ivirea zorilor și că părintele Placido avea să-și încredințeze sufletul lui Dumnezeu după trei zile de grea agonie.

— Bine, curaj, hai să mergem și să vedem ce se mai poate face.

Am ieșit repede, ne-am aruncat în mașina mea parcată lîngă trotuar și am ajuns la spital. Am vorbit cu medicul șef, însă n-am putut obține permisiunea de a-i vedea pe răniți.

— Sînt într-o stare gravă, mi-a explicat doctorul. Îi ținem în permanență cu transfuzii, și trebuie să-i operăm de urgență pentru a le extrage gloanțele. De altfel, nu recunosc pe nimeni și nu sînt în stare să vorbească, prin urmare v-ați pierde timpul de pomană.

— Vă înțeleg, vă înțeleg foarte bine. Vă mulțumesc, domnule doctor. Am să vă telefonez să aflu ce mai e nou.

În timp ce ne îndreptam către sediul poliției, al cărei șef eram, i-am cerut lui Mancini să trimită pe unul din

băieții lui la spital și să mă informeze asupra particularităților gloanțelor ce urmau să fie extrase și am adăugat, ca și cînd aș fi vorbit pentru mine :

— Cunoașterea armei și a calibrului pot prezenta importanță. Văzînd că brigadierul mă privea cu oarecare curiozitate, am explicat : N-am nici o idee încă, oricum ar fi foarte necesar să știu dacă e vorba de o armă italiană sau străină.

M-am instalat în biroul meu și timp de o oră mi-au defilat prin față persoanele care fuseseră de față cînd s-a tras dar, cu toată răbdarea mea din timpul interogărilor, n-am reușit să scot nimic nou.

— Întuneric absolut, aprecie plutonierul Italo Bernicchia, care se înființase imediat pentru a mă ajuta la cercetări.

— Inutil să mucegăim aici înăuntru, am adăugat, ridicîndu-mă. Să mergem în piața gării.

Locul crimei, păzit de cîțiva agenți din subordinea mea, care țineau la distanță pe curioșii îngrămădiți pe trotuarul opus, n-a oferit nici un indiciu interesant cercetărilor noastre minuțioase. M-am retras apoi cu ajutoarele mele într-o mică sală a gării unde am ținut un fel de consiliu de război.

— Băieți, le spusei, trebuie să ne împărțim sarcinile. Cine are vreo idee, s-o expună fără să aștepte invitații. Din cîte știu, cele două crime au zguduit profund lumea, care speră acum și așteaptă mult de la noi... prin urmare, să încercăm să batem fierul cît e cald. Va trebui să mobilizăm toți oamenii pe care îi avem la dispoziție și să cercetăm satele vecine...

— Dacă-mi permiteți, mă întrerupse plutonierul Bernicchia, aș vrea să vă atrag atenția că părintele Placido della Misericordia și-a îndeplinit misiunea sa timp de mai mulți ani în cîteva țări străine, și că s-a retras în Italia după multe peripeții prin străinătate.

Am încruntat fruntea.

— Vrei să insinuezi că această crimă ar putea avea un substrat politic ?

— Da, la asta mă gîndeam.

— Perfect verosimil. Atunci, fă-mi o favoare : ia patru oameni cu dumneata și inspectați lagărele de pri-

zonieri din vecinătate. Nu va fi greu să vă dați seama dacă un individ, poate într-o stare de exaltare, a evadat și a venit la Anzio... și dacă era înarmat...

— De acord, plec imediat!

Am împrăștiat restul oamenilor în alte direcții, recomandîndu-le să dea un semn de viață în cazul cînd ar avea noutăți sau descoperiri interesante, apoi l-am luat pe agentul Giovanni Meduri și ne-am dus să aruncăm o privire prin Bazilică. În fond, cele două victime aparțineau lumii monahale și numai aici se puteau obține informații; începeam să-mi îndrept atenția către persoanele care au fost mai apropiate de cei doi călugări și îmi permiteam să strîng informații în legătură cu cei ce locuiau în mînăstire și care, din motive profesionale sau prin simple conflicte de convețuire, puteau să aibă vreo pricină de resentiment față de părintele Filippo și de vicarul Placido.

Am stat îndelung de vorbă cu părintele econom, un călugăr foarte amabil și plin de înțelepciune bătrînească, și am aflat că biserica avea ca anexă un internat rezervat tinerilor seminariști. Am mai aflat că unele persoane de condiție umilă locuiau în incinta mînăstirii și că răspundeau prin muncă bunăvoinței arătate, însă cînd mi-am exprimat cîteva îndoieli asupra lor, călugărul m-a contrazis părinteşte, declarîndu-mi că toți acești oameni sînt cu adevărat legați de biserică și de credincioșii ei și că ar fi o crimă să suspectezi oameni atît de buni și de inofensivi. Am admirat din suflet marea sa încredere în semenii lui — încredere pe care nu mă simțeam în stare s-o împărtășesc și eu — și am reușit să obțin o listă cu unele date generale în legătură cu acești lucrători.

— Nu vă faceți griji, l-am asigurat, este vorba de procedura obișnuită. Sînt convins de buna dumneavoastră credință, însă nu pot să las nimic la întîmplare.

Călugărul mă privi cu tristețe și dădu din cap.

— De cînd am aflat de această nenorocire, mi se pare că trăiesc un coșmar. Nu știu... toată povestea este ireală, de necrezut, poate că este prea departe de înțelegerea mea... însă nu reușesc să accept faptul că un om ar fi putut să-i urască într-atît pe părintele Filippo și pe părintele Placido, încît să tragă în ei pe la spate.

— Noi, în schimb, sîntem deprinşi să nu ne mai uimească nimic şi continuăm să lucrăm pe baza datelor pe care reuşim să le descoperim, fie ele şi neverosimile.

— Mi-ar fi plăcut să vă pot ajuta, suspină economul. Din păcate palavrele mele...

— Părinte, în cariera mea am învăţat să ascult şi să judec palavrele. Cînd ai de rezolvat o problemă grea este bine să vorbeşti cu cîte cineva despre ea; uneori reuşeşti să întrevezi o soluţie... În cazul nostru, sfera ipotezelor s-ar putea restrînge la cîteva categorii de persoane: un evadat, din motive de răzbunare, un şomer, dezamăgit în cererea lui de a fi ajutat, un muncitor care locuieşte în mînăstire...

— Sau poate un nebun.

— Exact, am încuviinţat. Un nebun. Şi în acest caz, totul ar deveni mai greu şi mai periculos, pentru că s-ar putea să nu dăm niciodată de urma lui şi individul ar putea reîncepe să secere victime inocente.

În momentul acela, gardianul Meduri m-a chemat şi m-a informat că plutonierul aştepta în mînăstire. L-am salutat pe părintele econom şi m-am dus repede la colaboratorul meu, cu speranţa că-mi va aduce veşti bune, însă am rămas deziluzionat. Bernicchia şi oamenii lui treceseră prin ciur pe toţi prizonierii, controlînd şi verificînd alibiul fiecăruia, însă nu descoperiseră nici cea mai mică urmă. Părea că toţi erau în cea mai perfectă ordine.

— După mine, se hazardă plutonierul, este vorba de un bolnav mintal.

— Nu exclud această ipoteză, am replicat. Sînt însă sigur că îi cunoştea pe părinte şi pe vicar. Cu alte cuvinte, a tras într-un acces de nebunie, dar ştia ceea ce face: victimele desemnate erau cei doi călugări.

Aceasta ducea la ideea că vinovatul trebuia căutat în mînăstire şi în biserică şi, însoţit de băieţii mei, am efectuat două controale minuţioase, care însă n-au dat roade.

M-am întors în mînăstire şi m-am aşezat pe un pervaz pentru a reflecta în linişte, aprinzînd maşinal ţigară după ţigară. Luna lumina cu blîndeţe curtea, iar locul paşnic mă ajuta să-mi destind nervii. Cîte nopţi petrecusem fără somn, pe afară, în cursul carierei mele? Multe, poate foarte multe, totuşi nu-mi amintesc să mă fi aflat

într-un loc atît de calm, plin de seninătate, departe de josnicia şi răutatea lumii ; era un adevărat păcat să legi acea mînăstire de o crimă.

Din chilia părintelui econom, situată sub portic, în spatele meu, îmi ajunse la urechi ţăcănitul unei maşini de scris, apoi şi acesta încetă iar liniştea puse stăpînire peste tot.

Se auzeau cîteva automobile trecînd la distanţă pe străzi, iar uruitul îndepărtat al motoarelor intensifica şi mai mult senzaţia mea de izolare ; tic-tacul uşor al ceasului de mînă însoţea propria-mi respiraţie ; de pe mare sună sirena unui vapor ca un S.O.S. ; păru să se apropie, apoi îşi pierdu din vigoare, se stinse. Două şi un sfert, două şi jumătate...

M-am ridicat în grabă, am aruncat ţigara şi, ca împins de un resort invizibil, m-am îndreptat în grabă pe coridoarele mînăstirii, către locuinţele muncitorilor. Îi mai vizitasem, natural, însă voiam să-i mai examinez încă o dată, cu mai multă atenţie. Dormeau şi am putut să-i studiez după plac, fără să le trezesc suspiciuni. Cînd am ajuns lîngă ultimul om, am înţeles pe moment de ce ţinusem să revin aici. Îl remarcasem în timpul primei inspecţii, fără să-i acord prea multă importanţă ; se vede însă că rămăsese ceva în subconştientul meu.

Cu totul deosebit de ceilalţi, care dormeau pe paturi de campanie, omul acesta se odihnea pe un culcuş sărăcăcios, asemănător acelora ale călugărilor din mînăstire şi acest lucru nu putea să nu-mi stîrnească oarecare surprindere. Pentru ce se supunea el unei reguli monastice atît de severe, din moment ce era doar un laic, fără ambiţii călugăreşti ? Voiam să aflu mai multe despre el şi m-am dus să bat la uşa economului. Era treaz şi proaspăt ca şi cînd s-ar fi aflat în plină zi, iar eu mi-am pus întrebarea dacă dormea vreodată şi cînd ? Îmi ascultă rugămintea şi zîmbi :

— Vă înţeleg nedumerirea, spuse pe un ton de indulgenţă. Pentru ochiul unui străin acel om poate să pară ciudat, însă vă asigur că este vorba de o persoană serioasă.

— Care sînt îndatoririle sale în mînăstire ?

— Este însărcinat cu îngrijirea vacilor și ajută la grădinărit.

— Cum se numește?

— Domenico Frantini. Are 50 de ani și e originar din Soriano del Cimino, provincia Viterbo.

— Cum l-ați cunoscut? Vi l-a recomandat cineva?

— Nu, ferit-a Sfîntul. S-a prezentat într-o zi la poartă, zdrențăros și flămînd, cerînd găzduire și hrană în schimbul efectuării unor munci.

— Ce fel de om e?

— V-am spus, un om foarte de treabă. Muncește în liniște, nu ridică niciodată pretenții și se arată foarte mulțumit de ajutorul pe care i l-am dat. Nu are nici rude, nici prieteni și duce o viață liniștită.

— V-ar deranja dacă l-aș interoga?

Călugărul zîmbi malițios:

— Presupun că n-o să vă schimbați hotărîrea chiar dacă v-aș spune că nu-mi face plăcere. De acord, domnule comisar, mă duc să-l chem. Vă rog, însă... nu mi-l speriați.

— Nu... n-aveți grijă! Cîteva întrebări și o să-l las în pace. Să nu-i spuneți cine sînt, o voi face eu la momentul potrivit.

Administratorul se întoarse peste cinci minute urmat de Frantini, un tip bondoc, cu părul încărunțit și o privire iscoditoare. I-am oferit un scaun în fața mea și i-am pus cîteva întrebări inofensive, însă la un moment dat am observat că omul se agita pe scaun cu o expresie de stînjeneală, fapt pentru care l-am întrebat ce are. Schiță un zîmbet în semn de scuză și se ridică.

— Știți... cînd mă trezesc noaptea, pe neașteptate... Acum, știți, trebuie... să cobor. Aș putea, un minut? Nu mai pot să rezist. Mă întorc imediat.

— Desigur, Domenico, interveni economul. Du-te, te așteptăm.

L-am așteptat însă în zadar.

Domenico Frantini părăsise mînăstirea în cea mai mare grabă și literalmente se evaporase. Cînd mi-am dat seama de festa pe care mi-o jucase, am fugit imediat afară, i-am cerut gardianului Meduri să le procure și celorlalți semnalmentele fugarului pentru a fi urmărit,

m-am aruncat în mașină și am început vînătoarea ; mi-ar fi făcut o deosebită plăcere să-l înșfac cu mîinile mele. Chiar dacă nu aveam probe incontestabile, eram sigur că identificasem asasinul celor doi călugări.

Am parcurs în mare viteză coasta mării, am verificat străzile care duc la gară, însă după o jumătate de oră de căutări a trebuit să-mi dau seama că Frantini luase desigur drumul cîmpului și a-l căuta noaptea era o încercare zadarnică.

M-am înapoiat în centru, întrucîtva deziluzionat, cu gîndul să mă duc la spital să mă interesez de cei doi călugări. De data aceasta doctorul nu m-a împiedicat să mă apropii de răniți, însă a desfăcut brațele într-un gest elocvent :

— Mă tem, spuse el cu voce joasă, că nu mai e nimic de făcut, cel puțin pentru unul din ei...

Avea dreptate, fiindcă părintele Filippo își dădu curînd sufletul, iar cînd m-am aplecat asupra lui pentru a-i asculta ultimele cuvinte, l-am auzit șoptind doar atît :

— Nu știu... cine o fi fost... dar îl iert...

Am plecat de la spital blestemînd pe toți nebunii și asasinii din lumea asta și m-am întors la mînăstire unde părintele econom mă aștepta tare necăjit ; mi-a stîrnit milă, sărmanul, văzîndu-l cum își frîngea mîinile de teamă și umilință.

— Cine și-ar fi închipuit ? ! spuse el, venindu-mi în întîmpinare. Un om atît de liniștit, atît de bun...

N-am vrut să-i sporesc supărarea spunîndu-i că era mai bine să nu aibă încredere în nimeni, ci i-am răspuns simplu :

— Vorbiți-mi mai bine despre el. Despre orice lucru care vă vine în minte. După cum știți, nu dețin încă probe pentru a-l acuza de asasinat, am însă convingerea morală că el e asasinul.

— Frantini este un sărman ignorant... Și-a dat seama că sînteți polițist, s-a speriat și a zis că e mai bine să fugă. Veți vedea că mîine se va întoarce și va cere iertare tuturor.

L-am privit pe călugăr drept în ochi și mi-am dat seama că era cu adevărat sincer ; un gînd nelămurit mă

făcea să-mi spun că era normal să judece astfel. Dacă unui călugăr îi zdrobești credința, ce-i mai rămîne?

— Vom vedea, părinte... am răspuns lent, reflectînd; nu vă amintiți să se fi plîns de curînd față de dumneavoastră? Nu v-a adresat nici o rugăminte pe care n-ați putut să i-o îndepliniți? Gîndiți-vă bine.

Economul se uită fix la mine și îmi făcu impresia că pălise; încruntă din sprîncene și răspunse cu grijă:

— Nu s-a plîns și nici nu a pretins nimic... Ieri, de dimineață, însă, în timpul marii sărbătoriri pentru sfînta Maria Goretti, mi-a pus o întrebare...

— Ce întrebare? am spus, încercînd să-mi stăpînesc nerăbdarea.

— Da... Circulînd prin oraș, își dăduse seama că toți pregăteau mîncăruri și băuturi speciale pentru acest prilej, așa că m-a întrebat dacă și în mînăstire vom face ceva cu totul excepțional. Să ne înțelegem, m-a întrebat cu foarte mult calm, din pură curiozitate.

— De acord. Și dumneavoastră ce i-ați răspuns?

— A trebuit să-i spun că starețul nu dăduse vreun ordin în această privință și că hrana va fi cea de toate zilele. Starețul considera aceasta ca o formă de omagiu adusă sfintei, înțelegeți?

— Și Frantini cum a reacționat?

— Mi s-a părut puțin nemulțumit. A zîmbit și mi-a spus glumind că eu, ca econom, aș fi putut să procedez după voia mea, fără să-mi pese de ordinele șefului. Glumea, vă repet, așa că și eu l-am luat în rîs și totul s-a terminat aici.

N-am răspuns nimic. Creierul meu lucra cu febrilitate. Domenico Frantini era desigur un nebun „cuminte", care trăise în mînăstire fără a trezi nimănui bănuieli, însă mintea sa bolnavă era supusă unei agitații ascunse, care în orice moment putea să declanșeze resortul violenței; furia ucigătoare cu care se aruncase asupra preotului și vicarului constituia proba cea mai elocventă.

— Părinte, am spus în cele din urmă, Frantini al dumneavoastră este un element dăunător societății, iar eu trebuie să-l prind. Mă veți ajuta?

— La dispoziția dumneavoastră, chiar dacă în sinea mea îmi doresc să vă înșelați.

— La ce oră ieşiţi din mînăstire, dimineaţa ?

— La şapte fix. Plec după aprovizionarea zilnică.

— Frantini cunoaşte obiceiurile dumneavoastră, magazinele pe care le vizitaţi, străzile pe care mergeţi ?

— Da, fiindcă m-a însoţit adeseori.

Am respirat adînc, apoi l-am luat pe călugăr de braţ şi l-am întrebat :

— Vreţi să-mi serviţi ca „momeală" ? Aveţi dreptul să mă trimiteţi şi în iad, firește, fără ca eu să am dreptul să protestez. Vă întreb numai dacă... privii ceasul de mînă : Peste o oră vă veţi începe plimbarea dumneavoastră obişnuită, permiţîndu-mi să vă urmăresc de la distanţă. Vă promit că nimeni nu se va atinge de un fir de păr al dumneavoastră.

Economul începu să rîdă, împotriva oricărei aşteptări ale mele :

— Dragă domnule comisar ! exclamă el. Dumneavoastră îmi cereţi un lucru pe care „trebuie" să-l fac, chiar dacă îmi place sau nu. Şi dacă plimbarea mea vă ajută să prindeţi un criminal, cu atît mai bine.

— Nu-i de glumă, părinte. Vă paşte un pericol, iar eu trebuie să vă pun în gardă.

— Vă închipuiţi... replică el gînditor, că Frantini nu şi-a dus răzbunarea pînă la capăt ?

— Chiar aşa.

— Prea bine. Voi fi gata, imediat, aşa că putem pleca oricînd doriţi.

Abia am avut timp să-mi adun colaboratorii, pentru a le explica situaţia, că primele semne ale dimineţii şi brăzdară orizontul ; era deci momentul să încep manevra proiectată.

La orele şapte, părintele econom ieşi din mînăstire şi o porni întins, ca de obicei, pe cărările lui, pustii la acea oră matinală, iar eu îl urmăream de la distanţă, în maşină, cu farurile stinse.

Le dădusem băieţilor itinerariul precis al călugărului şi speram ca fiecare din ei să-şi poată găsi un ascunziş nimerit pentru a putea vedea, fără să fie văzut. Se împrăştiaseră de-a lungul întregii străzi, dar între ei rămăsese cîte o porţiune descoperită ; mai bine însă nu se

putea, așa că nu ne mai rămînea decît să sperăm în ajutorul providenței.

La șapte și un sfert, pe cînd înaintam încet pe un bulevard, ținînd sub observație — prin oglinda retrovizoare — pe călugărul care nu se grăbea, am văzut deodată o siluetă țîșnind din boschete și nu am mai avut nici o îndoială. Apariția a fost rapidă și fugitivă, fiindcă individul s-a ghemuit imediat într-un desiș, însă eu n-am mai stat pe gînduri, am apăsat pe accelerator și am aprins farurile, luminînd figura lui Frantini, care, văzîndu-se descoperit, a căutat salvarea în fugă.

Am sărit din mașină și l-am somat să se oprească, dar n-a fost nevoie să repet porunca, fiindcă, între timp, agenții mei l-au încercuit din toate părțile. După un minut, unul dintre băieți mi-a întins un pistol.

— Era înarmat, mi-a spus. Revolver american, rămășiță din război. Domnule comisar, cum ați reușit să-l pescuiți ?

— Se ascundea bine, însă cînd a văzut că se apropie călugărul, a sărit din ascunzătoare. Din fericire boschetul nu era prea departe și am reușit să-l oprim la timp.

M-am apropiat de Frantini care mă privea înmărmurit, l-am luat de braț și l-am împins în mașina mea.

— Noi doi o să facem o plimbare împreună, i-am spus prietenește. Te bucuri ?

— Da, domnule.

Părintele econom se apropie, îmi strînse mîna și-l privi cu tristețe pe prizonierul meu.

— Pînă la urmă... ați avut dreptate, spuse aproape gata să plîngă. Ce-o să-i faceți acum ?

— Nimic deosebit, o să flecăresc puțin cu el. Nu uitați că trebuie să obțin o mărturisire...

Am urcat în mașină cu Frantini lîngă mine și brigadierul pe canapeaua din spate, și am condus mașina încet către mare. Aerul era rece, trecătorii rari, sezonul balnear era aproape pe sfîrșite.

Frantini respira din plin briza marină și părea că se bucură nespus de mult de această plimbare. I-am oferit țigări, și a luat țigara cu delicatețe și recunoștință.

— Sînteți amabil, domnule, a murmurat.

Am aprins bricheta şi am răspuns calm, prefăcîndu-mă captivat de conducerea maşinii :

— Eu sînt amabil, dar părintele şi vicarul nu erau amabili. Am aflat totul, ştii ?... Păi, îţi spun şi eu că nu e drept ! Cînd e o sărbătoare atît de mare ca aceea de ieri, trebuie să lăsăm la o parte zgîrcenia şi să cheltuim un ban în plus ! Toţi mîncau şi beau, iar tu... stăteai şi înghiţeai în sec ! Vrei să ştii un lucru ? Vinul pe care nu ţi l-au dat ei, o să ţi-l dau eu ! Vrei ?

— Oh, desigur !

Am zîmbit, cu un aer de dojană :

— Însă... nu ai impresia că ai tras prea multe gloanţe ?

Frantini scoase un val de fum şi dădu din cap :

— Nu, fiindcă m-au supărat tare rău.

Am dat din umeri.

— În acest caz... Dar, cu părintele econom ?...

— Numai ei trei puteau schimba totul ! Dacă economul ar fi vrut, ar fi putut să-mi dea o bucată de prăjitură şi un pahar cu vin ! Dar n-a vrut !

— Şi pentru asta, după ce ai tras în preot şi în vicar, ţi-ai păstrat pistolul ! Voiai să te răzbuni pe econom !

— Da, domnule. Aţi înţeles aproape tot. Dumneavoastră sînteţi un om inteligent şi bun. Nimeni nu s-a ocupat niciodată de mine, aşa cum faceţi dumneavoastră acum. Lumea nici măcar nu mă ascultă cînd vorbesc. Toţi spun că sînt nebun.

Am frînat brusc, m-am îndreptat către gara din Anzio şi am pornit pe autostradă.

— Unde mergem ? întrebă surprins brigadierul.

— Să-l ascultăm pe omul acesta, i-am replicat. Am văzut că în oraş spiritele sînt aţîţate împotriva lui. N-aş vrea să mi-l smulgă din mînă şi să se nască tulburări... O să-l închid într-un vagon de marfă la Lavinio.

Frantini căscă şi se întinse comod, rezemîndu-şi capul de spătarul canapelei. Am apăsat pe accelerator şi Anzio a rămas în urmă. Cercetarea se terminase ; începea o nouă zi.

(Giovanni Zampano)

TREI ÎMPUȘCĂTURI PE MALUL LACULUI

Telefonul dat de chestor în seara zilei de 5 august 1955, m-a surprins în plin interogatoriu. Pe atunci mă aflam la conducerea Echipei Operative din Caserta și mă găseam pe punctul de a termina o amplă cercetare care mi-a permis să defer justiției pe autorii unui întreg lanț de jafuri, extorcări și grave fapte sîngeroase. Fusese recuperată o pradă importantă — mă refer la numeroase automobile, peste o sută de biciclete și aproape peste două sute motociclete — și eram pe punctul de a determina pe un tip suspect să mărturisească faptul că a primit și vîndut o parte din marfa de furat.

Am luat receptorul pe care mi-l întindea Maiorino și am ascultat.

— Te rog, Gargiulo, începu chestorul la telefon, aș vrea să te văd imediat. Este vorba de ceva important.

— Vin numaidecît.

L-am lăsat pe colaboratorul meu Marino Maiorino să continue interogatoriul și am ieșit în grabă din birou.

— Am primit acum această fonogramă de la Neapole, mă anunță chestorul imediat ce-am intrat în biroul său, arătîndu-mi cu un aer grav o filă de pe birou. E vorba de un inginer german, ucis cu focuri de armă.

— Unde ?

— Pe șoseaua Domiziana, în apropierea lacului Patria.

— Furt ?

— Nu știm. Găsit în stare gravă, germanul a fost transportat la spitalul Loreto din Neapole de către un militar american care trecea întîmplător pe acolo.

— Victima a declarat ceva ?

Chestorul răspunse negativ printr-un semn al capului.

— N-a mai avut timp. A murit pe drum.

Afurisită treabă ; cazul se arăta complicat ca și majoritatea celorlalte care-mi picaseră în mînă în ultimele luni ! Noi, cei din Echipa Operativă, lucram în salturi ; uneori reușeam să stăm liniștiți cîte o săptămînă întreagă,

și viața începea să ne surîdă din nou. Aceasta însă nu se întîmpla așa de des.

— Nici un martor? am întrebat în speranța să aflu cîte ceva.

— Da. O tînără femeie. Logodnica inginerului, se pare.

— La dracu! Vreau să spun că e un noroc, o fi văzut totuși ceva.

— Asta cred și eu, iar depoziția ei va fi hotărîtoare. În locul dumitale m-aș duce repede la Neapole să văd ce este cu această persoană.

— Desigur, e singurul lucru ce poate fi făcut în acest moment. Apoi, mă duc pe șoseaua Domiziana ca să examinez locul crimei.

Am ajuns la Neapole după circa 30 de minute, iar un coleg din chestura respectivă mi-a pus la dispoziție o copie a interogatoriului.

— Acesta e procesul verbal obținut cu ajutorul unui interpret.

Fata se numește Marie Sabine Kollisc și este de origine germană ca și logodnicul său, inginerul Ludwig Peterreins.

Am parcurs cu aviditate filele dactilografiate și, spre marea mea neplăcere, mi-am dat seama că mărturisirea făcută de domnișoara Kollisc nu era de loc edificatoare pentru mersul anchetei. Așadar, optimismul chestorului primea o lovitură grea, iar speranțele de a descoperi o pistă se reduceau la zero.

Mai mult sau mai puțin, depoziția fetei, suna astfel:

„Pe la amiază, am plecat în călătorie, în direcția Roma, cu Mercedesul lui Ludwig; am luat prînzul la un restaurant din Pozzuoli, am continuat drumul și am făcut un alt popas în împrejurimile lacului Patria, adîncindu-ne pe o cărare de pe malul lacului. Voiam să culegem mure, care cresc pe acolo în cantități mari, așa că ne-am îndepărtat cîțiva pași unul de celălalt pentru a descoperi tufele, cînd deodată un tînăr necunoscut a apărut de nu știu unde și s-a oprit în fața lui Ludwig; eu mă aflam la vreo douăzeci de metri de ei. N-am înțeles nimic din tot ce se întîmpla; l-am văzut numai pe logodnicul meu și pe celălalt necunoscut dispărînd într-un boschet, apoi am auzit împușcături; tînărul a ieșit afară cu alți doi necunoscuți și au rupt-o la fugă.

Înainte de a fugi, au tras asupra mea, însă nu m-au nimerit. Nu mă pricep la arme, dar mi se pare că am văzut o țeavă lungă de pușcă. Cei trei indivizi erau tineri, cred că aveau în jurul a douăzeci și cinci de ani. După cum bine vă imaginați, eram înnebunită de spaimă. Am alergat ca o smintită în șosea, oprind două camioane ce se îndreptau în direcția Neapole și m-am întors la boschet însoțită de șoferi. Ludwig zăcea la pămînt, grav rănit și se văita în gura mare..."

Toate acestea avuseseră loc în plină după-amiază, pe la orele trei și patruzeci.

Am citit și răscitit declarațiile Sabinei, încercînd să găsesc o semnificație ascunsă și am rămas cu adevărat uimit. Din punct de vedere logic, mi se părea că ceva nu era la locul potrivit. Departe de mine gîndul că fata să se fi pus de acord cu agresorii, însă nu reușeam să înlătur bănuiala că faptele trebuie să se fi petrecut cumva altfel.

N-a fost vorba nici de furt, nici de viol, ci de o agresiune clară și simplă soldată cu un foc de armă. Atunci, cu ce scop? Dacă asasinul ar fi fost singur, aș fi putut să cred că era vorba de acțiunea irresponsabilă a unui nebun, dar au fost trei agresori și aceasta lăsa să se înțeleagă că aveam de-a face cu o acțiune premeditată.

Dintre diferitele mobiluri care duc la focuri de armă, a trebuit să exclud răzbunarea, dat fiind că cei doi germani nu cunoșteau pe nimeni în Italia; așa că, pentru a-mi forma o părere, nu-mi rămase altceva mai bun decît să aștept începutul cercetărilor la locul crimei, și să mă încred în steaua mea.

Între timp a trebuit să mă duc la spitalul Loreto, să arunc o privire asupra cadavrului, iar după ce am ieșit din camera mortuară, am vorbit cu personalul sanitar care examinase victima.

— A fost atins la ficat, îmi spuseră. Rana a provocat o hemoragie puternică, care i-a redus orice posibilitate de salvare.

— Cîte gloanțe l-au atins?

— Trei, care i-au perforat abdomenul. Moartea a survenit aproape imediat; oricum, cînd l-au adus, inginerul era mort.

— Aţi extras gloanţele ?

— În corp nu există nici o urmă de glonţ, toate au ieşit.

— Credeţi că poate fi vorba de focuri de puşcă ?

— Puşcă ? Sincer vorbind, nu. Probabilitatea că s-a tras cu un revolver este mult mai mare...

În zorii zilei de 6 august m-am dus din nou la locul crimei, însoţit de plutonierul Maiorino şi de cîţiva agenţi din Echipa Operativă din Caserta şi, după o nouă cercetare minuţioasă, mi-am dat seama de cîteva amănunte care contrastau cu afirmaţiile Sabinei Kollisc. De fapt, am remarcat o dîră roşie care pornea de la tufişul din împrejurimile lacului şi unduia ca o panglică subţire către şoseaua asfaltată, pe o lungime de şapte-opt metri.

— Aşta e sînge, murmură plutonierul.

— Aşa zic şi eu. Şi ne vom convinge imediat.

— Dar... N-a spus că inginerul a fost împuşcat în dosul boschetelor ?

— Aşa a spus, însă a uitat să adauge că după ce a fost împuşcat, Peterreins se tîrîse spre şoseaua Domiziana pentru a cere ajutor. Acolo unde dîra se termină, se observă picături negre şi o pată mai mare, destul de vizibilă. Inginerul a căzut în acest loc, la capătul puterilor, am continuat eu. Presiunea exercitată de greutatea corpului pe partea rănită a provocat, probabil, o hemoragie externă, deoarece abdomenul era plin de sîngele scurs în urma rănirii ficatului, şi astfel se explică această pată de pe sol.

— Dacă am înţeles bine, spuse Maiorino, neamţul a fost atacat în spatele boschetelor, însă a găsit forţa necesară să se tîrască pînă la şosea şi s-o traverseze aproape în întregime. Agresorii l-au urmărit şi cînd au văzut că a căzut la pămînt, l-au ridicat de jos şi l-au adăpostit printre plante pentru a-l feri de privirile celor ce treceau cu maşinile.

— Exact !

— Puţin după aceea au sosit cele două camioane, însă sărmanul se afla în spatele boschetelor.

— În timp ce agresorii părăsiseră locul.

— Ciudată afacere... Dacă lucrurile stau aşa, logodnica inginerului a mintit.

— A mințit, sau a povestit faptele după cum și le amintește, sau cum este convinsă că s-au întîmplat. Nu trebuie să scăpăm din vedere că este o fată tînără și că tragedia aceasta neașteptată a zdruncinat-o.

— Ce sfîrșit zguduitor a putut să aibă excursia acestor îndrăgostiți !

— Oricum, va trebui să vorbesc cu domnișoara și s-o aduc aici. N-aș ține neapărat, însă trebuie să-mi reconstituie succesiunea evenimentelor. S-ar putea să-și amintească și alte amănunte...

Speranțe deșarte. Condusă la locul crimei și interogată cu cea mai mare grijă, pentru a nu o speria, Marie Sabine Kollisc nu s-a îndepărtat de la declarațiile precedente. A insistat în susținerea primei versiuni și a adăugat numai că unul din cei trei agresori se apropiase de Mercedes, forțînd ușa fără să reușească s-o deschidă ; ne-a furnizat chiar și o descriere destul de precisă a individului.

Între timp, biroul de analize din Poliția Științifică, unde trimisesem o probă din pămîntul pătat cu roșu găsit pe șoseaua Domiziana, îmi confirmase că era într-adevăr vorba de sînge, iar grupul sanguin corespundea aceluia al inginerului Peterreins. Nu încăpea deci nici o îndoială că lucrurile au decurs așa cum bănuiam, chiar dacă această constatare nu mă ajuta să avansez cu nici un pas spre soluționarea misterului.

Singurul amănunt nou reieșit din interogatoriul lui Kollisc, îl constituia tentativa de spargere încercată de unul din agresori ; dădea cel puțin o semnificație acelei crime absurde. Poate că cei trei făceau parte dintr-o bandă de hoți care operau în zona aceea. Am orientat imediat cercetările în această direcție și, pentru că era vorba de un cîmp bătătorit, care ar fi putut da rezultate imediate, timp de cîteva zile am supus unor controale atente vreo cincizeci de elemente suspecte și o serie de criminali notorii, pe cei mai periculoși, din așa zisa „Zona Mazzonilor".

Ca să nu-mi pierd timpul aducîndu-i pe acești indivizi la chestura din Caserta, am preferat să-i interoghez la locuințele lor și mai bine de o săptămînă mi-am petrecut zilele alergînd de la o casă țărănească la o tavernă, de la

un grajd la o fermă. Mîncam pîine de casă cu brînză proaspătă şi continuam să întreb, să interoghez, să vorbesc ore în şir, fără să obosesc, în timp ce credinciosul plutonier Maiorino transcria în grabă procesele verbale la maşina lui de scris portabilă.

Firește că nici unul nu ştia şi nu văzuse nimic, dar eu nu mă descurajam, acţionam cu îndîrjire, convins că mai devreme sau mai tîrziu voi reuşi să sparg acel zid de complicitate.

Trebuie să arăt însă că sarcina pe care ne-o asumasem se arăta, din zi în zi, tot mai obositoare din cauza perimetrului vast ce trebuia controlat şi a numărului mare de suspecţi posibili care se aflau în comunele provinciilor Caserta şi Neapole. Apoi satele erau pline de muncitori zilieri care proveneau din cele mai diverse localităţi şi toţi frecventau împrejurimile lacului Patria. Pentru a interoga pe cîte unul din ei am pierdut zile preţioase şi, cînd în sfîrşit îl găseam, constatam cu părere de rău că era vorba de o urmă falsă ; cineva îmi declarase că un tînăr se rănise şi purta braţul pansat şi atîrnat de gît, însă informaţia se dovedi inutilă, fiindcă în momentul cînd am reuşit să-l găsesc pe tînăr în casa lui şi m-am prezentat drept medic, am văzut că „rana" nu era altceva decît o simplă arsură. Pot să spun că în zilele acelea am avut parte de multe deziluzii de acest fel ; dar, la urma urmelor, acestea făceau parte din surprizele profesiei mele, cel mai important fiind să nu mă las abătut pe căi false.

La un moment dat, prin noianul de informaţii contradictorii şi inutile, îmi ajunse una ce prezenta o mare importanţă. Se părea că un pescar găsise în nisip un pistol, cam la o sută de metri de locul unde se produsese crima. A fost nevoie însă de trei zile pentru a identifica şi a-l găsi pe acest om, zile care mi-au răsplătit însă perseverenţa, întrucît pescarul Rosato Scotto din Monte di Procida mi-a declarat că găsise într-adevăr o armă, pe care o aruncase apoi imediat într-o plantaţie de trestie.

— De ce-ai aruncat-o ? l-am întrebat surprins.

— Eu sînt pescar, mi-a răspuns cu seninătate. N-am nevoie de pistoale.

— Puteai s-o laşi unde era.

— Prin locul acela se joacă mulți copii. M-am gîndit că-i bine să iau pistolul de acolo.

M-am dat bătut.

— Bine, amice. Atunci du-mă la locul unde ai aruncat arma.

Găsirea armei a constituit primul punct pozitiv al cercetării. Era vorba de un „Smith" cu butoiaș, calibru 38, cu șase gloanțe, din care patru fuseseră trase ; era cert că unul din răufăcători pierduse pistolul în timpul fugii. Găsirea armei mi-a permis să stabilesc că inginerul Peterreins nu fusese ucis cu gloanțe de pușcă, cum crezuse Sabine Kollisc. Din păcate, arma crimei nu m-a ajutat să-l descopăr pe asasin, iar zilele se scurgeau fără să apară noutăți demne de luat în considerație.

Inutil să mai spun că oamenii mei continuau să răscolească împrejurimile și să culeagă informații care erau apoi verificate cu multă atenție și răspundere, oricît de neglijabile ar fi fost ; cu toate acestea însă, sarcina noastră nu putea fi rezolvată.

Trecuse mai bine de o lună de la săvîrșirea crimei. În timp ce examinam pentru a nu știu cîta oară datele pe care le dețineam, am băgat de seamă că un individ ce-mi fusese semnalat ca suspect, un anume Ferdinando Caparco din Pugliano di Teano, nu fusese încă supus unui interogatoriu sever. Era vorba de un tînăr blond, înalt, puțin șchiop, care lucrase cîteva luni în localitatea Spasano de lîngă lacul Patria, la un anume Michele Zaccaria și care fusese văzut învîrtindu-se în jurul locului crimei și staționînd lîngă o tutungerie, nu departe de podul de peste lac. Tînărul nu era la Pugliano di Teano, însă am putut sta de vorbă cu familia lui și am stabilit că la cîteva zile după crimă, cînd s-a întors acasă de la lacul Patria, Ferdinando Caparco povestise despre moartea inginerului cu asemenea lux de amănunte, încît putea fi suspectat că fusese de față la agresiune. Cînd am cerut informații asupra tînărului, mi s-a spus că se află la Brescia, unde satisface serviciul militar. Nu credeam că el ar putea fi vinovatul, dat fiind că informațiile primite în legătură cu Caparco erau pozitive, însă nu excludeam posibilitatea ca să fi văzut ceva și, de frică, să nu fi avut curajul să de-

clare. Oricum, repet, în stadiul în care ne aflam, nu ne puteam permite să trecem nimic cu vederea.

Caparco a fost prin urmare interogat la Brescia, şi i s-a cerut să repete de zeci de ori povestea sa. Sincer vorbind, nu mai ştiam ce să cred, astfel că am hotărît să-l conduc la lacul Patria pentru o eventuală reconstituire a evenimentelor, iar cînd am ajuns acolo, am văzut clar că tînărul repeta pur şi simplu ceea ce auzise şi citise despre crimă la timpul potrivit. Au apărut chiar şi foştii colegi de serviciu care, pentru a-l dezvinovăţi de tot, i-au furnizat un alibi şi concluzia a fost că Ferdinando Caparco, din cauza unei forme de megalomanie rău înţeleasă, lăsase să se creadă că asistase la crimă şi se limitase să înşire sutele de zvonuri care circulaseră prin părţile locului. L-am abandonat şi am reluat şi îndrumat cercetările în alte direcţii.

Ştiam că nu toate „zvonurile" erau nefondate, că la baza atîtor pălăvrăgeli există întotdeauna un dram de adevăr şi continuam să caut „acea" persoană sau „acele" persoane care, în cele din urmă, ar fi putut să-mi indice calea de urmat. Cercetările au fost reluate cu mai mult calm, mai concentrat, restrîngîndu-ne la zona lacului şi la cercul celor care frecventau locurile respective.

Dar iată că, pe neaşteptate, avu loc o lovitură de teatru. Fu identificat căruţaşul care se aflase lîngă lacul Patria înainte de a se fi produs delictul şi care, aşa cum am putut să constat, cu cîteva minute înainte de a auzi împuşcăturile întîlnise pe unul din cei trei tineri văzuţi de Sabine Kollisc.

Acesta, un oarecare Gennaro Diana din San Cipriano di Aversa, imediat reţinut şi interogat, negă la început totul şi numai după două zile, evident obosit de acelaşi refren „nu ştiu nimic, n-am văzut nimic", recunoscu faptele.

— Cînd l-ai văzut ? îl întrebai, puţin sceptic.

— Puţin înainte de crimă.

— Şi de ce n-ai declarat de la început ?

— Fiindcă nu ştiam că vă interesează un tip cu acele semnalmente. Ieri mi-a căzut în mînă un ziar vechi şi astfel am aflat.

Povestea începea să mă intereseze.

— Cum de ți-a rămas întipărită în minte întîlnirea cu individul acela ?

— Fiindcă încărcam paie în căruță și el s-a oferit să mă ajute. Nu găsești la tot pasul astfel de oameni și am avut prilejul să-l văd bine.

— Îl cunoșteai ?

— Nu, nu-l mai văzusem înainte, însă trebuie să fie de prin părțile locului. Avea aerul localnicilor de prin aceste părți.

Am răscolit localitățile San Cipriano di Aversa. Villa Literno, Castel Volturno și alte sate, cu scopul de a identifica tinerii ce frecventează lacul Patria, însă toți cei interogați se dovediră a fi străini de crimă. Gheața se spărsese însă și începeau să-mi ajungă unele informații mai importante, așteptate de mult. Am aflat, de exemplu, că imediat după împușcături cineva văzuse doi tineri fugind cu o motocicletă al cărei număr era acoperit cu o bucată de stofă. Parcurseseră circa două sute cincizeci de metri pe o străduță paralelă cu șoseaua Domiziana, se opriseră în fața unei porțiuni nisipoase pentru a o străbate cu piciorul, după care au dispărut definitiv. Fără îndoială că era vorba de criminali, dată fiind măsura de prudență de a acoperi numărul motocicletei și pentru faptul că pistolul fusese găsit chiar pe porțiunea nisipoasă. Dar acum se punea problema găsirii celor doi. Cu o răbdare de fier, fără a abandona însă pista, am trecut la interogatorii lungi și istovitoare, pentru a realiza o imagine a semnalmentelor celor doi și, dacă n-am obținut chiar o *identi-kit*, am reușit să aflu cîteva particularități despre unul din ei, ceea ce mi-a permis să-mi concentrez atenția asupra unui suspect din Qualiano (Neapole).

Acesta, anume Biagio Capasso, născut la 7 martie 1927 în Qualiano, avea toate caracteristicile delincventului nepăsător și putea foarte bine să fie autorul crudului asasinat de pe șoseaua Domiziana. Era cu siguranță înarmat, locuia în cîmp pentru a putea fugi în cazul unei eventuale arestări, era un tip extrem de periculos, deci trebuia foarte multă atenție pentru a putea pune mîna pe el. Arestarea sa a fost hotărîtă de chestorii din Neapole și Caserta și în această operație s-a folosit un mare număr de agenți și cîini polițiști. Casa a fost încercuită și Ca-

passo, luat literalmente prin surprindere a trebuit să se predea fără să poată opune vreo rezistență.

Ascultam cu o răbdare exemplară declarațiile lui, pe care evident și le pregătise în lunile care trecuseră de la săvîrșirea crimei, însă cînd i-am adus învinuiri precise, lăsîndu-l să înțeleagă că chemasem la chestură cîțiva martori oculari, siguranța lui obraznică și excepționala sa stăpînire de sine primiră o grea lovitură. Am înțeles că sosise momentul psihologic pentru a-l doborî. De fapt, l-am încolțit cu întrebări și reacția fu imediată. Ca un smintit se aruncă asupra mea, încercînd să mă lovească. Am evitat loviturile și, după cîteva momente, se așeză cuminte pe un scaun.

Mă privi fix în ochi, bîlbîind cîteva cuvinte prin care îmi dădea să înțeleg că nu era cazul să nege și că era hotărît, prin urmare, să-și mărturisească responsabilitatea ce-i revine în crima respectivă.

I-am oferit o țigară și după circa un sfert de oră l-am chemat în fața biroului meu și mi-a povestit ceea ce se întîmplase.

A recunoscut că în ziua de 5 august 1955, în compania lui Nicola di Martino din Frignano Maggiore, în vîrstă de 30 de ani și a lui Raffaele Visconti, gropar la cimitirul din Frignano, 30 de ani, amîndoi foști condamnați, se dusese în împrejurimile lacului Patria în căutarea unor aventuri galante. În timp ce se plimba cu însoțitorii săi printre dunele și boschetele din apropierea malului, o văzuseră pe Marie Sabine Kollisc.

— Ne-am apropiat de ea și am făcut-o să înțeleagă ceea ce voiam, povesti el, însă nebuna a început să țipe și a fugit. Am alergat după ea, apoi a apărut de undeva un ins și s-a băgat între noi. Voia să facă pe galantonul și eu am tras...

Visconti și di Martino au fost arestați cîteva ore mai tîrziu, și în fața acuzațiilor mele precise, au înțeles că nu aveau nici o șansă de scăpare și au mărturisit. Din declarațiile lor am obținut confirmarea că lucrurile avuseră loc așa cum mi le imaginasem ; sărmanul inginer, rănit și șingerînd, se tîrîse pînă în șosea pentru a cere ajutor, însă fusese ajuns de cei trei care l-au ascuns între boschete.

Agresorii au încercat să forțeze ușile Mercedesului însă, nereușind, au rupt-o la fugă.

Furtul, a fost, oricum, un motiv secundar.

Adevăratul motiv al asasinatului a fost de natură sexuală, cei trei delincvenți se duseseră pe malul lacului cu unicul scop de a ataca vreo biată fată, iar destinul a făcut să se întîlnească cu Sabine Kollisc și cu inginerul, acesta din urmă nebănuind ce soartă tragică îl așteaptă.

Logodnica lui Ludwig Peterreins furnizase o versiune eronată a faptelor, din motive feminine, delicate, plauzibile dacă nu și justificabile și anume rușinea, pudoarea, frica de scandal și de urmări, un instinct de apărare a onoarei și, mai înainte de toate, faptul că mintea sa tulburată, pradă șocului înspăimîntător, refuza să admită ceea ce se întîmplase.

Se făcuse destulă publicitate, ziarele germane atribuiseră șoselei Domiziana numele de „șoseaua morții" — și Sabine Kollisc nu dorea altceva decît să se întoarcă în umbra anonimatului pentru a se închide în sine și a uita coșmarul căruia îi căzuse pradă pe malurile unui lac necunoscut, în timpul unei frumoase excursii, chiar în momentul cînd viața părea să-i surîdă...

La procesul pe care l-am urmărit, Curtea de Casație din Neapole i-a condamnat pe cei trei delincvenți la 28 ani închisoare, condamnare confirmată la recurs.

În ce mă privește, puteam să mă declar satisfăcut; asasinarea inginerului însă mă lovise dureros din punct de vedere uman și eram bucuros că reușisem să-i defer justiției pe vinovați.

Cercetările fuseseră lungi și obositoare, însă au confirmat valabilitatea bătrînului proverb: „cine merge încet, departe ajunge" (chiar dacă în realitate, deviza noastră este „bate fierul cît e cald"). Au mai confirmat și un alt adevăr și anume acela că timpul consumat pentru cercetări nu este niciodată pierdut.

(Raffaele Gargiulo)

Canalele subterane care fac să se perinde pe birourile noastre sute de informații, mai mult sau mai puțin importante, se arătară destul de prețioase în acele prime luni ale lui 1957. Serviciul special din chestură supraveghea încă de mai mult timp mișcarea navelor străine care ancorau la Triest; cînd s-a primit însă informația despre o iminentă încărcătură de droguri, supravegherea s-a intensificat la maximum. N-am avut nevoie de prea mult timp ca eu și colaboratorii mei să înțelegem natura sarcinii ce ne aștepta. Nu era prima dată, și poate nici ultima, cînd mă înhămam la munca de a verifica trucurile unui traficant de valută falsă sau de stupefiante. Pentru a stabili însă dacă era vorba de o „escrocherie" sau de o încărcătură de droguri autentice, era nevoie de eforturi mari.

Cercetările se desfășurau, evident, în concordanță cu acțiunile inițiate de celelalte organe de poliție din statele interesate, în special din Orientul Mijlociu și de către Interpol care dispune de o secție de înaltă specializare, condusă de Charles Siragusa de la *Narcotic Bureau*.

În primele zile ale lui martie am fost informat de plecarea dintr-un port din Orientul Mijlociu, a unui petrolier turc, suspect, ce aparținea unei companii din Istanbul și, în așteptarea sosirii acestuia la Triest, l-am convocat pe căpitanul Romeo Rappo de la Biroul Narcotice și pe plutonierul Bruno Oropesa, cu care am schițat un plan de acțiune.

În zorii zilei de 6 martie nava „Sivas" a acostat la cheiul Aquila pentru a efectua o încărcătură de petrol.

În cursul aceleiași zile, plutonierul Renato Blasina, trimis în port, deghizat ca traficant de stupefiante, a reușit să stabilească un prim contact cu doi marinari de pe nava cisternă. Nu i-a fost prea greu să le lase turcilor impresia că acționa în interesul unor persoane bogate, interesate în cumpărarea drogurilor, și să-i facă să accepte

o întîlnire cu mine și cu Rappo, prezentîndu-ne drept cetățeni francezi, finanțatori ai unor afaceri rentabile.

Obișnuit să iau taurul de coarne, am atacat hotărît subiectul care-mi stătea la inimă, declarînd că nu aveam de gînd să-mi pierd timpul și că aș începe tratativele numai dacă marfa era de cea mai bună calitate, iar turcii, loviți în amorul propriu, se arătară gata să-mi ofere o mostră din droguri.

Am îndulcit imediat tonul, m-am arătat satisfăcut de bunăvoința lor și pentru a „consolida" prietenia i-am invitat pe toți la cină într-un *night-club* din oraș.

Orele au trecut plăcut și în timpul serii cei doi marinari, care se prezentaseră cu numele Ahmed Baba și Edip Bayseling, se lăsară antrenați în confidențe evident periculoase ; au recunoscut că dețin o cantitate de 20 kg. de opiu, neprelucrat, de cea mai bună calitate, și s-au scuzat că nu puteau să-mi satisfacă imediat cererea întrucît cantitatea de droguri era destinată altor cumpărători misterioși, care urmau s-o transfere apoi în Franța. La auzul unor astfel de informații, am simțit că mă trec fiorii ; eram pe urmele unei afaceri mari și nu-mi puteam permite ca oameni și mărfuri prețioase să-mi scape printre degete. Le-am arătat atunci celor doi turci un pachet de bancnote de cîte zece mii de lire pe care le țineam închise într-o geantă de piele și am făcut uz de toată elocvența mea pentru a-i convinge să-și schimbe clientul.

— Veți spune asociaților voștri, le-am sugerat, că controalele prea riguroase ale poliției turce v-au împiedicat să îmbarcați marfa.

— Nu vrem să apărem ca niște oameni necinstiți, obiectă Ahmed, neîncrezător. Sînt persoane cu care am făcut afaceri din cele mai bune.

— Cine v-a cerut să fiți necinstiți ? Viitoarea încărcătură va fi pentru ei ! Pînă atunci dați-mi opiul pe care îl aveți la bord și eu vi-l plătesc cu bani gheață ! Am simulat că reflectez, apoi am adăugat : Pot să urc plata pînă la un maximum de șaizeci de mii de lire kilogramul. Ce spuneți ?

Cei doi oameni schimbară priviri pline de lăcomie și, în cele din urmă, Ahmed aprobă cu un semn din cap. În

acest moment mi-au dat și o mostră din droguri, iar eu, scuzîndu-mă un moment pentru a mă duce la toaletă, am pasat-o plutonierului Oropesa care ne urmărise de la distanță, prefăcîndu-se a fi un client al clubului.

După întoarcerea mea la masă, începurăm o discuție lungă pentru a stabili modalitatea și locul de predare a mărfii și, după ce am înlăturat cîteva propuneri absurde — ca de exemplu aceea de a ne întîlni în largul mării înaintea zorilor — am hotărît să ne întîlnim peste cîteva ore într-un punct al portului industrial, în cartierul Zaule ; pentru a-și semnala prezența, marinarii urmau să facă semnale slabe cu lanterne electrice, iar noi urma să procedăm în același chip de pe mal. Oricum, puși de acord asupra tuturor amănuntelor, nu ne-a mai rămas decît să ne despărțim cu un cordial „la revedere, pe curînd".

Cursa era gata, trebuia numai să-i dăm drumul.

După o oră și jumătate am luat cunoștință de raportul întocmit în timp record de experții noștri, și mi-am dat seama că era vorba de o marfă de primă calitate. Opiul brut fusese examinat în secția noastră de biochimie (celelalte două secții sînt de fonodactiloscopie și medicină legală) și specialiștii reușiseră să analizeze atît de repede mostra datorită noului reactiv, microscopul german numit „Pupitrul lui Kofler", și aparatului „Wood lights". „Pupitrul lui Kofler" este un aparat suplimentar pentru analize microscopice ; un reostat introduce curentul electric și provoacă pe lamela microscopului, capabil să mărească de 300 de ori, fuziunea fizică a prafului de examinat ; prin ocularul microscopic se poate astfel stabili gradul exact al fuziunii și determina calitatea stupefiantului.

Mostra de opiu brut făcea parte din specia cunoscută sub numele comercial de „Opiu de Smirna" și, cristalizat în forme geometrice bine determinate, putea da, în urma unui tratament special, 10% morfină pură. Identificarea lui a fost posibilă datorită a două caracteristici fundamentale : gradul înalt de umiditate, egal cu 15,4% (de obicei celelalte calități de opiu nu prezintă un grad de umiditate mai mare de 3 sau 4%) și prezența acidului meconic.

Era încă noapte cînd am ieşit de pe una din străduţele care duceau în port, intrînd hotărît pe chei. Lumini răzleţe sfîşiau întunericul şi grămezi de mărfuri aşezate lîngă nave aşteptau să fie încărcate la bord. Am încetinit pasul şi mi-am ascuţit auzul la zgomotele nopţii. Împrejurul meu, la distanţă, patrulau oamenii din echipa specializată care se afla sub comanda directă a chestorului De Nozza, însă nu puteam decît să intuiesc prezenţa lor, dată fiind abilitatea pe care o aveau în a se strecura pretutindeni fără cel mai mic zgomot.

Am trecut prin faţa unor mici magazine părăsite, am luat-o la stînga pe cheiul unde ancorau navele de mic tonaj, pentru transportul de marfă, şi m-am oprit pentru un moment la adăpostul unui acoperiş sprijinit pe stîlpi. Zgomotele oraşului ajungeau pînă la mine, iar ceaţa care se ridicase dădea o înfăţişare ireală lucrurilor, estompînd contururile. Pe mare răsună o sirenă plîngăreaţă, căreia îi răspunse un bubuit de tunet, în timp ce nori negri alergau încălecîndu-se şi rupîndu-se împinşi de vînt. Ajunsesem aproape de locul întîlnirii.

M-am uitat împrejur încercînd să străpung cu privirea întunericul dens, dar n-am observat nimic; cheiul era pustiu. Tunetul se auzi din nou, mai aproape de astă dată şi primele picături începură să cadă pe pavaj, transformîndu-se repede într-o ploaie torenţială.

Plutonierul Oropesa veni pe neaşteptate lîngă mine de parcă răsărise din pămînt.

— A fost semnalată prezenţa a doi indivizi, îmi şopti. Se apropie de-a lungul cheiului. Capitanul Roppa, Blasina şi ceilalţi s-au ascuns la cîţiva paşi de aici.

Am respirat adînc şi m-am pregătit să joc ultimul act al dramei. Ceea ce în ultimele ore mă făcuse să trec alternativ prin stări de siguranţă şi de incertitudine, devenise acum o necesitate, o problemă tehnică golită de orice conţinut uman, care urma să se rezolve cu precizie. De îndată ce se iviră, cei doi cunoscuţi au fost interpelaţi de Oropesa în turceşte, iar ei răspunseră în aceeaşi limbă; cum îşi dădură seama de capcană, unul din cei doi duse mîna la buzunarul hainei şi scoase un pistol, gata să tragă, în timp ce celălalt încercă să fugă.

Reacția noastră a fost iute ca fulgerul. Plutonierul Blasina, ieșind din spatele unor baloturi, se aruncă asupra individului înarmat, trîntindu-l la pămînt, iar eu, la rîndu-mi, făcui un „placaj" perfect, îmbrățișînd gambele celui ce dăduse să fugă ; mișcarea îmi era familiară pentru că rugbyul, fără falsă modestie, nu are secrete pentru mine ; nu degeaba am fost căpitanul echipei din Triest, care doi ani la rînd a cîștigat campionatul național de amatori. Cînd l-am imobilizat, mi-am dat seama că pe acest individ nu-l mai văzusem înainte, pe cînd celălalt era „prietenul" meu Ahmed Baba. Noul venit, prezentîndu-se Bulent Ozozan, ofițer secund pe nava-cisternă „Sivas" încercă să-și justifice încercarea de fugă prin teama de a nu fi atacat, negînd că prezența sa în acel loc era dictată de motive de contrabandă.

I-am urcat pe el și pe Baba într-o mașină ascunsă puțin mai departe și am ordonat ca porțiunea respectivă să fie cercetată metru cu metru, convins fiind că stupefiantele fuseseră ascunse în vreo parte a digului. Nu mă înșelasem : după cîteva minute, unul din agenții mei se împiedică de doi saci din mătase impermeabilă, ascunși într-o crăpătură a malului, iar cînd i-am deschis, avurăm satisfacția de a găsi cele 20 kilograme de opiu brut. Am descoperit și un al treilea individ ascuns într-o barcă cu motor a navei-cisternă, ancorată la cîțiva metri de locul cu pricina, și care era Mustafa Kuk, cel ce adusese marfa la mal din ordinul ofițerului secund Bulent Ozozan. Lipsea primul meu „prieten", Edip Bayseling, și pentru a-l captura, a trebuit să așteptăm să se facă ziuă și să avem posibilitatea să urcăm pe „Sivas" pentru a-l culege ca pe o pară coaptă.

Ce e drept, nici unul nu a opus rezistență și chiar dacă la început încercaseră să-și nege vinovăția, la sfîrșit, puși în fața unor probe evidente, au fost nevoiți să recunoască. Iar nouă nu ne-a rămas decît să înștiințăm Interpolul și *Narcotic Bureau*-ul din Statele Unite despre sfîrșitul strălucit al operației.

Agenții specializați au intervenit imediat, iar rezultatele operei lor au fost dintre cele mai răsunătoare ; centrala

furnizoare de opiu a fost descoperită la Istanbul, iar vinovații arestați, în timp ce noi am trimis în judecată pe Ahmed Baba, Bulent Ozozan și Edip Bayseling. Fiecare dintre ei a trebui să numere cîte opt ani de închisoare pentru trafic de stupefiante, deținere ilegală de armă și tentativă de folosire a armei împotriva agenților poliției italiene.

(Walter Beneforti)

Prima dintre cele două spargeri a avut loc la 22 noiembrie 1957, la o bancă din Peretola, de la periferia orașului Florența, și a fost efectuată de doi tineri înarmați și deghizați. Ne aflam încă în urmărirea vinovaților cînd, la interval de o lună, mai precis, la 23 decembrie, am fost informați de o a doua lovitură dată la Galliano, suburbie a comunei Barberino del Mugello, tot la filiala unei bănci ; de astă dată fuseseră trei indivizi. M-am dus imediat la fața locului cu una din cele mai prețioase „pantere“ de pe atunci.

În anii aceia, loviturile la instituțiile de credit erau oarecum rare și, prin urmare, suscitau nedumerirea și interesul pasionat al publicului ; în ceea ce ne privea, aveam de luptat împotriva unei noi forme și tehnici a delincvenței și trebuia să deschidem bine ochii, dacă nu voiam să rămînem depășiți. În cazul respectiv mi s-a părut, la început, că luptăm împotriva unor fantome, atît de slabe erau indiciile și urmele, și singurul lucru pentru care puteam jura era că ambele lovituri fuseseră operate de aceiași bandiți : cei doi din Peretola cărora, la Galliano li se alăturase un al treilea. Băieții din Echipa Operativă și cu mine nu am lăsat nimic neexplorat căutînd să strîngem cercul în jurul răufăcătorilor și, cu cea mai mare răbdare, reușirăm să adunăm cîteva indicii slabe pe baza cărora să lucrăm.

Am stabilit, înainte de toate, că la prima lovitură bandiții ajunseseră la bancă pe jos și plecaseră cu o motoretă ascunsă pe o străduță laterală, în timp ce la cea de-a doua spargere se folosiră de o Alfa Romeo 1900, bicoloră.

Cu ajutorul a numeroase depoziții am stabilit că cei trei tineri vorbeau cu un pronunțat accent toscan, că unul din ei era înalt și voinic, iar altul scund, bondoc și vorbea cu o voce dogită. În acel moment norocul mi-a surîs îngăduindu-mi să stabilesc că înainte cu cîteva zile de spar-

gerea de la Galliano o Alfa Romeo 1900, descrisă de martori ca o mașină bicoloră, de mare cilindru, se răsturnase la curba din Ghereto și fusese repusă pe șosea de cîțiva țărani, cu ajutorul boilor. Amănuntul se dovedi imediat de cea mai mare importanță, deoarece nici o persoană din băncile jefuite nu putuse să distingă semnalmentele răufăcătorilor, apărați de măști și, prin urmare, singurii care îi văzuseră bine la față erau, practic, țăranii ; deci martori prețioși la momentul oportun.

Mă aflam încă în regiunea celei de a doua lovituri, pentru cercetări la fața locului, cînd unul din posturile de blocaj instalate imediat și alcătuite din carabinierii din Vaglia, mă informă că o Alfa Romeo 1900, bicoloră, înregistrată la Pesaro, avariată de o răsturnare, fusese abandonată la periferia localității de către cei ce o folosiseră ; aceștia, în număr imprecis, fuseseră văzuți îndreptîndu-se pe jos către cîmpul din vecinătate. Vaglia se afla la 15 kilometri depărtare și avui nevoie de cîteva minute pentru a ajunge acolo. O rapidă percheziție a automobilului mi-a permis să găsesc cîteva fișicuri de monede. Dobîndită astfel certitudinea că era vorba chiar de mașina spărgătorilor, ne-am avîntat în căutarea fugarilor.

Se aflau cu mine brigadierul Martini și agenții D'Arrigo, Carli și Corradi, toți oameni de mîna întîi, credincioși și plini de curaj. Începurăm să ne cățărăm pe o colină abruptă, sub furia unei ploi violente și încercarăm să ne orientăm într-un labirint de depresiuni, gropi și colțuri de stînci, în timp ce întunericul cel mai dens învăluia tot cuprinsul. Lămpile electrice pe care le aprindeam din cînd în cînd ne erau de oarecare folos, însă cercetarea galeriilor subterane, în ale căror unghere se puteau ascunde bandiții înarmați, se dovedea îngrozitor de dificilă. Abia mult mai tîrziu am aflat că răufăcătorii și noi ne apropiaserăm unii de alții la o distanță de cîțiva metri, într-una din aceste văgăuni, și că bandiții nu îndrăzniseră să tragă necunoscînd potențialul forțelor noastre. Oricum, în noaptea aceea, bătălia s-a dat în gol, iar operația s-a încheiat cu un eșec. Ne înapoiarăm la Florența murdari de noroi din cap pînă-n picioare, însă tot mai hotărîți să punem mîna pe bandiți.

Am cerut telefonic informații la Pesaro în legătură cu un Alfa Romeo 1900 și am aflat că mașina fusese furată și că, înainte de spargere, fusese remarcat în oraș un tînăr florentin pe nume Remo.

Acest nume a declanșat un resort în creierul meu; din arhiva mnemotehnică pe care orice funcționar de poliție care se respectă trebuie s-o organizeze cît mai eficient, am desprins imaginea unui anume Remo, un tînăr înalt, robust, frumos, prieten al mondenelor. Am reluat vînătoarea în mediul „plimbătoarelor", în timp ce băieții mei încercau să-l găsească pe bondocul cu voce răgușită, iar în ziua de 24 decembrie, orele 7, reușirăm să-i arestăm pe amîndoi. I-am „pescuit" într-o casă de noapte, și i-am condus la chestură în ciuda protestelor și refuzurilor lor; o percheziție în casa lui Remo — al cărui nume adevărat era Remigio — ne duse la descoperirea unei perechi de pantaloni și pantofi uzi și plini de noroi; același noroi de care se murdăriseră și hainele noastre în văgăunile din Vaglia.

Am avut o mare satisfacție atît eu cît și colaboratorii mei, și am hotărît să trec fără reținere la confruntări. Am trimis după țăranii din Ghereto și aceștia, puși în fața celor doi arestați, n-au avut nici un moment de ezitare:

— Da, ăștia sînt doi din cei trei pe care noi i-am ajutat să-și reia drumul.

I-am invitat să examineze Alfa Romeo 1900, care între timp fusese remorcată și adusă în curtea Echipei Operative și au fost de asemenea categorici:

— Sigur că o recunoaștem! spuseră. Imposibil să ne înșelăm!

Cu toate aceste probe, cei doi au continuat să nege. I-am cerut apoi lui Remo să-mi explice de unde provin numeroasele zgîrieturi de pe față, mîinile și genunchii săi; „amicul" afirmă că încercase să rupă o creacă groasă în pădurea Monte Oliveto, și s-a zgîriat încercînd mai tîrziu să taie un pin gros din piața Pier Vettori.

— Ești friguros? l-am întrebat. Îl luai pentru foc?

— Nu, domnule, voiam să-i fac un pom de Crăciun copilului meu.

— Impresionant. Să mergem să aruncăm o privire.

La Monte Oliveto nu există nici măcar o umbră de creangă de tipul aceleia descrise de tînăr, iar faimosul pin din piața Pier Vettori era intact, fără să aibă cea mai mică urmă de tăietură sau crestătură.

— Ei, Remo? Ce poți să mai spui, tată ideal?

Se închise într-o tăcere demnă și chiar și tovarășul său, pe nume Franco — scund, bondoc, blond, cu voce spartă — nu a deschis gura nici pentru a-l denunța pe al treilea complice, nici pentru a-și recunoaște propria vinovăție; poate o făcea pentru a-și economisi vocea.

Între timp, un grup de tineri din San Frediano declarară că văzuseră adesea mașina Alfa 1900 cu Remo sau cu Franco la volan. Identificară mașina și pe arestați; dar tot nu obținusem rezultatul dorit: mărturia bandiților; aceștia declarau sus și tare că nu văzuseră în viața lor o Alfa Romeo. Continuarăm cercetările fără pic de răgaz și alte noi informații se adunară pe biroul meu; mașina fusese văzută la Florența la 20 decembrie, ziua în care, în conformitate cu plîngerea, fusese furată, din Pesaro, ba, mai mult, Remo — după cum a rezultat dintr-un minuțios control al registrelor de hotel — dormise într-un hotel din Florența în noaptea spre 20. Surveni apoi o neașteptată lovitură de teatru, întrucît proprietarul mașini, după ce ne-a lăsat să ne pierdem timpul urmărind piste false, se hotărî să declare că nu fusese victima unui furt, mărturisind că încredințase de bună voie lui Remo autoturismul.

Am încremenit.

— De ce dracu ai ascuns o astfel informație? l-am întrebat, nedumerit.

— Mi-era frică să nu pățesc ceva.

— Ce puteai să pățești?

— Păi, Remo nu are permis de conducere... și eu știam lucrul ăsta.

În ziua de 27 decembrie, în timp ce familia mea începea să se întrebe dacă nu fusesem cumva expatriat — dat fiind că mă văzuse doar cîteva ore în ziua de Crăciun și apoi nu mai apărusem de loc — eu mă aflam la a nu știu cîta percheziție la domiciliul lui Franco. Și, în sfîrșit, găsirăm „proba": o bucată de stofă identică cu aceea folosită pentru a reduce la tăcere pe unul din funcționarii băncii din

Galliano ; deci pantalonii și pantofii murdari de noroi, bucata de stofă ! Pus în fața probelor evidente, Franco se prăbuși și își regăsi pe neașteptate vocea pentru a „cînta"; recunoscu totul și îmi dădu urma celui de al treilea bandit. Nu numai atît, dar îmi indică și locul unde ascunsese parte din banii furați — o colină împădurită în împrejurimile Vagliei.

În ziua de 29 decembrie, la șase dimineața, după ce am conceput un plan de acțiune cu colaboratorii mei, m-am prezentat acasă la un oarecare Igino Mazzolai, în compania brigadierului Giannini și a agenților D'Arrigo, Carli și Corradi. Agenții bătură la ușă și intrară fără greutate. Tînărul Mazzolai era în pat, cu un picior în ghips, dar a fost invitat să se scoale din pat și să vină la chestură, lucru care l-a acceptat fără rezistență.

Se părea că totul va decurge în liniște, însă drama izbucni pe neașteptate. În timp ce Mazzolai își îmbrăca pantalonii, ajutat de mama sa, agentul Carli descoperi într-un dulap un pachet învelit în ziar și-l desfăcu. Conținea mai multe alte pachete. Ca împinsă de un resort, femeia începu să scoată țipete isterice și apucă un scaun cu care încercă să lovească. În același timp, Mazzolai luă pistolul pe care îl ținea ascuns în buzunarul unei haine și începu să tragă nebunește. Agenții mei, luați pe neașteptate, avură un moment de dezorientare, însă imediat, deși răniți, reușiră să-l dezarmeze și să-l imobilizeze pe acest tînăr robust. S-a organizat urgent primul ajutor și la spital, cînd făceam bilanțul ciocnirii, ne dădurăm seama că situația lui Carli era disperată, iar aceea a lui D'Arrigo foarte gravă. Și Mazzolai fusese rănit ușor. Oricum, medicul primar al spitalului, profesorul Muntoni, se ocupă de îngrijirea cu egală abnegație a celor trei răniți, iar în privința agenților mei angajă o adevărată luptă cu moartea.

Din punct de vedere birocratic acțiunea se terminase, în ce mă privește putea să fie clasată la arhivă ; mai ales după deplina mărturisire a celor trei bandiți. Rămînea aspectul uman al afacerii și nu știu cu cîtă nerăbdare și grijă urmăream zi de zi îmbunătățirea foarte lentă și treptată a stării băieților mei. Ciștigară și această luptă, așa cum ciștigaseră sute în trecut, și sosi și ziua în care re-

numitul profesor Muntoni putu să-i declare în afara oricărui pericol.

Sînt şi acum alături de mine, în timp ce vă vorbesc, mereu în linia întîi, Carli şi D'Arrigo, şi gîndesc că unor oameni atît de credincioşi trebuie să li se acorde toată simpatia şi recunoştinţa cetăţenilor cinstiţi. Poliţia judiciară oferă colaboratorilor săi riscuri şi eforturi dintre cele mai dure, însă le oferă şi nemărginita emoţie de a „dezvălui" adevărul şi de a asigura respectarea legii.

(Tommaso Anania)

M-am sculat din somn cu greutate și am bîjbîit prin întuneric în căutarea telefonului. Am executat gestul mecanic, în virtutea obișnuinței, împins de dorința de a opri soneria blestemată, însă cînd am auzit vocea familiară a plutonierului Tessaro, m-am trezit aproape imediat la realitate.

— Îmi pare rău că trebuie să vă scol din pat, se scuză colaboratorul meu. Știu cît sînteți de obosit.

— Cît e ceasul ? am bîiguit.

— Cinci.

28 ianuarie 1958, orele cinci dimineața. Mă culcasem la orele două, după ce rezolvasem în mod fericit un caz care mă ținuse trei zile în șir în tensiune (asasinarea unei femei și descoperirea vinovatului datorită amprentei unui deget murdar de sînge cu care pătase peretele din holul casei victimei) și drept recompensă îmi făgăduisem opt ore neîntrerupte de somn. Dar după cum se vede treaba, destinul hotărîse cu totul altfel.

— Ce s-a întîmplat ? întrebai cu resemnare.

— O crimă. Victima n-a murit încă, dar e ca și morț. Este vorba de un bătrîn de 75 de ani, un anume Pellegrini, proprietarul barului din colțul bulevardului Zara. A fost lovit în cap cu un corp dur și bătrînul este la capătul puterilor.

— Unde s-a întîmplat ?

— În bar, acum o oră și jumătate. Furt. Au luat bani, țigări și valori.

— Cine a dat alarma ?

— Fiica lui Pellegrini care l-a văzut pe agresor.

— Bine, vin imediat.

— Trimit mașina să vă ia.

Cînd am ajuns în bulevardul Zara, băieții din Echipa Științifică abia sosiseră și, în timp ce se pregăteau să ridice amprentele, am aruncat o privire în jur, încercînd să mă orientez în mijlocul dezordinei pe care o lăsase în

urma lui răufăcătorul. Oblonul și ușa prăvăliei nu prezentau urme de violență.

— A fugit prin spate, îmi explică plutonierul Valente din Echipa Operativă, arătîndu-mi un coridor întunecat, mascat de o perdea din fundul localului. A strîmbat cu mîinile zăbrelele unui grilaj pentru a se putea strecura în curte, apoi a escaladat un perete destul de înalt. Urmele sînt evidente.

— Bravo. N-ați pierdut timpul degeaba! Tipul pare a fi un atlet. Spuneți că a fugit pe ușa din spate; a folosit aceeași cale și pentru a intra?

Valente își frecă bărbia, privindu-mă perplex.

— Din nenorocire, nu. Nici ușa din spate nu prezintă urme de violență.

— Aceasta ne permite să tragem două concluzii, am remarcat eu, sau individul avea o cheie...

— Sau?

— Sau reușise să se ascundă în local înaintea închiderii și a așteptat momentul oportun pentru a intra în acțiune.

— Cred că cea de a doua ipoteză este mai veridică. Mi se pare de necrezut să fi avut o cheie de la ușa din spate.

— Cine a deschis oblonul de la stradă?

— Fata lui Pellegrini, după ce și-a revenit din șoc și după ce ne-a telefonat.

— Apropo, unde este? Vreau să-i vorbesc.

— Poftiți! Veniți cu mine!

Din coridor se deschideau două uși: la stînga cea care ducea în locuința familiei, iar alta, în față, care servea ca intrare de serviciu.

— Bătrînul obișnuia să doarmă în camera din spatele prăvăliei, spuse Valente, arătîndu-mi o încăpere pe dreapta. Aici.

Femeia ședea pe o canapea și își ținea capul în mîini. M-am așezat alături de ea și, văzînd că era destul de tulburată, i-am vorbit amabil, cu voce joasă. Am întrebat-o dacă se simțea în stare să răspundă la întrebările mele. Răspunse curajoasă, printr-un semn al capului, și în scurt timp am reușit s-o ajut să povestească puținul pe care-l știa. Am aflat astfel că fusese trezită de zgomotul unei încăierări și de strigătul de ajutor al tatălui ei și că s-a

dus să vadă ce este, fără să se gîndească la pericolul ce-o pîndea.

— Din păcate, asasinul îl doborîse pe tatăl meu şi, văzîndu-mă, s-a aruncat asupra mea. N-am apucat să mai strig, deoarece m-a lovit cu atîta violenţă, încît am căzut la pămînt şi am leşinat. N-aş putea să-l recunosc pentru că nu i-am văzut faţa, ştiu însă că este un tip robust, cu o înfăţişare tînără şi că purta un impermeabil de culoare deschisă. Cînd mi-am revenit, m-am grăbit să telefonez la chestură şi am deschis obloanele aşteptînd agenţii... Sper că veţi reuşi să-l arestaţi...

Plîngînd, îşi acoperi faţa cu mîinile.

M-am întors pe coridor şi în timp ce mă apropiam de chepengul pivniţei pe care îl observasem mai înainte, Valente îmi raportă că lucrătorii de la criminalistică examinaseră un cric şi un levier pentru automobil, găsite lîngă victimă. Cricul fusese, fără îndoială, arma agresorului, însă nu se găsiseră pe el nici un fel de amprente digitale.

— Ce este aici, dedesubt ? întrebai, arătînd spre chepeng.

— Pivniţa pe care o folosim ca magazie şi depozit pentru băuturi, răspunse femeia.

— Bine, să aruncăm o privire.

Am coborît şi am supus întreg localul la o lungă şi atentă percheziţie, care n-a întîrziat să-şi arate roadele. Prin mulţimea de sticle înfundate se afla şi una din care lipseau vreo patru degete de gin şi într-un colţ găsirăm un sac de hîrtie cafenie, de tipul celor folosite de negustori pentru a păstra pîinea în ele. Ipoteza mea îşi găsise o confirmare şi anume că cineva s-a întreţinut un timp aici, dedesubt, şi şi-a omorît timpul mîncînd şi bînd. O urmă, destul de slabă şi neclară, începea să se contureze. Asasinul era un tînăr atletic şi foarte abil. Folosise un cric pentru a ucide şi se vedea că nu era la primele sale experienţe în materie de furt. Cum să-l identificăm ? Mai întîi de toate, trebuia să restringem cercul în jurul spărgătorilor de baruri şi tutungerii — deoarece fiecare hoţ are specialitatea sa — şi să-i interogăm pe vecini.

În zilele ce urmară, prin faţa biroului meu defilară zeci de persoane şi printre ele un grup de cetăţeni bineintenţionaţi, ce s-au prezentat voluntar, declarînd că au vă-

zut un individ cu impermeabil de culoare deschisă sărind peretele din spatele barului.

— Sîntem vînători, au spus ei, şi aşteptam tramvaiul care ne scotea din oraş. L-am remarcat pe acel individ, însă, sincer vorbind, n-am acordat prea multă importanţă întîmplării.

Sfera în care trebuia să efectuăm cercetările era destul de amplă şi mai degrabă demoralizantă. Cea mai bună idee a fost desigur aceea de a examina unul cîte unul toate buletinele de pronosticuri fotbalistice completate în holul barului în seara care a precedat delictul. N-a fost o treabă uşoară, însă pînă la urmă un nume ne atrase atenţia. Era vorba de un anume Alfredo Bonazzi, originar din Avellino, oraşul meu natal, care avusese de-a face cu poliţia pentru port ilegal de armă şi tentativă de trecere a frontierei. Ascultînd de instinct, care m-a ajutat de atîtea ori, am hotărît să concentrez cercetările asupra lui şi, ţinînd cont că era un tip destul de robust, m-am convins că o apucasem de un drum bun. Firesc, una era să presupui şi alta să dovedeşti.

Aveam însă o experienţă serioasă în investigaţii amănunţite, răbdătoare, şi mi-am orientat oamenii pe urmele lui Bonazzi şi ale eventualilor săi complici. Norocul ne-a surîs. După şapte zile am aflat că omul avea o prietenă în Monte Olimpio, provincia Como şi, fără să mai pierd timpul, am trimis acolo pe plutonierii Giannattario, Oscuri şi Valente, cu sarcina de a lăsa să se creadă că sînt nişte contrabandişti, prieteni cu Bonazzi şi de a-şi apropia femeia pentru a obţine de la ea toate informaţiile posibile. Şi această misiune a fost fructuoasă. Femeia, interogată cu abilitate de funcţionarii mei, se plînse de caracterul prietenului său, declară că se săturase să mai trăiască cu un tip violent ca el şi, fără să-şi dea seama de gravitatea informaţiei, povesti că în ziua fatală, el venise acasă în zorii zilei fără să-i dea vreo explicaţie.

În acest moment, chiar cînd mă pregăteam să cer un mandat de arestare, Bonazzi, printr-o lovitură de teatru, se prezentă în faţa autorităţilor declarîndu-se autorul furtului ce avusese loc în noaptea delictului la o tutungerie din Como.

O dată depăşită surpriza, am înţeles că el căuta să-şi găsească o vină mai uşoară pentru a nu fi acuzat de omor; astfel încît am solicitat chesturii să facă cercetări rapide, pentru ca Bonazzi să fie pus în libertate cît mai repede posibil. Ceea ce se întîmplă după trei zile de aşteptare, iar de data aceasta răufăcătorul, părăsind chestura din Como, dădu de mine şi de Jovine — pe atunci şeful Echipei Crime din Milano — care îl aşteptam.

Cercul se strînsese în jurul ucigaşului şi noianul de informaţii pe care reuşisem să le strîngem, îmi dădeau siguranţă. Interogatoriul se desfăşură într-o atmosferă de tensiune şi puternică emoţie. Bonazzi opuse o rezistenţă dîrză şi ostilă, aşa cum prevăzusem.

Fără să-mi pierd firea, i-am pus în faţă toate probele pe care le deţineau şi am văzut că siguranţa lui începe să se clatine. I-am vorbit de mărturisirile prietenei sale, de buletinele completate de el cu cîteva ore înaintea crimei în barul din bulevardul Zara; i-am spus că levierul şi cricul îi fuseseră împrumutate de un cunoscut al său (fost condamnat şi acesta, domiciliat în regiunea portului Genova, pe care oamenii mei îl descoperiseră) şi că acesta era gata să depună mărturie pentru a nu fi amestecat într-un caz de asasinat; l-am confruntat cu un frizer, care îl tunsese la opt dimineaţa şi care l-a recunoscut fără greutate; l-am pus în faţa negustorului care îi vînduse pîine în seara premergătoare crimei, cu cîteva minute mai înainte de închiderea prăvăliei şi am încheiat spunîndu-i că alibiul pe care încerca să şi-l construiască nu era bun.

— Nu te aflai la Como, ci la Milano. Am împrospătat şi memoria prietenei tale şi acum nu mai este atît de sigură că te-ai întors în zori. Poate că era ceva mai tîrziu, ce spui?

Lovitura de graţie, însă, care l-a făcut să se prăbuşească, a fost amănuntul cu sticla de gin. Am încercat atunci o şmecherie.

— Există pe sticlă amprentele tale. Cum vei justifica prezenţa ta în pivniţa barului?

Ajunsesem la limita unei mărturisiri complete şi nu putu să reziste mai mult. Recunoscu totul, adăugă că nu avusese intenţia să ucidă şi că numai frica l-a determinat,

și ne arătă pînă și locul în care ascunsese un impermeabil pătat de sînge.

Cu impermeabilul în mînă, am adăugat și ultima verigă care lipsea din lanțul vinovăției sale. Cazul era închis, sărmanul Pellegrini (mort între timp) își afla răzbunarea. Alfredo Bonazzi a fost condamnat de tribunal la douăzeci și șapte de ani închisoare cu specificația „semi-debilitate mintală".

(Mario Nardone)

LOVITURA DIN STRADA OSOPPO

„Jaful secolului", „Misterul salopetelor albastre", „Chicago în strada Osoppo" şi alte titluri asemănătoare figurau în februarie 1958 pe primele pagini ale cotidienelor din toată Italia, şi nu se poate spune că reporterii se lăsaseră furaţi de fantezie ; dimpotrivă, orice descriere a faptelor părea inferioară dramaticei realităţi.

În ziua de 27 februarie 1958, la orele nouă şi douăzeci şi trei, în strada Osoppo, la Milano, şapte gangsteri au atacat maşina blindată a Băncii Populare şi, în decurs de cîteva minute, au reuşit să intre în posesia celor nouă casete metalice conţinînd bani, titluri şi cecuri bancare în valoare de o jumătate de miliard ; a fost lovitura cea mai senzaţională pe care cronica milaneză a înregistrat-o vreodată.

Maşina blindată care se îndrepta către agenţia nr. 28 a Băncii Populare din Milano, din strada Rubens, era condusă de un şofer care, conştiincios, schimba zilnic itinerariul, însă bandiţii care-l urmăriseră săptămîni de-a rîndul, au găsit cu uşurinţă punctul corespunzător pentru efectuarea loviturii. Au ales intersecţia străzilor Osoppo şi Caccialepori, şi au folosit patru vehicole : un automobil „de recunoaştere" care aştepta în faţa casei parohiale din strada Osoppo, un autocar gol plasat ceva mai departe, un automobil „amiral" în care se afla grosul bandei şi, în sfîrşit, un mic camion.

În momentul în care maşina băncii îşi făcu apariţia ieşind din Piaţa Brescia, autocarul criminalilor care staţiona la intersecţie, în partea opusă, îşi părăsi încet poziţia şi înaintă către centrul bifurcaţiei.

În acelaşi timp, automobilul se puse în mişcare, traversă în viteză o scurtă fîşie din partea carosabilă, derapă şi se izbi în peretele clădirii cu nr. 7. Acţiunea, concepută ca să atragă atenţia trecătorilor asupra a ceea ce părea un accident obişnuit de circulaţie, şi-a atins scopul. Puţinele persoane în trecere pe acolo se grăbiră să ajungă

la locul cu pricina şi nici unul nu-şi dădu seama că între timp micul camion se pusese în mişcare şi se îndrepta cu viteză asupra maşinii blindate, lovind-o cu violenţă.

Din maşina avariată şi din camion ieşiră doi indivizi în salopete albastre şi capişoane de lînă pe cap, înarmaţi cu puşti mitraliere.

Individul din automobilul „de recunoaştere" le strigă tuturor „mîinile sus", complicele său făcînd ţăndări geamul portierei maşinii blindate, lovindu-l pe agentul de escortă care rămase leşinat, iar restul bandei sosi în goană pentru a transporta valorile.

Cu mişcări rapide şi precise, gangsterii transferară casetele din maşina blindată în camion, se îmbarcară în restul maşinilor şi fugiră, abandonînd automobilul „de recunoaştere".

Lovitura stîrni mare senzaţie în opinia publică, iar fiecare dintre noi se simţi mobilizat la vînătoarea bandiţilor.

Ajutaţi de carabinieri începurăm să punem bazele unor operaţiuni în stil mare, care în foarte scurt timp aveau să aducă în sfera activităţii noastre sute de suspecţi, foşti condamnaţi, hoţi ordinari, prostituate, indivizi decăzuţi de toate nuanţele, şi începurăm să verificăm tot atîtea depoziţii, alibiuri şi declaraţii, încercînd să stabilim unde se afla adevărul şi avînd grijă să nu ne lăsăm atraşi pe piste false, întinse chiar sub ochii noştri.

Citeva zile navigarăm în întuneric, chiar dacă acel *modus operandi* al bandiţilor ne îndreptăţea să credem că un singur om, Enrico Cesaroni, ar fi fost în stare să organizeze acţiuni criminale de acest gen.

Cesaroni fu interogat, însă l-am părăsit imediat din lipsa unor dovezi compromiţătoare precise.

Am făcut un prim pas în cercetările noastre, cînd am obţinut să fie secat o parte din vechiul canal Olona, în care eram siguri că banditii îşi aruncaseră salopetele pentru a scăpa de ele. Bănuielile noastre se adeveriră, deoarece în timpul lucrărilor de secare, au fost găsite pe albia mîloasă două revolvere, un capişon de lînă, două măşti negre şi nişte salopete.

Era vorba chiar de îmbrăcămintea gangsterilor, astfel că pentru moment se punea problema identificării provenienței salopetelor albastre.

N-am avut însă prea mult noroc deoarece, ajunși, după multe investigații, la un vînzător ambulant, ultimul care le avusese, acesta nu ne-a putut fi de nici un folos fiindcă toate salopetele i se furaseră cu tot cu camionul încărcat cu alte mărfuri.

Vînzătorul ambulant spusese adevărul, fiindcă am stabilit că furtul camionului avusese loc de fapt cu cîteva zile înaintea jafului.

Era necesar, așadar, să identificăm hoțul sau cel puțin pe cineva care îl văzuse fugind cu camionul vînzătorului ambulant.

Martorului îi fură puse la dispoziție numeroase fotografii de identificare și cu ușurință o indică pe aceea care îl reprezenta pe Giorgio Puccia, cunoscut de noi pentru efectuarea altor furturi.

Puccia fu arestat și la chestură recunoscu furtul camionului, precizînd că vînduse salopetele care se aflau în el lui Luciano De Maria.

Cu diferite echipe de agenți s-a procedat la reținerea lui De Maria, Ferdinando Russo, Arnoldo Gesmundo, Arnaldo Bolognini, Ugo Ciappina și a altora, bănuiți de a fi participat la această lovitură.

Nenumăratele versiuni au fost confruntate una cu alta și la sfîrșit acțiunea s-a soldat cu o recunoaștere din partea făptașilor.

Totuși, mai lipseau cîteva documente pentru a completa mozaicul. De aceasta s-a îngrijit însă soarta. Un informator din rețeaua mea mi-a fixat telefonic o întîlnire la care trebuia să vin singur, dezarmat și la volanul mașinii mele.

Am acceptat această propunere și m-am dus la locul stabilit. Două ore mai tîrziu mă întorceam la chestură cu alte probe în sarcina bandiților și, ceea ce era mai important, aflasem cine le furnizase armele. Furnizorul era un anume Ermenegildo Rosi, fără cazier și de nesuspectat. Numele său, de fapt, nu fusese niciodată amestecat în jafuri și crime, și de aceea Cesaroni îi plătise un milion ca să-i depoziteze armamentul.

În casa lui Rosi găsirăm un adevărat arsenal : opt puști mitraliere, șase pistoale, patru grenade de mînă și cartușe.

Șeful bandei, Enrico Cesaroni, ne-a scăpat datorită unei trădări și s-a stabilit la Caracas ; l-am identificat însă în Venezuela și l-am arestat ulterior ; același lucru s-a întîmplat și cu Eros Castiglioni, care fugise cu prada la Paris, dar care ulterior a căzut și el în plasa justiției.

Am aflat de la banditi că lovitura — concepută în toate detaliile sale de către Enrico Cesaroni — le adusese acestora o sută paisprezece milioane în numerar, o mare cantitate de acțiuni, cecuri în valoare de jumătate miliard, în mare parte distruse de criminali, fiind considerate extrem de periculoase.

Fiecărui participant la lovitură îi reveniseră cincisprezece milioane, după acoperirea cheltuielilor de organizare, chiria armelor, cumpărarea salopetelor albastre etc., iar împărțirea avusese loc în barul lui Enrico Cesaroni din strada Chinotto 40.

O dată cu arestarea lui Cesaroni și a complicilor lui, s-a făcut lumină deplină și asupra altor atacuri banditești efectuate la Milano în perioada dintre 10 decembrie 1956 la 27 februarie 1958 : spargeri la trei bănci, la cîteva prăvălii și la un oficiu poștal, lovituri în care era implicat unul sau mai mulți componenți ai bandei „salopetelor albastre".

(Paolo Zamparelli)

Am terminat de citit ultimele programe, am salutat colegii din Echipa Operativă ce lucrau în schimbul de noapte și am părăsit biroul șefului Secției Crime, care, în 1960 — perioada la care mă refer — se afla în Piața Nicosia.

Trecuse de miezul nopții de 23 septembrie, iar ziua obositoare și foarte caldă mă făcuse să mă gîndesc cu o deosebită nostalgie la concediul de care nu putusem să mă bucur din cauza sarcinilor pe care le avusesem de îndeplinit. M-am urcat în „panteră" alături de plutonierul Barbato și de brigadierul Luneso și, în timp ce traversam centrul orașului, mi-am dat seama că un mare număr de persoane se distrau în voie, în pofida orei tîrzii ; sincer vorbind, îi invidiam fiindcă păreau să nu aibă vreun gînd pe lume, cel puțin în aparență, și am constatat că localurile la modă, barurile și restaurantele erau pline de oameni voioși. „Lumea ar trebui să-și vadă întotdeauna de treabă, mă gîndii eu. Și ficatul meu ar avea de cîștigat..."

În dreptul uneia din faimoasele cafenele de pe strada Veneto, observarăm o ambuscadă pe trotuar și, dat fiind că noi practic nu sîntem niciodată în afara serviciului, ne gîndirăm să coborîm pentru a arunca o privire. Era o alarmă falsă ; un grup de turiști care glumeau între ei, strigînd și cîntînd, așa că nu ne rămase decît să intrăm liniștiți în local și să comandăm la bar trei cafele expres.

Urcarăm apoi în mașină, traversarăm Parcul Villei Borghese și către orele două și jumătate mi-am luat rămas bun de la colaboratorii mei și am intrat în casă. Mai înainte de a mă culca, am citit cîteva pagini din *Divina Comedia* comentată de Francesco de Sanctis — lectură care-mi destinde minunat nervii — iar la trei și douăzeci am stins lumina.

La orele patru fără un sfert, după o odihnă consistentă de douăzeci și cinci de minute, am auzit soneria telefonului. Mi se păru că izvorăște din fundul unui puț și, înainte de a-mi da seama unde mă aflu, în virtutea obișnuinței, am și luat receptorul, bîjbîind prin întuneric și înghinind :

— Da ? Alo !

Era colegul meu Adelchi Caggiano.

— A fost atacat un bătrîn şi lovit cu un corp greu, mă anunţă el scurt. Sărmanul îşi trăieşte la policlinică ultimele clipe. Pentru moment nu ştiu nici eu mai mult.

M-am deşteptat de-a binelea şi am sărit în mijlocul patului, aprinzînd lumina.

— În regulă, mulţumesc. Voi chema imediat spitalul.

Am vorbit cu subofiţerul de poliţie de la punctul de prim-ajutor al policlinicii, care îmi confirmă internarea unui bătrîn în stare foarte gravă, însă n-am reuşit să aflu alte amănunte fiindcă medicul de gardă nu stabilise încă diagnosticul.

Am telefonat atunci Echipei Operative şi, prin intermediul punctului-radio am cerut ca cea mai apropiată maşină să se ducă la policlinică, anunţîndu-i că eu mai întîrziu puţin acasă pentru a primi veşti. M-am grăbit să mă îmbrac ştiind că dintr-o clipă într-alta va trebui să plec şi curînd am şi primit un telefon de la plutonierul Mereu care se afla la bordul unei maşini de patrulare.

— Abia am sosit la spital, spuse el grăbit. Bătrînul e ca şi mort. Doctorii fac imposibilul pentru a-l salva, însă numai o minune îl mai poate scăpa...

— Înţeleg. Nu vă mişcaţi de acolo, domnule plutonier, peste puţin voi ajunge şi eu. Între timp căutaţi să obţineţi toate informaţiile despre victimă. La revedere !

Întrerupsei comunicarea pentru a-l ruga pe Caggiano să mă aştepte la Centrală aşa că am coborît în stradă, am sărit într-o „panteră" care lucra în zona respectivă şi am plecat la policlinică. Cînd am intrat în sala de urgenţe, am privit maşinal ceasul şi am observat că toată manevra abia de-mi luase jumătate de oră ; era patru şi un sfert.

— Pacientul se află într-o situaţie critică, mă informă medicul de serviciu. Nu rezistă fără tubul de oxigen.

— E în stare să vorbească ?

Medicul dădu neîncrezător din cap.

— Mă tem că nu. Oricum, o încercare nu costă nimic. Veniţi cu mine...

Plutonierul Mereu veni lîngă mine şi-mi dădu cîteva date generale asupra victimei :

— Se numeşte Pietro Aglioti, născut la Gerace Superiore, provincia Reggio Calabria, la 25 decembrie 1879 ; locuieşte de mulţi ani la Roma, în bulevardul Provinciilor nr. 116. Am aflat toate acestea de la fiul lui, care îl supraveghează acum...

— Am să vorbesc cu el mai tîrziu.

Discuţia mea cu Pietro Aglioti a fost anevoioasă şi presărată de dificultăţi fireşti, dat fiind că el se afla încă într-o evidentă stare de şoc, totuşi am văzut imediat că sărmanul dorea să ne ajute mai mult decît îi permiteau forţele reduse, şi că făcea eforturi de a-mi răspunde cu orice preţ la întrebări.

— Curaj, domnule Aglioti, îi spusei, aplecat deasupra patului. Veţi vedea că doctorii vă vor pune repede pe picioare.

Era palid la faţă, alb ca cearşaful ce-l acoperea şi mişcă buzele pentru a şopti cu durere :

— Nu... pentru mine totul s-a sfîrşit, o ştiu...

— Vă aminţiti ceea ce vi s-a întîmplat ?

— Da...

— Aţi fost atacat, într-adevăr ?

— Da...

— Unde ?

— La poartă...

— La poarta clădirii unde locuiţi ?

— Da...

— Cîţi erau ?

— Nu ştiu...

— Nu i-aţi văzut ?

— Nu... m-au lovit pe la spate...

Nu mai aveam ce să-l întreb, iar pe de altă parte, abuzasem destul de forţele lui, aşa că l-am lăsat în grija medicilor şi am trecut într-o încăpere alăturată, rugîndu-l pe plutonier să mi-l trimită pe fiul muribundului.

— Povestiţi-mi tot ce ştiţi, i-am cerut cînd l-am văzut în faţa mea. Vorbiţi-mi despre tatăl dumneavoastră, despre obiceiurile lui, fără a omite nimic.

Îndurerat şi întunecat la faţă, încuviinţă şi răspunse încet, ca şi cînd s-ar fi concentrat :

— Tata lucrează la o staţie de benzină. Îl cunoaşte toată lumea din cartier şi-l stimează fiindcă, deşi este în

vîrstă, muncește ca unul tînăr. Seara, după închidere, se întoarce acasă la cină, apoi se duce să petreacă o oră, două într-un bar învecinat. Are nevoie de aer, iar vara este nevoit să se trezească cu noaptea-n cap...

— Suferă de astm ?

— Exact. Iese afară, face o plimbare în jurul casei și cînd simte că i-a trecut criza, se întoarce și se întinde în pat.

— Bănuiesc că asta se întîmplă des în timpul anotimpului cald.

— În fiecare noapte și cîteodată chiar de mai multe ori pe noapte.

— Vorbiți-mi de cele întîmplate azi-noapte.

— Ieri-seara, taică-meu s-a întors acasă devreme, ca de obicei, a cinat și înainte de a ieși din casă, a depus cele optzeci de mii de lire pe care le încasase în timpul zilei la benzinărie.

Am ciulit urechile, informația mi se părea interesantă.

— Prin urmare, domnul Aglioti nu avea bani asupra lui ? întrebai eu.

— Cîteva sute de lire, nu mai mult.

— Lasă acasă întotdeauna încasările din ziua respectivă.

— Din nenorocire, nu... Dimpotrivă, obișnuiește să ia banii cu el și să-i scoată afară în momentul plății consumației la bar.

„Prost obicei, am gîndit eu, care poate să-l coste viața !" Cine știe cîtă lume îl văzuse fluturînd banii și vreunul l-a așteptat, pîndindu-l, fără să-și închipuie că tocmai în seara aceea el își lăsase banii acasă.

— La ce oră s-a întors ? am întrebat.

— La unsprezece și jumătate, însă după o oră a coborît din nou. Îi era rău și avea mare nevoie de aer curat. Nu l-am mai văzut... decît după agresiunea care a avut loc către orele două.

— Aveți idee cine ar fi putut fi ? Bănuiți pe cineva ?

— Sincer să fiu, nu. Tata nu are dușmani...

„Nu trebuie să ai dușmani pentru a fi victima unui hoț", mă gîndii eu, însă nu am mai continuat și am întrerupt pentru moment discuția. Era necesar să lansez un apel pentru a informa agenții de patrulare despre cele

întîmplate, așa că m-am grăbit să redactez un scurt mesaj prin radio tuturor mașinilor ; era vorba de a controla și identifica orice persoană suspectă sau care ne dădea prilejul s-o suspectăm, fie că mergea pe jos, sau se afla la volanul unei mașini.

Misiunea mea la spital era terminată și pe la orele cinci m-am urcat într-o „panteră" rapidă, pentru a mă deplasa pe bulevardul Provinciilor la numărul 116. Am organizat o supraveghere imediată în jurul casei și la intrare, am pus un om de gardă pentru ca nimic să nu fie mișcat din loc sau înlăturat, și după ce am chemat Echipa de criminalistică pentru revelarea urmelor, am pornit la cercetări amănunțite. L-am anunțat pe proprietarul barului frecventat de Aglioti că doream să-i vorbesc și, așteptîndu-l să sosească, am urcat în casă pentru a interoga restul familiei. Fata bătrînului, Carmela, îmi confirmă că-l auzise pe taică-său după miezul nopții și adăugă deprimată :

— Nu l-am întrebat nimic fiindcă sînt obișnuită cu plecările lui neașteptate. L-am văzut numai cînd l-au adus rănit acasă și m-am trezit...

— Cine îl însoțea ?

— Nu știu, mi se pare că erau mai mulți... Am recunoscut un tînăr din bloc, însă emoția, spaima...

Cum am putut să constat în continuare, era vorba de o casă solidă, cu zece etaje și diferite intrări care răspundeau într-o curte-grădină ; imobilul era locuit de numeroși studenți, printre care și tînărul indicat de Carmela, un tînăr de douăzeci de ani, pe nume Gabriele Monrico. M-am întrebat vag cum de băiatul acesta circula la două noaptea, astfel încît să fie gata să-l ajute pe Aglioti și chiar să-l transporte împreună cu alții în casă, însă a fost un gînd trecător și, date fiind împrejurările, nu m-am oprit îndelung asupra lui. Sosise între timp domnul Ruggero Fillo, proprietarul barului, și-l rugai să-mi spună tot ce știa despre bătrîn. Ne-am adunat cu toții în localul său, unde a aprins lumina, afară fiind încă întuneric, și mi-a povestit pe scurt ce știa despre Aglioti. De la început mi-a declarat că îl stima foarte mult și continuă să-i aducă laude, plîngîndu-l ca pe un om la locul lui, bun și chibzuit ; îmi vorbi apoi despre persoanele care se aflau la

bar în seara precedentă şi-mi dădu numele cîtorva clienţi obişnuiţi.

— Firește, preciză el, erau cîţiva care ştiau că Aglioti purta asupra sa sume importante după închiderea benzinăriei.

— Nu vă vine în minte nici unul care, după părerea dumneavoastră, ar putea fi suspectat de comiterea acestei agresiuni ?

— Din păcate, nu. Localul meu este frecventat de oameni cumsecade.

Cazul părea mai greu decît prevăzusem ; lipseau indiciile şi nu existau martori oculari. Am depăşit un justificat sentiment de dezamăgire şi, în speranţa de a obţine pe alte căi informaţii de valoare, am continuat să păstrez o strînsă legătură radio-telefonică cu maşinile poliţiei care brăzdau oraşul. De la Echipa Operativă am aflat că cei reţinuţi se ridicau la vreo cincizeci şi printre ei se afla şi tînărul Gabriele Monrico, iar de la policlinică am fost informat că Pietro Aglioti se stingea.

Am hotărît la iuţeală să mă întorc în birourile din Piaţa Nicosia, iar cînd am ajuns l-am rugat pe Caggiano să verifice pe toţi vizitatorii obişnuiţi ai barului, în timp ce plutonierului Barbato i-am solicitat să-mi procure datele de stare civilă ale chiriaşilor din Bulevardul Provinciilor nr. 116. În rest, problemele normale de administraţie, adică aceeaşi operaţiune obişnuită pe scară largă, care necesită un mare număr de oameni şi mijloace pentru controlul diferitelor sectoare ale drojdiei societăţii, de la şantajişti la perverşi, de la hoţi la prostituate, de la suspecţi la spărgători.

Fără îndoială, Pietro Aglioti fusese atacat cu scopul de a fi prădat, însă una era să fii convins şi alta să pui mîna pe vinovat ; putea fi vorba de un cunoscut al victimei, de acord, însă tot atît de bine putea fi un hoţ ocazional care trecuse întîmplător pe acolo şi profitase de întîlnirea cu un bătrîn singuratic ; în cazul acesta dificultăţile ar fi crescut considerabil şi această perspectivă nu mă entuziasma, cu atît mai mult cu cît eram foarte hotărît să-l „răzbun" pe acel cumsecade Aglioti.

În cîteva ore de interogatorii intense am cercetat peste cincizeci de reţinuţi, fără să descopăr însă nimic intere-

sant, apoi mi-a fost adus Gabriele Monrico, şi instinctul asociat cu o anumită curiozitate m-a determinat să-i acord toată atenţia. Era un tînăr înalt, zvelt, îngrijit, îmbrăcat elegant, în negru, însă fără cravată şi trebuie să mărturisesc că mi s-a părut puţin cam sigur de sine ; în spatele aparentei sale răceli intuiam o personalitate complexă, aşa cum nu este greu să găsim la mulţi exponenţi ai noii generaţii „arse", sau cum dracu vor să-i mai zică.

Răspunse cu respect la întrebările mele şi-mi povesti că se întorcea tocmai acasă, însoţit de doi prieteni, Enzo Sciommei, domiciliat în strada Concordia nr. 6, şi Raffaele Massolo, din strada Livorno nr. 1.

— De ce aşa de tîrziu ? am întrebat pe un ton indiferent, presupunînd că dacă m-aş fi arătat prea interesat, s-ar fi închis într-o tăcere prudentă.

— Ne întorceam de la o petrecere studenţească.

— Înţeleg. Şi ce s-a întîmplat după aceea ?

— Imediat ce-am intrat în gang, am auzit nişte vaiete şi am văzut un bătrîn la pămînt, rănit. Firește, am încercat să-l ajut şi să-l duc în apartamentul său...

— Îl cunoşteai ?

— Da, locuieşte în acelaşi bloc cu mine, însă la o altă scară.

— Continuă.

— Păi, l-am ajutat... apoi, împreună cu cei ai casei, l-am dus la policlinică.

Nu aveam nici un motiv plauzibil să pun la îndoială declaraţiile lui Monrico, totuşi ceva din comportarea şi din tonul vocii sale mă nedumerise. Simţeam nevoia să cercetez în profunzime situaţia acestor tineri care hoinăreau prin oraş la ora două noaptea, nepăsători de cele ce aveau să le spună părinţii lor. L-am invitat pe Monrico să rămînă la dispoziţia mea şi dădui ordin ca Sciommei şi Massolo să fie imediat găsiţi şi aduşi în biroul meu. Cînd i-am avut pe toţi în mînă, i-am interogat separat, încercînd să-mi formez o părere asupra caracterului lor, asupra mentalităţii şi, mai înainte de toate, asupra sincerităţii lor şi mi-am dat seama că, dintre toţi trei, Massolo era fără îndoială cel mai maleabil, dar şi cel mai preocupat. Părea că-i este frică să nu cadă într-o cursă şi privea

împrejur ca o fiară încolțită, sau mai bine zis ca un copil în căutarea unui ajutor.

L-am tratat cu amabilitate, evitînd tonurile brusce și întrebările directe, și am reușit să scot de la el mărturisiri deconcertante ; după cîte se părea, tînărul, ca și amicii lui, se bucura de o libertate nelimitată, dispunea de un automobil propriu și, în aparență, nu dădea socoteală nimănui despre acțiunile sale. Am avut un sentiment neplăcut la auzul acestor enormități și mă întrebam la ce putea duce o educație modernă, concepută cu atîta dispreț pentru normele sociale. Felul meu de a discuta, în calitate de frate mai mare, își ajunse, oricum, scopul, rupînd zidul de neîncredere care se creează de obicei în relațiile dintre „bătrîni" și „tineri" și lui Massolo nu-i fu greu să-mi spună cum își petrecuse timpul în cursul nopții.

— ...Am fost la o petrecere studențească, apoi am colindat cu mașina prin oraș, fără un scop bine definit, pînă cînd am terminat benzina ...

Mi-am amintit pe neașteptate că proprietarul barului mă făcuse atent asupra sosirii a trei tineri în localul său pe la miezul nopții și am vrut să-l pun la încercare pe Massolo.

— Îl cunoști pe domnul Fillo ? l-am întrebat pe neașteptate.

— Pe cine ?

— Pe patronul barului unde se duce mereu prietenul tău, Monrico.

Se înroși și șovăi înainte de a răspunde :

— Monrico frecventează atîtea baruri...

— De acord, am replicat eu cu blîndețe, însă eu mă refer la acela din Bulevardul Provinciilor. Haide, știi bine care...

Deveni din nou morocănos și irascibil și dădu din cap :

— Nu, nu-l cunosc.

Ce motive avea să mintă ? Nu voia oare să-mi dea posibilitatea să cred că se afla în vecinătatea locului crimei cu puțin înainte ca aceasta să fie crimă ? Era o prostie din partea lui, însă nu trebuia scăpat din vedere că era vorba de un băiat neobișnuit cu polemica și subterfugiile ; afară de aceasta, dacă avea ceva de ascuns, se temea să nu vină în contradicție cu ceea ce ar fi admis prietenii lui

mai înainte. Ajungea să-mi fi spus : „Nu-l cunosc pe domnul Fillo, însă cunosc barul despre care vorbiți ; am fost acolo azi-noapte cu prietenii mei..." În schimb, preferase să mintă.

Nu i-am reproșat minciuna, prefăcîndu-mă că n-am remarcat-o și am schimbat subiectul.

— Bănuiesc, i-am spus, că hainele cu care ești îmbrăcat sînt aceleași cu care ai fost la petrecere ?

Mă privi neîncrezător, apoi se convinse că întrebarea era inofensivă și răspunse afirmativ :

— Da, sînt aceleași.

— Și cele ale prietenilor tăi ?

Se gîndi un moment și răspunse de asemenea afirmativ.

Era așa cum îmi închipuisem și-mi repetai că numai Monrico era fără cravată. De ce ? Unde o lăsase ? La petrecere o avusese cu certitudine, ca toți prietenii săi și doar nu se mai dusese pe acasă.

Se făcuse nouă dimineața, interogatoriul celor trei tineri alternase cu cel al cîtorva locatari din bloc și începusem să-mi fac o imagine destul de clară a situației. Încercai să trag primele concluzii împreună cu colaboratorii mei cei mai apropiați și-mi dădui seama că depozițiile lui Monrico, Sciommei și Massolo se contraziceau în cîteva puncte ; nimic grav dacă n-ar fi fost la mijloc un muribund, însă destul pentru a trezi bănuielile noastre în cazul respectiv. Totuși, declarațiile chiriașilor asupra lui Monrico erau unanime ; toți îl descriau ca pe un tînăr violent și arogant, un „cap înfierbîntat"... în timp ce aceia care-l cunoșteau pe Massolo afirmau că era vorba de un tînăr politicos, educat, în esență bun. În ceea ce-l privește pe Sciommei, nu obținurăm nimic deosebit, nici în bine nici în rău : un tip incolor, probabil un dominat, incapabil să se opună voinței altuia. Era clasicul terțet bine armonizat — gînditorul și executorul, într-o admirație nemărginită față de tovarășul lor mai „drept" decît ei...

Cine altul decît Monrico ar fi putut să dea lovitura ? El îl cunoștea pe Aglioti, știa de bani, locuia în același bloc ; avea tot dreptul să intre în casa aceea și bătrînul

n-ar fi bănuit nimic văzîndu-l că se apropie. Firește, navigam în marea supozițiilor, aveam nevoie de multe pentru a transpune teoria în certitudine, totuși simțeam că apucasem pe un drum bun și aveam de gînd să bat fierul cît e cald.

Am încercat să evit rudele celor trei tineri, care în mod justificat căutau să afle motivele unei „rețineri" atît de prelungite și, în timp ce oamenii mei percheziționau minuțios clădirea din Bulevardul Provinciilor în căutarea unui indiciu și a armei cu care se săvîrșise crima, mi-am concentrat din nou atenția asupra lui Massolo. L-am dus într-o cameră separată și am încercat să-l fac să se simtă la largul lui, oferindu-i cafea cu lapte și pîine, întrucît băiatul nu luase micul dejun, și vorbindu-i pe un ton prietenos, dar serios, l-am lăsat să întrevadă poziția periculoasă în care se situează cei ce împiedică acțiunile justiției. Sincer să fiu, aș fi pus capăt acestor discuții însă, repet, mă muncea gîndul că tînărul îmi ascundea ceva grav și consideram că merita să insist.

— Ești un băiat instruit și inteligent, îi spusei. Dacă știi ceva, ai datoria să ne ajuți, sînt sigur că îți dai seama de asta. Aici nu este vorba de a trăda un prieten, ci de a delimita responsabilitatea ta de a aceluia care a încercat să te nenorocească.

Se îngălbeni ca un mort și holbă ochii, însă dădu din cap cu încăpățînare.

— Nu știu nimic, nu înțeleg despre ce vorbiți...

— Fiule, nu-ți agrava propria situație, am spus cu intenția de a grăbi lucrurile, citind spaima pe fața lui. Un biet bătrîn nevinovat este pe punctul de a-și pierde viața! Nu este vorba de o prostie copilărească, ci de o crimă!

Continuarăm așa pînă la unsprezece și jumătate, cînd Massolo, la capătul forțelor, avu o neașteptată criză nervoasă și-mi ceru printre sughițuri să-și vadă mama. Simțeam că ne apropiem de dezlegarea acelei triste întîmplări și, bucurîndu-mă totuși că n-am abandonat pista, încercam un sentiment de milă pentru tînărul care stătea în fața mea implorîndu-mă cu mîinile împreunate să-l ajut. Măr-

turisirea ieşi de pe buzele sale în frînturi, ciuntită, întreruptă continuu de izbucnirile de plîns, şi m-a lăsat împietrit.

Sînt obişnuit să am de-a face cu durerea şi răul omenesc, însă auzindu-l pe copilul acela vorbind, mi s-a părut că trăiesc un adevărat coşmar ; mi-era imposibil să cred că trei tineri de familie bună, în pragul maturităţii, sănătoşi fizic şi fără necazuri, ar fi putut să pună în aplicare un plan nebunesc cu atita inconştienţă rece şi atita hotărîre. Mărturisirea lui este aceasta :

— La sfîrşitul petrecerii am făcut un tur cu maşina, apoi ne-am dat seama că benzina era pe sfîrşite, iar eu am propus să ne întoarcem acasă. Monrico a spus însă că are o idee grozavă : „Cunosc un bătrîn de pe lîngă mine care are întotdeauna ceva bani. Haideţi să-l căutăm. Dacă îl găsim, îi dăm una în cap şi plecăm cu banii..." Credeam că glumeşte, dar el vorbea serios. Oricum, Sciommei şi cu mine ne-am lăsat convinşi şi am ajuns în Bulevardul Provinciilor, unde am intrat într-un bar pentru a vedea dacă bătrînul se găsea acolo. I-am dat de urmă ceva mai tirziu, în preajma casei, şi Monrico ni l-a arătat. Nu aveam un plan bine precizat, în orice caz am ajuns înaintea bătrînului la poarta casei şi în timp ce eu stăteam la volan, Sciommei se pitise lîngă intrare stînd la pîndă, iar Monrico îşi pregătea arma alcătuită dintr-un cric învelit într-un ziar legat cu cravata lui. Peste cîteva minute bătrînul sosi şi intră în gang, unde Monrico, ascuns, îl aştepta. Eu... n-am văzut nimic... n-am asistat la agresiune... Ştiu numai că Sciommei a venit repede la mine, cu ochii ieşiţi din orbite, şi mi-a spus : „L-a omorît!" Apoi a venit şi Monrico şi la reproşurile mele a răspuns că a trebuit să-l lovească puternic de frică să nu-l recunoască : „Acum, a adăugat el, să arătăm că ne aflam din întîmplare pe aici şi să alergăm să-i dăm o mînă de ajutor..."

Eram înmărmurit.

— Nu sînteţi trei gangsteri profesionişti — am observat eu, pradă unui sincer sentiment de durere, dar v-aţi comportat ca atare. Nu v-aţi gîndit nici un moment la consecinţele faptei voastre ?

— Nu voiam să-l ucidem...

Desigur, nu voiseră să-l ucidă. Voiau doar să-l amețească și să-i fure banii și gîndeau că asta, în fond, nu era atît de grav. Dar, ce să mai discutăm ? „Unii tineri" ne rezervă astfel de surprize, însă eu nu știu cui să-i atribui vina ; societății ? familiei ? anturajului ? exemplului rău ? Cu ce am greșit noi, bătrînii ? Ce vor copiii noștri ? Ce caută, în ce direcții se îndreaptă ? Îmi adresam în liniște aceste întrebări, cu toate că știam că nu sînt în măsură să-mi dau un răspuns, apoi m-am întors hotărît la datorie și l-am supus pe Sciommei la un interogatoriu serios ; rezistă jumătate de oră apoi recunoscu, confirmînd cuvînt cu cuvînt mărturisirea lui Massolo. Ultimul, lui Monrico, îi lăsasem osul cel mai tare și n-am fost surprins cînd a negat totul cu o hotărîre extraordinară.

— Prietenii tăi au declarat că te-ai întors în mașină fără cric, i-am spus. Unde l-ai ascuns ? Cum ai scăpat de el ? Și, văzînd cum strînge din buze fără să răspundă, am continuat grav : Ai să vorbești, băiete, pot să jur ! Pînă una alta îți vor pune cătușele și or să te ducă în Bulevardul Provinciilor. Vei da un spectacol, cei din bloc care te cunosc te vor admira între doi agenți. Dar tu ești un tip sigur pe tine, nu-i așa ? Pe tine nu te interesează părerea altora. Bine, să mergem, așadar. Ai să-mi arăți tu singur ascunzișul cricului.

Scontasem pe factorul psihologic și din fericire nu mă înșelasem. Monrico își pierdu cutezanța încet, încet, pe măsură ce mașina se apropia de Bulevardul Provinciilor și cînd coborîrăm în fața numărului 116 nu se simți în stare să înfrunte privirea acuzatoare a vecinilor și chiriașilor. Mă chemă de-o parte și spuse cu voce scăzută :

— Veți găsi cricul pe caseta contorului de gaze, la jumătatea scării dintre etajele doi și trei. Speram să-l iau de acolo înainte ca oamenii dumneavoastră să-l poată descoperi...

De fapt nu-l descoperiseră ; ascunzătoarea era bine aleasă, mirosul gazelor ar fi înlăturat pînă și ciinii polițiști.

Abia cînd cricul mi-a fost înmînat, învelit încă în ziar și legat cu cravata, am putut să consider cazul încheiat.

Trist caz și foarte trist bilanț : un sărman bătrîn ucis cu sălbăticie (Pietro Aglioti a murit la 26 septembrie), trei familii pradă durerii și rușinii, trei tinere existențe trunchiate de mîna dreaptă a legii... Un ultim amănunt : în momentul agresiunii, Pietro Aglioti avea în buzunar două sute douăzeci și cinci de lire.

(Nicola Scirè)

Institutul de medicină legală nu m-a lăsat să aştept mult.

Ieşeam tocmai din birou cînd telefonul sună şi vocea cunoscută a profesorului Gerin spuse :

— Alo, comisare, am rezolvat-o repede de astădată. Totul era aşa de clar că nu merită să te ţin pe jăratic. Colonelul Donges a fost strangulat.

— Strangulat ?

— Da, printr-o mişcare clasică de judo, numită „braţul la cravată".

— Înţeleg.

— Îmi pare rău, cred că o să aveţi bătaie de cap. Vor fi cîteva întrebări la care va trebui să daţi un răspuns. Pînă una, alta, la revedere şi mult succes.

Profesorul Gerin avusese dreptate. Erau multe întrebări care cereau un răspuns. Cine era, ca să fiu mai clar, Norman August Donges ? Pentru moment, un singur lucru era cert, că sărmanul de el fusese asasinat.

Cazul pe care îl voi numi „Misterul" din strada Tiburtina, începuse în ziua de 31 octombrie 1960, la orele unsprezece şi treizeci, pe cînd o patrulă a Comisariatului Prenestino remarcase un Volkswagen cu numărul 312 Z, 4284 închis ermetic, oprit pe marginea străzii. Era vorba de o regiune de provincie, la kilometrul şaptesprezece de pe şoseaua Tiburtina, în localitatea Bivio Mandorletto.

La început, agenţii crezură că putea fi maşina unor turişti care s-au oprit să admire peisajul, însă după ce s-au apropiat, au descoperit în interiorul maşinii silueta confuză a unui om, trîntit pe canapeaua din faţă, acoperit parţial cu o bucată de material plastic şi cu cîteva foi de ziar. Portierele erau închise şi în lipsa altei posibilităţi, a fost necesar să se forţeze siguranţa geamului din stînga şi, prin introducerea unui braţ, să se manevreze deschizătorul uşii. Omul dinăuntru era mort şi în consecinţă echipele operative şi de criminalistică au fost puse în alarmă,

după ce cadavrul a fost trimis la Institutul de medicină legală.

Cînd este vorba de un asasinat, poliția și ziariștii se agită fiecare pe cont propriu, încercînd să descopere cîte ceva din viața victimei, fiindcă, firește, în anturajul acesteia ar trebui să se găsească făptașul. Informațiile pe care am reușit să le obținem, în colaborare cu presa, despre persoana americanului au fost, cel puțin, derutante.

Norman August Donges se născuse în urmă cu cincizeci și trei de ani într-un oraș din Louisiana, un stat în care se vorbește atît engleza cît și franceza ; în cursul ultimului război, colonelul jucase un rol important în Franța, pătrunzînd clandestin pe teritoriul acestei țări și organizînd războiul de gherilă. După terminarea conflictului obținuse o pensie excepțională din partea guvernului său, precum și un premiu special de patruzeci de mii de dolari drept recompensă pentru serviciile strălucite aduse. Ulterior venise în Italia și ceruse înscrierea la Universitatea pentru străini din Perugia.

În sfîrșit, în 1959, se stabilise la Roma, locuind la hotelul organizației Y.M.C.A. *(Young Men Christian Association)*, o organizație catolică destul de populară în țările anglosaxone, care are filiale în toată lumea. Majoritatea informațiilor despre victimă au fost obținute chiar de la personalul hotelului, de la care am mai aflat că Donges era un om retras, serios, solitar, care ducea o viață ordonată, dacă-l judecai, de exmplu, după faptul că nu se întorcea aproape niciodată la hotel după ora zece seara ; din cînd în cînd, însă... și aici ieșea la iveală o altă trăsătură a caracterului său... evada și în aceste situații seriozitatea sa se spulbera : bea mult, se întorcea beat la hotel, își aducea în cameră sticle de băuturi pentru a-și completa cheful sau se ducea în localurile caracteristice din Trastevere și de pe strada Veneto.

Cu fiecare nouă descoperire, personalitatea lui Donges ne uimea și ne lăsa buimaci. Făcuse parte din serviciul secret al țării sale și, în decursul ultimelor săptămîni, orice mișcare a lui fusese supusă unui control discret din partea agenților din *Federal Bureau of Investigation*. Pentru ce-l filau ? Ce anume trezise suspiciuni F.B.I.-ului ?

Care erau motivele pentru care Donges pierduse încrederea șefilor săi ?

După cum se vede, nu lipsea materialul pentru „romanul de aventuri". Spionaj, servicii internaționale de informații care luptă unul contra celuilalt fără să excludă loviturile tari, tehnica rafinată în învingerea obstacolelor, resentimente ale adversarilor și colegilor de profesie, trădare sau o slăbiciune în propria activitate... ziarele se lansaseră pe această pistă cu o bogăție de amănunte și informații fundamentate. Reproduseră episoade autentice din viața lui Donges, legăturile sale amicale din domeniul activității de spionaj, iar tot trecutul său fu cercetat cu amănuntime și făcut de domeniul public.

Apoi, pe neașteptate, „romanul de aventuri" alunecă spre tema unei moralități îndoielnice. Se află că Donges se întîlnea uneori cu tineri dubioși care, după cum afirmau gurile rele, participaseră la faimosul scandal al „baletului verde" de la Brescia, și astfel cercetările se întinseră și în această direcție.

Oricum, întrebările fără răspuns rămîneau chinuitoare. Cum era, bunăoară, strangularea aceea rafinată și perfectă. Fără nici un semn, nici o urmă de violență. Cu cîți o fi fost în mașină ? Cine a acționat ? Șoferul sau cel care a stat în spatele lui ? Fapta s-a petrecut în interiorul mașinii sau altundeva ?

Așa cum s-a afirmat, Donges frecventa în mod obișnuit localurile din strada Veneto, însă această faimoasă arteră are și un apendice, un loc de refugiu care este Villa Borghese.

Am blocat Villa Borghese, cu oarecare discreție, pentru a nu da de bănuit și a îndepărta vizitatorii frecvenți și am încercat să mizez pe o probabilitate excepțională și anume că cineva putea să cunoască direct sau indirect un amănunt util cercetărilor...

Cu ocazia interogării unui băiat, reținut la patru zile după crimă, brigadierul Simiele observă ceva ciudat și, observîndu-l la rîndul meu, am fost frapat de atitudinea lui. Cu capul plecat, își frămînta mîinile și-și privea mereu mîna stîngă, închizînd pumnul și deschizîndu-l cu nervozitate, maltratîndu-l de parcă-l pedepsea și-l bles-

tema. Îţi lăsa impresia că partea aceea a corpului nu-l aparţine, că-l deranja şi-i provoca un sentiment de dezgust.

Am rămas singur cu el. Numai interogatoriu n-a mai fost ceea ce a urmat. A fost o discuţie lungă, apăsătoare, cu ieşiri nervoase, blesteme şi gesturi frînate la timp; pauze, priviri în gol, tăceri interminabile, fraze lipsite de semnificaţie. Cam aşa s-a purtat băiatul tot timpul. În ce mă priveşte, îl studiam, îl observam şi-l urmăream cu calm, deşi îl simţeam departe de mine şi chibzuiam la modul în care să-l atac; mă gîndeam cum să mi-l apropii, cum să-l cîştig. Căutam să găsesc mişcarea cea mai indicată, cuvîntul oportun pentru a-i citi gîndurile şi a-l înţelege.

Era un nebun, chinuit de complexul culpabilităţii? Un tînăr ruinat de vreo femeie stricată? Un hoţ? Un bandit de duzină? Un şantajist al invertiţilor?

Încet, încet, în linişte, fără presiuni, văzui că începusem să ne înţelegem. Aş fi putut să accelerez pentru a mări viteza, însă riscam ca băiatul să se închidă din nou în sine şi atunci n-ar mai fi deschis gura de loc... Gîndul acesta m-a făcut să continui discuţia, fără să ţin cont de timpul care se scurgea, ore după ore, enervante şi încordate. Ce putere întunecată pusese stăpînire pe acest tînăr? Era vorba de alterarea unui creier bolnav sau de remuşcările unei conştiinţe tulburate de un păcat săvîrşit cu adevărat?

Atacasem probleme din cele mai variate, după cum e lesne de înţeles, însă mă păstrasem pentru ultimul capitol, acela al „invertiţilor" şi aveam de gînd să stabilesc dacă tînărul Cardarelli — Orante Cardarelli se numea — avea de-a face cu persoane mai puţin recomandabile şi dacă deţinea ceva informaţii interesante asupra acestei „lumi" josnice şi depravate. Ei bine, subiectul dădu rezultatul scontat. Parcă l-ar fi muşcat un şarpe. Izbucni, blestemă şi înjură. Se ridică, se aşeză, aruncă învinuiri impersonale şi nemiloase, se lăsă pradă unei convulsii nervoase şi unor sentimente contradictorii. Şi, deodată, un strigăt:

— Americanul!

— Care?

— Acela din maşină!

— Fii calm, bea puțină apă... Luă paharul, îl aruncă și-l fărîmă în zeci de bucăți. Fii calm, repetai eu cu blîndețe. Deci, nu l-ai omorît tu...

— Ba nu ! Chiar eu l-am ucis !...

Discuția se prelungi încă mult timp. Era nebun sau spunea adevărul ? Se crease o atmosferă de încredere, iar mărturisirea veni singură. Aveam în fața mea un băiat care dădea o nouă nuanță de mister întregii afaceri : unde mai era spionajul de înaltă clasă ? Ceea ce povestea Cardarelli era oare adevărul ? Trebuia să-l cred, din moment ce el îmi vorbea cu precizie, cu lux de amănunte, minuțios în detalii. Logic, însă, nu puteam să mă încred în vorbele sale și voiam să adun probe sigure.

— Minți, îi spusei eu sever, dar vreau să-ți ofer posibilitatea să mă convingi. Condu-mă la locul respectiv...

Era încărcătura cu exploziv de care el avea nevoie.

Urcarăm în mașină și-i lăsai băiatului sarcina să-mi arate drumul pe care trebuia să mergem. Plecarăm din Piața Independenței, depășirăm bulevardul Castro Pretorio, ajunserăm în Piața Provinciilor și la Verano, iar de la Portonaccio ne îndreptarăm către răscrucea Mandorletto. Cînd ajunserăm în cîmp, i-am cerut lui Cardarelli să-mi arate punctul în care, după cum declarase el, aruncase cheile Volkswagenului. Ne conduse în localitatea Le Capannacce, la stația autobuzului Roma-Tivoli și spuse că aruncase prin locurile acelea cheile cu un breloc de fildeș de forma unei mîini. Plouase, iar cercetarea era anevoioasă prin șanțul plin de noroi ; în afară de asta mai era posibil ca șuvoaiele de apă să fi luat obiectul respectiv și să-l fi împins la distanțe apreciabile și, o dată cu el, și proba pe care o căutam. Cheile și brelocul nu fuseseră pomenite de presă și nimeni nu știa de ele în afară de poliție. Aveam impresia că mă întorsesem din nou la punctul de plecare. Ce înseamnă în fond o recunoaștere fără probe ? Dacă Orante Cardarelli nu era nebun, trebuia să găsim cheile. Dar, cum anume ? Era aproape imposibil să dai de urma lor sub stratul acela dens de noroi.

— Cheile nu vor putea fi găsite după ploile și aluviunile de zilele trecute, i-am spus. Cred, însă, că ar trebui să ne vorbești de alte obiecte... știu eu, poate ai luat ceva cu tine sau ai lăsat în mașină...

Vorbele mele avură darul să-l lumineze, iar băiatul, privindu-mă în ochi ca şi cum ar fi vrut să mă convingă de cinstea lui, vorbi de unele mucuri de ţigări *Stop*, de două chibrituri de ceară consumate şi de unul neaprins, toate puse de el în scrumiera de la bordul Volkswagenului.

Ne întoarserăm imediat la birou. Ştiam că echipa de criminalistică, în cursul cercetării la faţa locului, scosese în evidenţă, înregistrase şi fotocopiase fiecare amănunt. În privinţa cheilor, mă gîndii să solicit serviciul tehnic al chesturii.

I-am telefonat domnului Caputo, şeful serviciului tehnic, care se grăbi să trimită la locul respectiv cîţiva oameni din personalul specializat, cu un detector magnetic. După cîteva ore primii o informaţie puţin încurajatoare şi anume că masa de noroi şi de material detritic, precum şi surpările pereţilor şanţului făceau imposibilă cercetarea; detectorul mergea în gol. Au fost descoperite numeroase bucăţi de metal de dimensiuni foarte reduse, însă nici vorbă de chei. De comun acord cu colegul Caputo, hotărîrăm să aplicăm o tehnică mai variată. El aduse la faţa locului un al doilea detector mai modern, mai sensibil şi, înarmaţi cu acesta, începurăm căutarea din vale spre povîrniş, ţinînd cont de forţa de tracţiune a apei şi a noroiului, schimbarăm chiar şi direcţia de detectare, trecînd de la aceea orizontală la cea verticală.

Spre seară, sub o mică galerie, la cîţiva metri de locul indicat de Cardarelli, acul indicator se agită. Plutonierul Volpato, care ne însoţea, începu imediat să scormonească pămîntul cu mîinile şi, în sfîrşit, se întoarse către noi cu o expresie de triumf: cheile erau acolo, cu brelocul lor cu tot! Prin urmare Cardarelli spusese adevărul. De asemenea, poliţia ştiinţifică îmi confirmase declaraţia cu privire la mucul de ţigară *Stop* şi la cele trei chibrituri de ceară, punîndu-mi la dispoziţie fotografii probatorii.

În continuare completarăm tabloul prin efectuarea unor investigaţii asupra întregii activităţi pe care tînărul o desfăşurase în cursul acelor zile. El însuşi ne ajută fără nici o reticenţă, indicîndu-ne persoanele cu care luase legătura, plimbările făcute, filmele vizionate. Fiecare cuvînt al său fu controlat cu conştiinciozitate şi rapiditate de oamenii mei. Cu alte cuvinte, edificiul era aproape gata, lipsea

numai mobilul crimei. În asemenea cazuri, poate părea de prisos să-l întrebi pe vinovat în ce scop a săvîrşit acţiunea respectivă ; uneori, el îţi oferă o versiune falsă din dorinţa de a se justifica, sau din ruşine, ori din superficialitate. În schimb, în faza procesuală, cînd ofiţerul de poliţie judiciară şi apărătorul se află faţă-n faţă pentru lămurirea şi interpretarea crimei, a şti şi a demonstra „de ce" a fost comis delictul, constituie de fapt elementul hotărîtor.

În timpul cercetărilor, Cardarelli prezentă un Donges îmbuibat de alcool, lacom... şi zgîrcit. Acel om robust, acel viteaz ex-colonel, îl înnebunise pe Cardarelli prin comportarea sa, dezlănţuind în el un spasm de resentimente şi repulsie, în urma căruia antebraţul său stîng, pe care cu puţin înainte îl ţinuse pe gîtul lui Donges, se transformase într-un laţ al morţii.

La 3 noiembrie 1960 — a treia zi după găsirea cadavrului — seara tîrziu, luă sfîrşit lunga mea conversaţie cu tînărul abruzzez, născut la Lugo dei Marsi, Aquila, la 9 martie 1943. L-am condus la Procurorul Republicii, doctor Romalo Pietroni. În acest stadiu era firesc să admiţi că asasinatul din Volkswagen fusese închis pentru totdeauna şi eram, prin urmare, foarte optimist. Dar la 25 noiembrie cazul cunoscu o nouă explozie, neaşteptată, senzaţională şi misterioasă.

Ornate Cardarelli, după o internare de cîteva zile în Institutul „A Gabelli", ceru să fie ascultat de Procurorul Republicii din Tribunalul pentru minori.

— Donges ? — spuse de data aceasta — da, l-am cunoscut, însă în casa fostului colonel irlandez George Bomford, din strada Tiberio nr. 7. Donges a fost omorît în acel apartament de cunoscutul balerin de culoare Harold Pierson, cu concursul lui Bomford şi al şoferului său Vito De Marco... Ce-i drept, în casa aceea trebuie să fie o haină de piele pe care Pierson mi-a dăruit-o.

Urmară apoi descinderi, detalii, referinţe. Declaraţia făcu vîlvă şi „misterul" reveni în actualitate. De la fostul colonel american se trecea acum la fostul colonel din Divizia a VII-a de lăncieri din Bengal, de la tînărul abruzzez la balerinul newyorkez.

Haina de piele fu găsită.

Cardarelli dormise efectiv în casa aceea și-i cunoștea pe negru, pe irlandez și pe italian ; balerinul negru dispăruse. În fața porții staționase în permanență un Volkswagen. Am rămas pe de-a dreptul uimiți. Care era adevărul, ceea ce declarase inițial, sau ceea ce se străduia acum Cardarelli să ne facă să credem ? Pentru a ne lămuri, nu exista decît un mijloc și anume să reluăm cercetările cu obiectivitatea de care era neapărat nevoie.

După o sumară cercetare a locuinței din strada Tiberio 7, cerui Poliției Științifice să intervină cu toate mijloacele pe care le avea la dispoziție. Personalul specializat a pregătit hărți planimetrice, fotografii, a reconstituit ambianța și a efectuat experimente fonometrice. Am interogat pe toți locatarii din clădire și am făcut niște probe fonometrice din locurile unde dormeau ei.

Cardarelli fusese precis, însă nu putuse să prevadă consecințele afirmațiilor sale. Cum de a fost posibil ca nimeni să nu fi auzit încăierarea, gemetele pe care Donges trebuie să le fi scos; zgomotul pe care îl produce un corp în cădere, mersul ascensorului destul de zgomotos ? Interpolul l-a căutat pe balerinul negru și i-a dat de urmă. F.B.I.-ul ne-a furnizat toate amănuntele asupra lui.

În această situație hotărîrăm să sărim peste etape.

Dosarul Poliției Științifice, informațiile Interpolului, cercetările minuțioase ale oamenilor mei, demonstrau că Donges nu era cunoscut în clădirea din strada Tiberio și prin urmare nu putea fi admisă ideea că fusese omorît acolo. Oricum, era ceva ce nu mergea. Îl cunoșteam bine, după cît îl avusesem la îndemînă pe Cardarelli și simțeam că din cea de a doua versiune a relatării sale lipsea o verigă importantă care să unească prima parte cu cea de a doua. Nu calculase o noapte, sau mai bine zis anticipase una, aceea dintre unu și două noiembrie, petrecută cu Harold Pierson în strada Tiberio 7. În noua declarație introdusese această noapte în locul celei dintre 30—31 octombrie, petrecută în compania lui Norman Donges.

În sfîrșit, tot Cardarelli a fost acela care s-a hotărît să lămurească totul în fața magistraturii. Starea lui sufletească mă preocupase încă din prima fază a cercetărilor. Cardarelli era asemenea unui tratat de psihologie a criminalului ; îl studiasem, îl urmărisem ascultător avînd sen-

zaţia că mă conduce de mînă, căci se manifestase sincer. Spunea adevărul, îl ilustra şi îl documenta, apoi se corecta, acuza.

Cardarelli avusese senzaţia nevinovăţiei, simţise gustul libertăţii şi amărăciunea închisorii. Ce senzaţia falsă! Dar nu cunoscuse ce înseamnă adevăratul interogatoriu, confruntarea cu investigatorul, fiindcă eu fusesem alături de el în căutarea adevărului, oricare ar fi fost acesta.

Trebuia să ridic cu delicateţe vălul care acoperea un suflet de ţăran, neşlefuit, neajutorat, fără experienţa vieţii, ars de reclamele luminoase ale unui drum ce concentrează visurile miraculoase ale atîtor tineri. Pe un astfel de tărîm cosmopolit luase sfîrşit existenţa unui ex-colonel cu un trecut glorios, se sfîşiase liniştea unui alt ex-colonel reîntors din jungla Bengalului, şi naufragiaseră alte persoane, transformate în nişte zdrenţe umane, lipsite de voinţă.

Rămăseserăm noi doi în aula tribunalului şi ne privcam faţă în faţă de pe platforma unui adevăr regăsit: Cardarelli şi eu. Eram amîndoi liniştiţi acum; „romanul de groază" îşi pierduse din vigoare. Acea blestemată groază care trunchiase o viaţă şi distrusese o tinereţe.

(Antonio Troisi)

Cînd am auzit la telefon o voce neliniștită exclamînd : „Veniți repede ! A fost găsit cadavrul unei femei !..." am încercat un sentiment neplăcut, gîndindu-mă că trebuie să fac față unei lungi serii de necazuri. Necazuri profesionale, se-nțelege, date fiind îndatoririle mele de șef al comisariatului Appio, însă nu numai despre asta era vorba. Am luat creionul și notesul și am cerut lămuriri :

— Unde ?

— În parcul Acqua Santa, la o sută de metri de strada Almone...

— Cunosc locul. Bine, venim imediat.

Era o zi apăsătoare de august, 1961, și din momentul ieșirii în stradă, sub soarele arzător, nu am încetat să-mi șterg sudoarea cu batista. Doream din toată inima să fie vorba de un accident și nu de un asasinat, însă nu-mi făceam prea multe iluzii ; însuși numele locului îmi spunea clar că, nouăzeci la sută, femeia moartă fusese o „plimbătoare". Pe vremea aceea, fuseseră anchetate unele cazuri de acest gen și în alte cartiere ale Romei, iar cercetările nu se soldaseră cu rezultate pozitive : nu prea-mi plăcea că acum îmi revenise mie sarcina să mă ocup de o problemă fără soluție.

Urcarăm în două mașini — plutonierul Mascellaro, gardienii Ricci și Giannino, cîțiva subofițeri și eu — și ajunserăm în mare viteză la locul indicat. La intersecția străzii Appia Nuova cu Almone părăsirăm mașinile și ne lăsarăm conduși de un băiat de la prăvălia învecinată, de-a lungul cărării, pînă la parcul Acqua Santa.

Cadavrul era pe jumătate ascuns într-o depresiune de teren și a fost deajuns să arunc o privire pentru a înțelege că era vorba de un omor ; cîteva semne caracteristice în jurul gîtului și o rană mare la cap, spuneau cu o tragică și întunecată evidență că victima fusese strangulată și apoi lovită în cap probabil cu un pietroi.

Nu examinasem încă fața femeii, însă cînd unul din oamenii mei îi întoase ușor capul, m-am aplecat pentru a

vedea mai bine. M-a trecut un fior. Ochii aceia holbați păreau să mă fixeze și să implore zadarnic ajutor. Mi s-a pus în gît un nod care mă împiedica să mai articulez vreun cuvînt.

— O cunoașteți ? mă întrebă preocupat plutonierul care, stînd țeapăn lîngă mine, observase o schimbare în expresia feței mele.

Am oftat adînc.

— Da, am spus, în cele din urmă. O cunosc. Pot spune că o cunosc de mult.

L-am văzut pe agentul Ricci deschizînd poșeta victimei în căutarea unui semn de identificare și i-am urmărit mașinal gesturile ; scoase o batistă, niște chei, cîteva lire...

— Se numește Maria Tamagnini, am continuat eu cu voce tare. Și acum, la treabă băieți. Nu ne va fi ușor să dăm de urma asasinului.

Subofițerii și gardienii trecură imediat la lucru, scotocind regiunea porțiune cu porțiune, adunînd ziare vechi, diferite mărunțișuri, fără să treacă cu vederea nici cel mai mic obiect, iar plutonierul mă lăsă și plecă să anunțe Echipa Operativă și pe magistratul de serviciu. Am rămas alături de cadavru, copleșit de un fel de greutate care-mi paraliza mintea și spiritul, împiedicînd orice inițiativă ; și continuam să privesc, cu o milă infinită, la fața aceea maltratată. Cunoșteam totul despre ea. Viața nenorocită pe care o dusese, situația ei familială degradantă, soțul care o exploata și care își petrecea timpul intrînd și ieșind din pușcărie... În acel moment, el se găsea probabil la Regina Coeli...

Vedeam la picioarele mele rămășițele unei femei vlăguite, zdrențuite, ofilită de timpuriu, în pofida vîrstei tinere, și nu reușeam să-mi amintesc de prima mea întîlnire cu ea...

O întîlnisem la Jesi, acum zece ani, pe cînd conduceam comisariatul din acel oraș. Mi se semnalaseră o serie de incidente legate de o fată a cărei moralitate părea să lase mult de dorit și, pînă la urmă, am intervenit chemînd-o în biroul meu, unde am dojenit-o sever. Se numea Maria Tamagnini, născută la 14 februarie, 1932, în Matelica ; era voioasă, tînără, drăguță și... plină de tupeu. A ascultat cu un surîs sfaturile mele bune și toate îndemnurile mele

stăruitoare, iar cînd am amenințat-o, fără prea multă convingere de fapt, că voi lua măsuri foarte severe împotriva ei, a rîs și mi-a spus că eram prea tînăr pentru cariera de predicator.

Am revăzut-o apoi după vreun an, la Roma, în timp ce lucram la comisariatul Viminale. Se stabilise în capitală și bătea trotuarele în vecinătatea Gării Termini. Nu intrase încă în vigoare legea Merlin și în fiecare noapte zeci de prostituate erau reținute și duse la diferite comisariate ; printre ele se afla de regulă și Tamagnini și am fost informat că fata își crease o proastă reputație din pricina temperamentului ei rebel și a unei comportări violente : în relațiile cu agenții de poliție și cu colegele sale, se lăsa pradă unei isterii feroce, iar cînd se găsea într-o astfel de stare era destul de greu s-o convingi să se calmeze. A trebuit să intervin în mai multe rînduri pentru a o face să raționeze și după cîtva timp mi se păru că numai eu aveam îndoielnicul privilegiu de a fi ascultat de ea. Sărmana, ajunsese să mă considere un fel de prieten personal, și primea sfaturile mele în privința copiilor pe care îi aducea pe lume cu o nepăsare uimitoare. Năștea copil după copil și-mi amintesc că în acea perioadă era în permanență însărcinată.

Părăsisem de o bucată de vreme comisariatul Viminale și în toamna anului 1960, devenit șeful comisariatului Appio, am început să mă lovesc din nou de această femeie. Vremea care trecuse fusese crudă cu ea — viața pe care o ducea, sarcinile nenumărate, privațiunile, boala, o ofiliseră într-atît, încît la cei douăzeci și nouă de ani ai ei arăta bătrînă. Acum ajunsese să bată străzile periferiei din cartierul Appia și vîna clienți ocazionali cu care se retrăgea pe cîmpurile învecinate. Locuia într-o comună suburbană și se prezenta din cînd în cînd la comisariat pentru a denunța samavolnicia adevărată sau născocită a soțului ei, care o exploata, sau pentru a obține un ajutor, ori pentru a solicita vreun loc de găzduire pentru unul din fiii ei... și eu o ajutam în limita posibilităților. Îmi inspira milă, știam că era un caz disperat, însă nu puteam să prevăd că destinul îi rezervase un sfîrșit atît de bestial și de înfiorător.

Şi iat-o acum întinsă pe cîmp, fără viaţă, masacrată de un asasin necunoscut. Aveam un sentiment absurd de remuşcare, şi-mi spuneam că poate ar fi trebuit să o ajut mai mult pe această femeie cînd era încă posibil. Am strîns pumnii, plin de o ciudă neputincioasă.

„N-o să am linişte pînă cînd n-am să pun mîna pe omul care te-a omorît", i-am jurat ei şi mie însumi.

Mobilul delictului avea o importanţă relativă şi aceasta pentru că în cazurile de acest soi mobilul se poate ghici uşor : neînţelegeri, certuri pentru sordide motive băneşti. Tamagnini avea un caracter foarte aspru, poate că îşi iritase clientul printr-o apreciere deplasată sau vreo cerere excesivă şi disputa se transformase într-o luptă mortală... A-l găsi însă pe acest client, iată adevărata problemă !

La intersecţia dintre Strada Appia cu strada Almone, care sfîrşea în plin cîmp, nu existau case, nici localuri, nici servicii publice. Am avut însă norocul să găsesc un băiat, angajatul unui solitar distribuitor de benzină, care cunoştea bine împrejurimile şi avea o memorie excepţională a numelor şi înfăţişării trecătorilor.

L-am tratat prietenește şi am încercat să-l fac să se simtă la largul lui.

— Nu vei avea nici cea mai mică neplăcere, l-am asigurat, dar trebuie să mă ajuţi să dau de urma vinovatului. Nu ţi-ar plăcea să poţi spune că ai colaborat cu poliţia la arestarea unui asasin fioros ?

— Ba da, răspunse tînărul, şovăitor. Nu ştiu însă cum.

— Străduindu-te să-ţi aduci aminte pe cine ai văzut ieri seara prin împrejurimi.

Se declară de acord, îşi încruntă fruntea şi, după puţin, îmi spuse cîteva nume.

— Primul, începu el, era un vînzător de pepeni verzi, un „bostănar" cum spunem noi ; al doilea era un ţăran, al treilea un vînzător ambulant. Apoi a mai fost un băiat... mai mult sau mai puţin de vîrsta mea... care trebuia s-o cunoască bine pe Tamagnini, fiindcă vorbea mereu cu ea. Se numeşte Peppe.

— Nu-i mai ştii celălalt nume ?

— Nu, domnule comisar. Peppe, atît.

— L-ai văzut ieri seară ?

— Da, chiar voiam să vă spun. A pălăvrăgit cu Tamagnini pînă seara tîrziu, stînd pe bordura trotuarului, însă n-am auzit despre ce vorbeau. Erau puţin cam departe.

— Şi despre ceilalţi ce-mi poţi spune ?

— Nimic deosebit. O să-i găsiţi uşor pentru că circulă în continuu pe lîngă benzinărie... Apoi adăugă cu voce joasă, ca şi cînd ar fi vrut să-mi încredinţeze un secret : Dacă vreunul din ei n-o să mai vină prin părţile acestea, atunci am să-l suspectez...

Am zîmbit :

— Bravo, ai stofă de investigator. Am să reţin observaţia ta. Acum poţi pleca, îţi mulţumesc.

— Îmi pare rău, domnule comisar, aş fi vrut să fac mai mult dar....

— Ne-ai fost de folos. La revedere !

Dădurăm de toţi, în afară de tînărul Peppe, şi declaraţiile băiatului de la benzinărie se confirmară. Maria Tamagnini discutase îndelung cu Peppe, apoi cei doi se despărţiseră şi nu-i mai văzuse nimeni. Cercetările continuară cu repeziciune, lărgind cîmpul de acţiune şi zeci de persoane mi-au fost aduse în birou pentru a fi interogate în prezenţa mea. Personaje caracteristice şi, aş vrea să adaug, de indiscutabilă „culoare" locală ; printre aceştia, o altă „plimbătoare" se prezentă la mine cu aerul unei regine ultragiate :

— Ce poveste-i asta ? protestă ea în timp ce intra. Ca să ştiţi cum să vă purtaţi ţin să vă spun că eu n-am avut niciodată necazuri cu poliţia !

— Bravo ! i-am răspuns. Ia loc şi ascultă-mă, şi-n felul ăsta n-o să ai necazuri nici de data asta. Vorbeşte-mi despre Maria Tamagnini.

Se aşeză, picior peste picior, şi schiţă din gură un gest de dispreţ.

— Era o zdrenţăroasă, nu ştiu altceva.

— Am aflat că vă certaţi mereu.

— Prin forţa împrejurărilor. Amîndouă băteam acelaşi cartier şi ea lua preţuri foarte mici ! Strica piaţa, ăsta-i adevărul. Îmi pare rău că a fost omorîtă, se înţelege, însă acum preţurile se vor normaliza !

Era tînără, drăguță, bine făcută și nu mă surprindea faptul că avea pretenții.

— Cum se numește protectorul tău ?

Aveam numele scris pe o foaie, în fața mea, pe birou, însă voiam să văd dacă fata minte. Era șmecheră și răspunse la întrebare, strigînd însă că prietenul ei era un om „la locul lui" și că avea un alibi pentru seara crimei.

Cercetarăm și constatarăm că era adevărat, așa că am părăsit în grabă pista aceea care un moment mă făcuse să mă legăn într-o speranță deșartă. Eram tot mai convins că asasinul era un client ocazional al lui Tamagnini, însă această convingere nu mă ajuta să-i dau de urmă, dimpotrivă îmi complica cercetările.

Între timp reușisem să dăm de faimosul „Peppe", dar și reținerea lui avea să se dovedească o mare deziluzie, întrucît tînărul era străin de cele întîmplate, iar cei ce-l cunoșteau ni-l descriseră ca pe un băiat inocent, cam prostuț, care frecventa cercurile „plimbătoarelor" din pură manie, fără vreun scop de nemărturisit. Aflarăm că în seara delictului el îi dăruise lui Tamagnini cîteva sute de lire, fiind mișcat de nenorocirile ei familiale și vrînd s-o ajute în limita modestelor sale posibilități.

În cîteva cuvinte, ne aflam într-un punct mort, clasicul labirint fără ieșire, dar pentru aceasta nu mă consideram învins și nu doream să clasez cazul la arhivă ; știam că îmi trebuie o răbdare ce depășește orice limită suportabilă și că mai devreme sau mai tîrziu o licărire de lumină o să ne arate drumul. Eram cu toții mobilizați, nu numai noi, cei din comisariatul Appio, și gîndul că atîta lume de treabă ne ajuta în cercetările noastre îmi dădea un sentiment de ușurare. Celebra zicală indiană : „Așază-te pe mal și vei vedea trecînd și cadavrul dușmanului tău", se aplică foarte bine poliției, cu mica diferență că ea nu-și poate permite luxul să se „așeze", însă, pînă la urmă, își bazează întotdeauna forța pe exercițiul răbdării.

Recitindu-mi zilnic notițele în care înregistram succesele și eșecurile, mi-am dat seama deodată că diferiții clienți ai străzii Almone, interogați de mine, răspunseseră la întrebările mele, dar poate că nu-mi spuseseră tot ceea

ce știau. Mi se păruseră puțin rezervați, desigur din dorința justificată de a nu da de bucluc cu declarații întîmplătoare, și voiam să mă încredințez că impresia mea nu era greșită. Îi căutai repede și într-o oră îi avui pe toți la dispoziția mea în birou ; m-am scuzat pretextînd că vreau să verific cîteva din depozițiile lor precedente pe care nu mi le mai aminteam exact, dar în realitate am luat totul de la capăt. Perseverența mea fu încununată de succes. În timp ce „bostănarul" nu putu sau nu vru să adauge o silabă la cele ce declarase, țăranul și vînzătorul ambulant începură să mărturisească ceva mai mult și pînă la sfîrșit declarară amîndoi că au văzut-o pe Tamagnini plecînd cu un bărbat.

— Nu-mi place să bag lumea în încurcătură, bolborosi țăranul, învîrtindu-și pălăria veche între degete dar, acum că mă întrebați, trebui s-o spun. Fata aceea, după plecarea lui Peppe, s-a plimbat puțin în sus și în jos, după care s-a rezemat de o mică balustradă de la marginea străzii. Eu stăteam de vorbă cu niște prieteni, bucurîndu-ne de răcoarea nopții, și așa l-am văzut sosind pe individul acela... Nu-l mai văzusem înainte. Cobora agale pe strada Appia și s-a oprit în dreptul femeii ; a privit-o ca și cînd s-ar fi gîndit la banii pe care-i avea în buzunar și ea a deschis discuția. După cîteva minute au plecat împreună către finețe și au dispărut în întuneric...

În sfîrșit ! Clientul ocazional. Nimeni nu l-a mai văzut, prin urmare el fusese ultimul care vorbise cu Tamagnini și din moment ce nimeni n-o mai întîlnise nici pe ea, se putea afirma cu extremă certitudine că necunoscutul era autorul crimei.

— Ați putea să mi-l descrieți ? întrebai, ascunzîndu-mi nerăbdarea.

Țăranul ridică din sprîncene.

— Păi... răspunse ezitînd, nu știu cum să spun, era ciudat...

— Ciudat ? Cum adică ?

— Părea un prăpădit, chiar un cerșetor... Cînd l-am văzut plecînd cu femeia, mi-amintesc, m-am întrebat dacă într-adevăr avea bani de cheltuit...

— Înțeleg. Un tip prost îmbrăcat...

— Da, un vagabond, cum le spunem noi. Înalt, puţin cam gras, cu o pereche de galenţi de lemn în picioare. Părul roşcat, barbă roşcată, neîngrijită, nebărbierit de o săptămînă.

Încetasem să mai alergăm după o fantomă! Puteam acum să căutăm un om în carne şi oase, atît de bine individualizat încît nu putea să treacă neobservat! Zadarnic să mai spun că descrierea individului a fost imediat difuzată şi, timp de cîteva zile, agenţii din Echipa Operativă şi din diferite comisariate scormoniră prin toate străzile Romei, fără pic de odihnă, cercetînd, scotocind, interogînd întrînd şi ieşind din birturi, taverne, case deocheate, pensiuni de faimă proastă, inspectînd poduri, cîmpuri, confruntînd sute de persoane şi reţinînd suspecţii. A fost o acţiune de mare amploare, condusă cu multă hotărîre, care însă n-a dat rezultatele scontate. Poate să pară de necrezut, judecînd după forţele desfăşurate în această acţiune, însă nu se descoperi nici o urmă a vagabondului. În această situaţie, concluzia era elocventă: omul părăsise oraşul la timp pentru a scăpa de arestare. Ciudatul amănunt al „galenţilor" n-a fost trecut cu vederea şi, în ipoteza că individul ar fi fost un îngrijitor de grajduri la una din fermele situate între oraş şi Castelli Romani, sute de agenţi au fost trimişi în direcţia aceea, iar cercetările continuară cu aceeaşi intensitate. Din păcate, şi de data aceasta cu rezultate negative.

În timpul urmăririi nu lipsiră nici episoadele pline de haz. Presupusul asasin fusese descris ca un tip cu părul roşcat şi nebărbierit; chiar în lunile acelea o societate cinematografică turna la Cinecittà un mare film istoric în care abundau figurile bărboase; cîţiva acceptaseră să li se aplice o barbă artificială, însă majoritatea din comoditate, lăsaseră să le crească barba „personală". Nu este de mirare că figuranţii ajungeau cu întîrziere la lucru, fiindcă, dacă semnalmentele se potriveau, mai ales în cartierul Appia, unde se înalţă Cinecittà, erau reţinuţi şi nevoiţi să se apere cu eforturi de-a dreptul disperate şi dramatice, de ţi se rupea inima. Nu cred însă ca vreunul să-şi fi pierdut contractul, întrucît girul poliţiei era suficient pentru a justifica orice întîrziere...

Oricum, resemnați cu dispariția asasinului, și gata să difuzăm tuturor chesturilor din Italia semnalmentele omului, toți colaboratorii se strînseră în biroul meu și ne consultarăm.

Așa cum procedam adesea, am încurajat pe fiecare în parte să-și spună părerea și am început să ascult, să adun concluzii și cele mai logice deducții. Agentul Ricci, originar din Carrara, un tînăr destul de zvelt și inteligent, refuza să creadă că „bărbosul" părăsise Roma.

— După mine, spuse el înflăcărîndu-se, tipul o fi găsit vreun consătean... Vagabond cum este, n-avea mijloace să plece ; dacă el este criminalul, nu se hazardează să circule pe jos pe drumurile Italiei...

Am încuviințat.

— E o observație justă. Din păcate, dragă Ricci, nu știm care este orașul său natal, de aceea nu știm ce fel de oameni să supraveghem.

— Cu toată modestia, eu aș propune direcția în care ar trebui să ne îndreptăm cercetările.

Am rîs în sinea mea, dar m-am arătat foarte serios ; știam unde voia să bată băiatul ăsta destoinic. Mai discutasem.

— Adevărat ? am întrebat cu indiferență. Unde ?

— În cercul calabrezilor !

— Oh, da, acum îmi aduc aminte. Întotdeauna te-ai bătut pentru „soluția" calabreză.

— Mi se pare foarte logic ! Ne-am ciocnit de calabrezi încă de la început și asta nu poate fi o simplă coincidență. Martori calabrezi, vînzătorul ambulant calabrez, calabrezi și muncitorii de la fabrica de lîngă parcul Acqua Santa ! Cînd vom pune mîna pe asasin, veți vedea, vă veți convinge că și el este calabrez ! Crima se coace în cercul ăsta, într-o atmosferă de tăinuire și cirdășie...

L-am întrerupt politicos, mai înainte de a se fi angajat într-o pledoarie, și l-am rugat să treacă la o nouă interogare a martorilor, cu scopul de a obține o *identi-kit* pentru a fi trimisă în toată Italia. Se conformă imediat și, de atunci, deși ne continuam cercetările într-un mod temperat, nu ne rămase decît să așteptăm evenimentele...

Rezolvarea sosi în modul cel mai puțin așteptat, chiar cînd începeam să mă resemnez că acel caz trist o să rămînă pentru totdeauna învăluit în mister, și-mi oferi dovada că în viață nu trebuie niciodată să disperi. Tocmai se înserа, cînd telefonul zbîrnii în biroul meu.

— Domnule comisar, spuse centralistul la aparat, chestura.

Mă informau că un individ se amestecase într-o încăierare și că, la intervenția agenților, ceruse să fie condus la Centrală pentru o comunicare importantă. Interogat de funcționari, a declarat că e autorul asasinatului Mariei Tamagnini!

Asta, da, surpriză!

— Era, așadar, în oraș? Nu plecase deloc din Roma? Cum de-a putut să ne scape?

— Să vă spun drept, nu știu dacă este din Roma sau nu... Cînd a fost reținut părea că vine din Nord.

— N-are a face, îl vom determina să mărturisească totul! Cum se numește?

— Umberto Dell'Amico.

— Mulțumesc, vin imediat.

Am fugit la chestură și i-am luat interogatoriul lui Dell'Amico. Mai înainte de a deschide gura, știam că mă aflu în fața omului pe care îl căutam de atîta timp. N-a fost necesar să exercităm nici cea mai mică presiune asupra sa, fiindcă era dispus să mărturisească; din punct de vedere fizic și moral era o epavă omenească, alcoolizat în ultimul grad, bolnav de tuberculoză, victima unor instincte obscure, lipsit de familie și fără casă. Din povestirea lui dezlînată, alcătuită din fraze trunchiate și întrerupte de sughițuri disperate, am înțeles că în seara crimei ajunsese la Roma, venind din Nord, luase un tramvai de la Gara Termini pînă în strada Appia și-și continuase drumul pe jos cu intenția de a ajunge la Velletri. N-avea un plan precis, deoarece munca lui consta în a vinde „horoscopul norocului" prin piețe, vagabondînd dintr-un oraș în altul; întîlnirea întîmplătoare cu Maria Tamagnini îi stricase proiectele lui vagi. Se dusese cu ea în parcul Acqua Santa, dar lucrurile luaseră imediat o întorsătură neplăcută și discuția lor se transformă într-o ceartă violentă. Tamagnini, mînioasă, îl făcuse „zdrențăros, caraghios, mi-

zerabil, beţivan, împuţit", iar el a început s-o lovească, a strangulat-o şi s-a înarmat cu un pietroi pentru a-şi definitiva opera. Cînd a văzut-o pe nenorocita neînsufleţită la picioarele lui, a rupt-o la fugă. În timp ce alerga pe stradă, a aruncat piatra în fluviu şi, înainte de apariţia zorilor, la Ponte Galeria, s-a suit într-un tren spre Montalto di Castro. În această localitate a aruncat galenţii, înlocuindu-i cu o pereche de pantofi vechi, primiţi în dar, şi a reînceput să vagabondeze.

În sfîrşit, în acea seară se întoarse la Roma. Asistase la o ceartă între un negru şi o prostituată, intervenise şi aflase de la femeie că era căutat de toate chesturile din Italia. Vestea l-a înmărmurit, era pentru prima dată că auzea vorbindu-se despre acest lucru — fiind analfabet, nu citea ziarele — însă în mintea lui a încolţit ideea mărturisirii. Părea că se căieşte cu adevărat, plîngea şi era disperat, jurînd că n-a avut intenţia s-o omoare pe Tamagnini şi se declară gata să plătească tributul crimei sale.

Pentru a spulbera orice îndoială asupra exactităţii declaraţiilor sale, reconstituirăm faptele şi, cînd am ajuns în strada Appia, l-am lăsat pe el să ne conducă la locul crimei. A făcut-o fără cea mai mică ezitare, fără greşeală, şi cînd a ajuns în locul respectiv, a căzut în genunchi, şi-a acoperit faţa cu mîinile, sughiţînd şi tuşind atît de tare de i se spărgea pieptul. Nu ne rămînea altceva de făcut decît să transformăm reţinerea în arestare şi să-l depunem pe Dell'Amico la închisoare, ca să aştepte ziua procesului. La rîndul ei, Curtea de Casaţie din Roma l-a recunoscut vinovat de omor şi l-a condamnat, acordîndu-i însă circumstanţe atenuante pentru debilitate mintală.

Cazul era definitiv închis şi ultima dată cînd am avut ocazia să vorbesc despre el, am făcut-o cu Ricci, în biroul meu.

— Pînă la urmă nu era calabrez, am observat eu în glumă.

— Aşa este. De unde era ?

Am aruncat o privire pe dosarul pregătit pentru a fi clasat la arhivă şi am citit cu voce tare : ...născut la Bergiola Foscalina. Am încruntat fruntea şi l-am privit pe agent cu o mină interogativă.

— N-am mai auzit de numele ăsta. Nu știu unde se găsește această localitate.

Ricci strînse buzele, avu un moment de ezitare, apoi răspunse hotărît :

— Eu o cunosc, domnule comisar. Se află în provincia Carrara.

După aceea ieși din birou, încercînd să păstreze o ținută demnă.

(Ademaro Squicquero)

„LUPARA“ [1] ÎN AUSTRALIA

Campania de presă se dezlănțuise cu toată furia, semănînd ură și neîncredere printre cetățenii din Victoria și, așa cum se întîmplă adesea, nevinovații plăteau și pentru cei vinovați. Ziariștii, fără să facă vreo distincție, declarau că plaga mafiei și a crimei fusese transplantată în țara lor și afirmau că imigranții italieni erau indivizi socialmente periculoși. Poliția din Melbourne, *Criminal Investigation Bureau* din Russell Street și autoritățile în general fuseseră atacate brutal și criticate pentru incapacitatea lor de a frîna valul de delicte ce răscoliseră țara.

Opinia publică, buimacă și speriată, cerea să se ia măsuri imediate, iar marea comunitate italiană, în cea mai mare parte străină de afacerile criminale, vedea prăbușindu-i-se pozițiile cîștigate după ani întregi de muncă plină de trudă.

De fapt, conaționalii noștri, vii și morți, erau singurele victime ale situației ; nici un australian nu fusese omorît, numai italieni și aceasta din motive neclare care scăpau poliției locale. „Lupara“ secerase patru inși, oameni care-și desfășurau activitatea mai mult sau mai puțin în domeniul comerțului cu fructe din Melbourne și totul lăsa să se creadă că șirul crimelor nu se va opri aici.

Relațiile dintre italieni și ceilalți erau, oricum, subminate, neîncrederea și disprețul luaseră proporții, oamenii noștri se întorseseră la acel stadiu inițial de inferioritate, iar marile titluri ale ziarelor („Mafia și-a început marșul“, „O pată asupra tuturor italienilor“) făceau atmosfera tot mai apăsătoare. Poliția australiană, foarte abilă în alte împrejurări, se izbea de zidul complicității și, lipsită pînă și de cel mai mic indiciu, nu știa pe ce drum s-o apuce...

În mai 1964, într-o seară, inspectorul Matthews se închise în biroul său din Russell Street, ridică receptorul telefonului și ceru legătura cu reprezentanța diplomatică italiană unde avea cîțiva prieteni.

[1] Pușcă de vînătoare cu țeava retezată ; de obicei arma mafioților. Aici denumește organizația bandiților italieni din Australia.

— Oh, dumneavoastră sînteţi, domnule inspector! spuse omul care răspunse la aparat. Cu ce vă pot fi de folos?

— Aţi citit ziarele de azi? întrebă scurt Matthews.

Vocea celuilalt coborî.

— Da, confirmă dezolat. Din nenorocire, sîntem chiar pe prima pagină. Aveţi ceva noutăţi să ne comunicaţi?

— Păi, nu prea... însă am avut destul timp să meditez asupra întregii afaceri.

— Aţi ajuns la vreo concluzie?

— Aş anticipa o sugestie. Chemaţi un investigator de-al dumneavoastră; unul care să ştie să trateze cu italienii.

După un moment de tăcere, interlocutorul răspunse întrucîtva aţiţat:

— Propunerea mi se pare interesantă, dar prezintă cîteva inconveniente. Va trebui discutată, dezbătută cu argumente pro şi contra. E ceva cu totul nou, înţelegeţi? Cred că va trebui să ne adresăm ministrului de externe italian care, la rîndul său, va cere părerea ministrului de interne.

— Vreţi să vă ocupaţi dumneavoastră de aceasta?

— Imediat.

Propunerea era cu desăvîrşire nouă. Pînă cu puţin timp înainte, funcţionarii poliţiei nu erau transferaţi nici măcar dintr-un oraş în altul, iar în ceea ce priveşte străinătatea ne adresam efectiv Interpolului. Acum se punea problema trimiterii unui inspector direct în cealaltă parte a lumii, într-o ţară cu legi şi obiceiuri destul de diferite de ale noastre şi nu se ştia dacă treaba va da sau nu rezultate. Oricum, ideea plăcu majorităţii dintre cei care erau în măsură să hotărască şi propunerea fu aprobată.

Aşa a fost dat ca eu să cunosc Australia, o ţară în care nici nu visam că aş fi putut ajunge vreodată.

Imediat după ce am primit comunicarea oficială, m-a copleşit un sentiment de legitimă satisfacţie, pentru că eu fusesem cel ales pentru o sarcină atît de importantă; însă o dată depăşită starea de euforie, m-am întrebat ce şanse de reuşită aveam.

— Dacă n-au izbutit poliţiştii de acolo, am protestat, ce pot face eu care cunosc limba prea puţin şi ţara deloc?

— Cu siguranță veți face mai mult decît ei, sună răspunsul. Nu este nevoie să vorbiți engleza la perfecție, e mai bine să înțelegeți calabreza. Toate familiile implicate sînt originare din Calabria. Și apoi, chiar dacă nu veți reuși, nimeni n-o să vă taie capul.

— Bine, dar o să rămîn cu rușinea...

— Față de cine? Călătoria dumneavoastră va fi păstrată în secret, aici vom fi puțini cei care sîntem la curent și în plus știu doar trei sau patru funcționari din Australia. Veți vedea că totul va merge strună; nouă ne trebuie un om hotărît care să cunoască bine problema mafiei și care la nevoie să știe să acționeze împotriva ei. În așteptarea plecării, studiați cazul amănunțit.

Totul începuse la 4 aprilie 1963, cînd Vincenzo Angiletta, originar din Gioia Tauro, fusese asasinat în fața porții casei sale, situată în Stafford Street nr. 20, Northcote. Era ora unu și jumătate dimineața și omul se pregătea să-și parcheze în garaj mașina Holder Station Wagon. După cum a rezultat, arma folosită fusese o pușcă cu două țevi, încărcată cu gloanțe „a lupara", de tipul S.G. *(small game)* trase de la mică distanță prin geamul din spate al automobilului.

Vincenzo Angilletta lucra ca muncitor la General Motors Holden, însă avea și o prăvălie în apropiere de Victoria Market în care-și vindea produsele pămîntului, pe care le transporta cu un camion.

Poliția începu imediat cercetările, însă bîjbîi în întuneric; după o lună și jumătate, cînd era pe punctul să-și piardă orice speranță, primi o scrisoare anonimă cu cîteva nume de italieni, printre care și un anume De Marte. Biletul, evident scris de un semianalfabet, spunea: „toți la noapte, atenție la familii, ocrotiți-le că le omoară. Angelo D. știe totul". Scrisoarea fusese francată la Fitzroy la 30 mai 1963 și funcționarii hotărîră să n-o treacă cu vederea. Oamenii de pe listă fură convocați pentru a fi interogați, iar cînd îi veni rîndul lui Domenico De Marte, acesta declară cu o siguranță uluitoare că nu crede că asasinarea lui Vincenzo Angilletta poate fi pusă pe seama mafiei, ci în sarcina unor indivizi particulari care acționaseră din motive pasionale. De Marte era *commission agent*,[1] cu

[1] Agent care lucrează pe bază de comision (engl.).

stall[1] nr. 56 în O Shed din Victoria Market și locuia la nr. 80 pe Chapman Street.

Șase luni mai tîrziu, în dimineața de 26 noiembrie 1963, la ora trei și treizeci și cinci de minute, De Marte fu împușcat. Se grăbea să ajungă la piață, însă nu apucă să facă mai mult de cîțiva pași dincolo de gardul casei sale, pentru a se instala în autoturismul Zephyr, parcat lîngă trotuar, că o împușcătură sfîșie liniștea zorilor și el se prăbuși la pămînt, ducîndu-și mîna la rană și gemînd încet. Condus de vecinul său la Royal Melbourne Hospital, a fost imediat internat și a primit îngrijirile necesare. Și în acest caz arma folosită în atentat fusese un *shot-gun*, încărcat cu gloanțe „a lupara" *(S.C. cartridges)*. În cursul cercetării la fața locului, poliția află că De Marte fusese rănit de o persoană ascunsă în grădina unei case de pe Chapman Street; fură descoperite urmele unor pantofi de serie și un pumnal, și se stabili că făptașul dispăruse în grabă la volanul unei mașini. Mărturia doamnei Bree, care s-a prezentat în urma împușcăturilor, a fost hotărîtoare:

— Era o mașină de un galben murdar — afirmă femeia cu siguranță, avînd trei indivizi în față.

Din păcate, aceste minime indicații nu duseră la nimic, iar rănitul a refuzat categoric orice colaborare cu organele poliției.

— Trebuie să fie vorba de o eroare, declară cînd fu în măsură să vorbească. Eu sînt un om cinstit și n-am nici un dușman pe lume.

De fapt avea destui pentru că era un tip violent, capabil de orice și fusese reclamat în trecut pentru lovituri cu pumnalul.

La 16 ianuarie 1964, cădea împușcat cu două gloanțe Vincenzo Muratore, de profesie *interstate agent*[2], născut la Messignadi, în 1921, emigrat în Australia în 1937. A fost asasinat la orele două și jumătate dimineața, chiar în fața locuinței sale de pe Avondale Street 15, Hampton, în clipa în care se pregătea să se îndrepte către Victoria Market, la volanul mașinii sale Chrysler Royal Sedan C.T.R. 835. Lovit de două gloanțe, a murit pe loc. După săvîrșirea crimei, asasinul, care trăsese din spatele unor boschete din

[1] Gheretă (engl.).
[2] Agent interstatal.

grădina de peste drum, se grăbi să fugă cu o mașină care îl aștepta la colț, însă, păcălit de grabă și de o emoție justificată, se urcă din greșeală în mașina a doi tineri logodiți care se aflau puțin mai departe, luîndu-și rămas bun. Dîndu-și seama de eroare, bîigui cîteva cuvinte în engleză pentru a se scuza, coborî, și se aruncă în cealaltă mașină care între timp sosise lîngă ei, frînînd cu zgomot, și apoi dispăru în negura nopții.

Cei doi tineri fură invitați, pe rînd, să dea cîte o declarație, însă nu se prea acordară în mărturisirile lor. Tînărul avu curajul să recunoască faptul că băuse „puțin", în timp ce fata, perfect lucidă, nu întîmpină nici o dificultate în descrierea asasinului ; acesta avea circa treizeci de ani, era robust, cu fața prelungă, părul bogat și fruntea îngustă, îmbrăcat în negru. Adăugă, de asemenea, că mașina care îl ajutase să fugă era o Holden Sedan, model '58.

Asupra cadavrului lui Vincenzo Muratore se găsiră două sute treizeci și șapte lire sterline și gestul nu surprinse pe nimeni, deoarece defunctul, în calitatea sa de agent interstatal, avea mereu asupra sa sume importante, uneori chiar și trei sau patru mii de lire sterline, pentru a achita mărfurile pe care i le procurau furnizorii din Mildura, din New South Wales și din Queensland.

La numai două zile de la săvîrșirea asasinării lui Muratore și mai exact la 18 ianuarie 1964, avu loc un nou act sîngeros, fără consecințe mortale de astă dată. Numitul Antonio Monaco, calabrez ca și toți ceilalți, născut la Santa Cristina din Aspromonte, domiciliat în Lower Dandenong Road Braeside, împușcat cu o armă de vînătoare în timp ce se pregătea să plece la lucru. Monaco era un modest cultivator de fructe și legume care-și vindea produsele în Shed C, direct din camion, iar din primele cercetări efectuate rezultă că avea deprinderea să ceară bani cu împrumut. Se stabili că era literalmente plin de datorii, încît în ultima vreme fusese nevoit să-și vîndă gospodăria și să înceapă să lucreze ca simplu muncitor la un alt italian, pentru un salariu foarte mic ; de aici ideea că cel ce a tras ar fi fost un creditor nemulțumit, care a vrut să-i dea o lecție pentru a-l învăța minte să nu mai facă atîta pe șmecherul.

La spital, unde personalul medical îi extrăsese cîteva gloanțe de vînătoare, *standard size pellets*, el declară candid că nu știa nimic, că nu are dușmani de fel și admise că avea datorii... dar că creditorii săi erau oameni respectabili, nu asasini.

În acest moment, opinia publică începu să protesteze energic, cerînd intervenția activă a autorităților, iar ziarele lansară apeluri insistente italienilor rezidenți în Melbourne, pentru a semnala poliției orice amănunt pe care-l cunoșteau. Drept urmare, sosi o scrisoare anonimă la C.I.B. din Russell Street, în care expeditorul scrisese următoarele cuvinte, în josul unei pagini de ziar : „Iată că vorbesc. Cel ce a tras în Antonio Monaco este cumnatul său Francesco Tripodi, care locuiește la Brunswich. Cu siguranță că a fost el."

Denunțului i s-a dat atenția cuvenită, dar nu era deajuns pentru a-l incrimina pe Tripodi care, cel puțin în aparență, părea străin de aceste fapte ; nu se putu întreprinde nimic împotriva lui, nici măcar cînd soția sa, Maria, sora lui Antonio Monaco, într-un moment de supărare confirmă acuzația anonimă, într-o discuție cu doctorița Schaecter de la Royal Melbourne Hospital. Apoi, cînd detectivul Cohn de la Homicide Squad, anunțat imediat de doctoriță, se prezentă la locul respectiv, femeia retractă mărturisirea. Maria Tripodi era unanim recunoscută ca debilă mintal și mărturisirea ei ar fi avut o greutate foarte mică în fața unui tribunal.

Aceasta era situația cînd am primit ordinul să mă deplasez cît mai repede în Australia. Doi morți, doi grav răniți, un oraș exasperat, presa dezlănțuită, o poziție șubredă a conaționalilor noștri care plecaseră atît de departe pentru a-și reface viața. Din cîte aflasem studiind volumul îndosariat, mi se părea în afara oricărei îndoieli că faptele criminale săvîrșite în orașul Victoria aveau la origine o formă de activitate criminală practicată de Mafia. Recunoșteam simptomele și o asemenea organizație nu putea să se nască decît în ambianța pieței din Victoria, pentru anumite nevoi de într-ajutorare tainică.

Fenomenul mafiei, după cunoscători, a început în Italia în ultima perioadă a feudalismului cu scopul de a se opune samavolniciei și exploatării exercitate de seniorii feudali.

S-a extins şi s-a accentuat în timpul regatului celor Două Sicilii cînd s-au născut *indranghetele* şi *fibbiile,* termeni folosiţi pentru a defini „Societatea" căreia i se atribuia calificativul de „onorabilă", fiindcă era fondată pe respectul faţă de onoare. Această organizaţie, întemeiată în cu totul alte scopuri, sfîrşi, din nenorocire, în mîinile pungaşilor, iar greşitul concept onoare-prestigiu, tendinţa spre delict a membrilor, incapacitatea dispoziţiilor legislative de a stîrpi activităţile antisociale — au fost cauza principală care a declanşat procesul de degenerare a fenomenului.

După plecarea mea de pe aeroportul Leonardo da Vinci, am avut mult timp pentru a completa lectura documentelor ce-mi fuseseră puse la dispoziţie şi am început să înţeleg că italienii cîştigaseră poziţii de prim plan pe „frontul" comerţului australian. Nimic surprinzător dacă interesele *labourers*-ilor (muncitori manuali, cultivatori, producători şi vînzători de produse proprii chiar în afara sferei comerţului) şi ale *commission agents*-ilor (intermediari, achizitori cu ridicata, negustori cu amănuntul) n-ar fi crescut şi nu s-ar fi găsit adesea într-un conflict dramatic. Nu era nevoie să fiu la faţa locului şi să văd cu ochii mei pentru a înţelege cum stăteau lucrurile : dacă muncitorii manuali încercau să scape din strînsoarea intermediarilor, se iveau desigur necazuri mari. *Commission agents*-ii fixau preţurile, dominau piaţa şi nu voiau cu nici un chip ca vreun peştişor să scape din plasa lor. Era vorba de o majoritate foarte mare de italieni, iar „şefii", nu mai mulţi de trei sau patru, se vede că acumulaseră averi enorme. Era suficient să citeşti cu cîtă indiferenţă vorbeau unii despre aceşti indivizi de mii de lire sterline, cum îşi cumpărau case, firme, maşini americane luxoase, pentru a înţelege că sărmanii imigranţi, sosiţi din îndepărtatele sate ale Calabriei, erau doar o amintire şi aparţineau unui trecut apus pentru totdeauna.

Ajuns la Melbourne, am încercat să trec neobservat şi, într-adevăr, nimeni nu-mi dădu nici o atenţie. În Australia sosesc zilnic foarte mulţi italieni şi sînt primiţi de rude şi prieteni.

Am luat legătura telefonică cu inspectorul Matthews de la *Criminal Investigation Bureau* din Russell Street, pentru a-i aduce la cunoştinţă sosirea mea în oraş şi stabilirăm

să ne întîlnim, folosind cele mai variate mijloace de precauție pentru a nu da de bănuit. Doream să trec drept un turist înstărit aflat în trecere prin Australia, pentru a examina eventualele posibilități ale pieței locale, și trebuia să joc cu toată seriozitatea rolul acestui nou personaj. Faptul că mă prefăceam a fi în căutarea unei activități rentabile, mi-a permis să frecventez toate cercurile și naționalitatea mea, era cel mai bun permis de liberă trecere pentru a pătrunde în colonia italiană.

Nu am întîmpinat dificultăți deosebite și n-am trezit nici o bănuială în primele zile ale șederii mele, iar cei pe care mi-i apropiasem se arătară bucuroși să mă ajute. Era firesc ca un italian, departe de patrie, să-și caute proprii conaționali, măcar pentru a fi ajutat să se orienteze într-un oraș enorm ca Melbourne, de douăzeci de ori mai mare ca Roma, unde pînă și australienii folosesc harta pentru a se descurca, așa că nimeni nu bănui nimic. Nu ajunseseră față de mine chiar pînă la confidențe, dar era logic ca, treptat, iscodind cu o răbdare nemărginită și o indiferență amabilă, să ajung la discuții despre subiecte mai puțin banale și mai interesante pentru mine, ca de pildă crimele săvîrșite și despre cercurile în care fuseseră hotărîte. Și anume, cercul oamenilor din Victoria Market, cu interesele, ura și protecțiile lor.

Am continuat să frecventez în liniște restaurantele italiene, barurile, mă duceam împreună cu cunoștințele mele ocazionale la meciurile de fotbal și la 24 mai m-am fotografiat în mijlocul unei numeroase reprezentanțe italiene, la hotelul Carlton, cu prilejul unei mese oferite în cinstea combatanților în războiul mondial. Aveam contacte continue cu poliția locală, fără ca cineva să aibă cea mai mică bănuială, atît de numeroase erau subterfugiile pe care le adoptam, și mă țineam la curent cu orice noutate pentru a nu fi luat prin surprindere. Și tocmai cînd, în sfîrșit, mă întrebam dacă voi reuși vreodată să clarific ceva, mi se ivi prima ocazie favorabilă.

Mă mișcasem cu suficientă dezinvoltură în lumea imigranților, folosind jumătate din timp pentru a trage cu urechea și a deschide bine ochii ; culesesem discret informații, lăsînd impresia că nu mă interesa nimic, reușisem să apar ca un prostuț nevinovat, gata oricînd să ofere un

pahar cu bere ; nu mă surprinse, prin urmare, cînd în locurile de întîlnire, italienii începuseră să vorbească mai liber în prezența mea. Aflai în felul acesta că un individ, al cărui nume nu-l voi dezvălui, implicat pare-se în activitate criminală, părăsise Melbourne cu cîteva luni mai înainte, se transferase într-o regiune inaccesibilă și neospitalieră, în deșertul statului Perth și că se muta mereu tot mai spre nord, la peste cinci mii de kilometri de statul Victoria, ca să lucreze într-o mină din Wittanoon Gorge în Australia de vest.

De ce făcuse asta ? Pentru ce lăsase în spate un oraș ca Melbourne, plin de posibilități optime pentru un italian ? Răspunsul nu putea fi decît unul singur : avea el motivele lui bine întemeiate.

N-am stat prea mult pe gînduri. M-am urcat într-un avion și am plecat la Wittanoon : o întindere de pămînt arid și mare cît Italia, pierdută într-un deșert roșcat unde, dimineața, cînd deschideai geamul la hotel, nu vedeai altceva decît vulturi și canguri. Am dat ușor de urma omului pe care-l căutam, dar nu tot atît de ușor l-am făcut să și vorbească. Îi era încă frică și lucrul nu m-a surprins ; cine a avut o dată de-a face cu mafia, știe că brațul ei este lung și poate să lovească chiar și la distanță. Nu mi-a spus nimic și de fapt mi-a spus totul. Din frazele lui incomplete, din recunoașterile lui reținute, din numele rostite cu jumătate de gură, am reușit să găsesc adevăratul drum ; am intuit faptele și am știut cum s-o apuc pe drumul care avea să mă ducă la soluționarea cazului.

— Socrul meu a fost ucis într-un mod barbar, îmi povesti omul, și eu ar fi trebuit să aduc la îndeplinire *„difesa del sangue"* — răzbunarea după legile onoarei ; n-am avut curajul s-o fac, și pentru a evita represaliile, am fost nevoit să fug. Dac-ați ști cît am umblat ! Din Australia m-am dus în Franța, apoi m-am întors în această țară sălbatică...

L-am încurajat pe bietul om, îndemnîndu-l stăruitor să se păzească de necazuri și, după o săptămînă petrecută în acel colț al lumii uitat de Dumnezeu, m-am întors la Melbourne cu bagajul meu de cunoștințe îmbogățit. Aflasem cîteva nume și știam unde să-mi îndrept cercetările, însă era încă nevoie să descopăr probe pentru a-i incrimina pe vinovați.

Oricum, norocul începuse să-mi surîdă şi eram convins că n-avea să mă părăsească. În această ordine de idei, vreau să precizez că experienţa mea profesională şi cunoaşterea terenului de explorat mi-au fost, fără îndoială, de un mare ajutor, însă şi norocul a avut rolul său determinant; am făcut, firește, totul ca să-l întîmpin, iar cînd s-a arătat, am fost gata să-l primesc.

Între timp, agenţii australieni au efectuat pătrunderi neaşteptate în casele tuturor celor care, pentru un motiv sau altul, erau amestecaţi în crime, şi au reuşit să descopere arme suspecte şi cîteva scrisori compromiţătoare în care se vorbea de întîmplările sîngeroase ce au avut loc la Melbourne.

Această corespondenţă purtată cu rudele rămase în Italia, ne-a permis să lărgim cercul cercetărilor şi ne-a pus în situaţia de-a ajunge la grupuri de familii ce locuiau în Calabria şi care, după cîte se pare, ştiau destule pentru a orienta autorităţile pe un drum bun. După ce a fost informat imediat, şeful Diviziei de poliţie criminală, Lo Nardis, se gîndi să supună aceste persoane unor interogatorii severe, în timp ce eu hotărîsem să mă întîlnesc cu Franco Angilletta, în vîrstă de paisprezece ani, fiul lui Vincenzo Angilletta — prima victimă — şi să strîng mărturii. Băiatul îmi declară că defunctul său tată trebuie să fi fost doborît de un grup de italieni din North-Melbourne, care extorcau prin forţă mari sume de bani şi pedepseau pe oricine ar fi îndrăznit să nu li se supună.

— Eşti sigur? îl întrebai cu blîndeţe, pentru a-l face să se simtă la largul său.

— L-am auzit pe bietul tata discutînd cu prietenii lui despre asta şi am înţeles că era vorba despre lucruri foarte grave. Maică-mea era înspăimîntată şi eu mai ştiam că tata cumpărase un pistol calibrul 32.

— Un pistol? Poliţia nu l-a găsit, după crimă.

— L-am luat eu înainte ca tata să fie dus la spital. Este îngropat în grădină, vă arăt unde...

— Nu ştii cine sînt oamenii aceia?

— Nu, domnule. Ştiu însă că înainte cu şase luni de a muri, tata a mai fost atacat cu pumnalul de cîţiva indivizi conduşi de „Pope".

— „Pope" ? Cine e ?

— Un oarecare, numit astfel, care comanda peste tot, la piață și în alte părți...

Discuția avută cu băiatul păru să constituie punctul de plecare într-o serie de confidențe mai mult sau mai puțin voalate, care aveau să-mi dea posibilitatea de a-mi forma o imagine clară asupra situației. Am aflat de fapt că în aprilie 1963, Vincenzo Angilletta intrase în organizația mafiei și că anumite atitudini ale sale provocaseră resentimentele lui Domenico De Marte și Vincenzo Muratore, care hotăriseră să-l suprime. Nu-mi era greu să înțeleg cum evoluaseră lucrurile în continuare ; Angilletta fusese omorît și rudele sale începuseră acțiunea de răzbunare împotriva făptuitorilor crimei, însărcinînd cîțiva ucigași cu plată să facă dreptate. Iată de ce Domenico De Marte fusese grav rănit în noiembrie 1963, și Vincenzo Muratore asasinat în ianuarie 1964. Binecunoscutul lanț al crimelor în care fiecare se răzbună în felul său, fără măcar să-i treacă prin minte să ceară intervenția poliției. Sînt treburi „particulare" în care nimeni nu trebuie să-și vîre nasul !

Lipsea numai o frîntură pentru ca mozaicul să fie complet : motivul care-l determinase pe ucigaș să tragă asupra vînzătorului de fructe Antonio Monaco, la 18 ianuarie 1964. Apoi, cineva îmi împărtăși clar părerea sa :

— Îi cunosc la perfecție pe italieni prin natura activității mele, spuse el, și sînt gata să jur că împușcarea lui Monaco nu are nici o legătură cu acțiunile mafiei. Trebuie să fie vorba de o chestiune de onoare și de gelozie.

Avea dreptate și evenimentele din zilele următoare o dovedirâ. În cursul investigațiilor am aflat că un grup de indivizi era pe punctul de a săvîrși o nouă crimă, iar cînd norocul mi l-a scos în cale pe cel ce trebuia să fie executorul material, mi-am dat seama că era omul capabil să rămînă la dispoziția mea în secret ba, mai mult, să facă aceasta cu entuziasm, considerînd că e de datoria lui și în avantajul comunității.

— Fă ceea ce-ți cer eu, i-am spus, și ai să faci un lucru util.

— Ce trebuie să fac? mă întrebă interlocutorul meu, pe care îl voi numi Salvatore.

— Continuă să tratezi cu cei ce te-au însărcinat cu lichidarea și prefă-te că ești dispus la orice. Cine trebuia să fie victima?

— Antonio Monaco, acela care a fost rănit în ianuarie. De data asta vor să-l ucidă.

— Cine vrea și de ce?

— Cei doi cumnați ai lui Monaco, Francesco și Salvatore Tripodi, doi calabrezi din Varapodio, care știu că Antonio este amantul soției lui Francesco. Vor să se răzbune cu orice preț, așa că au căutat un *gunman*[1] și m-au găsit pe mine... Însă eu n-aș fi făcut-o, vă jur...

— Te cred, te cred. Du-te la cei doi Tripodi, ascultă ce-ți spun ei și vino după aceea să-mi povestești. Ai înțeles?

— Înțeles.

Împuternicit să procedeze astfel, și filat continuu de anumiți agenți ai *Special Branch*-ului, ucigașul cu plată se prefăcu că acceptă sarcina și primi pentru început un automobil Holden, tip vechi, și un pistol Webbey Scott, calibru 7,65, cu douăzeci și cinci de gloanțe, din care opt în încărcător. În noaptea de 10 iunie 1964 tratativele ajunseră la sfîrșit, iar toți din familia Tripodi, însoțiți de un prieten al lor, un anume Trimboli, originar și el din Varapodio, căzură la învoială să plătească suma de două mii de lire sterline pentru săvîrșirea crimei și-i dădură anticipat *gunman*-ului cincizeci de lire. În același timp, oamenii de la Homicide Squad se aruncară asupra micului grup, confiscară banii, pistolul și arestară atît pe Tripodi cît și pe Trimboli. Cazul era clarificat, mărturisirile nu lipseau, iar autorilor morali ai crimei nu le rămînea decît să se resemneze cu o pedeapsă justă. Trimboli însă, în scopul diminuării vinovăției sale și pentru a fi privit cu alți ochi, făcu numeroase mărturisiri cu privire la crimele precedente și, cu o cunoaștere deosebită și precisă a faptelor, declară că Vincenzo Angilletta, cu apartenență la mafia locală ce opera în Victoria Market, datorită controverselor cu un alt grup mai puternic, în

[1] Pistolar, ucigaș cu plată (engl.).

frunte cu Domenico De Marte, Vincenzo Muratore și alții, fusese condamnat la moarte într-o reuniune ținută de aceștia din urmă, într-o sală rezervată a unui bar de pe Union Road din Ascot Vale. Asasinatul lui Angilletta provocase reacția violentă a rudelor sale Angelo de Marte (omonim — nu rudă cu Domenico De Marte) și Francesco Angilletta, respectiv ginerele și nepotul victimei, iar aceștia doi se făcuseră vinovați mai întîi de rănirea lui De Marte și apoi de moartea lui Muratore.

Totul se întîmplase așa cum îmi închipuisem eu, cu destulă ușurință : răzbunări nemiloase, săvîrșite din interese, din ambiție, din dorința de dominare, din mîndrie. O dată cu legile mafiei care, de fapt, garantează cel puțin în aparență protecția celor slabi, nu sînt trecute cu vederea nici legile onoarei, specifice caracterului calabrez care, cînd se simte ofensat în intimitatea sa, în morala și în unitatea familiei, reacționează instinctiv, făcîndu-și singur dreptate. Apărarea onoarei este foarte rar încredințată organelor oficiale ; de cele mai multe ori vărsarea de sînge este plătită prin *vendetta*, iar onoarea este spălată cu sînge.

După arestarea și mărturisirea completă a lui Angelo De Marte (Francesco Angilletta se întorsese între timp în Italia), ieșiră la lumină și alte amănunte. Aflarăm, de exemplu, că Vincenzo Angilletta avea de gînd s-o rupă cu cei din North Melbourne și că de aceea el fusese întîi înjunghiat, servindu-i-se o „mustrare severă" și ulterior asasinat. După părerea celor din mafia, Angilletta făcuse greșeli grave : mai întîi de toate își vindea produsele direct cumpărătorilor din Victoria Market, trecînd astfel peste autoritatea *commission agents*-ilor, apoi, cu două luni înainte de a muri, cînd se hotărîse să-și vîndă propria *farm* [1], o cedase în condiții foarte avantajoase unui grec și nu unui italian binevăzut de mafia. Lichidarea lui Angilletta devenise inevitabilă, dacă De Marte și Muratore voiau să-și mențină prestigiul ; dar și crimele următoare, exemple clasice de răzbunare, de „apărare" a primului sînge vărsat, fuseseră privite ca indispensabile de

[1] Fermă (engl.).

către rudele victimei... Verigile unui lanț interminabil, așa cum am mai explicat.

Cazul era închis și prietenii mei de la *Criminal Investigation Bureau* îmi dădură să înțeleg că acum trebuiau să mă supună unui fel de tortură mondeno-profesională absolut inevitabilă : conferințe de presă, interviuri la radio și la televiziune, recepții și alte desfătări de acest gen. Ziarele apărură cu titluri de opt coloane : „Anotimpul luparei s-a sfîrșit", „Coșmarul s-a sfîrșit" și sub fotografia mea textele explicative spuneau : „Iată omul care a învins mafia".

Italienii răsuflară ușurați și inspectorul Mathews, în lăudabila tentativă de a se arăta gentil, îmi spuse :

— După toate, nici nu trebuie să ne supărăm prea tare. Ei făceau ceea ce li se părea just. Nu știau că greșesc.

L-am privit cu atenție și am zîmbit fără voie.

— Domnule inspector, i-am răspuns, cineva a spus o vorbă înțeleaptă : „Să te ferească Dumnezeu de cei ce procedează așa cum cred ei că e just, pentru că o fac întotdeauna în detrimentul altora". Ei bine, cred că cine a spus-o, a avut perfectă dreptate.

(Ugo Marcero)

Am privit de mai multe ori împrejur înainte de a traversa strada și am hotărît să intru în bar numai cînd am fost sigur că mișcările mele nu erau supravegheate de nimeni. Localul era cufundat în semiobscuritatea unei triste după-amiezi de iarnă — 9 decembrie 1963 — ziua mea de naștere — și în încăpere se afla un singur client; avea ochii roșii, mîinile îi tremurau și părea că se află în pragul unei crize nervoase. Aproape că nu-ți venea să crezi că te afli în fața unui industriaș abil, obișnuit să conducă și să comande.

— Domnul comendator Ratti? am întrebat fără nici o altă introducere.

Mă fixă cu o mină plictisită și dădu din cap.

— Domnul Jovine? întrebă la rîndul său.

— Da. M-am străduit s-ajung cît mai repede. Șeful meu, Setajolo, de la comisariatul din Monza, mi-a expus la telefon întreaga poveste, însă aș dori să aud chiar din gura dumneavoastră cum s-au petrecut lucrurile. Mai întîi însă, vă rog să-mi spuneți dacă sînteți sigur că n-ați fost urmărit.

— Sînt foarte sigur. Am respectat întocmai sugestiile domnului Setajolo, am ieșit din casă pe ușa laterală, am schimbat de două ori autobuzul și am luat apoi un taxi care m-a lăsat la blocurile de lîngă bar. N-am remarcat nimic suspect, altfel nu aș mai fi intrat... Vocea îi tremura și am crezut c-o să izbucnească în plîns. Dacă vor afla că am anunțat poliția, se vor răzbuna pe sufletul acela nevinovat... așa mi-au spus la telefon.

— Nu disperați, este amenințarea obișnuită pe care o fac în asemenea cazuri. Intervenția poliției nu va înrăutăți cîtuși de puțin situația și, mai înainte de a-i aresta pe răpitori, ne gîndim la viața copilului.

— N-am prea multe de spus, iar puținul pe care-l știu l-am aflat de la un prieten de-al lui Paolo. Azi-dimineață plecaseră împreună la școală și, deodată, un autoturism o mie o sută, cu trei indivizi înăuntru, s-a apro-

piat de trotoar și unul dintre cei trei l-a strigat pe fiul meu : „Paolo, l-a întrebat, mă recunoști ?“ Băiatul a răspuns afirmativ, iar unul din ceilalți însoțitori a adăugat : „Foarte bine, urcă în mașină. Tata vrea să te vadă, ne-a trimis să te luăm.“ După un moment de ezitare, fiul meu a executat ce i se spusese și din clipa aceea nimeni nu l-a mai văzut.

— La ce oră ați primit primul telefon ?

— La zece. „Domnul Guido, a spus o voce necunoscută, Paolo al dumneavoastră a fost răpit. Dacă vreți să-l mai vedeți viu, pregătiți-vă să plătiți o anumită sumă pe care o vom stabili noi. Nu anunțați poliția, pentru că altminteri micuțul va plăti cu viața și nu plecați de lîngă telefon. Veți primi instrucțiuni ulterioare.“ În acel moment am crezut că-i o glumă proastă. După aceea, însă, o investigație rapidă, făcută cu cea mai mare discreție, mi-a confirmat tristul adevăr și m-a lăsat pradă disperării...

De data aceasta, domnul Ratti nu mai reuși să se stăpînească și lacrimile începură să-i curgă pe obraji.

Mă prinse de braț și, cu voce rugătoare, îmi spuse :

— Oh, vă rog, salvați-l. Sînt dispus să fac orice pentru a-l regăsi ! Viața copilului meu este în mîinile dumneavoastră.

— Vom face tot ce ne stă în putință, i-am răspuns mișcat. Vorbiți-mi despre cel de-al doilea telefon.

— L-am primit în după-amiaza aceasta, la orele șaisprezece. Aceeași voce a spus : „Pregătiți suma de treizeci de milioane de lire, în scurt timp vă vom aduce la cunoștință modalitatea de a-i preda.“ Într-adevăr, după circa o oră, răpitorii dădură semne de viață pentru a treia oară : „Diseară, la orele douăzeci și unu, veniți cu banii la Trezzo d'Adda, sătucul din Brianza, și așteptați în piața din fața bisericii parohiale, fără să vă apropiați de ea. Este inutil să vă mai spun că trebuie să fiți singur și că fiecare mișcare a dumneavoastră va fi urmărită pas cu pas. Nu încercați să faceți glume de prost gust fiindcă va fi rău pentru Paolo.“

Guido Ratti își șterse ochii și suspină profund.

— Asta-i tot.

Am privit ceasul. Era ora cinci.

— Avem patru ore la dispoziție am spus. Oricum, n-am stat cu mîinile în sîn. Imediat ce-am primit comunicarea de la Monza, am mobilizat o sută dintre oamenii mei, care acum sînt gata să intre în acțiune. Toți sînt părinți care înțeleg drama dumneavoastră și vă garantez că se poate conta pe abilitatea și pe discreția lor. Din păcate, a fost mai greu să-i aduc fără să simtă ziariștii care mișună în continuu de ici colo dar, pînă la urmă, am reușit. La un semn al meu vor porni la acțiune. Sînt oameni de încredere absolută, vă repet, și nu este prima dată cînd se lovesc de un caz asemănător.

Ratti se uită la mine surprins.

— O sută! spuse. De ce atîția?

— Fiindcă răpitorii fac parte din cercul cunoștințelor dumneavoastră; lucrători, foști angajați sau rude ale acestora. Pentru a obține informații asupra tuturor este nevoie de atîția agenți.

Ratti scoase o hîrtie din buzunarul interior al hainei și mi-o întinse.

— Iată lista completă a personalului, numele și adresa ultimilor concediați.

— Foarte bine, răspunsei, băgînd foaia în buzunar. Să vedem ce putem face în acest puțin timp rămas la dispoziție. Cît privește banii...

— Am și strîns o parte.

— Da? Cum ați reușit așa de repede?

— Directorul băncii mi-e prieten, a înțeles că era vorba de un lucru important și n-a mai stat la gînduri să mă servească.

— Cînd ați fost la bancă?

— Imediat după al treilea telefon. Am ieșit din casă în mod ostentativ, așa încît să se observe că mă duc la bancă. Dacă mă urmăreau, s-au liniștit...

M-am ridicat și am strîns mîna industriașului.

— Acum, să ne despărțim. Voi ieși eu primul. Veniți acasă peste un sfert de oră și nu vă mișcați pînă în momentul plecării la Trezzo d'Adda. Acționați cu dezinvoltură și uitați că toate mișcările dumneavoastră sînt obiectul unei supravegheri atente din partea noastră și... din partea lor.

M-am întors în cea mai mare grabă la birou și am dat instrucțiunile necesare :

— Băieți, le-am spus diferiților șefi de grupă — aproape toți dintre ei fiind părinți — care mă ascultau mișcați, viața acestui copil este în mîinile voastre. Va trebui să plecați din Milano cu cea mai mare grijă. Dacă informația transpiră și intră pe mîna presei, răpitorii vor crede că au fost păcăliți și se vor răzbuna pe micuț...

Am organizat un adevărat plan de bătaie și numai cînd am fost siguri că nu lăsasem nimic la voia întîmplării, am început să acționăm. Oamenii mei plecară spre Trezzo și ajunseră acolo din mai multe direcții, unii pe bicicletă, alții în camioane, sau la volanul unor mașini particulare. Cîțiva, travestiți în zidari, se instalară printre schelele unei case în construcție în apropierea bisericii, alții se ascunseră într-o farmacie vecină și unul, în sfîrșit, într-un veșmînt preoțesc, începu să citească breviarul în fața bisericii. Eu am sosit la fața locului la orele opt, însoțit de plutonierul Oscuri, într-un furgonet care purta numele unei firme textile și am ocupat o poziție strategică, urmărind, din spatele unei prelate, scena.

Localitatea Trezzo și împrejurimile ei erau controlate pe o rază de cîțiva kilometri, oamenii mei băteau străzile de acces, ținînd în continuare contactul prin radio ; singura noastră teamă era ca răufăcătorii să nu mai dea semne de viață, forțîndu-ne astfel să repetăm operațiunea cine știe cînd și unde.

După ce m-am instalat cît mai bine în fundul camionului, am desfăcut un ziar ca să-mi omor timpul și abia ce-am aruncat o privire, am și blestemat sufocat. Un titlu pe șase coloane scria : „Răpirea fiului..." Blestemații, cum de-au aflat ? Am aprins lanterna și m-am aplecat asupra foii de ziar. Apoi am respirat ușurat : „...lui Frank Sinatra", spunea mai departe. Îmi părea rău pentru popularul cîntăreț și îi doream noroc, însă eram bucuros că dracul nu-și vîrîse coada în planurile mele...

La nouă fără un sfert, sosi și industriașul Ratti și-l văzui plimbîndu-se nervos în sus și-n jos prin piață, avînd sub braț un pachet voluminos. Mi-am ațintit privirea asupra lui și după un sfert de oră apăru un tînăr de vreo douăzeci și doi de ani, cu ochelari negri și o

mină tematoare care, după ce-a privit de jur împrejur, s-a apropiat de Ratti și a început o scurtă conversație cu acesta. Chiar în acel moment mi s-a comunicat prin radio că o patrulă de-a mea remarcase un automobil cu doi bărbați și un băiețel, care se tot învîrtea de o bucată de vreme în regiunea respectivă.

Am dat ordin ca mașina să fie ținută sub observație și, imediat ce Ratti făcu gestul de predare a pachetului cu bani către interlocutorul său, am comunicat agenților să-i rețină pe presupușii răpitori și să ia copilul, iar eu, în același timp, am sărit din furgonet și m-am aruncat asupra tînărului cu ochelari negri. Scena s-a însuflețit ca prin minune și, în timp ce eu îl dezarmam pe tînărul care încercase să folosească un briceag cu deschidere automată, agenții mei se iveau din toate părțile și-i luau în primire pe răufăcători.

După puțin timp, mi s-a comunicat prin radio plăcuta știre care lipsea pentru ca tabloul să fie complet, iar bucuria a fost generală : automobilul suspect fusese oprit, unul din bărbații dinăuntru reușise să fugă în timp ce complicele lui se afla în mîna zdravănă a agenților, și... vestea cea mai importantă dintre toate era aceea că băiețelul confirmase că se numea Paolo Ratti ! Imediat ce-a aflat că băiatul era sănătos și salvat, industriașul a fugit în întîmpinarea mașinii care îl aducea, iar eu i-am mulțumit în liniște lui Dumnezeu că m-a ajutat pînă la sfîrșit ; nimeni nu mi-ar fi putut scoate din cap că cei trei bandiți, o dată ce-ar fi încasat banii șantajului, nu l-ar fi ucis pe băiat, care, fără cea mai mică îndoială, reprezenta un martor periculos din moment ce cunoștea identitatea unuia dintre răpitori — acela care îl oprise pe stradă întrebîndu-l „Mă recunoști ?" Era de neconceput că ar fi putut scăpa din această zguduitoare aventură.

Răufăcătorii fură identificați în persoana lui Emilio Gomizely, 24 ani, din Monza, fost salariat la Ratti și inițiatorul loviturii, Ermenegildo Piccinino, 20 ani, din Bari, student la drept ; Aldo Ferrara, din Neapole, 22 ani, șomer. Spre miezul nopții m-am întors acasă și, îmbrățișîndu-mi băieții, pe Roberto și pe Elio, le-am povestit întîmplarea. Impresionați, mă strînseră în brațe și pentru prima dată îmi spuseră : „Bravo, tată !"

Procesul a urmat imediat.

Industriașul Ratti mi-a trimis mie și oamenilor mei o foarte frumoasă scrisoare de mulțumire, o scrisoare cu cuvinte ce izvorau de-a dreptul din inimă, iar eu, gîndindu-mă la ,cei o sută de agenți pe care îi pusesem în mișcare, am închis dosarul intitulîndu-l „Operația tații-lor de familie."

(Mario Jovine)

O parte din istoria mafiei este cunoscută de publicul larg care a putut s-o urmărească, prin ziare; numele ca Barbera, Coppola, Liggio, Greco, Navarra, Badalamenti, au devenit foarte cunoscute pretutindeni, cu atît mai mult, cu cît anumite arestări au impus verificări la Roma, Bologna, Milano, iar presa din nord s-a ocupat pe larg de acestea; poate însă că nu toate evenimentele sînt proaspete în memoria cetățeanului de rînd.

Mai înainte de a fi trimis la conducerea Centrului de poliție criminală din Sicilia, eu însumi cunoșteam situația numai în linii generale și nu am putut să-mi fac o părere prea clară asupra faptelor și oamenilor decît după ce am frecventat îndelung acest mediu. A trecut mult timp de atunci și s-au făcut multe progrese; se poate spune că aproape ne-am ajuns scopul. Chiar zilele acestea a fost prezentat procuraturii un al treilea raport asupra traficului de stupefiante, tutun și valută între Statele Unite și Sicilia — raport ce-a urmat acelora din iulie și decembrie 1965 — și sîntem îndreptățiți să credem că magistratura va fi în măsură să formuleze sentințe precise împotriva indivizilor care pînă în prezent au reușit să se strecoare miraculos printre degetele justiției; recentele cercetări nu s-au limitat să stabilească participarea unui grup de răufăcători la traficul cu S.U.A., ci au stabilit și vinovăția cîtorva dintre ei în legătură cu faptele de sînge petrecute la Palermo între 1960—1964, săvîrșite din dorința de dominare a pieței de către „*cosche*" rivale (termenul *cosca* denumind un grup al mafiei, un *gang*, o bandă).

A trecut mult timp, dar, vă repet, îmi amintesc totul la perfecție începînd din momentul în care șeful poliției, Vicari, m-a transferat de la Direcția Afacerilor Private, la un birou special creat la Corleone pentru misiuni deo-

sebite, și mi-a dat drept colaborator pe comisarul Nicola Ciocia.

La Palermo, două *cosche* dominau situația : aceea condusă de Greco și La Barbera, alcătuită dintr-o sută de indivizi, care „controlau" zona industrială, sectorul legumelor și fructelor și al construcțiilor în general, și aceea condusă de Luciano Liggio, care făcea contrabandă pe scară largă, se îngrijea de aprovizionarea marilor hoteluri prin societăți de autotransport, dominate de mafia, atotputernică, și plasa în localurile publice *juke-boxes* și *gru* magnetice, cu procente fixe, dinainte calculate. Cifre aproximative, susceptibile să fie mărite, demonstrau că profitul obținut de Liggio se ridica la șapte milioane de lire pe zi.

Să nu se creadă însă că cele două bande căzuseră tacit de acord și că își respectau zonele de influență stabilite. Dimpotrivă, în sînul ambelor grupuri încolțea germenele geloziei, al urii și dorința permanentă de răzbunare. Împușcăturile, omorurile, arestările, fuga, erau la ordinea zilei, iar cînd Greco și La Barbera se aruncară unul asupra celuilalt pentru a-și disputa bastonul de comandant, situația deveni insuportabilă. Toți știau că unul din cei doi era destinat pieirii și așteptau cu sufletul la gură să cunoască numele noului șef.

În acest moment, tragedia îi antrenă și pe oamenii poliției. Un informator anonim anunță autoritățile că La Barbera minase un automobil Giulietta cu scopul de a-l ucide pe Greco, iar investigatorii alergară repede la fața locului pentru a preveni crima. Informatorul fusese sincer : mașina se afla într-adevăr în localitatea Giaculli, așa cum se afirmase, și artificierii începură imediat opera dificilă de deminare. Din păcate, nu reușiră s-o ducă la bun sfîrșit. Explozia a fost zguduitoare, automobilul sări în aer și cîțiva dintre agenții noștri își pierdură viața.

Din momentul acela, acțiunile banditești și represive se intensificară și se poate spune că nu era zi de la Dumnezeu fără ca cineva să nu-și piardă viața. Zona din Corleone păru să devină centrul ciocnirilor armate și în

perioada 1958—1963, omorurile, răpirile, delictele în public se succedară într-un mod impresionant. Cauza răului era sciziunea în două tabere a bandei locale condusă de dr. Michele Navarra, medic de circumscripție în Corleone. Primele ciocniri cu oamenii lui Liggio avură loc în februarie 1958, iar în lunile ce urmară Navarra se aruncă într-o urmărire nebunească a periculosului său rival, pentru a-l elimina.

La 1 iulie 1958 izbucni un conflict armat în regiunea Piano di Scale, în care Liggio fu rănit. Prin această acțiune, medicul de circumscripție și-a semnat propria-i condamnare la moarte; el era ultimul obstacol care se opunea dorinței dezlănțuite de putere a lui Liggio, dat fiind că acesta îi suprimase cu lovituri de „lupara" pe italo-americanul Vanni Sacco și Carmelo Di Due, amîndoi complicii lui Navarra; prin urmare, doctorul urma să fie îndepărtat fără pic de milă. Șirul lung de crime săvîrșite de Liggio avea să se îmbogățească destul de repede cu o altă noutate, cea mai importantă.

La 2 august 1958, la o lună după ciocnirea de la Piano de Scale, o rafală de mitralieră îl țintui pe Michele Navarra la volanul automobilului său, în timp ce se îndrepta spre Palatul Adriano și, în acest atentat sălbatic, își pierdu viața și doctorul Giuseppe Russo de la Clinica albaneză din Palermo, care se afla din întîmplare în mașina colegului său.

Așa cum se întîmplă adesea, o nenorocire aduce alta și, la 6 septembrie 1958, cu ocazia sărbătorii Madonnei della Catena, circa șaptezeci de indivizi sfințiră praznicul trăgînd în piața deschisă din Corleone și provocînd moartea a trei oameni de încredere a lui Navarra — Pietro Maguri, Mario Marino, Giovani Marino — precum și a doi copii și a doi trecători.

Este în zadar să mai spun că noi, cei din poliție, nu stăteam cu mîinile în sîn, privind la atîta vărsare de sînge; activitatea noastră de patrulare se desfășura continuu; efectuam pînde istovitoare, anchete migăloase, numeroase arestări, însă cei vinovați ne scăpau și chiar

dacă am fi pus mîna pe ei n-am fi putut să-i reţinem din lipsă de probe ; zeci de persoane erau gata să le furnizeze alibiuri din cele mai solide. Era important să arătăm totuşi bandiţilor şi publicului că eram foarte hotărîţi să ne facem datoria şi că n-avem nici cea mai mică intenţie de a da înapoi ; puţin cîte puţin, cîştigarăm încrederea populaţiei şi cei ce tăceau poate de frică, începură să ne facă destăinuiri. La 13 decembrie 1963 făcurăm o arestare care a produs mare senzaţie ; după cercetări îndelungate, reuşirăm să-l deferim justiţiei pe Salvatore Riina, locţiitorul lui Liggio, un fost preot care ducea o viaţă de nabab ; arestarea lui a însemnat o grea lovitură pentru moralul bandei şi a avut menirea să ducă la o creştere simţitoare a acţiunilor noastre. De acum înainte eram hotărîţi să intensificăm eforturile şi să punem mîna cu orice preţ pe Liggio.

La 18 decembrie 1963 am fost informaţi că un număr de cîţiva membrii din fosta bandă a lui Michele Navarra, condusă de un oarecare Salvatore Brigante, s-ar reuni în circiuma lui Riddacco din Agro di Corleone pentru a elabora un plan în vederea eliminării lui Luciano Liggio, şi că la această întîlnire ar participa şi anumiţi indivizi veniţi special din Germania, unde emigraseră pentru a scăpa de justiţie. Încercuirăm circiuma şi reuşirăm să capturăm doi bandiţi în timp ce alţii dispărură la adăpostul întunericului ; i-am interogat îndelung şi am început să obţinem cîteva informaţii.

În privinţa lui Liggio am aflat că era măcinat de o tuberculoză osoasă, care îl forţa să poarte un corset şi, după toate probabilităţile, se adăpostea la Palermo. Cercetările ţinură o lună ; la 14 mai, după investigaţii minuţioase în rîndul medicilor, prin clinici şi spitale, dădurăm de urmele unui pacient avînd caracteristicile lui Liggio, care fusese internat în clinica albaneză ; dăduse un nume fals dar puturăm să-l identificăm deoarece Gaspare Centineo — acesta fiind numele înregistrat în clinică — era un fost condamnat care trebuia să se prezinte zilnic la chestura din Partinico, ori omul nu se putea afla în două

locuri deodată. Nu exista nici o îndoială că bolnavul era Luciano Liggio în persoană, dar unde se ascunsese după ce fusese tratat în clinică ?

Fără îndoială, era nevoie să forțăm timpul.

Ne aruncarăm asupra cîtorva tipi credincioși lui Liggio, pe care îi țineam sub supraveghere de mai multă vreme, în speranța că ne vor pune pe urmele șefului lor și îi arestarăm mai înainte de a înțelege ce li se întîmplă; era vorba de dr. La Mantia, Giuseppe Lauricella și de S. Marino, mare negustor de mobilă ; numai prin acesta din urmă puteam să dăm de Liggio, așa că l-am determinat să vorbească.

În seara zilei de 14 mai 1964, după o serie de percheziții domiciliare extenuante, am descoperit ascunzișul — cald încă, dar gol — al lui Liggio, la familia La Rosa, în localitatea Giaculli și, cu toată părerea de rău că pasărea își luase încă o dată zborul, am simțit totuși că cercul se strîngea în jurul persoanei banditului. Aveam tocmai de gînd să examinez dulapul cu fund dublu și coridorul interior care îi permisese lui Liggio să ajungă într-o cămăruță pe care nimeni nu o suspectase, cînd patrulele aflate într-o permanenetă stare de alarmă ne semnalară o mișcare neobișnuită de mașini la Corleone, în fața casei unei domnișoare respectabile — numită Sorrisi — din strada Orsini nr. 3. N-am pierdut timpul și am alergat în această localitate și, dintr-o curiozitate ușor de înțeles, am bătut la ușa domnișoarei Sorrisi, întrebîndu-mă dacă nu comiteam o enormă greșală. O bătrînică deschise ușa și se dădu la o parte pentru a ne lăsa să trecem. Traversarăm un coridor și intrarăm într-o cameră din fund, unde stătea întins pe pat un om cu fruntea scăldată de sudoare.

— Sînt cel pe care îl căutați, spuse, întîmpinînd orice întrebare din partea noastră.

După ce reușise timp de șaisprezece ani să scape de vînătoarea inițiată de forțele ordinei publice, Luciano Liggio se preda. Boala lui Pot făcuse din el o epavă umană, uscîndu-i picioarele și paralizîndu-i mișcările ;

Istoria romanțată a existenței sale ajunsese la epilog și nici un protector n-ar mai fi fost în stare să-l scape de ispășire.

Ce să mai spun ? În ceea ce privește mafia, aș putea folosi limbajul buletinelor militare : „Războiul continuă". Totuși, nu pentru mult timp.

(Angelo Mangano)

UN AUTOMOBIL DE 23 MILIOANE

În dimineața aceea de iunie din 1964, aveam întîlnire cu colonelul doctor Capasso, șeful secției de poliție „Moravuri și trafic de narcotice", și așteptam cu nerăbdare să cunosc evoluția situației. În cursul săptămînii obținuserăm informații în legătură cu un transport neobișnuit de saci de droguri și agenții specializați se aruncaseră imediat pe această pistă, în speranța de a curma din față un comerț dăunător, menit să alimenteze lumea viciului.

Cînd funcționarul intră în biroul meu, mi-am dat imediat seama că avea noutăți importante de raportat.

— Cercetările ne-au permis să pătrundem destul de adînc în problema de față, declară el fără introducere, vorbind repede pe un ton ce trăda mulțumirea. N-a fost ușor, firește, dar băieții au depus toată...

Nu era nevoie să-mi amintească. Desfășurarea normală a delicatei munci a Echipei Operative și succesele obținute sînt posibile grație abnegației unui grup de oameni care alcătuiesc o duzină de secții bine pregătite și gata oricînd de luptă. Oameni capabili, buni cunoscători ai mediului în care își desfășoară activitatea, vigilenți, și gata de acțiune zi și noapte, mereu în căutarea unei întîlniri, unui cuvînt, unei priviri care l-ar putea pune pe drumul adevărului.

— Am sesizat, continuă doctorul Capasso, plimbările frecvente la Roma ale unui recidivist numit Aldo, care este suspectat de complicitate în diferite acțiuni de trafic ilicit.

— Îi știi adresa ?

— Aldo stă la Le Marche, la Camerino sau în împrejurimile imediate. Vine deseori la Roma, dar se întoarce imediat la sediu.

— Înțeleg. Înainte de a ne apropia de el, va trebui să trimitem pe cineva acolo pentru a culege informații amănunțite asupra persoanei sale...

L-am chemat pe plutonierul Germinario și pe agentul Lo Prete, le-am făcut o descriere a individului pe baza datelor furnizate de doctorul Capasso, și i-am sfătuit să plece cît mai repede la Camerino.

— Mă bizui pe voi, le-am spus. Este vorba de o treabă extrem de delicată. Ferească Dumnezeu ca Aldo să simtă că sîntem pe urmele lui ; ar ieși din circulație sau, mai simplu, nu s-ar mai ocupa de droguri și noi n-am reuși niciodată să aflăm care-i sînt complicii. Va trebui să acționați cu maximum de prudență, dacă vreți să stabiliți domiciliul, să-i cunoașteți mișcările și să identificați persoanele cu care se întîlnește, fără să-i treziți suspiciuni.

Cei doi plecară și mă ținură la curent prin telefon asupra mișcărilor lor. Închiriaseră o cameră la Camerino și, în cîteva zile, reușiră să afle ceea ce mă preocupa. La reîntoarcere în Roma, îmi înfățișară un portret precis al persoanei, cu toate obiceiurile sale, și-mi spuseră că se întîlnea frecvent cu un tînăr de statură înaltă care venea la întîlniri de fiecare dată cu o altă mașină.

„Grozavă treabă !" mă gîndii eu și instinctul mă făcu să cred că o apucasem pe drumul cel bun.

Acum se punea problema să intrăm în acțiune și să stabilim un prim contact cu suspectul, plasîndu-i prin canalele subterane ale lumii viciului informația că „un anume comendator Bartoletti era interesat în achiziționarea unor cantități mari de stupefiante." Aveam de gînd să-mi asum identitatea fictivului comendator și să intru în joc, cu speranța de a înfrînge neîncrederea instinctivă a traficanților.

Și n-a trebuit s-aștept mult. În cîteva zile îmi ajunsesem scopul ; întîlnirea fusese stabilită de Aldo într-un anumit bar din Polverino, cartier în Camerino, unde trebuia să mă duc singur. Am acceptat condițiile lui, cum era și firesc și, de comun acord cu doctorul Capasso, am hotărît răspîndirea în sfera respectivă a unor oameni din Secția Narcotice, travestiți în muncitori, țărani și măturători. În ziua și la ora stabilită m-am prezentat la întîlnire, fără întîrziere, pregătit să aștept. Traficantul sosi după o jumătate de oră și întîrzierea nu mă surprinse cîtuși de puțin. Îmi imaginasem că, înainte de a

veni, Aldo inspectase străzile din jur pentru a se convinge că nu existau elemente suspecte și pentru a se încredința că venisem singur și nicidecum însoțit de alte persoane.

Părea să aibă vreo cincizeci de ani, era îmbrăcat modest și nu purta haină, datorită căldurii aproape estivale. Se apropie de mine, după ce mai aruncă o ultimă privire îndărăt, și mă întrebă dacă eu sînt comendatorul Bartoletti.

— Da, eu sînt, îi răspunsei scurt, ridicîndu-mă de pe scaun. Și dumneavoastră, presupun că sînteți Aldo. Să plecăm de aici, nu vreau să discutăm într-un bar.

— Dar unde vreți să mergem? mă întrebă neîncrezător.

— Am parcat mașina la intrarea în oraș. Poftiți.

Discuția purtată în mașină fu reușită. Aldo se convinse încet, încet, că are de-a face cu un domn serios, bogat, discret și, după ce-și învinse ultimele rețineri firești, se hotărî să scoată din buzunar două plicuri de cocaină pură și să mi le încredințeze.

— Iată eșantionul mărfii, spuse. Puteți s-o examinați pe îndelete.

— De acord.

— Dacă vă convine, pot să vă ofer două kilograme și jumătate.

Mă arătai puțin sceptic.

— Mi se pare o cantitate prea mare. Sînteți sigur că nu vă înșelați?

— Dacă pentru dumneavoastră e prea mult... replică oarecum afectat.

— A, nicidecum, mie-mi convine de minune. Dacă-i vorba să încheiem afacerea, eu prefer s-o facem pe scară mare, în așa fel încît cîștigul să acopere riscurile. Marfa este chiar a dumneavoastră?

— Nu, a proprietarului, care este un prieten de-al meu. Îi voi comunica imediat și astfel n-o să mai vîndă altora.

— Foarte bine. Dar cine este acest prieten? Locuiește prin împrejurimi?

Se puse imediat în gardă și mă privi bănuitor.

— De ce vreți să știți ?

— A, nu mă interesează deloc ! Voiam numai să mă conving de seriozitatea și discreția dumneavoastră și să știu dacă data viitoare ne întîlnim tot aici.

După aceasta își reveni.

— A, da, păi... se numește Poldo, însă nu e din părțile astea. Oricum, este bine să ne întîlnim tot pe-aici, e mai multă liniște, nu-i așa ?

— Mi-e indiferent. Alegeți dumneavoastră locul.

— N-ați fi de acord să ne vedem poimîine la unsprezece, în fața oficiului poștal din Camerino ?

— Veți veni și cu Poldo ? Eu aș vrea să tratez direct cu proprietarul mărfii, fiindcă, în primul rînd, nu am de gînd să pierd prea mult timp.

— Sigur, domnule comendator, voi veni și cu Poldo. Veți fi mulțumit, o să vedeți...

Am coborît din mașină și ne-am despărțit. Totul mersese ca pe roate. În ziua celei de a doua întîlniri am ajuns la locul fixat mai devreme, și am început să aștept calm, știind bine că agenții Secției Narcotice se plasaseră în locurile cele mai potrivite pentru a urmări scena de la distanță și pentru a interveni în caz de nevoie. De data aceasta Aldo a fost punctual.

Sosi într-un automobil „500" și l-am văzut ieșind din mașină împreună cu o persoană ale cărei semnalmente corespundeau cu cele ale lui Poldo sau mai degrabă ale tînărului pe care plutonierul Germinario și agentul Lo Prete le notaseră la Camerino. Era un tip înalt, cam de 30 de ani, cu un început de chelie, fără haină, cu un pulover aruncat pe umăr ; înainte de a se îndepărta de mașină, privi în jur de mai multe ori, apoi aruncă o privire neîncrezătoare în direcția mea. După ce schimbă cîteva cuvinte cu tovarășul său, se hotărî să-mi vină în întîmpinare.

Aldo ne făcu cunoștință și mi-am dat seama că tovarășul său era fierul dracului.

Ne întreținurăm cîteva minute, fără ca să reușesc să-i înlătur definitiv orice urmă de neîncredere și, în sfîrșit, m-am hotărît să iau taurul de coarne.

— Ascultați ! i-am spus scurt. Înțeleg neîncrederea dumneavoastră, dar observ că uitați riscul pe care mi-l asum și eu ! Aldo mi-a spus că aveți o marfă pe care eu doresc s-o cumpăr, iar dacă v-ați răzgîndit, n-aveți decît s-o spuneți și nimeni n-o să se supere ! Nu pot să-mi pierd ziua discutînd cu dumneavoastră !

Era, firește, un bluf și, cum se întîmplă adeseori, a reușit. Tonul meu hotărît avu menirea să-l trezească și să-l determine să înceapă tratativele.

— Ați analizat mostrele ? mă întrebă, supus.

— Desigur, și sînt mulțumit. Felicitări, de unde dracu ați pescuit-o ? Am zîmbit liniștitor și am adăugat : Fiți liniștit, n-am de gînd să vă fac concurență. Dimpotrivă, nici nu vreau măcar să-mi răspundeți.

Mă privi atent și, în fața mînei mele nevinovate, își pierdu aerul prudent și-mi zîmbi.

— Nu-i nici un secret, pot să vă spun, și așa n-o să știți de unde s-o luați. Este marfă din Bolivia...

— Minunat ! Știți că este de o puritate excepțională ?

Înarmat cu cunoștințele mele și cu datele pe care laboratoarele poliției mi le dăduseră după analiza cocainei, m-am lansat într-o lungă și doctă dizertație asupra drogurilor, iar Poldo se convinse că eram o autoritate în acest domeniu.

— Mă bucur că vă place, replică. Puteți s-o folosiți după bunul dumneavoastră plac, să cumpărați o cantitate mare și să cîștigați mult.

— Apropo de cantitate, observai eu, prietenul dumneavoastră Aldo mi-a vorbit de două kilograme și jumătate...

— N-a știut, în momentul de față am la dispoziție numai jumătate de kilogram. De celelalte două kilograme voi dispune abia la începutul lui august.

Pe moment am rămas dezorientat în fața acestei întorsături neașteptate și m-am întrebat dacă nu era cumva o manevră din partea lui Poldo pentru a tărăgăna afacerea, însă, neavînd posibilitatea să mă conving, a trebuit să fac mină bună. M-am arătat însă foarte nemulțumit și mi-am manifestat deschis dezaprobarea.

— Nu mă aşteptam la aşa ceva ! am exclamat. Speram să terminăm imediat, pentru a reduce riscurile la minimum şi să nu ne mai întîlnim de atîtea ori !

— Îmi pare rău, replică Poldo, întunecat la faţă. Nu ştiu ce să fac.

Am ajuns la concluzia că, dacă voiam să nu pierd totul, nu mai trebuia să persist în această atitudine de intransigenţă şi, după o scurtă meditaţie, am spus suspinînd :

— Bine, fie şi o jumătate de kilogram. Dar cu o singură condiţie şi anume să-mi garantaţi că îmi veţi vinde şi celelalte două kilograme imediat ce veţi intra în posesia lor ; să nu-mi încurcaţi treburile adresîndu-vă la terţe persoane.

— Aveţi cuvîntul meu, mă asigură Poldo. Ce interes aş avea să schimb cumpărătorii ?

— De acord. Să ne înţelegem asupra preţului. Cît cereţi ?

— Nouă milioane kilogramul.

După ce am mai discutat puţin, ne-am dat întîlnire pentru săptămîna viitoare într-o piaţă din Iesi, oraşel cunoscut în provincia Ancona.

— O să aduc cu mine un chimist de încredere, i-am spus eu. Aveţi ceva împotrivă ?

— Nu vă pot împiedica, răspunse traficantul. Eu o să pun marfa în două borcănaşe de sticlă, iar omul dumneavoastră o va putea examina după plac.

— Foarte bine.

După aceasta ne-am despărţit, apucînd în direcţii diferite.

În ziua fixată pentru noua întîlnire, m-am îndreptat spre Iesi mult mai devreme, de data aceasta fiind urmat în afară de doctorul Capasso şi de plutonierul Germinario, de agenţii Lo Prete, Chiasini, Lauria, Dusone de la Secţia Narcotice şi de doctorul D'Aquino, comandantul cabinetului regional al poliţiei ştiinţifice, împreună cu brigadierul Grogan care trebuia să filmeze cu teleobiectivul diferitele faze ale întîlnirii.

Funcţionarii de la poliţie şi agenţii s-au îngrijit să fie cît mai conspirativi, ajungînd pînă acolo în grija lor

pentru amănunte, încît se îmbarcară în cîteva mașini străine cu numere din alte țări și acum, sub înfățișarea unor turiști inofensivi, se pregăteau să-și îndeplinească, netulburați, misiunea.

Eu îmi modificasem programul în ce-l privește pe contrabandist, iar cînd am ajuns la locul stabilit, mi-am repetat în gînd rolul ; mă apropiam de finalul acțiunii și nu-mi puteam permite nici cea mai mică eroare.

Ora stabilită a venit și a trecut ; minutele se scurgeau cu încetineală dar implacabil și, constatînd că Poldo nu-și făcea apariția, am încercat un sentiment de deziluzie greu de mărturisit. Greșisem, oare, cu ceva încît am trezit bănuiala tînărului ? Sau el se speriase în ultimul moment din motive pe care eu nu reușeam să mi le explic ?

Am așteptat cu nervii încordați, foarte hotărît să nu mă mișc cu nici un preț din locul acela și, în sfîrșit, răbdarea mea a fost încununată de succes. M-am trezit cu Poldo în spatele meu, cînd îmi pierdusem aproape orice speranță de a-l mai vedea sosind ; mă salută printr-un gest iute. Am pornit alături de el și l-am informat că nu aveam banii la mine. Se schimbă la față și mă privi chiorîș.

— Ați spus că... protestă el.

— Încearcă să judeci și dumneata ! l-am întrerupt cu severitate, vorbind repede. Ar fi fost o mare imprudență din partea mea să umblu cu cinci milioane în buzunar ! Imaginează-ți că poliția m-ar fi oprit dintr-un motiv oarecare sau că aș fi fost victima unui accident, a unui furt...

Ideea furtului se vede că l-a distrat, fiindcă rînji ușor.

— Aveți dreptate, aveți dreptate, răspunse. Ce-aveți de gînd acum ?

— Îți voi lăsa un cec pentru suma tratată. Numai că astăzi banca este închisă și pentru asta va trebui să fixăm o altă întîlnire.

— Un cec ? Nu-mi place povestea asta !

— Un moment, lasă-mă să termin. Voi transfera suma la sucursala Băncii Naționale a Muncii din Iesi și

mă voi duce să încasez personal banii în prezența dumitale. Ne vor trebui cîteva zile ca să terminăm afacerea; prin urmare, peste trei zile ne întîlnim chiar în acest loc.

Se încruntă și se gîndi îndelung, ca și cînd ar fi vrut să găsească punctul slab al propunerii mele.

— Vreți să spuneți, întrebă în sfîrșit, că ne vom prezenta împreună la bancă, dumneavoastră veți completa cecul și veți încasa banii pe care mi-i veți da imediat mie?

— Da, și la rîndul dumitale îmi vei da marfa. Îți atrag atenția că nu vei fi nevoit să numeri banii, fiindcă o să ți-i numere casierul sub nas. Nici nu ai putea avea o garanție mai bună decît asta.

Se lămuri, îmi acceptă planul și plecă promițîndu-mi că va fi punctual la întîlnirea următoare. M-am întors și eu la Roma și am dat oamenilor mei sarcina să-l fileze pe tînăr, cu scopul de a stabili adresa și eventualele lui legături. Ultima fază a operației putea începe și acum, mai mult ca oricînd, trebuia să fim prudenți și să nu neglijăm nimic.

În dimineața celei de a treia zile mă aflam din nou la Iesi în compania brigadierului Brogna din Echipa Științifică, care trebuia să joace rolul chimistului meu de încredere, și, cu o satisfacție de nedescris, l-am văzut pe Poldo sosind la timp. Se afla la volanul unei mașini „500" și m-a invitat să merg cu el pentru a lua marfa.

— Unde? am întrebat pe un ton plin de surprindere.

— La cîțiva kilometri de aici.

— Glumești? Nu vreau să călătoresc în compania dumitale și unde mai pui și cu o marfă care „frige". Du-te singur, te aștept.

M-a privit cu oarecare respect.

— Sînteți un om prudent? Foarte bine, am să mă duc singur. Peste o jumătate de oră voi fi înapoi.

A fost parolist. Se întoarse imediat la Iesi, la volanul aceleiași mașini și cu marfa într-o servietă. A oprit la colțul cel mai puțin frecventat dintr-o piațetă secundară, iar eu și brigadierul am urcat într-o mașină.

Lui Poldo nu-i fu greu să-mi dea două borcane de sticlă, iar Brogna luă două mostre de cocaină pe care le

supuse imediat controlului, servindu-se de aparatura și reactivele pe care Divizia Poliției Criminale ni le pusese la dispoziție.

— Totu-i în ordine, domnule comendator, anunță la sfîrșitul analizei, întorcîndu-se spre mine. Examenul este pozitiv.

— Atunci, putem să-i dăm drumul, am replicat stăpînindu-mi cu greu nerăbdarea care mă cuprinse. Pune borcanele în servietă, domnule Poldo, o să mi le dai la bancă imediat ce am să-ți plătesc.

Fără să aștept răspunsul, am coborît din mașină tot atît de sigur pe cît eram că îi spulberasem de-acum încolo orice bănuială, și am pornit către ultima etapă.

Peste puțin timp afacerea avea să se termine și nu mai aveam răbdare să ajung pînă la capăt. Nici un traseu nu mi s-a părut așa de lung ca acela care despărțea piațeta de sediul băncii și cînd în sfîrșit am pus piciorul în holul vast de la parter, am respirat ușurat. O privire aruncată în spate mi-a permis să constat că Poldo mă urmase docil, cu servieta strînsă sub braț, și astfel, liniștit în privința lui, am scos un libret de cecuri și am început să scriu. Nu apucasem să completez în întregime formularul, că doctorul Capasso, doctorul D'Aquino și cîțiva agenți din Secția Narcotice intrară în acțiune. Îl încercuiră pe Poldo tăindu-i orice posibilitate de scăpare, îi confiscară servieta și îl declarară arestat, în timp ce eu băgam în buzunar libretul oricum inutil și mă apropiam spunînd : „Comedia a luat sfîrșit, Poldo".

M-a privit lung, cu o căutătură neclară, mai mult plină de surpriză decît de ură și a spus cu voce scăzută :

— Ați jucat bine, domnule comendator...

A fost transportat la sediul Comisariatului din Iesi, iar eu cu cîțiva agenți am plecat în grabă la Polverina unde și arestarea lui Aldo, complicele lui Poldo, avu loc fără nici o greutate. M-am întors imediat la Iesi pentru o cercetare preliminară și din interogatoriul celor doi a rezultat că Poldo — Leopoldo Lombardi, născut la Iesi în 1930, rezident la Buenos Ayres — era proprietarul drogurilor și cel care le introdusese în țara noastră, în timp ce complicele lui, o veche cunoștință a poliției, se

numea Aldo Cesari și era născut în 1907 la Camerino, unde și locuia. Evident, nu putură să nege și, în fața probelor zdrobitoare, își recunoscură vinovăția.

Se încheiase astfel fericit, cazul „Poldo-drogul" și se scrisese un alt capitol în cartea neagră a stupefiantelor.

Oricum, băieții de la „Narcotice" își fac întotdeauna datoria.

(Renato San Giorgio)

Omul pe care m-am dus să-l întîmpin la aeroportul din Palermo, avea un *curriculum* de te făcea să îngălbenești. Se făcuse vinovat de omor, extorcare, complicitate la delicte, trafic de stupefiante, făcuse parte din bande înarmate. Expulzat în 1948 din Statele Unite, fusese cunoscut sub numele de *„Three fingered Frank"* (Franco, trei degete) și folosise mai multe nume false, printre care Frank Le Monde, Frank Lo Jacomo, Frank Polo. În realitate, se numea Francesco Coppola și se născuse la Partinico.

Numele său apăruse adesea pe primele pagini ale ziarelor și era legat de acelea ale renumiților Vito Genovese, Camillo Galante alias Bruno Charles, Frank Garofalo și alții, toți implicați în infracțiuni de contrabandă cu stupefiante. Defăimaseră numele a multor mii de italieni cinstiți, iar prin violență și asuprire își impuseseră dominația aproape pe o jumătate din teritoriul S.U.A.

Noi, cei din poliție, știam că elementele mafiei siciliene colaborau într-o sută de feluri cu bandiții emigrați în străinătate și de cîtva timp ne dedicam întreaga noastră energie căutării unor probe care să ne permită identificarea și arestarea vinovaților de seamă. Rezultatele nu se lăsaseră așteptate și foarte mulți pești, mari și mici, căzuseră în plasa întinsă cu dibăcie.

Oricum, nu despre acțiunile antimafia vreau să vă vorbesc acum ; m-am oprit numai asupra acestei activități deoarece constituia preocuparea mea majoră în momentul în care mă duceam la aeroport să-l preiau pe prizonierul Frank Coppola și atenția îmi fu distrasă de vestea neașteptată a unui delict ce avussee loc cu puțin mai înainte în strada Sperone, într-o suburbie a orașului.

Am făcut cale întoarsă și m-am îndreptat către strada Sperone, însoțit de oamenii din Echipa Operativă care veniseră după mine să mă anunțe, iar pe drum m-au pus la curent. Victima era o femeie, o anume Maria Mazzola, de 59 de ani, proprietara unei prăvălii de fructe și zarzavaturi ; fusese omorîtă cu două gloanțe „lupara" trase de

după un zid, într-o ambuscadă pusă anume la cale și favorizată de semiîntuneric.

Cercetările sumare pe care le efectuarăm la fața locului mă convinseseră că problema avea să se rezolve foarte greu și-mi dădui seama că trebuia să-i dedic tot timpul meu, renunțînd pentru un timp la acțiunea începută împotriva mafiei. Am prevăzut, pe scurt, toate obstacolele care aveau să mi se pună în cale și am hotărît să lupt cu aceeași rîvnă pentru descoperirea vinovaților, fără să-mi treacă însă prin minte că în cîteva zile cursul evenimentelor avea să mă întoarcă în istorie pînă în vremea întunecată a evului mediu. Nu exagerez deloc, dacă ne gîndim că originea asasinatului era o întreagă poveste halucinantă de vrăjitorii, de creaturi bizare, deochi și superstiții înspăimîntătoare și că vinovații materiali aparțineau unei singure familii.

Femeia era foarte cunoscută în acel sector și se poate spune că am fost nevoiți să-i ascultăm pe toți locuitorii din jur, pentru a putea înțelege ceva. Mazzola era descrisă ca o persoană cu o conduită ireproșabilă, fapt care complica cercetările prin lipsa unui mobil al acestei crime grave.

Trecurăm în revistă toate cauzele posibile : neînțelegeri familiale, conflict de interese, vechi antipatii și răfuieli, invidie profesională și audiarăm de nenumărate ori membrii familiei Mazzola în speranța de a găsi o licărire de lumină. Rudele victimei erau : soțul : Angelo Fanale ; fiicele : Francesca, Giuseppina și Vincenza ; fiul : Giacomo; însă cu toată persistența în interogatorii nu reușirăm să scoatem nimic ; păreau oameni cumsecade, uniți într-o sinceră și liniștită convențuire.

Între timp, fiindcă gaura făcută în zidul mic în spatele căruia se ascunsese asasinul putea fi artificială, trecui la interogarea proprietarilor și arendașilor din împrejurimi, dar și de data aceasta întrebările mele nu-și găsiră răspunsul. Părea că nimeni nu văzuse și nu auzise nimic. Pe baza unei semnalări primite, i-am convocat pe verii Vabres și Perlongo care ieșiseră printre ultimii din prăvălia victimei, cu puțin înainte ca Mazzola să părăsească localul pentru a merge acasă și a întîlni moartea care stătea la pîndă ; cei doi fură însă în măsură să prezinte un alibi de neatacat și, cum e și firesc, a trebuit să-i abandonez. Același lucru se petrecu și cu un anume Salvatore Termini care avu-

sese o dispută violentă cu Mazzola, din cauza unei false acuzații adusă de el fiului victimei, Giacomo Fanale și, neputînd să-i notific vreun cap de acuzare, m-am văzut silit să abandonez și această pistă ; la rîndul său, Termini dispunea de-un alibi extraordinar... fără să mai socotim că îl supusesem la o probă cu parafină care s-a soldat cu rezultate negative.

Ajunsesem la un punct mort și începusem să mă întreb cînd aveam să descopăr mobilul inexplicabilului asasinat, cînd iată că fiica moartei, Giuseppina Fanale, îmi deschise în fața ochilor o nouă perspectivă. Tocmai discutam cu ea și la un moment dat, exasperat, am exclamat :

— Parcă totul ar fi o vrăjitorie !

Femeia mă privi de jos în sus, apoi își întoarse capul și, timidă, rosti cu voce abia perceptibilă :

— În sfîrșit, ați ghicit. Am dorit atît de mult să pricepeți asta. Eu nu puteam să vă spun, înțelegeți ?...

Aveam impresia că se împrăștie norii și că soarele luminează întunecatul cîmp al cercetărilor. Am simțit cum mă trec fiorii și cîteva clipe nu am avut curajul să deschid gura.

În sfîrșit, mă aflam pe drumul cel bun. Din momentul acela trebuia să acționez cu o precauție deosebită, altfel lumea aceea s-ar fi închis în turnul ei și n-aș mai fi aflat nimic. Astfel, puțin cîte puțin, prefăcîndu-mă stăpînit de o teamă superstițioasă, făcîndu-i pe cei ce mă ascultau să creadă că noțiunile de „magie" și de deochi trebuie acceptate și considerate absolut raționale, începui să scot din gura unor martori cîteva nume pe care nu le cunoșteam încă : Rosalia Orlando, mama lui Antonio Firriolo și a lui Giuseppe Firriolo, o femeie în vîrstă care ținea o prăvălie de fructe și zarzavaturi în strada Sperone, chiar în fața prăvăliei Mariei Mazzola. Iată ce-am aflat prin vocea Giuseppinei :

— Nu îndrăzneam să vă vorbesc fiindcă nu știam ce veți crede despre anumite lucruri, mărturisi ea. Și apoi, nu-mi făcea plăcere să vîntur zvonurile care circulau pe seama sărmanei mele mame. Ea și Rosalia Orlando se urau din cauza meseriei lor. Din faptul că existau două prăvălii identice, una în fața celeilalte, au izbucnit certuri și răfuieli. Și cînd soțul Rosaliei Orlando a murit, ea a pus dece-

sul pe seama deochiului mamei. La fel şi cînd i-a murit o fată în împrejurări misterioase. Într-o noapte, prăvălia maică-mii a luat foc — din fericire, fără urmări grave — aşa încît nu am făcut nici un denunţ; dar vinovaţi de aceasta erau cu siguranţă fiii Rosaliei Orlando, Antonio şi Giuseppe Firriolo, deşi nu am dovezi. În ultima vreme relaţiile dintre familiile noastre se încordaseră şi mai mult Orlando spunea că pe terenul închiriat de ea nu mai creşte iarba şi că fructele şi verdeţurile i se uscau; apoi, cînd Antonio s-a îmbolnăvit, avînd aceleaşi simptome care l-au dus pe taică-su în mormînt, bătrîna şi-a pierdut capul şi a acuzat-o pe maică-mea de tot felul de vrăjitorii.

Nu vedeam ce mai puteam să aflu. Pe baza acestor declaraţii foarte importante, am trecut la interogarea Rosalici Orlando şi a lui Firriolo Antonio — presupusul bolnav; spun „presupus" fiindcă medicul care l-a consultat la cererea mea l-a găsit sănătos. Lăsîndu-i să creadă că ştiu mai multe decît ştiam în realitate, i-am acuzat deschis de asasinarea Mariei Mazzola. Au negat, se înţelege, şi au prezentat un alibi, dar nu mi-a fost greu să-l dărîm. Firriolo declară că nu ieşise pe poarta casei la ora cînd se comisese crima şi aduse chiar cîţiva martori; însă, cînd i-am demonstrat că strada se aflase în întuneric din pricina întreruperii iluminaţiei şi că niciunul dintre martori nu-l putuse vedea pe Firriolo după apusul soarelui, am cîştigat partida. Martorii dădură înapoi şi reţinuţii se hotărîră să mărturisească. Executorul material al crimei fusese Giuseppe Firriolo, însă şi fratele lui asistase personal la crimă, amîndoi instigaţi de propria lor mamă.

Bătrîna Orlando se întinse la vorbă despre aşa-zisele „magii" ale Mazzolei; povesti cu lux de amănunte despre seria lungă de neînţelegeri, de violenţe, de deochi care o determinase să-şi transforme copiii în asasini şi încheie declarînd că acţiunea ei a fost un act de dreptate şi că ar fi oricînd dispusă s-o repete. Declaraţii faţă de care orice comentariu este de prisos. Femeia aceea, adevărata „vrăjitoare" a întregii întîmplări, în loc să-şi crească copiii într-o atmosferă de cinste şi muncă, le umpluse sufletul cu veninul urii şi al răzbunării.

Pentru noi cazul era închis, iar cînd mi-am concentrat atenţia asupra altor probleme, am simţit un fel de uşurare.

Răufăcătorii de care trebuia să mă ocup erau indivizi periculoși, însă puteam cel puțin să-i înțeleg și știam cum să lupt împotriva lor. Locuiau în marile metropole, călătoreau în limuzine și frecventau localuri de lux. Desigur, erau mai adaptați mentalității mele de om modern. (Curtea cu Juri din Palermo a condamnat în februarie 1967 pe Giuseppe Firriolo și Rosalia Orlando la 24 și respectiv 21 de ani închisoare).

(Umberto Madia)

CUPRINS

Prefața ediției italiene 5

Lămurire 8

O mărturisire revelatoare 9
Crime în familie 18
Asaltul trenului 31
Chitara „a cîntat" 44
Doi morți pentru opt cauciucuri 50
Crima în „catacombe" 60
Din vina unui dihor 65
„Banda de pretutindeni" 75
Ucisă cu pietre 80
Vila însîngerată 93
Un ucigaș în mînăstire 103
Trei împușcături pe malul lacului 120
Opiu în cală 131
Banditii dintr-un „1900" 137
De la gin la adevăr 143
Lovitura din strada Osoppo 149
Cricul aducător de moarte 153
O crimă pentru doi colonei 166
Moartea cu galenți 175
„Lupara" în Australia 187
În luptă cu hoții de copii 201
O lungă vînătoare de oameni 207
Un automobil de 23 milioane 213
Legea înfrînge vrăjitoria 223

Lector : ANTOANETA BALIAN
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

Bun de tipar 02.10.1973. Apărut 1973.
Tiraj 80.160. Coli tipar 14,5.

Tiparul executat sub comanda nr. 20 529 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.S.R.